

АЛБЕРТ ЛИХАНОВ

НИКОЙ

Част 1 от „Момчето и момичето“

Превод от руски: Ганка Константинова, 2008

chitanka.info

ПЪРВА ЧАСТ
НЕОЧАКВАН ИНТЕРЕС

1

Много рядко го наричаха по име, а и как да наречеш по име всеки, като само Колка имаше най-малко трийсетина в целия интернат от двеста и петдесет живи души, така че за да ги различават, даскалиците и възпитателките се обръщаха към тях по фамилия — помежду си пък бе прието да си викат на прякори, измислени не нарочно от някой шегаджия, а направо от самия живот. Ставаше някак така, че прякорът се появяваше от само себе си, много често и от самия му бъдещ притежател, понякога бе изричан в спор за нещо съвсем друго, а от кого — после никой не можеше да си спомни, новите им имена бяха съвсем различни — от неутрални и напълно естествени като неговото, до обидни и дори унизителни, но с това сега няма да се занимаваме.

На него му викаха Топор^[1], Топорка, а когато му бяха ядосани и Топорище, макар че то означаваше нещо съвсем друго. Това беше заради фамилията му — Топоров, по име пък го наричаха Колча — хем глезено, хем умалително.

Светлоок и с кръгло лице, в ранното си детство той беше един от бандата гологлавци, които не просто си приличаха, а бяха абсолютно еднакви; след това с годините не че се откъсна напред, а по-скоро се отдръпна встрани. Сдоби се и с грива — тъмноруси, кой знае от кого наследени копринени коси, които, ако не бяха остригвани безжалостно от възпитателските ножици, предназначени някога за стригане на овни, се спускаха от темето му на всички страни, леки и пищни, и караха безродното момичешко множество да изпада в завист за това нечувано богатство.

Още една подробност — веждите. Би трябвало и те да имат цвета на косите, но по прищявка на природата веждите на Колча бяха абсолютно черни, сякаш нарисувани, и бяха дръпнати от носа като прави линии, което му придаваше решителен израз.

Широкият нос със също такива широки ноздри и широки устни завършваха външния вид на Колча с някаква точност, определеност и твърдост. С годините той надмина по ръст връстниците си, макар че

беше тънък като вейка, но главното — винаги беше над останалите поради някакво необяснимо превъзходство, за което той нямаше никаква заслуга.

Причина за това бяха две негови качества — точно този решителен вид и бавните заключения.

Някои от тях бяха видими, когато трябваше да изкаже свое мнение за едно или друго. Но имаше и скрити.

Пред очите му от време на време се разиграваха странни сцени, на които в различните години от своя живот той гледаше по различен начин. Когато беше малък и не всичко разбираще, той без да иска се вълнуваше; колкото по растеше, толкова по-дълбоко криеше това вълнение, усмихваше се снизходително, изразявайки с целия си вид презрение, но неизвестно защо винаги си траеше.

А сцените бяха такива. Изведнъж в двора на интерната се появяваше жена, обръщаща се към онези, които бяха там, но все пак предпочиташе кой знае защо децата, и молеше да извикат Нюра едикоя си или Вася еди-кой си. Развълнуваният интернатски народ започваше на глас да коментира за кого става дума, впрочем забавянето се обясняваше най-често с това, че имената в интерната бяха позабравени, отстъпвайки, както беше казано, на прякорите, и трябваше време, за да определят търсената личност. Най-после я изчисляваха, сякаш решаваха задача, и за търсения или търсената хукваше пратеник, в повечето случаи не само един — случваше се в надбягването да се бълскат, да си подлагат крак, и тогава тези, които бяха останали да чакат, започваха да им викат, за да им напомнят защо са се втурнали да бягат.

И ето че в двора дотичваше момченцето или момиченцето, което жената търсеше. Като правило в него се взираше вече цяла тълпа — за времето, в което изчисляваха за кого са дошли, докато пратениците тичаха да го търсят, и най-важното, самото появяване на външно лице изкарваше навън голяма част от населението на интерната, сред което се извисяваха и възрастни — учителка, възпитателка, понякога и самият директор Георгий Иванович.

Висок и слаб, повелител на съдби, генерален прокурор и върховен съдия, началник и помилващ — човек, намесващ се винаги и във всичко, той обаче в такива случаи никога не бързаше. Излизаше, заставаше сред децата, но се отдръпваше, премествайки се в сянка, и

там очакваше кога ще намерят онзи, когото търсеше жената. Най-накрая търсеното дете се появяваше. Жената, естествено, го познаваше отдалече или дори преди още да го е видяла добре и тук се случваше какво ли не.

Най-често, ако това беше момиченце, то тичаше към жената. Малките момиченца ревваха и тогава хората веднага си тръгваха. По-големите момичета вървяха бавно, с вдървени крака, лицата им се покриваха с неравни алени петна, тълпата се разотиваше, но без изобщо да бърза. По-големите момчета нерешително се приближаваха и беше ясно, че се страхуват да не би другите да разкрият тяхната слабост.

Странно нещо, Колча не запомни нито една от жените, които идваха в интерната. Всички те си приличаха — и по фигурите, и по лицата, и по дрехите, дори по ръста — сякаш бяха скроени и ушити от една и съща ръка. Такива едни еднакви овехтели кукли. Можеха да имат шапка или кърпа, можеха да бъдат гологлави, но това не стигаше, за да изльже проницателния поглед. Изхабени и неизразителни кръгли лица, гроздно обути къси крака, къси ръце, а и самите им тела сякаш бяха скъсявани — такива едни като окастрени парчета дърво.

Това бяха майките, към които сдържано отиваха или презглава тичаха децата. Деца, които вече не им принадлежаха и сигурно затова жените, които се грижеха за децата в интерната, наричаха тези жени не майки, а мамички.

Отдавна отминаха времената, когато децата лъжеха за своите родители и им измисляха красиви нещастия. Бащата лежи в затвора, защото се защитавал от бандити и убил един от тях. Или пък родителите са загинали при автомобилна катастрофа. Сега истината не се украсяваше, а обратно, според новата неписана мода децата се стараеха да я направят още по-черна. Неведнъж Колча слушаше как напълно хладнокръвно някое интернатско момиче, което се правеше на недостъпно, наричаше майка си проститутка. Оставаше поразен, когато виждаше тази проститутка в двора — същата като останалите — с плоско лице, късокрака и късоръка кукла в овехтяла дреха — на кого ли е притрябвала? Той си представяше проститутките съвсем различно.

Колча знаеше, както знаеха и всички останали: бившите майки идват тук със страх. Някои за кураж пийваха по половин чашка и това

се виждаше от разстояние не само от децата, но и от възрастните, особено от Георгий Иванович; установил със зоркото си око този факт, той не само не се отдалечаваше, а се приближаваше към майката и нейното дете, отначало на деликатно разстояние, за да не подслушва разговора им, а ако установеше, че допустимата алкохолна норма пийване е неразумно превишена и маминката дрънка врели-некипели в разсъжденията си за живота и своята горчива съдба, той се приближаваше и заповядваше на овехтялата кукла да напусне поверената му територия.

Заедно с всички Колча на два пъти бе свидетел на гръмогласни скандали на тази тема, но най-често еднаквите кукли еднакво тихо изчезваха, за да се върнат отново след година или никакви да не се появят.

Зашо идваха изобщо? За да дадат на детето си шоколадче или пластмасова играчка — някакво малко мече. Та всички в интерната да разберат каква майка има?

А на няколко пъти, дали заради редките посещения или заради спиртосаната памет, а може и по други, незнайни на пръв поглед причини, маминката молеше някоя група деца да повикат нейния син или дъщеря, а те бяха там, сред другите деца, но тя не ги познаваше. За чий са ти такива маминки?

Впрочем, също на два пъти, не повече, Колча видя как безличният пън се променя, превръща се в човек.

Това изглеждаше странно, много необяснимо, защото децата не го виждаха, то обикновено се случваше някъде другаде. И в двата случая тези майки бяха осъдени в поправителни колонии за извършени някакви неясни оттук работи, те идваха окъсани, по-зле от другите, но трезви и, прегръщайки детето си, молеха да отидат в кабинета на Георгий Иванович. Той не отказваше. Излизайки оттам, жените изглеждаха просветлени, идваха отново и отново, и най-накрая в интерната също като ветрец литваше новина: еди-коя си маминка отново е станала майка, възстановила е своите родителски права, а другата пък изобщо не ги е губила, но след изтърпяната присъда е било необходимо време, за да си намери работа и чак тогава да си вземе детето.

Първият път, помнеше, това беше шестгодишно хлапе, което дори още не беше заслужило да има прякор. До определена възраст, в

която човек можеше с нещо да се отличи, до времето за получаване на заслуги, към по-малките се обръщаха еднакво безлично — „Ей, хлапе!“ — и това беше напълно достатъчно. Върна се майката на русоляво малко момченце. А след това щастливка се оказа момиченце с прякор Мусля. Тя беше чернокоса и черновежда, приличаше на циганка, но се оказа татарка или башкирка, някой, може би тя самата, бе казала, че е мюсюлманка и тази дума, необичайна за интерната, странно се трансформира, превърна се на прякор.

За Мусля дойде също такава черна майка, нисичка, невзрачна, изтъркана като останалите майки, но когато си тръгваше, Колча бе поразен от промененото ѝ лице: бузите на Муслината майка бяха порозовели, а пък носът и челото ѝ — побелели, сякаш здравата ги бяха изтъркали, бяха станали някак по-светли: и пламтящите черни очи и вежди контрастно сияеха на това побеляло от страх лице на розови петна.

Георгий Иванович никога не правеше никакви изпращания. Веднъж той изпусна фраза, която макар възрастните вече да не повториха, живееше в интерната свой самостоятелен живот, може би предавана от уста на уста, може би въобще се носеше във въздуха, подразбирайки се като очевидна истина. А той каза нещо такова, че не трябват тържествени изпращания, защото всичко може да се обърне на не тържествено завръщане.

Господи, нима ще изплашиш тези деца с такова предсказание! И все пак по-добре да не се губи казаното. То не е вещ, няма да я намериш, няма да я върнеш обратно.

Та толкова за маминките. Те идваха. Рядко, но идваха. Идваха и лели, братовчедки, и някакви далечни жени. Носеха дребни подаръци и храна, като че ли тук не ги хранеха. Мъже не се мяркаха. Сякаш тия деца нямаха бащи. Или дори дядовци. Не, не долитаše до този интернат мъжки дух.

А при Коля Топоров съвсем никой не бе идвал. Когато беше малък, все очакваше, че ще дойдат. Но не само той бе такъв. Такива имаше много. И все пак някак постепенно, без всякакви обяснения с възрастните, дори сред тези, при които никой не идваše, се извърши окончателен подбор: така или иначе децата научаваха, че имат някъде някого. Ако не е пропаднала маминка, то някаква стара баба например... В окончателната „утайка“ попадаха малцина, но и те бяха

много — десет души. На тях нищо не им казваха, а и те не питаха... Топоров беше от тях.

Той отдавна престана да очаква заблуден гост, а когато стана Топоров, още повече Топорище, гледаше на тези маминкини появявания със скрито презрение. Обаче нещо му пречеше да го изкаже.

На него, който отдавна не се срамуваше да изразява чувствата си.

[1] Топор — брадва, секира. — Бел.пр. ↑

До правото да изразява без никакво стеснение чувствата си измина дълъг път — целият му живот. Впрочем Колча нямаше много чувства — както и всеки един от тях. Той например не знаеше какво е това нежност. Просто защото никога нищо не беше пробуждало в него това чувство, то не му бе необходимо в живота. Наистина нещо го присви между ребрата, когато в задния двор в дългата клетка зайниня роди зайчета и портиерът Никодим му даде да подържи пухкавата топчица. Трепереща, топла, беззащитна плът; усещането за пълна власт над нея породи в него съвсем противоположно чувство на безкрайна слабост и желание да се слее с него. Той постоя, като се поклаща и притискаше до гърдите си пухкавото кълбо, после го положи при зайнинята, погледа още малко малките ушковци, тръгна си по свои работи и веднага забрави за необяснимото усещане, което го парна някъде вляво под гърлото, а видя този или подобен заек след няколко месеца във вид на хълзгав одран животински труп, съвсем непознат за него, и кожа, обърната навътре с козината, висяща през лятото като кожух на оградата, която ограждаше зайнарника.

Нищо в него не трепна, макар веднага да си каза: това е онова зайче. Не си спомни за никаква нежност.

Не изпитваше и любов. Пък и любовта не се появява от само себе си, не лети в пространството като птица. Може би прилича на ехо, нали нейният смисъл е непременно да отклике у някого. Силното сърце ражда любов, тя излита на невидими вълни, удря се в друго сърце и ако предизвика отговор, връща се назад — и така си обменят невидими вълни, нечувани думи, предназначени само за двамата, и любовта е жива, докато сърцата са способни да излъчват предназначените един за друг сигнали.

Има вълни, насочени от мъжете към жените, но в този свят всичко започва с вълните, които са от големите към малките, от майката към детето, от бащата към неговия малчуган.

Но вървят ли тези вълни към чуждото дете? Едва ли, макар че твърде много думи са казани за това, а и каква полза? Ами ако тези

чужди деца са почти три стотици?

Не, в безответния свят няма любов и празна работа е да я очакваш от онези възрастни, в чиито сърца нито веднъж не е трепнала вълна на нежност. Откъде да се появи ответният импулс? Накъде да насочиш своята собствена вълна, дори да жадуваш да покажеш своето чувство? Към възрастната лелка, която ще ти отговори с уморен и равнодушен поглед? Към приятеля, който, както и ти самият, е празен и непознал животворната вълна на някакъв интерес към себе си?

Уви, уви, празна, лишена от добри чувства е аурата на детския интернат, затова пък е препълнена с недобри и рано застарели — нали и чувствата също имат възраст.

Сред интернатците имаше мрачно забавление — пушещи жаби. Намираха жаба, желателно по-едра, запалваха цигара и я пъхваха в устата ѝ. Жабата веднага се раздуваше и ако извадеха цигарата от нея, тя изпускаше струя дим. Всички интернатци прихваха, за тях това беше елементарна шега, а виж външните, даже момчетата, да не говорим за момичетата, отскачаха встрани и гледаха по-бързо да се махнат. Затова, щом уловеше жаба, Колча, заобиколен от своите, излизаше навън, чакаше да свършат часовете в съседното „нормално“ училище и уреждаше атракция точно тогава, когато се приближи група външни цивилни зрители...

Те се смятаха за нещо като военнозадължени, още по-точно за новобранци, но тази дума се появи по-късно, след пети клас, когато я научиха от учебника по история. Впрочем и понятието „военнозадължен“ също идваше отнякъде отгоре, от по-горните класове, от света на възрастните; осъзнаването на собствената особеност обаче идваše дълбоко отвътре: а и за разлика от онези учащи, които си имаха родители, интернатските ги обединяваše нещо обезличаващо, държавно, което до известно време ги прикриваše и им позволяваše, ако не всичко, което им бе угодно — то много от нещата, които на родителските бяха забранени; за което държавните си го „получаваха“ у дома, а интернатският дом беше прекалено голям, за да се занимават с всеки за всяко прегрешение, още повече извършено от цяла тълпа! Когато грешиш не само ти, а заедно с другарите си, всъщност няма от кого да търсят отговорност и няма кого да наказват. Не можеш да накажеш наведнъж седмина-осмина. Ето защо момчетата поголовно пушеха още от пети клас, а непушачите бяха като бели

врани и дългият като върлина Георгий Иванович, да не говорим за даскалиците и възпитателките, не можеха да им направят нищо. Излиза, че момчетиите от „нормалните“ училища, ако и да пушеха, то бе тайно, това за тях беше геройство и нарушаване на правилата, интернатските пък димяха като комини, без да се крият, даже нахално молеха за огънче възрастните, които заобиколени от тълпа хихикащи хлапета с нахални погледи, видимо се смущаваха и вместо както е редно да шамаросат малолетника, с готовност щракваха запалката или вадеха кутийка кибрит.

Ето така се определя възрастта на жестокостта.

Това, което не бе прието дори за десетокласниците от нормалните училища, за интернатските деца си беше съвсем нормално, включително забавленията с жаби или набезите в чуждите градини, редовните нападения срещу големите ученици от „нормалните“ училища, за да подчертаят тяхната ненормална слабост; не често, но все пак се случваше от време на време да разбиват виличките в покрайнините на града или полуселските, изкопани в земята хранилища за зеленчуци, където хората пазеха консервирани в буркани домати, краставички, къпоолу и подобни храни, дори консервирано задушено месо.

Крадяха продуктите не от глад, а от желание да изпробват слабостта на закона, обикновено хващаха крадците, но никоя милиция не се решаваше да провежда сериозно разследване, да ги съдят и изпращат в поправителна колония заради няколко, макар и трилитрови буркани с месо или два-три с краставички; дали заради това, че ставаше дума не за един крадец, когото трябваше да изолират, а за цяла група, в която по неписаните интернатски закони никой никога нямаше да назове инициатора; или заради това, че милиционерските и другите държавни чинове въобще не различаваха интернат от колония — в съзнанието им те бяха едно и също, а може би все пак жалеха децата, защото разбираха, че от колонията ще имат само един път — улицата, а тук все пак ще пораснат и някак си ще се устроят: сега и семейните деца не се траят, какво да кажем за интернатските.

А Колча, който незабелязано растеше заедно с всички останали свои връстници в интерната, усещаше с кожата си и с цялата си същност една характерна обща особеност. Тя се състоеше в това, че, отхвърлени от своите близки — известни и неизвестни — те ставаха

собственост на държавата, като неин товар и то скъп — и тя, милата, никъде не можеше да се отърве от тях — независимо дали са в интерната, колонията или по-късно във възрастната зона. Навсякъде държавата трябваше да ги храни, пои, обува, облича, да ги пази да не се разболеят, а ако заболеят — да ги лекува така, както се грижат за своите деца техните родители. Когато децата нямат родители, така и трябва да бъде: държавата е длъжна да се грижи за тях чрез своите многочислени Георгий Ивановичевци, даскалици и възпитателки нашир и длъж в нашето велико и неповторимо отечество.

И макар Колча и другарите му да нямаха ясна представа за необятността на своята родина, както и за мащабите и бедственото положение на заведенията, в едно от които пребиваваха, те ясно усещаха най-важното — че тяхната Родина прилича на мърлявите мамички, които полуутрезви се появяваха в двора на интерната, за да бъдат облени от сълзите на своите деца и подиграни от техните връстници; че родината, взела ги под своето покровителство, не се справя със своите майчински задължения, за което тя трябва да бъде наказана от своите пропаднали деца.

Как? Най-различно. За начало — да им прощава дребните пакости, набезите им в складовете за зеленчуци, синините и цицините по техните по късметлии връстници — като компенсация за несправедливостта на съдбата; за техните още от детство жълти и неособено чисти и разядени от тютюна зъби, за виртуозното използване на непубличната и некнижовна част от руския език, за ранната им жестокост и непознаването на нежността и другите сополиви чувства, от които, както е известно, в интернатското общество не ти е нито топло, нито студено.

Несъзнателно животът ги учеше на полезни чувства — безмилостност в борбата за самия себе си, краткотрайни приятелства и дружба, стигащи само до определена степен, например до граница, в която може да съществува всяка лудория и обща отговорност, но зад нейната черта няма нищо, никакви задължения и привързаности — там всеки сам отговаря за себе си.

Те нападаха на тълпа, защото добре знаеха, че ако потърпевшите хванат само теб, няма на кого да се оплачеш и ще ти се наложи за всичко да отговаряш сам, да мълчиш и да не търсиш ничия закрила.

Без да го показват публично, вътрешно те очакваха от маминката-родина храна по три пъти на ден, желателно — чиста постеля, тайно очакваха грижи, покрив над главата и топли радиатори в стаята, ясно разбираха, че ако ги няма, ще бъде лошо и подсъзнателно усещаха, че като свърши това, им предстои да направят нещо.

Какво — те не знаеха точно. Може би учение, работа, още нещо такова, от което тайно се страхуваха. И което още беше далеч, но дори ако трябваше да стане след месец, всички знаеха за него.

Липса на усет за времето — още един признак на държавното сирачество. В спалните нямаше големи стенни часовници, хората, които ги заобикаляха, за никъде не бързаха, за разлика от родителите, които постоянно поглеждат часовниците си и карат децата си да бързат — не нервничеха и не създаваха ситуация, в която да усещаш срока, да знаеш часа и да чувствуваш минутата.

Самите деца от интернатите нямат часовници, тъй като те правят всичко не по часовниковата стрелка, а по команда. Команда — ставане. Команда — на закуска. Ако се развира възпитателката, значи трябва нещо да се прави по нейния план, например да се отиде на разходка. На никаква репетиция. На самостоятелни занимания. И, разбира се, по команда — с викове и звънци — на часове в съседното училищно здание... А там: звънец — час, звънец — междучасие, отново час и така броено до пет, до шест — комуто колкото се полага. Часовници отново не са необходими.

Случваше се да подаряват часовници на абитуриентите. Или никакви шефове „се разпуснат“, или Георгий Иванович сам се понапъне и купи, или просто се сдобие с тях, и пребледнял от тържествеността на момента, на прощалната вечерна проверка стиска ръката на всеки, връчвайки му безценния дар, макар и нашенски и не от най-добро качество.

Но Колча знаеше, както кой знае защо знаеха и всички останали, че това е излишно: късно им подаряваха часовниците. И децата, израснали в интерната и разпръснали се всеки нанякъде — на учение или на работа — все едно, ще се успиват и ще закъсняват, спечелвайки си всякакви пренебрежителни епитети, защото след като целият им живот се е движел по команда, а сега тези команди са изчезнали, вече

се налага да живеят според времето, към което изобщо не могат да привикнат.

3

Ето така, почти като в народната поговорка — щастливите не поглеждат часовника — само че с обратен, огледално обрнат смисъл, без да вижда щастието — с часовник или без часовник, без да разбира какво е това щастие, спокойно и без особени сътресения заедно с всички, като тревичка на поляната, израсна в интерната Коля Топоров.

Той самият не знаеше и никога не се поинтересува как бе попаднал тук. Откакто се помнеше, беше все сред тези печални интернатски постройки от сиви тухли, дъсчена и посивяла от времето ограда, асфалтов вход към столовата и главния вход, бараката зад училищната сграда, където Никодим държеше инструментите си и самият портиер, рижомустакат мъж на неопределена възраст, който сякаш не старееше — откакто съзнанието на Коля го бе сместило сред постоянните вещи в интерната, той бе все така правоъгълен, силен и рижав.

Той и на директора Георгий Иванович, най-важния в интерната, и на даскалиците, и на възпитателките, които от време на време се сменяха, гледаше като на вещи, а не като на хора. Живи, но вещи. Защото те винаги бяха тук, говореха това, което бяха длъжни да говорят и не правеха нищо повече, което би ги направило по-особени, би ги отличило по някакъв начин от множеството останали живи вещи.

Впрочем това, разбира се, не беше така. Георгий Иванович все пак не беше вещ, макар че за Коля още не бе станал и човек, защото между тях лично нищо особено не бе се случвало. Е, десетина-двадесет пъти той му бе правил забележки, обикновено не индивидуално, а в състава на останалата публика, повече му се налагаше да ругае цели групи, а не личности. А когато Топорик порасна, го извика в кабинета си, за да му покаже личното досие. Убеждаваше го да продължи да учи — за какво му е да бърза — впрочем убеждаваше го неубедително, без всякакви чувства, без излишни думи. А и леля Даша беше казала веднъж за директора, сякаш без да иска, жалейки го посвоему: „Той е като кон на хармана, върви в кръг, сякаш има капаци на очите си, не вижда нищо освен своя кръг,

ще вземе да се спъне и да падне“. И да, имаше още една, която не беше вещ — същата тази леля Даша — готвачката.

Дебела, плувнала в пот, с глава увенчана като с белоснежна корона и опакована с навирено боне от колосана бяла марля, леля Даша, признатата ветеранка на интерната, преобразуван от предишен детски дом още преди назначаването на самия Георгий Иванович, идваше на работа по тъмно, командваше цяла бригада свои по-млади помощнички, също увенчани с колосани корони — те чистеха, готвеха, мъкнеха картофи, пържеха кюфтета, неспирно нещо въртяха, мачкаха, изстискваха, съскаха с тиганите и бълбукаха с казаните — точно така изглеждаше работата им. Не тиганите свистяха върху огъня от жегата, не водата кипеше от високата температура, а самите жени изглеждаше, че със съскане и бълбукане управляваха всичко — тиганите, и тенджерите бяха продължение на техните ръце като инструменти, звучащи в тяхно готварско изпълнение. Та нали и цигулката на знаменития цигулар не свири сама, а звучи благодарение старанието на музиканта. Така и тук!

Кухненските звуци се променяха, когато дечурлигата идваха на закуска или обяд. Дрънкаха черпаци, които се удряха в ръба на огромните тенджери, съскането затихваše, пространството се изпълваše с детски гласове и леля Даша — потна, зачервена, невъобразимо дебела, като тюленка, излизаше в залата и се облягаше на стената.

Тя оглеждаше дъвчещите хора и често в очите ѝ проблясваха сълзи. Самият Колча се учудваше, че след толкова години работа тук леля Даша все още бе способна да бърше сълзи от бузите си.

Горе-долу в трети клас го осени подозрение. Хрумна му, че леля Даша просто менти местните глупаци и преди да излезе в залата и да се облегне на стената, за да се натъжи, реже лук. Както е известно, когато чистиш лук, сълзите не минават веднага, та и тя разиграва сцени.

Той започна да идва малко по-рано от другите, сядаше по-близо до шубера, откъдето раздаваха храната, за да вижда кой и с какво се занимава в кухнята, но подозренията му не се потвърдиха: преди да излезе при децата, които се хранеха, леля Даша не режеше лук.

Тогава за съвсем кратко Колча като че ли се засрами, впрочем, това вече беше чувство, а те растяха в безчувствен свят, така че по-

скоро той изпита кратко неудоволствие от признанието, че е сгрешил и от опровергаването на предположенията му.

Не се обвини, макар че леля Даша го отличаваше от другите. Понякога тя сядаше на освободилото се място до него, въздишаше и, подпряла лакти, го гледаше жалостиво и най-често на разни гласове му пееше все една и съща песен — че, демек, тя храни Колча през цялото време откакто е тук, още от тригодишен и по такъв начин цялото му съществуване се събира в нейния стаж на готовачка. Освен това тя му предлагаше допълнително и когато това беше нещо вкусно, той не отказваше.

Допълнителна половина чашка кисел или половин пържолка — особено когато попорасна и апетитът му понякога беше вълчи...

В отговор от него не се искаше нищо, той винаги се хранеше мълчаливо, като от време на време поглеждаше леля Даша със своите ледени светлосиви очи, които не изразяваха нито благодарност, нито каквito и да било чувства.

Тези прояви на внимание едва ли биха преместили леля Даша от групата на живите вещи в групата на хората, ако не беше още една нейна особеност.

Вечер, след вечерята, тя си тръгваше с тежки чанти и в двете си ръце. При това тя се чувстваше по-добре през зимата, в здрача, но през лятото, виждаше се, че ѝ беше неудобно. Още повече, ако има такива като Колча.

От време на време той причакваше леля Даша и заставаше на пътя ѝ. Стоеше мълчешком и просто гледаше. Леля Даша отвръщаше поглед, разглеждаше напълно безинтересните стени на интерната, а през лятото гледаше в краката си, и като виждаше Колча, забързваше малките си ситнещи крачки.

Топорик се сдоби с това свое забавление пак в трети клас, но тогава при среща той поздравява готовачката. Тя му се усмихваше щедро, като смяташе, че той още не разбира всичко, не подозира когото и да било, още по-малко пък го съди.

Но като порасна, Колча престана да поздравява, та това беше смешно, те се виждаха през деня най-малко три пъти — на закуска, обед и вечеря, а и често леля Даша сядаше до него, като му развиваше една и съща теория, само че с различни думи, а му поднасяше и допълнително, така че беше глупаво вечер да я поздравява. Той просто

стоеше и просто гледаше, бръкнал ръце в джобовете, мълчеше, мислено все се питаше едно и също: може ли искрено да съжаляваш него и другите и в същото време да крадеш?

Нито Топорик, нито който и да е от интерната не се съмняваше, че леля Даша има право да краде, а и самата дума „краде“ никак не се връзваше с дебелата и сълзлива леля Даша. Тя готвеше храната и вземаше за себе си и за семейството си — нима няма право на това? Така че тя можеше да изнася.

Но защо тогава се просълзяваше?

Леля Даша вървеше срещу него: за да не става нахален, на десетина крачки той отстъпваше встрани, но не откъсваше поглед от кръглото лице с увиснали бузи, докато огъвайки се от тежестта на торбите си, също като атлетка под тежестта на гирите, леля Даша го отминаваше него, многолетния, мълчаливия, невъзразяващия — на кого? На съдията? На свидетеля? На съгледвача, който няма никакви права? А може би на подкупения с допълнителни дажби съучастник?

Там е работата, че след много години наблюдения Колча вярваше в искреността на леля Даша, знаеше, че тя отделя не само за него, че си има свой, кой знае откъде разузнат принцип за особеното й отношение: тя отбелязваше всеки, който попадаше в последната „утайка“, който отдавна никого не чакаше и изглежда нямаше право да очаква. Това първо. Второ, леля Даша имаше слабост, която те смятала за законна. Човек без слабости — това означава само служба, само функция. Може би леля Даша жалеше още някой друг и му носеше продукти?... Няма значение...

Съдят само онези, които нищо не са направили, онези безгрешните и по тази причина отвратителни.

Този, който е съгрешил дори съвсем малко, не бърза да става съдия.

Но Колча нищо не можеше да направи със себе си. Рядко, но все пак понякога, от време на време, той заставаше на пътя на леля Даша и тя минаваше покрай него, свеждайки глава пред немигащия му воднист поглед.

Без да се озлобява, без да преживява, без да обича и да мрази, Топорик всеки път си повтаряше, дори без да го съзнава, един и същи урок: всички са грешни, няма невинни.

И така растеше той като тревичка в ливадата. Има, разбира се, култивирани ливади, където обработват земята, наторяват я, а тревата я сеят. С подбрани семена, то се знае, пониква гъста равна зеленина, красива и полезна. Но има и ливади диви, макар и да са поливни. Пролетно време реката завладява тези земи, затлачва ги с боклуци, но изглежда подхвърля и тиня или още някакви непознати дребни частици и когато пролетният прилив се отдръпне, наводнената ливада сияе с тревния си изумруд, който с нищо не е по-лош от култивирания, а ако сред равните, стремящи се към живота треви, най-високо от всички се измъкне магарешки бодил, репей или попадийка — какво да се прави, нито едно естествено, неособено обработено парче земя не минава без бурени, които спират светлината, чернеят на фона на безоблачното небе и задушават всичко, което расте по-ниско, особено ако ниските треви имат слаби корени.

От време на време никаква стихия връхлиташе Коля, сякаш от непознатите му собствени кървави вътрешности, невидими, докато не разпарчетосат човека, като от тайните недра на земята, където в безумен огън кипят магма, газове и бог знае още какво, което всъщност управлява живота на планетата — стихия, приличаща на вулканично изригване и земетресение едновременно, изскачаше навън, превиваше го, спираше дъха му, изцеждаше нездрава равнодушна сълза.

Да кажем, преди сън лежи си той на своя скърцащ дървен креват с блестяща лакирана табла при краката, когато възпитателката вече е изкомандвала отбой, но още не са загасили лампите и останалите си свалят чорапите, за да се мушнат под одеялото, а той вече си е легнал, опънал се е, опитвайки да се отпусне — и тогава, в този момент, без каквото и да е предупреждение, без повод, без знак, нещо се надигаше в него, огъваше го, натрапваше се, отначало неясно, когато беше съвсем малък, но после все пак изразено по някакъв начин...

Той губеше опора под себе си — ето така изглеждаше това. Веднъж на реката, когато както и много други той се учеше да плува

под наблюдението на Георгий Иванович — дългнест, несъразмерен, мършав, в дълги долни гащета, като някаква нелепа чапла, която стои до коляно в плитчината и наглежда всички наведнъж — та един път, джапайки на плиткото и поради глупост решил, че е овладял новото умение, Колча се отгласна с крака от дъното и направи няколко трескави загребвания към дълбокото. Тутакси се пусна отново, опитвайки се пак да се отблъсне, но не напипа дъно, беше изчезнало... и го повлече надолу — тогава той усети това странно състояние: от долната част на корема към пъпа, а после към гърлото като стрела премина някаква озаряваща последна светковица, която въпреки желанието му, включи всичките му сили — ръцете и краката отчаяно се замятаха, той изскочи навън и веднага се озова в ръцете на Георгий Иванович, който сега не стоеше до коляно във водата, а чак до гушата.

Той, без да хаби думи и като че ли без изобщо да се вълнува, ловко хвана Колча за едната ръка и за чатала и рязко го тласна към брега. По-нататък Колча, като забиваше крака в дъното, излезе на брега, седна направо на изпотъпканата от детските крака крайбрежна глина и дълго, без да гледа настрани и особено страхувайки се да не срещне погледа на Георгий Иванович, се окопитваше, спомняйки си за ужасната мълния, пронизала цялото му същество.

Ето така нещо — нещо, което не пронизваше нито тялото му нито вътрешностите му, а стягаше всичките му нерви в гърч — поважно от червата и дори от самото сърце, го рушеше без каквото и да е предупреждение — не много често, но понякога — и колкото по-голям ставаше, като че ли толкова бе по-болезнено...

Постепенно, пораствайки, той забеляза, че това рушене се случва с него най-често след разговори за маминките, например след като някоя маминка се е появявала при някой от тяхната стая и децата ту вяло, ту злорадо, но винаги без зла мисъл — нали всичките тук са такива, почти всички — разсъждаваха на темата роднина, родни места, непознати от тук, от този сив интернат, за пиянстващите и скитащи майки.

Ex, възрастни, разпътни хора! Ако можеше да се изльчи в мизерната ни Русия пряко предаване по тайно прекарана радиовръзка за това, което се говори преди заспиване в момчешката или момичешката спалня за вас, скъпи, родни родителки, благодетелки — за мъжкия род въобще ще замълчим. Как бихте се гърчили от болка,

ако разбира се, не сте мъртвопияни в този не съвсем късен час, ако грешните ви глави не са още замъглени от долнокачествена водка, ако изобщо можете да мислите и нещичко да чувствате.

Когато светлината е угасена, а „възпиталката“ си е отишла, като ви е пожелала лека нощ, а преди това, без да се стеснява от свидетели, е посъветвала някакъв клепоух Макаров да не се напикае през нощта, употребявайки, разбира се, вежливата дума „подмокри“, защото например в шести клас е време вече да се възпитава волята и без медицинска намеса сам да се избавиш от енурезата, по народному изпускане — та когато лампите са изгасени и сивата като целия интернат усойница, ненавиждащата ги Зоя Павловна, която мислеше само как по-скоро да се изниже вкъщи при своите две сополиви щерки, притваряше вратата — тогава започваше новият живот преди заспиване, който чисто и просто можем да наречем духовно търсене. Или по-точно духовно боричкане.

— У-у-у, кучка — провлачено, злобно пъшкаше Васка Макаров, без да се бои, че Зоя Павловна ще чуе, а и ще се върне, за да им чете морал, една от нейните досадни пискливи педагогически проповеди: всички знаеха, че възпитателката носеше на работа меки пантофи, за да може от вратата бегом да се втурне към изхода, без да се чува потропването на токчетата ѝ, и преобличайки се в учителската стая, също така бегом да се намери зад оградата. Ако тя по график оставаше да дежури, то тогава, прилагайки на практика науката психология, обратно — обуваше обувки на токчета — за да чуват отрано нейното приближаване, особено сутрин, преди ставане, пък и през нощта, когато правеше нощен обход. Даже да допуснем, че спиш дълбоко, здраво — ушите ти долавят почукването на надзирателските токчета и неволно притискаш глава към възглавницата и още по-здраво стискаш клепачи, а тялото ти замира и сърцето бие по-бавно, успокоявайки препускането на кръвта.

Ето ти илюстрация към закона на Павлов за условните и безусловни рефлекси насиън и наяве.

Така че Васка Макаров, на когото на сбогуване възпитателката все едно свали гащите, като със загрижен вид извади на показ и подигравка неговия и без това известен на всички позор, с голям кеф и омраза я сравняваше с отровна змия, назначена на длъжността да възпитава, да пази и жали, да предизвиква в отговор добри чувства и

тази негова атестация можеше да продължава в богати речникови одежди пет или дори десет минути, ако някой например не му кажеше:

— Стига, Макарка, ще излезем оттук и ще я удавим!

Макарка се успокояваше, рисуваше в главата си радостните картини на удавянето на омразницата, зарадван скимтеше, като съвсем забравяше, че реката е далечко от тях, а и той, Макарка не е много по плуването.

Впрочем, дори да скърцаше със зъби, дори през сълзи да хлипаше и да заплашваше: „Ще я удавя, гадината, ще я удавя“ — нищо сериозно не стоеше зад тези вопли, просто трябва да се познава интернатската порода, която всъщност нищо не довежда докрай.

Заплахите, с изключение на дребните и кратки стълкновения между момчетата, не се изпълняваха; омразата, ярко пламнала, не се разгаряше; псуvnите страхливо затихваха, щом се приближеше възрастен. Истински продължителни конфликти тук нямаше, защото такива конфликти могат да се разпалят при наличието на силни чувства. Но повтаряме: тук нямаше място за силни чувства: да не ги бъркаме с истериите, сривовете, виковете, които се случваха внезапно и завършваха също така внезапно, както и бяха започнали, сякаш се късаше някаква нервна нишка. Та и заплахата на Макарка да удави противната на всички „възпиталка“ се прекъсваше при първата смяна на плочата, без да стигне до нещо сериозно, за да може на сутринта, намерил се отново в мокри чаршафи, със страх, но без каквато и да е омраза, по-скоро дори с готовност да бъде отново осъден, да чака появяването на Зоя Павловна в спалнята, и отново публично, вече на сутринта, преди закуска, също като лекарство да получи от нея пердаха, а после скимтейки вътрешно, да мъкне матрака в сушилнята и да сдава на домакинката проклетите чаршафи.

Като въздъхваше дълбоко и се успокояваше, Макаров отстъпваше арената, да кажем на Гнедой, Дорестия, момче с дълга грива, независимо от колективните подстригвания, и с необикновено дълги и пожълтели от пущенето и неизползването на зъбна четка, наистина конски зъби, което бе и причина за прякора му.

Този ден тук се появи неговата маминка, донесе му някакви чипсове, вместо да го снабди с цигари, което искаше от нея синчето, и за наказание, че не е изпълнила желанието му, той само опита едно картофено чипсче с останалите направо пред нея, разговаряйки едва-

едва, нахрани дотичалите с охота Тобик, Полкан, Жучка, тоест Жучка и две още безименни и случайно неудавени Жучкини кутрета.

Маминката, рендосана от Господа Бога по общия жалък калъп, късоръка и късокрака, в женски ботуши голям номер и затова набръчкани като хармоника, с басов глас нареждаше, поклащајки се, очевидно под влияние на вътрешния си вятер от първата сутрешна чашка, но не мръдваше от мястото си, което означаваше, че не се олюява и Георгий Иванович в тънкото си балтонче и заешка, проскубана тук-там шапка, стоеше по-далече, като само наблюдаваше и се вслушваше, но без да се приближава и някак без да се задълбочава в темата.

Гнедой нахрани с чипса кучетата, като с това затвърди невидимия авторитет на интерната, където децата не гладуват, обърса ръце о палтото си — не можеше да се скрие от наследствеността си — постоянно още малко един срещу друг. Помълчаха.

— Е, кво? — попита Гнедой.

— Ами нищо — миролюбиво отговори маминката.

— Още ли пиеш? — попита синът майка си. — И все скиториш?

— Кво да правя? — лениво и делово отговори родителката. —

Така си живуркам.

Всъщност те нямаше за какво да разговарят и Гнедой с неговата съдба не беше нещо изключително. Момчетата и момичетата, които живееха тук, бяха направени от съдбата по един калъп: без баща и с безответврона майка. На нея не ѝ стигаха сила и воля за самата нея и затова синът ѝ растеше в държавна ясла. Така че, освен малчуганите, близост, откровение и сълзи и маминките не получаваха. Може да се каже, че срещите минаваха формално и не се отличаваха нито със смисъл, нито със съдържание.

Като правило всичко приключваше точно с такива кратки диалози. Всъщност те нямаха нужда един от друг: нито той от нея, нито тя от него. Ще си потрябват по-късно: тя на него, когато излезе от интерната и започне да живее сам и рано или късно ще потърси майка си, не за подкрепа — какво да чака от нея — а просто да види как е тя там; а той на нея — когато остане, когато няма да има кой вода да ѝ подаде, и ще си спомни, ще припълзи, даже по корем, ще моли за кътче и за внимание — ако наистина има при кого да пълзи и ако не е

погинало преждевременно във вселенския казан нейното детенце, което най-често се случва.

Но това ще стане някога си — а и дали въобще ще стане? — а засега Гнедой, като си припомня изминалния ден, замислен ще каже на глас за своята майчица:

— Колко ли мъже е пусната през себе си старата мръсница?... Че аз, момчета, дори не знам баща си — какво ли представлява този мъж? И тя не го знае! Че тя, мамицата й, като млада по петима за нощ пускаше...

— Какво по петима? — случваше се, без да мисли, да попита Колча.

— Ами по петима мъже за една нощ се изливаха в нея! И затова не зная чий съм! Копеле и туй то.

Друго може и да не знаеха, но тази дума и нейния смисъл — копеле — всички деца от сивия интернат познаваха добре.

На чистичките, светли, безупречни деца е необходимо да се поясни: с тази груба дума се нарича този, който е роден извънбрачно, незаконно, а и като Гнедой — неизвестно от кого.

5

— Аз пък знам кой е моя пес — обаждаше се болнаво дебелият Гошман, просто Гошка, но под влиянието на американските филми по „телето“, и тъй като не приличаше на останалите, се сдоби с прякор, получен от смесването на обикновеното руско име с англоезичното обозначение за мъж. — Той е механик на летището...

Изглежда, че в тези две думи имаше за Гошман нещо омагьосващо. Никой от тях никога не беше ходил на летището, включително и той самият, нито пък беше виждал механик, но съединяването на механик с летище очевидно означаваше качество, непознат мириз на метал и далечни земи, на машинно масло и мъжка пот, и всичко това заедно, разбира се, имаше изключителен аромат и очевидна благонадеждност. И това не можеше да не предизвика подозрение.

— Откъде знаеш? — със сънен глас се появяваше то.

— Майка ми каза — отговаряше Гошман.

— Майка му ка-а-зала — в отговор въздишаше равнодушен опитен глас. — Ами виждал ли си го?

Сега на Гошман му се налагаше да се защитава, да настъпва, но нямаше къде да отиде, да избяга, това го знаеха всички.

— Не съм го виждал, но като изляза оттук, ще го намеря, може да науча нещо летищно.

Дървените кревати започваха да поскърцват, въздишките зачестяваха, нежелаещият за сто и първи път да се заяжда с Гошман народ се наместваше по-удобно в своите гнезда, мълчанието им изразяваше недоверие към надеждите на Гошман, а той усещайки това, вяло продължаваше:

— Вие какво! Вие какво! Не ми ли вярвате?...

— Вярваме ти, вярваме — като се прозяваше, отговаряше някой.

Мъката на Гошман намираше в спалнята невидимо разбиране, всеки от тях тайно желаеше нечия възрастна сигурност и сила, каквито нито веднъж не бяха срещнали в живота си.

И откъде изобщо знаеха, че всичко това съществува, че го има? Дори имаше ли право да се събужда такава странна надежда точно у тия деца — нали добре ни е известен детския феномен на незнанието.

Да допуснем, че детето още от раждането си не знае какво е това черен хайвер, а изведнъж му го предлагат. То вижда нещо хълзгаво, странно, което не му напомня нищо хубаво — и просто ще му се догади. Това се случи малко по-късно и с Колча...

Ако детето живее в постоянна мръсотия, то свиква да не се мие, нещо повече — банята, душа или ваната го плашат, то реве, съпротивлява се, когато срещу него пуснат топлата струя; другите деца, свикнали с тази процедура, я приемат с радост и дори с удоволствие.

Деца, които се хранят с една и съща храна и от рождениято си не познават друго освен макарони или картофи, ще побутнат встрадни красивите и полезни зеленчуци.

И така във всичко. Не се променят само първичните усещания — глад, жажда, студ, страх. А качеството на храната, чистотата, начинът на живот може да са от най-ниска проба, но като не знаят друго, децата и не търсят това друго. Оттук и синдромът на невзискателността, на незнанието.

Затова в необяснимата жажда за сигурност от възрастните се крие необяснима тайна.

Откъде идва в опита на жестока безнадеждност това желание за надежда?

Гошман беше осакатен при самото си зачатие: дали от пиянство, дали от болести на възрастните, събрани в него, от неправилното свързване на невидимите генетични вериги, той, макар и появил се на света с външно физическо благополучие — с ръце, крака, обикновена глава, от самото му раждане вътре в него имаше някакво природно нарушение: в шести клас той беше дебеличък, пухкав, с увиснал корем, също като затъсял здравеняк на стари години. Нещо в него не работеше както трябва, природният механизъм беше пуснат на обратно — не към разцвет и младост, а към грохналост и стареене. А пък душата му си беше направена дори съвсем правилно.

Той жалеше всички — и Жучкините палета, още слепи, писукащи, но вече осъдени на смърт чрез удавяне от Никодим по заповед на Георгий Иванович, и всеки хлапак, всяко момиченце — и

по-малки, и по-големи от него — нямаше значение — за ожуленото коляно, за порязания пръст. Той успокояваше сутрин Макарка, макар че всички останали ругаеха известния пикльо, наистина ругаеха го поради незнание, а Гошман знаеше каква е работата, и Колча знаеше, и затова Гошман просто тупаше Макарка по рамото, подкрепяше го както можеше, помагаше му да влачат матрака към оградата — за да изсъхне, или пък го придружаваше до домакинката, като въобще не се смяташе за приближен на Макаров. Просто такъв си беше Гошман — истински мен, мъж, добра душа.

Колча, иначе Топор, затова и мъкнеше лошия си прякор, защото поради необяснимото старшинство сред равните на себе си винаги свободно спираше всякакви отклонения от необходимия му курс, и ако в спалнята тормозеха Макарка повече от позволеното, той казваше на ентузиаста или ентузиастите небрежно и тихо:

— Млъкни! — сякаш забиваше пирон с тълото на секирата.

Това беше напълно достатъчно, за да се смени разговора. Никога в поведението на Колча нямаше нищо заплашително, той не беше по-сilen от другите или по-голям и все пак ненапразно го наричаха Топор. Момче като момче, но дори външно не беше като всички: спокoen, дори равнодушен, с воднистосиви очи, от които, когато те гледа втренчено, ти прилошава. И ти се струва, когато гледа, сякаш знае нещо такова, което никой друг не знае и ако трябва, ще действа на основание на тези свои тайни знания. Общо взето от него трябваше да се очаква нещо необяснимо.

Но времето си вървеше, а Колча само гледаше заобикалящите го — връстници и възрастни — като ги отблъскваше с погледа си, издигаше между тях и себе си невидима преграда, принуждавайки ги да отстъпват, да не спорят с него, да навеждат поглед, да спускат глава. Но нищо особено не правеше.

Що се отнася до знанията, непознати на другите, то да, той знаеше това-онова, макар да не можеше да се каже, че чак пък на никого не бяха познати.

Той например знаеше за Макарка и макар интернатските тайни по разни причини да не оставаха за дълго тайни, Макаркината работа не се разкриваше. Може би защото сред децата само Гошман и Топоров знаеха за нея, а директорът по такива теми изобщо си мълчеше.

Веднъж Макарка се разболя от нещо заразно, немного опасно впрочем, не го пратиха в болница, но го вкараха в карантинното, а когато започна да оздравява, Топор и Гошман се вмъкнаха при него.

Карантинното беше една от най-светлите и чисти стаи в сградата, където беше и склада на интерната — ясно е, че с отделен вход. До него беше медицинският пункт, където можеше да дойдеш заради всякааква травма, порязване или синявица и където стопанка беше фелдшерката Настася Никодимова, дъщеря на интернатския пазач, завършила близкото медицинско училище. Пак там, в същото крило имаше още две стаи с по четири легла — за евентуален спешен случай, а в изолатора имаше само две и най-често тези пространства пустееха, с изключение на зимните епидемии от грип.

Макарка лежеше сам, беше тих есенен ден: паяжини летяха из интернатския двор, падаха листа от брезите и кленовете и Гошман взе като подарък за боледуващия едно красиво листо.

Те седяха около Макарка непривично тихо, изглежда смиряващо им действаше кристалният есенен ден навън и изведнъж ей тъй, без причина Макарка започна да им разказва за себе си — запъвайки се, късайки думите като човек, който чупи клечки кибрит и все не може да запали цигара...

Коля и Гошка научиха Макаркината тайна направо от него и въпреки че той самият изглежда не всичко разбираще, не всичко беше запомnil и осъзнал, даже след изминалите години, историята караше момчето да потръпва от ужас.

Макаркината майка, както и много мамички, все се женеше за нови мъже, както тя обясняваше на шестгодишния Макарка, и той вече се умори да се учудва как майка му толкова често прави това, слuchващe се новият чичо, неговият нов баща да живее с тях само една седмица.

После майка му изобщо престана да споменава тази дума „мъж“ и новите чичковци се сменяха всеки ден. Майка му слагаше Макарка рано да спи и когато той не заспиваше и искаше да го пуснат в общата стая да погледа телевизор, тя му крещеше. След това започна да му дава хапче. Той го гълташе и се събуждаше на другия ден в дванайсет часа по обед, когато от чичкото нямаше и помен и за него напомняха само празните бутилки на масата, чиниите с остатъци от засъхнали колбаси, зеле и изстинали картофи.

Макарка дояждаше тези колбаси, зеле и картофи, а след това включваше телевизора и чакаше, докато майка му дойде с новия чичко, припряно да го нахрани в кухнята и да го отведе в своята стая, а там отново да му пъхне в устата сънотворна таблетка, за да не пречи.

Общо взето момченцето не се противеше, но веднъж, сякаш някой го побутна — взе хапчето и когато майка му се обърна, го скри, изпи водата от чашата, все едно заедно със сънотворното.

Не му се спеше, обяснимо е, нали го слагаха да спи в осем, че и в седем понякога, стените на къщата бяха тънки и нямаше врати между стаите — висеше само завеса от дебел плат.

Макарка лежеше, мечтаеше си за нещо, съвсем по детски, без да се вслушва много в гласовете зад стената, свикнал с ежедневните мамини гости. Но после гласовете станаха по-високи и сърдити, мъжът викна на майка му, че го е окрала, впрочем това не беше вик, по-скоро мучене — той лошо изговаряше думите, майка му отговаряше по същия начин, сякаш думите ѝ се размиваха, Макарка стана от леглото, доближи се бос до завеската, служеща за врата, отдръпна я и завари най-страшното: мъжът, съвсем млад, по-млад от майка му, почти момче, много пиян, беше хванал ножа, с който режеха твърдите колбаси и сланината — такъв един къс и остьр нож и го заби в майка му.

Тя закрещя, а той удряше и удряше и тогава закрещя и Макарка. Младежът трудно го намери с поглед, залитайки пресече стаята, хвана момченцето, което беше босо, по фланелка и без гащи и заби ножа и в него.

Макарка не помнеше нищо повече. Някъде след седмица, в болницата, където се оказа, при него дойде непозната леля в сив униформен костюм, следовател, питаше го как е станало всичко, но той заплака и докторът, който стоеше зад тази лелка, настоя тя да излезе, а тя спореше и тогава дойде извиканата от доктора медицинска сестра и даде на Макарка нещо да изпие. Той отново заспа.

После, когато раната зарасна, го докараха тук. Още в болницата той започна да се напикава, макар преди у дома нищо такова да не му се беше случвало. Не видя гроба на майка си, но ще го намери като порасне и като отиде в града, където бе станало всичко.

Той разказа това на Гошка и Коля сигурно защото пак беше в болница, макар и не истинска, а в изолатора в интерната.

Показа им и белега си. Това беше отдавна, още не ходеше на училище. Но все не можеше да се спаси от своята енуреза, макар и да се стараеше с всички сили — дори на вечеря не пиеше чай. Въпреки всичко тази вода се събираще в него и се изливаше нощем тайно и ужасно.

Навярно у него се възвръщаше страхът, който не можеше да забрави.

Такъв страх дълго живее в човека, още повече страх, какъвто имаше Макарка.

Чудна работа, Макарка си спомняше за майка си само с хубаво, лоша дума не каза за нея, обясняваше случилото се с „този живот“ и нещастие, подкрепяще теорията, че всички хора се делят на щастливи и нещастни. Някъде в склада на интерната се пазеше голям куфар с нещата на Макарка, за това му каза Георгий Иванович, но твърдо добави, че ще му позволи да погледне в този куфар чак когато стане пълнолетен. Макарка през цялото време се тревожеше — кога ще настъпи това пълнолетие. Според едни слухове на четиринаесет години, когато вече имат право да те съдят за някакви изключителни престъпления и да ти издадат паспорт, според други излизаше, че на шестнайсет, а според трети — на осемнадесет, когато имаш право да гласуваш.

— За какъв дявол ми е това гласуване — казваше Макарка, — да бяха ми дали по-скоро този куфар — и вадеше душата на домакинката, макар и за минутка да му позволи да погледне в заветния куфар.

Но тя твърдеше, че куфарът се пази в специалния склад на Георгий Иванович, а ключът от него е в един екземпляр и той го държи у дома си — такива куфари там не са един и два — казваше домакинката.

Освен това директорът каза на Макарка, че той има апартамент, същият, в който бяха убили майка му и ранили него. Наистина според съществуващия закон, за да не плаща за него, в това жилище сега живеят други хора, но Макаров си е запазил всички права, а той, Георгий Иванович е негов законен представител, все едно баща, назначен от държавата, и това жилище непременно ще му бъде върнато или пък ще му бъде дадено друго такова. Може да не се беспокои.

А Макарка се беспокоеше. Той не можеше да се върне в този дом.

По-късно, в осми клас щеше да каже на Колча:

— Ако вляза там, веднага ще се напикая!

Човек можеше и да се разсмее. Непосветеният така и би постъпил. А на Топор вътре всичко му се преобърна. Как да не разбере Макаров: отново да престъпи този праг? Да прекрачи — и всичко ще се върне. Тогава в името на какво е целият този живот в интерната, всичките мъки на Макаркината съпротива: тези тъжни утрини, тази отвратителна Зоя Павловна и хиляди пъти изсушения матрак...

6

И все пак Макарка с неговия ужас и мокри чаршафи и Гнедой, със сигурност установил, че няма баща, се отличаваха от Топоров. Всеки от тях знаеше, макар и нещичко, за себе си. Колча не знаеше нищо.

Когато порасна и започна да разбира, то по примера на другите, при които идваха мамички, той също започна да чака някого. Това очакване беше съвсем мъгливо и неясно, нали все пак в края на краишата трябва да си представяш кого очакваш. Макар и смътно. А той, колкото и да се напрягаше, нищо не можеше да си представи.

Това не засягаше никого — нито Георгий Иванович, още повече пък възпитателката — това беше преди да дойде Зоя Павловна, но и тогава те прекарваха времето си с подобна сива лицемерка, която само командаваше: „Стани!“, „Свободно!“, „Строй се!“, „Измий се!“.

Кой ли ги ражда тия жени, които на равните си могат да се сторят и любезни, и възпитани, и чувствителни, но е достатъчно само да хлопне вратата между детския и възрастния свят, когато поголемият човек остане насаме с по-малките, лишени от родители деца, които няма на кого да се оплачат, няма в кого да се гушнат и утешат, няма на кого да се жалват от обидата и несправедливостта, тогава тези жени стават истински кучета, губейки човешкия си облик.

Там те вечно са изнервени, като че ли живеят съвсем без кожа и е достатъчно само да ги докоснеш и реват като на операционна маса без упойка. Може би неприятностите на живота, натрупани у дома или навън, намират благодатен изход зад затворената врата сред малките души — покорни и мълчаливи; може би характерът им, несъбъдналите се сред възрастните неща, лошият късмет, нещастието, неумението да се противопоставяш на другите като теб, но по-волеви и по-властни, намират най-накрая отдушник в това да се разплатиш за своя неуспех сред беззащитните и малките — причина за женската неудържима омраза. Буболечка сред равните на оградата, ти си вече лъвица сред нищожните, ничии малчугани, които не могат да се защитят. И за да не

те гризе съвестта, си представяш, че това не са деца, а възрастни ниски хора, джуджета, които ти досаждат зад вратите на интерната.

Разбира се, не всички са такива край изоставените и отнети деца — има и добри, сърдечни. Но колкото и да е щедра женската душа, едва ли ще стигне за двайсетина деца. А пък на Коля Топоров просто не му вървеше. И никой никога не чу от него да тъгувва за майка си, докато беше малък, никой нищо не му каза — а може би се страхуваха да говорят? — никой с нищо не го откъсна от този вид нерадостни усещания, при това толкова неясни и неразбирами — той самият не можеше да ги изрази, а не се намери кой да му помогне — не да ги изговори, а да ги разбере и преодолее.

Да повторим — Топорик беше по природа външно спокоен, уравновесен, дори равнодушен, но зад студения му и втренчен поглед се долавяха измамна дълбочина и скрити страсти, подобно на невидими подводни течения на спокойна отгоре река.

И той самият не беше в състояние да обясни какво става с него. Дори пред себе си не признаваше, че нещо става действително. Но нали беше така. Колкото по-голям ставаше, толкова по-често се случваше.

А това се изразяваше в болезнени отклонения: изведнъж кой знае защо, без каквато и да е външна причина започваше да го тресе отвътре, да го кърши като при грип. Това, което можеше да определи не с мислите си, а само с техни части, дребни парченца от раздробеното, разбито, накълцано цяло, изведнъж започваше да се оформя в поразяваща го всеки път мисъл, в клонка, която го шибаше през очите.

Той отново губеше дъно под краката си, без да може да плува.

Тъй като се страхуваше и не искаше да научи нищо ново за себе си, Колча се съпротивляваше на този вътрешен напор, стараеше се да разрушчи вълната, която се надигаше към гърлото му, но колкото повече време минаваше, толкова по-не му се удаваше.

Та нали отломките мисли, знания, усещания се трупаха въсъщност в най-обикновения, но толкова труден въпрос без отговор:

— Кой си ти?

Да повторим: самият Коля Топоров беше нетипична за интерната генетична конструкция.

В сирашките заведения децата са все с повреди и отклонения, във всеки случай не може да се каже, че са спокойни — навсякъде неврози, а той — спокоен.

Така спокоен, сякаш са му извадени нервите. Извадени, навити на макара и захвърлени в далечна далечина... Затова изглеждаше съвсем безчувствен, което съвсем не означаваше, че той не вижда как се мятаят и от какво се мятаят останалите.

Отстрани изглеждаше, че пред вас е напълно уверено в себе си момче, а неговото спокойствие и немногословие заблуждаваха околните, дори живеещите близо до него, че всичко му е наред. Бива си го измамника... С една дума излиза така, сякаш Топор се представя не за какъвто е. Щяха по-добре да го разберат, ако псуваше без да се стеснява от възрастните, ако дивашки крещеше в коридора като почти всички останали, а когато минаваше от училищната сграда в спалните жестоко да шамаросва малките и беззащитните, слушайки като сладка музика техните вопли, а след това да си прави оглушки за конското на даскалиците и възпитателките, усмихвайки се и знаейки отпреди, че ще остане съвсем ненаказан — нима може да се приеме за предварително наказание досадното, с едни и същи думи нравоучение — а в интерната не можеше да има никаква друга форма на наказание. Карцер например.

Не, в дома, тоест там, където спеше, ядеше и учеше, Топор не се глезеше, не се веселеше, изобщо не крещеше и не псуваше, като студено гледаше останалите правещи се на важни и прочие невъздържани типове, които от неговия поглед кой знае защо мълкваха, особено след като Колча стана в шести клас. Той изобщо не обичаше да псува, смяташе, че е тъло да се перчи с това, макар че — и това го разбраха — видимо се оживяваше зад интернатската ограда, пригаждайки се към всичко, което беше чуждо, не тяхно; странно свободно от една страна и от друга — толкова ограничено от разни

правила и условности. Именно тези условия вълнуваха Топоров, все едно го предизвикваха.

Затова той плашеше с раздуващите се жаби момичетата и момчетата от нормалното училище, пушеше, без да се крие, а подчертавайки своята независимост навън, винаги пръв отиваше при възрастен мъж да поиска огънче, а и цигара, за да запали и това се получаваше много яко с неговото спокойствие и стъклен поглед: възрастните се смущаваха от това момче и нямаше досега случай да откажат на молбата му.

А пък Колкините придружители — независимо от възрастта и интернатската си съсловност, дребосьци или удостоени с прякор хлапета — примираха от кеф, когато този невероятен Топор, без да псува и без да се прави на страшен, заставаше пред някого и сериозно и авторитетно, все едно не беше дете, молеше да запали, и възрастният мъж, голям като гардероб, се спираше пред това слабичко хлапе, тази върбова вейка и, щом погледнеше веднъж стъклените му очи, се стараеше повече да не ги гледа, като че ли бе мярнал там опасна неприятност, припряно пипаше джобовете си, изваждаше кутията с цигари и му избутваше.

Както е известно, от потупването с пръсти могат да изскочат няколко цигари, но пък Топор с неговия опасно застрашителен вид никога не нахалстваше, не си търсеше белята, а вземаше само една и студено и вежливо благодареше. Макар че без проблем можеше да си вземе две, дори три и нито един мъж не би гъкнал. Така в крайна сметка изглеждаше на свидетелите от интерната.

Впрочем всеки мъж би се стъпил пред група дори най-дребни хлапета: бог знае какво им е на ум и дали най-малкият от тях няма наточен нож или просто шило, иди го пипни или обвини, ако те прободе. Празна работа!

Така че пробвайки не агресията на тълпата, а собствените си възможности, Топор неведнъж и дважд се беше откъсвал от съпровождащата го кавалкада и сам тръгваше срещу мъжете, сам, без свидетели и отново, и отново изпитваше неотразимостта на своя равнодушен поглед.

Действаше безотказно!

В интерната възрастните като че ли отбягваха Топорик. Георгий Иванович не му досаждаше с душеспасителни разговори, навсярно

смятайки, че и без това с него всичко е наред или обратно — намираше, че не си струва да се приближава на ръба на пропастта, в която и той самият като нищо може да се срине. Другите възрастни — немалкото учители, които минаха покрай Топорик до осми клас, а и възпитателките, до една все жени, след първите твърде бегли кратки контакти с него, постепенно се ограничаваха само до нивото на служебните взаимоотношения: учителите — само да го изпитват за уроците, възпитателките — да му задават само най-необходимите битови въпроси.

В осми клас Колча се оправяше без намесата на възрастните, като навит — ставаше, хранеше се, четеше учебниците, отговаряше в часовете, разговаряше с другарите си, шегуваше се банално, миеше се под душа, предаваше мръсното бельо и получаваше изпрано. Той напълно се вписваше в този, приличен на часовников механизъм, ред в интерната, който общо взето работи от само себе си, ако не се откъсваш, не се нараняваш, не нарушиш правилата, в които те е сложила съдбата и възрастните хора, от които отличаваше само директора Георгий Иванович — длъгнест, неразговорлив, но изглежда човек, знаещ много повече.

Може би и затова мълчалив.

При децата от интернат винаги е силно развито чувството за колибката.

Голямото куче е друго нещо, но и то, където и да тича, ще се върне на мястото си, а пък кутретата — и те имат този инстинкт, това е сигурно. Пораствайки, те се отдалечават от колибката, но наблизо, и ако изведнъж се появи някаква опасност, презглава се втурват под покрива на къщичката си и лаят с всички сили. Когато попораснат и станат по-смели, те обикалят наоколо, изучавайки живота, а като се уморят, се връщат у дома. Кучешката колибка е като дом, а кутрето с нищо не се отличава от детето в стремежа му към дом, в инстинкта да се скрие в укритие, направено от някого, ако е надвиснала опасност.

Заплаха за децата от интерната беше целият заобикалящ ги свят, така когато излизаха от своя държавен, сив, но все пак свой дом, за да вършеят из близките околности, те се отдалечаваха по-нататък с някакъв страх, изследвайки непознатия свят чрез система от концентрични кръгове, разширявайки ги, но именно като окръжност, в чийто център беше тяхната не чак толкова лоша колибка, където ти дават да пиеш, да ядеш, обличат те, обуват те, учат те и те слагат да спиш.

Случваше се банда интернатци да се сблъска непосредствено с чужда момчешка тълпа, макар че това стана един-два пъти — не повече. Като правило градските можеха да ходят заедно или на някаква училищна екскурзия, тогава това беше безопасна смесена тълпа, неспособна нито да се заяжда, нито да се съпротивлява — или момчешка спортна команда — например с кънки под мишница, със стикове на рамо, но тогава още отдалече интернатската компания се пръсваше, атомизираше се, както е модерно сега да се изразяват възрастните, тоест разделяше се по двама, по един и излизаше, че просто си вървят разни деца от двете страни на улицата, дори по улицата и по такъв начин, пропускайки през своята разредена група възможни противници, избягват с такава обикновена хватка стълкновение или друга някаква изцепка.

Интернатското стадо се отдалечаваше от своята колибка наблизо, на един-два квартала в кръг, не рискуваха да отиват по-далече и затова може да се каже, че те изобщо не познаваха града, макар и да не беше толкова голям. Пък и защо ли? Ако е на някаква екскурзия — возят ги с автобуси и, разбира се, ги подкарват. На театрални представления-утра — по същия начин, а и съвсем рядко станаха тези представления — един-два пъти в годината. Всичко останало си беше тяхно: и училището, и столовата, и кръжоците, и библиотеката. Само ако се разболееш сериозно — те заплашва болница, но и тогава ще те закарат там, а после ще те вземат обратно.

Поради тази причина, когато през шест пресечки от интерната някой ограби павилион, на никого не му мина през ума, че може да са неговите питомци. Пък и кражбата беше доста странна, така че и дело не заведоха. От една страна милицията е затрупана от сериозни дела, включително за убийства, а следователи не достигат, от друга — кражбата бе толкова дребна, че и самата собственичка не настоя за разследване. По-скоро по инерция се обърна където следва, дори не от страх, а заради реда.

Разбира се, и тя самата си беше виновна: съгласно разпорежданията на властите тя беше длъжна да сложи на стъклената си кутийка решетки с ключове, но не ѝ стигали парите — това е. Всеки алкохолик можеше да омотае юмрука си в нещо, да удари стъклото и да си вземе своята бутилка, както и бе станало.

Случи се така: счупено стъкло, направо през него измъкнати две бутилки — коняк и водка, а и две шоколадчета, с изпълнено със скомина име „Сникърс“.

Ченгето също беше човек и името „Сникърс“ душевно го беше травмирало, както и цяла Русия, и затова когато собственичката на павилиона произнесе тази дума, тази глупашка парола на глупашките реформи, той дали скръзна със зъби или се оригна, негодувайки вътрешно, но по-нататък търговката се сепна и благоразумно премълча за някакъв пакет памперси. Така че той не фигурираше дори в проекта на бумагите, които започна да съставя милиционерът. Жената, която, много странно, външно приличаше на интернатските маминки, силно уплашена за толкова дребните си загуби, замъкна ченгето в павилиона, натъпка му във вътрешните джобове на шинела, без да среща особена съпротива, две бутилки „Смирновска“, а проектът за акт скъса

собственоръчно, извинявайки се дълго за причиненото беспокойство. Ченгето, повтаряме, беше човек и се отдалечи с достойнство, доволен, че повече няма да бъде обезпокоен за такива дреболии.

Така че нито бе образувано дело, нито паднаха подозрения върху някого, освен върху анонимните пияндета, които се срещат под път и над път в държавата.

До интерната не стигна дори и далечна новина за тази миникражба и не се забелязваха никакви признания, които да свързват интерната с някакъв мизерен павилион. Наистина през тази нощ Топорик ходи в тоалетната и се забави там, но никой не можеше да забележи това, защото както обикновено, децата спяха като пребити кутрета. Дежурната по график Зоя Павловна тихо се измъкна вкъщи при своите собствени дечица, в нарушение на всякали инструкции и просто на здравия смисъл: нали ако по време на нейното отговорно дежурство например се беше случил пожар, това щеше да ѝ излезе през носа и дълго нямаше да види своите любими момиченца.

Но пожари нямаше, а и не само Зоя Павловна се измъкваше в полунощ от дома, без, разбира се, да пусне резето на входната врата — тя се заключваше единствено отвътре и затова само плътно я притваряше.

Ако Георгий Иванович беше разbral за тия номера на възпиталката, мигом щяха да я изхвърлят, но той прекалено се доверяваше на своите помощници, а и те по негласен договор помежду си се хвалеха един друг, отчитаха се пред върлинестия директор за голямата възпитателна работа извън учебно време, рисуваха индивидуални планове, украсени с розички и маргаритки, а оплакванията от децата и размислите на глас на педагогическите съвети се оформяха в обща мозайка от преодолявани от тях проблеми, каквито всъщност нямаше, затова си замълчаваха или пък сами не забелязваха това, което ги заплашваше.

Какво особено има? Често и в живота е така. Не искат да забележат истинските беди, отхвърлят ги, за да не ги тревожат, а при реална опасност се държат като щрауси, зариват глава в пясъка, за да не виждат приближаващия ужас. Пък и само в интерната ли е така?

С една дума, децата, които знаеха и най-тайните привички на своите попечители, умело се възползваха от тях в свой интерес и Коля Топоров изчезна, точно пресмятайки времето, което му бе необходимо.

На сутринта, както обикновено, той се събуди по команда, стана, изми се, закуси в столовата под бдителния поглед на леля Даша, а след четири дни раздели между Макарка, Гошман, Гнедой и самия себе си шоколадово блокче без обвивка, и когато децата, без да настояват много, го попитаха дали пък не ги черпи със „Сникърс“, подразбирайки следващия въпрос — откъде го взе? — Колча им отговори, че това е някакъв „Марс“ и го е почерпил добър чичко, непознат лично на него, когото той помолил за огънче.

— Срещат се добри чичковци! — въздъхна Гошман и останалата публика взе да въздиша след него, с което Топор охотно се съгласи, както винаги кратко и хладно:

— Срещат се.

А след още един ден на сутринта Макарка ликуваше и чаршафът под него беше сух.

Като видя Макарка да става, някой се опита да се захили, но Топор сякаш надвисна над всички, казвайки първата си дума и подразбирайки Зоя Павловна, която нещо се бавеше:

— Е, ти ѝ го върна, Макарий!

И се засмя, и се засмяха всички, но на нея, а не на Макарка, който развързваше стегнатия на панделка черен шнур, поддържащ разрязания отстрани бебешки памперс. Е това беше изобретение! Всичкото нощно изпускане на Макарка бе отшло в дивния памперс, всичките му многодетни страхове отново и отново да бъде обруган от възпитателката, целият му срам, когато коскоджа ми ти момче трябва да носи на гърба си мокрия матрак, а след това всеки път, пламвайки от срам — много години — вонящите чаршафи.

Макарка се смееше и кой знае защо радостно поглеждаше Топорик. Отново на това никой не обърна внимание, все пак те бяха приятели, тези четири момчета, бяха почти братя. И на никого дори и през ум не мина да изяснява откъде Макаров има бебешки памперси.

Пакетът стигна за седмица. И после памперсите на Макарий не свършваха. Естествено, че Зоя Павловна забеляза това вълшебно преобразяване на Макарка, ден-два премълча, вглеждайки се в усмихнатото лице на хроничния грешник, а след това докладва на съвета на възпитателите за своята убедителна победа. Домакинката

потвърди нейните думи. По-точно тя потвърди, че Макаров вече сутрин не предава мокри чаршафи.

Тъй като от енуреза страдаха доста деца от интерната, особено малчугани, Георгий Иванович просто охотно зачеркна от своето съзнание още един пикльо, защото този факт общо взето говореше за недобрата психологическо-медицинскa работа на възпитателския персонал и макар това да не засягаше особено възрастните работници, все пак си беше неприятно.

Всеки инспектор можеше да каже нещо по въпроса. Може да се правят всякакви забележки, и справедливи понякога, но те са характерни, така да се каже, за цялата страна; но се вкопчват не за общата оценка, а за шокиращата частност: ето, моля ви се, пускат в живота подрастващи, които се подмокрят! И каквото и да говориш после, на какъвто и положителен опит да фиксираш съзнанието на комисията, всичко отива на кино, защото един напикаващ се седмокласник, а още повече випускник, е като етикет на стоката и ако стоката е евтина, такава е цената и на продавача.

За памперсите те не научиха.

Към края на осми клас Топорик започна да се измъчва от болка едва ли не всеки ден. И тогава — беше през пролетта, през май, вечерите бяха светли — като застана на пътя на леля Даша, той тръгна заедно с нея.

Капчици пот покриха челото на леля Даша, тежестта, както винаги я дърпаше към земята и Коля хвана една от чантите ѝ, за да ѝ помогне. Тя не му я даде веднага, отначало не разбра, че иска да ѝ помогне, а когато разбра, въздъхна облекчено, забави бързите си крачки, но все пак бе недоволна, че този, макар и отличаван кой знае защо от нея, но все пак видимо нежелан интернатец, се залепи за нея.

Стигнаха до ъгъла и чак тогава Топорик успя да се справи със себе си. Той се вълнуваше като никога, дълго се подготвяше за този въпрос и дори репетираше думите, но се получи ъгловато и неточно. Той попита:

— Лельо Даша, знаете ли аз откъде съм? Кой съм аз?

Тя дори спря:

— Я виж какво намислил?

— А какво? — не разбра той.

Готовчаката направи няколко бавни крачки, спря и го огледа.

— Нали вие нещичко знаете — каза той като също я разглеждаше втренчено, — нали ми давахте допълнително.

— Уф, боже господи! — неуверено се засмя леля Даша. — Че аз да не би да давам само на теб? Давам на всеки, който не се е наял. А на тебе — тя се запъна и изтърси — като на ветеран...

— Ветеран?

— Ами да! В интерната и ти като мен си ветеран. Почти цял живот. И нищичко не знам за теб. Доведоха те от дом за сираци, на три годинки беше. Оттам много довеждат.

Тя продължи нататък, като очевидно се съвзе и разбра причината за това странно изпращане.

— А питал ли си Георгий Иванович? Всички документи са при него.

Питал ли е?

Топорик се усмихна, премествайки тежката чанта на готвачката. Да, самият директор му каза. В началото на осми клас го извика при себе си — време беше да му извадят паспорт, сега ги дават на четиринадесет години, а за паспорта трябва кръщелно свидетелство и подобни неща — и му подаде тъничка папчица. Ето на, погледни своите работи. Когато Коля разтвори корицата, отляво видя хартиен джоб и в него голяма цветна снимка, от която се блещеше непознат дебеланчо с изпъкнали очи — беше на три години, така да се каже „абитуриентска“ фотография от дома за сираци.

В джобчето на обратната страна, сгънато на две, лежеше свидетелството му за раждане и характеристика, отново от дома. Разбира се, че прочете характеристиката, никакви неразбрани диагнози, а после два реда, от които запомни думите „спокоен“ и „затворен“. В свидетелството за раждане видя само името на майка си: Топорова Мария Ивановна. В графата, която се предвиждаше за името на бащата имаше мастилена черта, дебела виолетова черта.

Топорик и не очакваше нещо друго, но не знаеше какво трябва да попита и само въпросително погледна директора. Той гледаше към прозореца, нечuto почукваше с молив по дланта си и така, без да гледа Коля, но ясно и точно знаейки какво трябва да отговори на неизречения въпрос, отговори:

— Не разполагаме с нищо повече.

Странна работа, тази нощ Топорик изобщо не се измъчва, спа като пребит, като че ли се успокои, а после всичко започна отново. Слава богу, в паспорта с двуглавия златен орел не трябваше да се пише нищо за родителите и като го получи, заедно с другите четиринадесетгодишни от интерната, го прелисти, порадва му се и го даде на директора, очевидно все в същата папчица, както им обясниха, до излизането им от интерната.

И едва тогава го осени: щом в графата, където трябваше да е записан баща му, има виолетова черта, то откъде тогава е презимето му? То е по бащино име. А баща няма. Самият Коля в кръщелното си има презиме: Иванович. Майка Ивановна, той Иванович, а пък баща изобщо няма. Може и майка да са му измислили?

Та тогава като се колеба известно време, Топорик реши да изпрати леля Даша до дома ѝ.

Къщичката, където живееше готвачката, беше съвсем нисичка, враснala в земята. Градината под прозорците бе обраснala с шипкови храсти, те тогава се канеха да цъфтят, още не бяха покрити с цветове, но пък сияеха със свежата си зеленина, като току-що боядисани. Зад вратата измуча крава, портичката се отвори и оттам излезе непозната на Топор млада жена, мълчаливо пое чантите от готвачката и от него, и си отиде, а леля Даша, изтривайки потта от челото си, най-после обясни:

— Ето, нося остатъците от вашия стол. Вие оставяте толкова много храна, а пък ние гледаме крава...

На Топорик му беше все едно какво отглежда тя и какво носи, мислите му витаеха далече оттук. Той се срамуваше от този разговор, от това изпращане на готвачката — защо ли му трябваше да изяснява с нея никаква си истина за своя произход, когато по-точни сведения, макар и безнадеждни, вече му даде отговорното и официално лице — самият директор, а не готвачката.

Той кимна, усмихна се криво, обърна се и тръгна назад.

Леля Даша каза след него:

— Ти иди в онзи дом „Майка и дете“!

Отначало той никак пропусна тези думи, а през нощта, спомняйки си ги, когато отново започна да го дълбае и къса, помисли, че това е вече прекалено, че вече е дивашки срамно — да ходи в детския дом и да разпитва кой е всъщност. Той и днес изглеждаше като глупак пред готвачката, но леля Даша наистина знае целия му тukашен живот, а там? Кого да попита? Как да попита?

Още в края на осми клас у Топорик се оформи ясно усещане — трябва нещо да направи. Невъзможно е повече да живее така. Не го оставяше чувството, че спи с отворени очи и трябва, отдавна трябваше да се събуди.

Можеше да се събуди едва като напусне интерната. Рано или късно все пак това трябваше да го направи. Когато учеше в началните класове, учителите им казваха, че държавата се грижи за тях и макар че животът им е пълен с мъка, всеки от тях може да стане инженер, летец или дори артист, само да се старае и да учи. И децата твърдо знаеха, че зрелостната диплома, която им издават от интерната, с нищо не се отличава от дипломата на обикновеното училище, а на стената във фоайето висеше цяло табло със снимки на момчета и особено на

момичета, които са били приети в институти и техникуми и вече са ги завършили. Наистина Топорик се учудваше, че тези щастливци твърде рядко си спомнят за интерната, като че ли искат да го забравят — но тяхна си работа, те отговарят за себе си... И изведнъж учителите престанаха да говорят за институти, а и какво да говорят, щом същата търговка от павилиона, откъдето изчезнаха две бутилки, два „Сникърса“ и пакет памперси, печели десет пъти повече от инженера, летеца, а може и от артиста, макар че за артистите говореха какво ли не, а те сменяйки се един друг, непрекъснато гледаха в интерната от екрана на телевизора. Гледаха и, разбира се, нищо не виждаха...

Коля Топоров отдавна беше забелязал, че както всяка пролет, пак нещо го въртеше, терзаеше и зовеше нанякъде.

В крайна сметка какъв е смисълът да живееш тук още три години, да завършиш единадесети клас, да търпиш докато ти чукнат осемнайсетте — и тогава в армията? Ако, разбира се, те вземат. Сега дипломата нямаше никакво значение, сега всичко се решаваше от късмета или от печелившата специалност и постепенно Коля разбра, че той трябва да отиде в политехническо училище — ПТУ, където приемаха от интерната без каквito и да е изпити, и да учи за автомонтьор: най-приятната, винаги дефицитна и добре платена работа.

По афишите окачени по улиците той разбра, че има такова училище на другия край на града. Откъсвайки се от скъпите си приятелчета, той пресече малкото градче, а като намери зданието на ПТУ не изпита нищо друго освен облекчение. Училището се оказа същата като интерната сива триетажна постройка от циментови тухли, а наоколо се мотаеха същите като в интерната момчета, само малко по-големи.

На таблото до самото училище той прочете също, че се предоставя общежитие за учениците от други градове и най-после се успокои, защото, както това знаеха всички в интерната, тях ги приравняваха с другоселци и по закон нямаха право да ги оставят без легло в общежитието — това е! Законът ги защитаваше.

Като взе решение, Топор на никого не каза, но като че ли не го сдържаше. Не му се седеше в клас, бързаше да си научи уроците, не разтягаше локуми както другите и затова се оправи, взе да получава прилични оценки.

Нито Макарка, нито Гошман, нито Гнедой бързаха за някъде, директорът и учителите бяха внущили на почти всички, че трябва да учат до пълното завършване на училището, защото все по-трудно става да се живее навън, а тук може и да не е кой знае какво — но и покрив имат над главата и издръжка и това караше мнозина да се утешават и отпускат.

Слушайки изказвания на тази тема, Топорик се подхилкваше, но на глас не спореше, защото общо взето бе съгласен. Във всеки случай Гошман трябваше да получи диплома и да влезе в институт, Макарка и по-нататък да се освобождава от своя порок — на свобода ще забравят — а пък Гнедой на свобода веднага ще пропадне с неговия тъп светоглед, че всичко е лайно, освен пикнята.

Топорик изваждаше единствено себе си от този кръг, като стигна до категоричния извод, че няма право да хвърля три години нахалост, когато животът, отреден на хората, е толкова кратък. Няма време да се крие като костенурка под черупката на интерната, макар съществуването зад оградата да му е неясно, но колкото по-бързо се гмурнеш в него, толкова по-скоро ще станеш възрастен.

Ето какво горещо искаше и от какво се терзаеше: по-бързо да се раздели с детството, да излезе от интерната, да забрави за своето безродие.

По-бързо да се научи на нещо, да прави нещо, да постигне нещо. По-скоро да се осъществи. Разбира се, такива думи и понятия той не използваше, дори и наум. Просто го теглеше нанякъде. И трябваше да разбере къде точно.

Той разбра. И каза това на директора.

Ах, как не приличат интернатските абитуриентски вечери на тези в обикновените училища! На пръв поглед всичко е еднакво: по един и същи начин сият светлините и са възбудени хората, малко повече са шумни и, разбира се, празнични. В интернатската столова дори и храната е повече — пирожките са цели огромни блюда, каните с безалкохолно са в неограничено количество: яж и пий на корем, уважаеми ученико, завършил своето образование, и на добър час!

Обаче в най-главното — изобщо не си приличат. Обикновеният ученик получава дипломата си от ръката на директора не само като възнаграждение за ученето си, но и като негов дар за родителите му, които също са тук, вълнуват се повече, отколкото трябва, вътрешно съгласявайки се, че не само те са подтиквали своя немарливец, а се оказва, че и той самият не бил чак толкова нехаен, щом получава диплома за средно образование. За отличниците ще замълчим, тъй като те въобще са малцинство на нашата планета.

Дипломата на интернатското дете — при това на всяко — е взета много по-трудно и е много по-изстрадана от същия този документ в обикновеното училище. И сигурно затова всеки, на когото я връчват, го посрещат с ликуване и много повече му ръкопляскат, отколкото в училището от другата страна на улицата. Навсякъде е така, защото тук всеки познава всекиго от главата до петите, защото и малчуганите се отнасят към по-големите не само като съседи по училище, но и като съседи по спалня, столова, спортна зала, двор — с една дума почти като към братя. Между братята се случват и жестоки сбивания, но нима ги няма и в обикновеното семейство... И ето че настъпва моментът на ликуване и на тъга... Ликуването е, че някакъв нещастник, промъкнал се през всички сирашки несгоди, през сълзи, сбивания, двойки, наказания от приидирчивите възпитателки; живот, преминал от най-ранна детска възраст в обща спалня; това дете в синини и цицини, непознаващо милувка, срамежливо признаващо съществуването на кой знае къде скитащата му мамишка, това дете, пораснало, недодялано, цялото в държавни дрехи — от слиповете до

чорапите и донякъде приличното жалко костюмче или рокличка — стои на сцената — не в хора или в някаква друга група, както е било досега — а еднолично, аленеейки и бледнеейки и за него или няя лично е адресиран тътенът на детските аплодисменти, пожелаващи успех, аплодисменти, в които се долавя надежда, че и за тях, малките, както за тези, които вече се измъкват, също ще настане такъв тържествен ден, който ще отреже всичко болезнено и страшно, ще остави лошите спомени тук, в интерната, а там напред, тях ще ги очаква само хубаво и само радост...

И още нещо — тези бурни аплодисменти, почти овации, са толкова яростни и затова че в залата ги няма онези, на които може би преди всичко тези празнично облечени и пораснали момчета и момичета биха искали да покажат своите дипломи: техните пропаднали или съвсем изчезнали родители, майки и бащи, езикът не се обръща да ги нарече така, и към които въпреки всичко тези предани им, израснали не благодарение, а въпреки тях дечица, запазват удивителна любов.

В залата са учителите, възпитателите, дори портиерът Никодим, а майките и бащите ги няма, проклети да са, любими, нещастни, пропаднали, няма ги, дявол да ги вземе, и затова по-високо, по-високо пляскайте, деца — момчета и момичета, малчугани и по-големи, не жалете дланите си, не изоставайте и вие възрастни, в този радостен и скръбен ден — тези, които са израснали тук и сега излизат на сцената под ярките светлини, ей богу, заслужават да бъдат поздравени не горещо, а пламтящо, с всички възможни сили!

Много, твърде много означават аплодисментите на абитуриентската вечер в интерната, където, разбира се, първо връчват дипломите на зрелостниците, а после свидетелствата за завършване на осми клас, ако някой е решил да тръгне по свой път.

На Топорик му ръкопляскаха все едно беше получил не свидетелство, а диплома, а после имаше вечеря с пирожки, желирани меса, безалкохолни, най-вкусни пържоли и те, четиридесет, почти братя, по Колкино указание си нагълниха джобовете с пирожки.

Музиката още се носеше от прозорците на физкултурния салон, а момчетата вече тичаха към брезовата горичка, предвкусвайки продължението на празника. В ръцете на Топорик се белееше пакет, той предизвикващ тайна възбуда и Гнедой, Макарка и Гошман

крещяха нещо безсмислено, дрънкаха някакви глупости, радваха се на нещо и от нещо се ужасяваха: тези детски думи на подрастващи момчета, отглеждани в интернат, е трудно да бъдат цитирани заради тяхната нецензурност, липсата на всякакъв смисъл, висша бедност на съдържание при огромната им вътрешна сила от непознати за другите тайни чувства, които се съдържаха във всяко възклицание и дори междууметие. Особено, когато всичко това се изкрештява докато тичат.

Те седнаха около полегато пънче и Топорик извади своята миналогодишна придобивка — бутилка водка и бутилка коняк. Бутилките не се задържаха върху наклоненото пънче, плъзгаха се, така че те разтовариха върху него пирожките от джобовете си, а бутилките — първо едната с коняка, пуснаха в кръг. Уви, нашите герои бяха в известен, не на всички ясен смисъл, мамини дечица, нали още преди появата си на бял свят — освен Топор — познаваха вкуса на алкохола. В крайна сметка в трима от тях живееше още неосъзнатата алкохолна наследственост, ужасно нещо, подарено им от маминките. Нали дете, родено от жена пияница, още в майчината утроба става зависимо от алкохола — и как иначе! Та детето е част от майката, част от нейния организъм и ако организъмът е постоянно отровен от водка — чудовищна връзка! — то и новороденото дете жадува за нея! Ще бъдат необходими много сили по-късно, за да бъде разкъсана тази връзка, да се поправи и излекува детето, да бъде освободено от алкохолната зависимост и никой сериозно не може да гарантира, че като порасне, този човек няма да си спомни вродения порок и няма да повтори съдбата на майка си. И не ще е много виновен, ако, достигнал до дълбините, се е превъртял и заработил неговият наследствен ключ.

Трима от четиридесета изживяха своето не най-радостно детство с клеймо, което можеше да се нарече твърде вероятно и само за Топорик не важеше: за него никой не би се решил да твърди такова нещо, предполагайки единствено, че неизвестността може да крие всичко.

Те започнаха с коняка и за две обиколки изпиха бутилката: думата си казаха бързането, бягството, възбудата.

Конякът беше силен, макар и да не изглеждаше чист. Имаше нещо прибавено в него. Главите им забучаха, започнаха още по-високо да приказват. Говореха най-вече за Топорик, за това колко умело, като партизанин, до последно скри, че е решил да духне в ПТУ да стане

монтьор. И да мълчи докрай, макар това да не е много по братски. И че без него няма да бъде същото...

Как ще бъде без него те не знаеха. Но в разпалените им от коняка сърчица пламна тъга. За да не се разреве, Гошман пусна по кръга кутия цигари. Запушиха.

Топорик усещаше, че пак нещо го терзае никаква мъка, но нямаше намерение да го признава, нали сам избра пътя си. Запъвайки се, той започна да обяснява защо непременно трябва да отиде в ПТУ и по-скоро да започне работа, а те не бива да правят това. Получи се объркано и неубедително, защото Коля не можеше да каже на своите приятелчета защо той може да си отиде, а те — не, те спореха с него с опиянчени гласове и не се получи разговор, а пиянски брътвеж.

Тогава смениха темата и започнаха да си припомнят как се напиваха в интернатските времена и откъде се снабдяваха с пийване. По едно време проследяваха камиона с открита каросерия, който зареждаше с пиече съседния магазин. Там имаше подемниче и като рискуваха много, разбира се, те можеха да се вкопчат за него, да влязат в каросериията и да извадят от кашоните две-три бутилки. Най-често това бяха „пожарогасители“ с мътилка, която правеха в местния вин завод, но веднъж откриха и водка. Няколко пъти рискуваха и получаваха пиече в магазина, не сами, разбира се, а като помолят някакъв пропаднал тип, каквито сега има безброй по улиците. Наистина се налагаше да му отлеят стотина грама в тенекиената консерва от кока-кола или пепси, която днешният пияница винаги има у себе си.

Един път Коля бе изненадан — небръснатият алкохолик извади консерва, сгъната на две — освен дъното. С кафеникавите си пръсти упоритият боец разтвори краищата и консервата възстанови своята приблизителна форма — във всеки случай от нея можеше да се пие, както и да се налива прозрачната спиртна течност. Кадровият пияница, без да се намръщи глътна своя дял, смачка консервата в предишната полуплоскост и я пъхна в джоба. Преди това естествено се опита да излезе своя процент направо от гърлото на бутилката, но Топор, възпитан в правилата на обществената хигиена, решително се възпротиви и тогава се появи вносното свидетелство за руския принос в световната цивилизация.

Алкохолиците купуваха пиече за децата без да правят на въпрос, както и възрастните мъже, които безропотно черпеха момчетата с цигари. Имаше само един случай, който Топорик не обичаше да си спомня. Те се готвеха за рождения ден на някое от момчетата, изхвърлиха се, ясно е, но парите не им стигнаха и тогава спряха своя избор на бутилка с някаква помия. Когато дойде времето честно да отделят процента на поредния алкохолик, наистина широкоплещест и външно силен, със спортна шапка с пискюл, с червен нос и брадат, който с мъка изчака докато Гнедой среже с джобно ножче пластмасовата капачка, издърпа му бутилката от ръката и започна жадно да гълта благословената влага.

Това бе нехигиениично, некрасиво, посред бял ден, направо до магазина и затрудняващо децата с всички неудобства. Но алкохоликът постъпи несправедливо, изпи една трета от бутилката и тогава Топорик едва кимна, давайки старт на мълниеносна, хиляди пъти отработена техника на колективно приютско нападение. Макарка приклекна зад пияница, Топорик го бутна в гърдите, а на Гнедой му оставаше само да подхване навреме бутилката.

Тогава вратите на магазина се отвориха и оттам се изтърсиха още двама ветерани на алкохолната агресия и застинали, станаха свидетели на почти акробатичния етюд, когато нахалникът, нарушил правилата и обидил интернатските, вирна обувки по-високо от спортната си шапка и се изтърси през гърба на момчето, което леко се повдигна, за да усили ефекта на превъртането, а бутилката премина във владение на истинските собственици.

Това беше достатъчно мнението — да си нямаш вземане-даване с момчета! — да бъде окончателно затвърдено в замъглените мозъци на жадните хора.

Сред които, впрочем просто можеха да бъдат и бащите на тези волни стрелци.

Знаеше ли високият слаб директор на интерната за греховете на своите възпитаници? И да, и не. От всяко момче, минало четвърти клас, вонеше на цигари и това не се криеше особено. Достигнал определени философски висоти, сред които безспорно и смирението като форма на непреодолимо бессилие, Георгий Иванович, макар и да се бореше с тютюнопушенето, поне на най-малките, но самият той пушач, постигна победа само за ограничните пространства на спалните и учебните помещения, отстъпвайки много дори в района на момчешката тоалетна. А пък на улицата нима ще проследиш двеста и петдесет дечурлига, преминали още от бебешка възраст школата на свободата?

Що се отнася до пиенето, не можеше определено да се каже. Трудно бе да сеолови мириса, защото дори и да пиеха, го правеха по-големите и то предпазливо, тоест внимателно и като пийнха, заобикаляха интерната. Жестоки ексцесии също не се забелязваха: никой не се напиваше — тук само пробваха, само опитваха. Така че на директора му оставаше да предполага, че има такова нещо.

И ето че четирима от многото пораснали ревяха около брезовото пънче, изпили първите сто двайсет и пет грама коняк с неизвестен произход, в който явно че беше нещо прибавено, но те още не можеха да го разберат. И дали въобще някога ще разберат тия тънкости — не се знае.

Като повикаха и леко се умориха, момчетата запяха. Сред малкото ефективни начини на колективно възпитание преди няколко години Георгий Иванович въведе един твърде забележителен начин. Той се състоеше в това, че в залата или просто в класната стая — после това дори влезе в графика на извънкласните занимания — се събираха момчета (кой знае защо момичетата отделно). И на всеки даваха по една дебела песнопойка. Отначало Георгий Иванович запяваше сам, но скоро се освободи от това задължение, защото имаше достатъчно желаещи.

Даваха книжка на всички и всеки солист, когато му дойдеше реда, избираще песента като просто назоваваше страницата. И тъй като песнопойката беше популярна, съдържаше песни, познати на всички, с ясни и запомнящи се мелодии, скоро децата само хвърляха поглед в книжката, а у мнозина тя така си и лежеше неразтворена на тези събирания.

Как пееха сираците? Как пеят хора без гласове и слух, но знаещи текста? Направо ще отбележим, че не много melodично, но затова пък съгласувано и дружно. Така че интернатът, за който говорим, се славеше като пеещ и с това отлиение Георгий Иванович най-често убеждаваше разните инспектори за сравнително доброто качество на своята работа.

Тези безкрайни комисии можеха да правят каквото им хрумне забележки, но трябваше търпеливо, без да възразяваш, без да губиш напразно силите си, да слушаш, а преди те да се отправят, за да напишат своите изводи или дори акт, да ги поканиш в детската столова, да седнат до децата, винаги вежливи, усещащи чуждите отдалече, да ги нахраниш с храна, с каквато се хранят всички деца, а когато приборите спрат да тропат и дежурните момичета с празнични престиилчици бързо приберат съдовете, да предложиш на децата: ето моля ви, ние днес имаме скъпи гости, хайде да им попеем. И цялата зала, двеста човека наведнъж (без малките), изведнъж започва да пее — не много художествено, повтаряме, но пък забележително дружно, усмихвайки се, а гостите, легко объркани, са принудени да припяват, разбира се, без да знаят и половината думи — и точно тук се решаваха без всякакви напъни и умувания педагогическите спорове: дребните забележки умираха, засрамени, а големите издребняваха, превръщайки се в общи разсъждения.

Беше ли Георгий Иванович злонамерен и хитър, беше ли някакъв педагогически шмекер? Не, изобщо. Той просто бе безумно уморен от своята безмерна отговорност да бъде държавен баща на двеста и петдесет деца, постоянно да крие страха си за тяхното здраве и дори живот, за настоящето и бъдещето на тези нещастници, което за него беше съвсем очевидно.

Той бе уморен от своята длъжност на непрекъснат снабдител доставчик, обменящ — пари, продукти, дрехи, бельо, обувки, играчки, бои, сапун и хиляди подобни вещи, които само за непосветения

изглеждат маловажни. Беше уморен от външни — безкрайните проверяващи, всеки от които имаше собствено мнение, високомерие и знания, които не се виждаха. И затова се налагаше да се брани, включително и с такива невинни лукави начини като детското пеене, което е способно да размекне всекиго.

Що се отнася до четиридесета, разположили се край полегатия пън, то Топорик, въпреки своята флегматичност, беше най-гласовит и най-музикален, най-малкото, помнеше вярната мелодия. Останалите се отличаваха с дружност и умение да изпяват думите, без да изоставят един от друг — практиката си казваше думата.

Отначало те тихо, сякаш пригаждайки се, запяха „Тройка“:

*Вот мчится тройка удалая
В Казан дорогой столбовой,
И колокольчик, дар Валдая,
Гудет уныло над дугой.*

Децата знаеха: „Тройка“ трябва да се запява тихичко, сякаш си спомняш нещо, като едва-едва се полюшваш, представяйки си къде и как се случва това. И по-високо тогава, когато вече започва действието:

*Ямщик лихой — он стал с полночи,
Ему взгрюстнулося в тиши;
И он запел про ясны очи,
Про очи девицы-души.*

По-нататък момчетата запяха със силни, ясни гласове, сякаш самите те бяха колари:

*Вы, очи, очи голубые,
Вы сокрушили молодца,
Зачем, о люди, люди злыe,
Вы их разрознили сердца?*

*Теперь я горький сиротина.
И вдруг махнул по всем по трем,
И тройкой тешится детина,
И заливался соловьем.*

Последните три реда трябва да се пеят затихвайки, както затихва гласът, когато тройката отминава в далечината и постепенно, бавно изчезва и оставя в сърцето печал.

Децата замълчаха. Сякаш изтрезняха от пеенето. Като че ли и брезите се заслушаха в дрезгавото момчешко пеене. Нима обикновените момчета, които си имат родители, ако не са записани в хор или кръжок, ще започнат ей така да пеят, и то така дружно и съгласувано?

Впрочем това-онова те все пак имаха: облегнати на пънчето и върху пънчето — пирожки. А когато децата отмаяваха, се чувстваха добре — това ставаше и в интерната, на спевките — кой знае защо всички обичаха песента за коларя. Преди коларите, както шофьорите днес, изглежда са особен народ: далече от дома, сами, тъгуват за близките си и животът им невинаги е щастлив — може и затова тези деца да обичат песните за коларите, защото и самите те чувстват нещо подобно?

Топорик запя „Степ да степ кругом“ — как умира коларят в студената степ, замръзва, а не забравя да предаде поздрав за майка и баща, че и венчалната халка да даде на жена си, да ѝ нареди да не кукува сама, а да се омъжи за друг и да живее щастливо.

Сълзите бяха на очите на тези деца и те можеха и да не се сдържат, особено тук, в полумрака на юнското северно лято, когато макар и да е светло, сълзата може незабелязано да се плъзне, деликатно прикрита от сенките и собствената срамежлива бързина. Но не, те не си го позволиха. Те бяха опустошени от интернатското възпитание, вълненията ги обземаха вътрешно, без да имат право да излизат навън, да повторим — истински душевен смут, а не срив или никаква истерика, прикриваща това, което бушува вътре.

Те просто притихнаха за миг, всеки потънал в себе си и загубиха контрол върху заобикалящата ги действителност.

Сърцето на Топорик със закъснение изпърха, когато над самото му ухо като изстрел се счупи клонка — така поне му се стори на него, и пред тях се изправиха три момчета в черни кожени дрехи — униформа, която в цяла Русия носят младите, неизвестно с какво занимаващи се хора, предпочитащи да пътуват с джипове от западни и източни фирми — новата гвардия на разпадналата се държава: бойци или гарвани.

Този, който стоеше пред него и беше малко по-нисък от другите двама, блестеше с гела си в слабия здрав на лятната нощ, усмихващ със светлите си очи, русолиявият му перчем се сливаше с главата вляво. Видът му, освен кожената куртка, не издаваше нищо лошо, от него не се изльчваше никаква заплаха, за разлика от останалите двама, които бяха напрегнати.

— Хубаво пеете, момчета — каза Русолиявия и прилекна. Погледът му се спря на пънчето, пирожките, на бутилките — едната призна, другата пълна и той рече: — Ама вие имате празник!

Гошман, Макарка и Гнедой макар и да не станаха, седяха напрегнати, готови да скочат. Топорик като старши стана.

— От интерната ли сте? — попита Русолиявия.

Топорик потвърди.

— Зрелостници, така ли? — подпитваше момъкът, а като огледа седящите, се усъмни. — Май сте още малки.

— Аз — каза Топорик.

— Какво ти? — вдигна към него смеещ се поглед неочекваният пришълец.

— Аз завърших — поясни Колча.

— Осми клас? — продължаваше да разпитва момъкът.

— Аха.

— Е, и къде сега?

— В ПТУ. За монтьор.

— Какво пък, добра работа е — проговори Русолиявия, поглеждайки приятелите си. — А, момчета?

Те одобрително измучаха.

— Е? — попита Русолиявия като продължаваше да се усмихва. — Приемате ли гости? Ще ни почерпите ли?

Момчетата от интерната се оживиха, сякаш те наистина празнуват радост в някакво топло заведение и бяха им дошли гости.

Нямаше чаши, пиха коняк от бутилката, същото се наложи да направят и с водката и когато Топорик протегна отворената бутилка на Русолявия, той го попита:

- Как се казваш?
- Николай.
- А фамилията?
- Топоров.
- Ни баща имаш, ни майка?

Топорик, който досега гледаше в очите Русолявия, наведе глава и кимна. Беше неловко да разказваш биографията си пред човек, когото виждаш за първи път.

Но Русолявия прибра усмивката си, стана, протегна напред ръката с бутилката и тържествено каза с много сериозен глас:

— Пия за славния момък Коля Топоров, пълния сирак. Досега животът го е лишавал от щастие. Радост не му се е усмихвала. А ето днес, в това ранно лятно утро, в тази белоствola горичка неговият живот вълшебно се измени. Той самият още не разбира това, а животът се е обърнал към него с любовта и щастието. Стига е живял сиво! Стига се е влачил унило, като победен! Не, твой живот е още в самия си разцвет като това утро. И всичко за тебе е напред!

Топорик отначало слушаше отчуждено, все едно това изобщо не се отнасяше за него, а после никаква пелена се вдигна и той погледна Русолявия с нови, освободени от мъглата очи.

Пред него стоеше красив млад човек. Истински приятел. Не, не приятел, а брат, защото само кръвни братя могат да казват такива добри и сериозни думи.

— Ти до снощи — каза Русолявия, — беше момче. А тази сутрин стана мъж. Пред тебе е животът. Пред тебе е пътят на възрастен. За тебе, Коля Топоров!

Той отметна глава и с няколко гълтки изпи една трета от бутилката. Протегна я на Топорик. Колча веднага разбра, че не трябва да прави като Русолявия, това ще бъде глупаво за него и непочтително по отношение на госта. Той направи три уважителни гълтки — неголеми и немалки и Русолявия предаде бутилката на своите чернодрешковци. Те също гълтнаха по малко. После бутилката тръгна към интернатските братя.

А Русолявия гледаше Топорик. Гледаше го съвсем сериозно, без да се усмихва. След това му протегна ръка и стискайки неговата слаба длан отбеляза:

— Довиждане! Поздравявам те!

Те потънаха в горичката, мяннаха се зад брезите и се скриха. Момчетата мълчаха. Не им се пееше повече.

След десетина минути някъде в далечината един след друг изгърмяха седем изстрела. Децата знаеха от телевизията — така се разрежда пълнител.

**ВТОРА ЧАСТ
АВАНТЮРИСТ**

1

Още от първите дни в училището Колча разбра, че няма да има никакво продължение, а всяка част от съществуването си трябва да започва отново.

Да свиква с новото легло с желязна пружина, скърцаща противно, с новата умивалня, където е мръсно, студено и сапунът изчезва веднага щом и за минутка го забравиш, а столовата е занемарена, винаги задимена и какво от това, че него, интернатския го хранеха безплатно — не беше вкусно, не беше уютно.

Стаята в общежитието, макар и да беше за четирима, а не като огромната интернатска стая, предизвикваше само тъга и, разбира се, не от това, че стените бяха боядисани до половината в сиво-синя блажна боя, а заради хората, които живееха тук.

Двете момчета се казваха Петка и се различаваха един от друг по размерите — единият едър за своята възраст с мигащи мънички прозрачни очички, а другият обратно — хилав и ококорен, с черни зеници. Двамата Петковци бяха от близките селища и двамата можеха да карат трактор. И двамата имаха ранна, донесена някъде от районното битие, страховта на страст: цялото си свободно от занимания време те използваха, за да търсят пари, купуваха вино и се напиваха, като замезваха със селско мезе, което всяка седмица им изпращаха родителите или пък те си ходеха вкъщи с автобуса.

Пиеха именно вино, а не водка, и обясняваха това с разликата в цената и необходимостта на другия ден да имат свежи глави, макар че на сутринта видът им най-често се оказваше скапан и смачкан, въпреки тяхната младост.

Един-два пъти Топорик се присъедини. Но му беше тъжно с тях. Бяха някак си скучни, страхливи и разговаряха само за своя селски живот, което му беше безинтересно. Още повече че скоро Коля разбра — тези момчета се пазят от него, крият парите си, неочеквано нахлуват в стаята, когато той е сам и си чете например учебника, а те подреждат своите партушки, сумтейки по такъв начин, че веднага да разбере — дали пък не е пипал техните раници.

Сирашката душа е такава, че улавя безпогрешно и ранимо всеки подозрителен поглед. Сред своите в интерната той не познаваше подозрението. А тук Колча за пръв път усети какво е това поглед накриво и как крият парите си в задния закопчан джоб и мятаят панталоните си на стола по-близо до носа им, че и на таблата на кревата, като притискат с възглавницата колана на панталона.

Той започна да отбягва своите съквартиранти, рядко разговаряха и повече не седна на една маса с тях.

Третият се казваше Серъога и Топорик веднага се сблъска с него. Този Сергей — по-голям с две години от останалите, изглежда бе повтарял няколко класа и беше тук, та до армията да получи шофьорска книжка и никаква характеристика, за да бъде в казармата шофьор.

Той беше по-висок и от тримата, явно по-силен и физически развит, обаче примитивен до ужас. Неговите любими думички бяха „да смачкам“, „да удуша“, „да начукам“ — и той веднага притисна двамата Петковци, като едновременно с това нападна Топорик:

— На ти — каза той, поставяйки монети на масата, — тичай да ми купиш бира.

Топорик направо се слиса от подобно нахалство. Безсмислено беше да му отговаря, дори да го псува, Колча знаеше това, както и веднага разбра, че Сергей му налита, тъй като е решил и него да го подчини на волята си, затова мълчаливо пристъпи до масата, погледна монетите, преброи три рубли срещу десетрублевата цена на бутилка бира — просто така пресметна от любопитство, и изсипа тези монети в леглото, където, качил обутите си крака на желязната табла на леглото, лежеше чумавия Сергей.

Той неочеквано рязко скочи и с огромната си лапа перна Колча някъде между бузата и шията. Слаботелесният Топорик рухна на пода, предизвика страхливо подмазваческия смях на двамата Петковци, скочи, онемял от ярост, но се поуспокои, пресмятайки неравните сили и как да нанесе удара. Колча храбро се впусна в бой и отново бе съборен и така няколко пъти.

Кръв нямаше. Май че Серъога независимо от бичата си тъпота, беше запознат каква е разликата между обикновеното момчешко сбиване и пребиването на по-малки, и удряше Топорик като на игра, като че ли се забавляваше с малко котенце.

Взрив от смях придружаваше всяко Колчино нападение, докато най-после той, изгаряйки от срам и омраза, не изскочи в коридора, а оттам навън.

Още не беше късно и тъмно — едва първата седмица от септември, по улицата вървяха хора, а на Колча му се струваше, че цялото му лице пламти и той се извръщаше от срещнатите, гледаше да свърне в тиха пресечка, но и там се натъкваше на минувачи.

Още не беше се случвало такова нещо с него: пет пъти го събориха и го победиха с явно превъзходство. При това изглеждаше така, сякаш той е започнал сбиването. Затова и загуби!

Обливаше го огън и студ. За първи път той не можеше да се справи със себе си, странен вътрешен смут го разтърсваше, както с остра брадва разсичат брезово пънче: брезовата кора го държи цяло, но отвътре е разцепено на цепеници. Глупакът Сергей го наби, показа му, че не можеш да се нахвърляш срещу всеки, нали този път Колча нямаше зад гърба си бандата, макар и недорасли бойци, способни като мравки да налетят на всяка мърша и всеки да нанесе своето малко пробождане, своя удар. А изправен сам срещу особа, която се отличава с по-големите си размери и сила и с която никой досега не се е разбрал... не, не трябва да бъде наивен!

С една дума — чисто и просто интернатската вълна не сработи. В този живот трябваше нещо друго.

Та и на глупака е ясно, че по този начин козелът Сергей се опитва да го принуди да се пречупи! Нахалник, съвсем се е побъркал! Че кой е той! Само ръст и юмруци. Е, и нахалство, то се знае. А една умна дума не е казал. Размахва огромните си ръце, а самият той умира от страх да не го изпратят в Чечня!

Колча се влачеше по улицата, като се успокояваше, но не можеше да се утеши, нямаше с какво. Подмазвач той няма да стане, но и мира няма да има. Ясно, че животът му навлиза в дни на изпитания, когато не можеш да се надяваш на старото, а силата може да се победи само със сила. Та ако ще да е само сила на духа.

2

Животът на Коля беше отровен. Уж ядеше и пиеше, уж учеше и дори се смееше, пък и врагът му не го тормозеше всяка минута, седеше си на другия край на класната стая, но животът му — пет пари не струваше!

Всеки миг чувстваше своята уязвимост, очакваща някаква обидна дума, жест и груба проява, насочена към него. Да, той отказал да се подмазва, не се чувстваше сломен, но въпреки това в групата съществуващо мнение, присъда, че е слабак и ако все още не е роб, то ще стане и главното лице тук е тъпакът Серъога, на когото никой не дръзва да се присмее, макар и да е тъп като галош.

Половината група приличат на него, но градските след занятия си тръгват оттук и са недостъпни за Дръвника, а пък учениците от общежитието винаги са на разположение на неговото скотство и глупост.

За разлика от Петковците Серъога не пиеше редовно, но от време на време някъде се напиваше и Колча усещаше, че се страхува. Пред пиянската сила всичко е безсмислено, по-добре е да се скриеш и Топорик, без да си го признава, се криеше, отиваше в интерната.

Появяващо се при Георгий Иванович, вежливо поздравяващо и молеше:

— Може ли да пренощувам с нашите?

Възрастният човек приемаше всичко за чиста истина, разрешаваше му, като естествено мислите му бяха съвсем на грешен път.

— Да не би да ти домъчня? Така още малко и ще се върнеш!

Да се върне? Коля се питаше: а защо пък не? Но веднага се ядосваше: така ли бързо се прочути? Заради някакъв си Серъога? А понататък какво?

Той се усмихваше на директора, като с това още повече го заблуждаваше. Разбира се, мъчно му е и няма нищо лошо, ако вчерашният възпитаник се връща у дома — да си побъбри с

приятелите, дори да пренощува, пък и нали неговото легло, старателно подредено, стои свободно — винаги е добре дошъл.

А момчетата? Те само ликуваха, виждайки в Топорик победителя, който се учи в ПТУ и съвсем скоро ще стане автомонтьор, може да се каже — голям човек.

Колча се прегръщаше с братлетата, с желание стискаше ръцете на останалите, галеше дребосъците, които тичаха при него като при ангел, възсиян от златната светлина на доброто и свободата, и прегълъщайки, криеше тази отвратителна измама в себе си.

По дяволите, какъв победител е той, като си е истинско пребито куче!

Три нощи, наистина с прекъсвания, той прекара в интерната, а после си каза, че това е прекалено лесен път. Дръвникът Серьога и двамата Петковци отново се доближиха до него. Колча се опита да изгради бронебойно прозрачно стъкло в себе си. Той чуваше псуvnите по свой адрес в изпълнение на Серьога и сякаш до него достигаше само четвърт от звука, пропускайки го край себе си. В Колчиното полузатворено съзнание Петковците се придвижваха като мълчаливи марионетки — бяха от породата хора, които винаги са съгласни с мнението на по-силния.

В интерес на истината и книжките, които четеше тогава, оставаха в паметта му само на една четвърт, като че ли бе затъпял, прочиташе много пъти едно и също място. Изравnil се е с Дръвника и Петковците. Как ли пък не! Впрочем, с какво е по-добър от тях?

Серьога го обиди, че е от дом и той премълча, макар че не е от дом, а от интернат, а това е съвсем друго. Но той така каза! Произнесе тази дума като ругатня. Колча беше объркан, не можеше да разбере какъв грях може да има, ако е от дом за сираци. Какво има срамно в това? Че няма родители? Та нима децата са виновни?

Ей богу, той дълго не можеше да вникне в смисъла на тази ругателска интонация. Нима е заслуга, че човек има родители? И нима е виновен, че ги няма? И в единия, и в другия случай това положение не зависи от производното — техният син или дъщеря: такъв е законът на математиката.

Само че не математиката ръководи хората, там е работата. А съвсем други сметки. Например — с какво можеш да си полезен? Децата често дружат едно с друго не защото им е интересно, а защото

си ходят на гости, говорят си по телефона, майка им и баща им ги подтикват да си играят, виждайки в родителите на приятелчето необходимия авторитет или връзки. А каква полза от безродния сирак?

Колча се провираше към тези истини като през елхов гъсталак в разсадник. Родителите на Петковците ги посещаваха с парчета сланина и много вежливо поздравяваха тъпанаря Сергей, смятайки, че това яко момче може да бъде заплаха за тяхното синче, а на Колча едва кимваша, тъй като знаеха за безродния му произход: какво да вземеш от него?

Сега Топорик излизаше от стаята, когато идваша тези така приличащи си родителски двойки, които дори още не се познаваха, тъй като Петковците живееха в различни селища. Външно тези двойки не си приличаха — широкоплещести на едрия Петка, като риби от една порода, например езерни сомове и мършави като бабушки на слабия Петка. Но пък армаганът им бе учудващо еднакъв: сланина, домашни свински наденици, туршия от краставички в еднолитрови буркани, за да не се развалят до следващите почивни дни — това, от което живееха селяните от близките села, небогати и не твърде щедри, особено към другите, особено към безродните момчета.

С всяко такова посещение Колча се чувстваше все по-уязвим. И през ум не му минаваше да разчита да го почерпят, но той просто с цялото си същество усещаше, че възрастните, престъпвайки прага на стаята в общежитието, едва поздравили, го гледат накриво и молят висшите сили само за едно — той да излезе, за да не види предаването на парите, да не разчита на нищо и въобще по възможност да го няма на белия свят. Колча не ги разбираше и дори малко му беше жал за тези възрастни хора. Нима не им е ясно, че тук гладни няма, че слава Богу няма война, че ако пък толкова му се поискан да яде, ще отиде при леля Даша, която съвсем законно, по разпореждане на директора, ще го нахрани с интернатски обяд, допълнително към училищния обяд.

Но, естествено, те не знаеха Колчините правила и изглежда бяха свикнали да подозират всички, че им завидят, а и самите те живееха завидейки на някой друг, невидим оттук, и така бяха омотали себе си и децата си в своите подозрения, че изобщо не можеха да се измъкнат от своя нещастен Бермудски триъгълник между сланината, киселите краставички и домашните наденици.

Една вечер, като гледаше как Петка едрия и Петка слабия бяха разтворили своите дисаги — всеки своите — и започват да ядат,

Топорик се разсмя. Изведнъж му мина ненадейна мисъл: ами ако и той самият имаше такива родители-куркули^[1] и той щеше да стане такъв като Петка куркул-син. Би дъвчел своята сланина редом със свидливите си приятели и през ум нямаше да му мине да съберат своите куркулски запаси в общ запас и да ядат по приятелски от общото? Помисли си това и се разсмя, а двамата Петковци раздразнени, едновременно, прекъсвайки и допълвайки се един друг казаха:

- Какво цвилиш бе, държавна твар?
- Теб те хранят за сметка на хазната, а ние сами трябва...
- Да не би и за това да ми завидяхте — неочеквано им каза Колча.

Петковците малко се посмутиха, а Топорик хвърли книжката върху одеялото и излезе да пуши. Отново го втресе, но животът му заповядваше да издържи на ударите. Няма всеки път да размазва музуни, а и той вече изпита какво означава да се хвърлиш срещу по-силния. Тези не са по-силни, но са двама. Пък и нима в това е работата? Като поразмислиш, те са си прави. Колча има и стипендийка, макар и малка, и издръжката му е безплатна, а те — или плащат, или се хранят сами. Така че той си е държавна твар. И кой е още. Ами — никой.

Трябва просто да се запаси с търпение, да стисне зъби и да издържи всичко. А засега да разбере — ти си на дъното, ти дори сред учениците от техникума си най-нисия и можеш да преживееш само по два начина — или да се върнеш в интерната и да признаеш своето поражение и неумение да живееш на свобода, своята неспособност да се измъкнеш изпод покрива на обичайната колибка, или да опиташ да се прекършиш, да победиш своята слабост, да минеш отново веднъж вече изминатия път в интерната, пътя от слабия и подчинения към силния и подчиняващия.

В интерната това стана лесно. Той не забеляза как порасна, преодолявайки слабостите, как от дребосък се превърна в лидер — измина този път без да се препъва много и без да мачка останалите.

Но в новия, полувлъзрастен живот имаше други правила и трябваше да си признае: да, трябва всичко да започва отначало.

[1] Куркул — измислено триръко чудовище. — Бел.пр. ↑

3

Той се стараеше колкото можеше.

Все пак училището много се различаваше от интерната — и класните стаи, където стените бяха целите в закачени схеми на разни автомобилни възли, а под тях бяха поставени образци на двигатели, и заниманията в работилниците, които приличаха на обикновени гаражи — с различни машини. Сред тях имаше училищни, учебни, но ремонтираха и истински работещ транспорт — по договори, които разни организации сключваха с ПТУ и всичко беше сериозно, а децата, които участваха в ремонтите, получаваха и малко заплащане.

Главните фигури, обучаващи ги на монтьорство, бяха напълно плешивият Василий Василиевич, съкратено Вас-Вас, човек на неопределенна възраст, но видимо млад, енергичен, приказлив, знаещ всичко — и в това беше цялата му странност! — и Иван Иванович — определено старец, мълчалив и в противовес на Вас-Вас — отпуснат, бавен и съвсем не всичко знаещ, но всичко можещ в ръководството на работилницата.

Тези двама души едновременно бяха и приятели, и врагове, което често се случва в учебните заведения. Въртейки се край един предмет — автомобила — и навярно знаейки за него почти всичко, те превръщаха това „почти“ в поле на горещи публични сражения — в присъствие или задочни, с ученици или без тях, например седнали един до друг на две мънички брезентови рибарски столчета в работилницата с по чаша чай — или нещо по-силно — спорейки, вечно намиращи тема за техническа дискусия, та дори изглеждаше, че освен своите машини те нищичко друго не разбират от живота.

Трябва да отбележим, че тези антипodi бяха главният смисъл и основна движеща сила на ПТУ край които се въртеше, греейки се в лъчите на тяхната професионална отданост и безличният директор Степан Илич, и учителите по общообразователните предмети, случайна сбирщина, уж учители като учители, но съвсем безлични, във всеки случай абсолютно губещи остатъците от личната си индивидуалност, ако бяха до Василий Василиевич и Иван Иванович.

Ученическите души — и сред тях душата на Топорик — се мятаха между тихия практик и шумния теоретик, давайки право и на единия, и на другия, опитвайки се да съберат несъединими брегове. Разбира се, теорията и чертежите, обозначаващи всички възли на машината в разрез, са важно нещо, но когато хванеш в ръка ключа и той се изпълзне, остави по ръцете ти драскотини, омаже ги с машинно масло, това е вече съвсем друго усещане за познание, което не прилича на хартиените представи.

Без сами да знаят, дървенякът Серьога и двамата Петковци тласкаха Колча към старание: той дълго разглеждаше разрезите на детайлите, до късно стърчеше в учебните работилници, вникваше в подробните, навлизаше в дреболиите, без да се притеснява слушаше дебатите на двамата автомобилни „маестро“ относно реглажа на запалването, относно електрониката на задгранични марки и тем подобни подробности, което навярно е сравнимо с висшия пилотаж при пилотите.

Отначало той нищо не разбираше от тези заобикалящи го от всички страни технически подробности, научаваше елементарното — как се нагнетява и запалва горивото в камерата, как работи двигателят, как работи сцеплението и как започва да се върти кардановият вал и чрез мостовете да придава движението на колелетата. Постепенно картината се изясняваше, а думите на майсторите, тяхната скоропоговорка, добиваха смисъл.

Иван Иванович и Вас-Вас, както все пак често се случва в учебните заведения, забелязаха момчето, одобриха неговия интерес, а после като се поинтересуваха подробно от биографията му, започнаха да се отнасят съвсем доброжелателно към него, което естествено, изобщо не изключваше техническите им разногласия.

Като викаше Топорик, все едно случайно обръщайки се към първия попаднал пред погледа му ученик, Иванич го молеше да подържи тук, да повдигне това, а Василиевич в същото време убеждаваше Иванич, че може да се направи и по друг начин, а как да се направи — обясняваше с думи.

— Може и така! — поглеждаше Иванич към Топорик и му намигаше. — А може и по другия начин!

Иванич искаше от Колча ключ дванайсет, ключ десет, после го учеше как да проверява маслото на леката кола, демонстрираше му

елементарни примери на дозареждане на акумулаторите на камионите, учеше го да прави електролитна смес, караше го да излива маслото от картера и всичко онова, без което не можеш да се грижиш за една кола.

Когато след работния ден Иванич и Василиевич си пийваха, те не изпращаха Колча, а го канеха да поседне и да хапне каквото имат. Не му предлагаха да пийне, това не се полагаше, а да хапне — моля, заповядай, и Топорик не отказваше, миеше си ръцете, сядаше на стара резервна гума, вземаше парче хляб с колбас, не защото бе гладен, а оценявайки поканата на истинските асове.

Постепенно той много научи и стана шампион на групата по бърза смяна на колелетата.

Вечните опоненти Василиевич и Иванич предложиха това състезание отпреди, предоставиха възможност и време за тренировки, но градските като опитаха един-два пъти, си тичаха към къщи, така че шансът да станат сръчни оставаше за учениците от общежитието: те можеха да се упражняват дори до среднощ, щом Иванич им е разрешил.

А след това обявиха деня и часа. Иванич и Василиевич се снабдиха с хронометри, извадиха на площадката две жигули и Колча моментално смени колелото, като ловко повдигна колата с крика. Първи резултат по време. За беда второто време се оказа на дървеняка Серьога и той се оказа победител в маратона, това е когато трябва едно след друго да смениш и четирите колелета на колата, заменяйки това, което сваляш, със сваленото преди това, и то по правилата — кръст на кръст: предното ляво да поставиш на мястото на задното дясно, а задното ляво на предното дясно, като естествено работиш с резервното колело.

Тук бяха необходими сила и издръжливост и Колча се предаде, а Серьога викаше и крещеше като малоумен, зееки с червеникавата си лигава уста. Макар че Топорик се радваше на постижението си и си обясняваше Серьогината победа, настроението му се вкисна, особено след като в общежитието този тъпанар се напи от радост и като му показа юмрук от леглото си, рече:

— Ти си слабак, момче, и не заставай срещу мен! Безроден слабак!

Той се закикоти, а Колча излезе в коридора и дълго пуши, застанал под прозорчето, докато не замръзна и окончателно не си

заповядва наистина да не го провокира.

Веднъж, смущавайки се, Иван Иванович каза на Василий Василиевич:

— Имаш ли описание на мерцедес?

— Зависи на кой?

— Модел двеста и шейсет.

— Не е най-сполучливият — отговори началникът по теорията, — няма бордови компютър. Разбира се, че имам.

— Дай ми го да го прелистя една-две вечери, че едни познати ме молят да погледна колата им.

Слушайки този диалог, Колча не му придаше особено значение, защото в тяхното училище докарваха и чуждестранни коли, наистина повечето източни — тойоти и нисани, за пръв път ставаше дума за мерцедес, а след два дни, когато дойде в работилницата, Иван Иванович, наполовина вмъкнал се под капака, работеше, заобиколен от плещести момчи в кожени якета.

До тях светеше с плешивината си Василиевич, приличащ на голяма електрическа лампа, той през цялото време се въртеше, а след него и гостите, като внимаваха какво ще каже. Василиевич, под акомпанимента на своите коментари, помагаше на Иванич да отвърта болтове, да отваря разни капаци, да оглежда, да продухва и да избръсва.

Топорик тихо се доближи до Иванич, видя напрегнатия му поглед, кимна и започна да изпълнява, както обикновено, тихите му разпореждания.

Той не разгледа веднага широкоплещестия момък, а като го огледа, веднага го позна.

Русолияния, забелязал го, възклика:

— Това е самият Николай Топоров! Какво правиш тук? А-а!
Вярно че ти ни каза!

Той протегна ръка на Колча и той, усмихвайки се, я стисна.

— Какви познати имаш! — засмя се Иванич и Топорик вдигна рамене, като не знаеше какво да отговори.

От столовата дойдоха и други момчета, заобиколиха „мерца“, поглаждаха го по заоблените калници все едно кон, подриваха леко гумите, за да се убедят колко забележително меки са в сравнение с нашенското жигули.

Най-високо говореше гръмогласният Серьога.

— Какво да говорим — нареджаше той, — в автомобилостроенето те ни задминаха не с десет години, не с петдесет, а завинаги.

— А в какво не са ни задминали, момче? — обрна се към него Русолявия. — Можеш ли да ми отговориш? Може би по космическите ракети? Или по презервативите?

Всички работепно се разсмяха, а най-високо — тъпанарят Серьога.

— Те ни задминаха, мръсниците, във всичко и завинаги! — каза Русолявия. — И още повече ще ни изпреварят, ако продължаваме да хленчим!

Иванич завърши ровенето в мотора, отвори вратичката, седна зад волана, завъртя стартерния ключ. Двигателят тихо се запали, заработи като примус и Русолявия се закикоти:

— Иван Иванич! Ти си нашият великоруски Левша! Отново подкова немската бълха!

На другия ден Колча отиде в училищната библиотека и потърси книгата за Левша. Чак късно през нощта свърши разказа на Лесков.

За да не пречи на своите съквартиранти, се наложи да си дочете в коридора, под оскъдната светлина на слаба лампичка, облегнат на студената стена.

До снощи вечерта Колча не беше чувал за Левша и бълхата и не беше чел този разказ. Сега знаеше за какво става дума и по какъв начин Русолявия е похвалил Иван Иванич.

По навик той отиде до прозорчето, извади кутия цигари, отново запуши, попипвайки джоба си. Там имаше новичка стотачка. Днес, с много притеснения му я даде Иван Иванич.

— Това ти е заработка — каза той, — за вчерашното.

Топорик отказваше, но майсторът се разсърди и даже го сгълча и прати по дяволите. Накрая каза:

— Те толкова много ми платиха! И казаха и на теб да дам! И на Василиевич. Само че гледай да не дрънкаш, не ни е позволено.

И таз добра, той да не е толкова загубен?

Някъде след седмица Петка едрия извика Топорик от работилницата. Малките рибешки очички се опитваха да изразят някакво силно чувство, но нищо не се получаваше — оставаха си такива — малки и невзрачни, само светлите му рижи вежди се бяха вдигнали учудено.

— Там дойдоха... Питат за теб...

Колча недоверчиво се присмя на Петкината игра, но все пак излезе от работилницата и видя „мерца“, на който облегнат стоеше Русолявия.

— Коля! — приветливо извика той и му помаха с ръка, с цигара между пръстите, а когато Топорик се приближи, предложи: — Искаш ли да се повозим?

Днес той беше сам, без вечните си кожени спътници, а и бе облечен в синьо джинсово яке. А и кой отказва такива предложения?

Колча се върна в общежитието, изми се като разплискваше водата като неумело кутре, облече чиста риза, най-приятната от тези, които му подари интерната като прия, излезе при колата издокаран, тържествен.

Седна до Русолявия, той плавно потегли, „мерца“ излезе от училищния двор, бавно тръгна по асфалта като омекотяваше малките дупки, луксозна лимузина, истинска мечта!

— Хайде все пак да се запознаем — каза Русолявия. — Отдавна знам как се казваш. А аз се казвам Валентин. Само не ми викай Валка. Не ми харесва. По-добре — Валънтайн.

Той се усмихваше с правилни еди бели зъби, силно почернял. Изглеждаше, че светлите му, почти бели коси подчертават лицето, а сините очи в тон с всички тези цветове на здравето изльчваха доброжелателство и приветливост.

Красив беше този, нито млад мъж, нито много възрастен момък, а ако към доброто му лице прибавим и неговата спокойна реч, без псуви и цинизми, то може да помислиш, че той е учил аспирантура в

някакъв много сложен факултет, че пред теб е образован съвременен човек, който дори и външно е талантлив и обещава големи надежди.

— Николай, ти знаеш, че имаш интелигентно лице — неочеквано каза Валънтайн. — Както и аз! А на мен са ми дяволски втръснали тези мои булдожки муцуни.

Топорик разбра, че той има предвид своите съратници и се засмя.

Самият той още не бе казал и думичка. Внимавайки за всяка дума на Валентин, той вдишваше приятните аромати на мерцедеса на кожа и скъп одеколон, смесени с мириса на вносни, с лека горчивина цигари, изпитваше непознатия по-рано комфорт да се возиш на отлична кола — някакъв друг, непознат нему живот изведнъж се приближи до него и го взе в обятията си.

Колата излезе в покрайнините на града, доближи до празна асфалтова площадка, където имаше вратички, неравности и разни принадлежности, означаващи, че тук могат да се упражняват начинаещи шофьори.

Валентин спря без да гаси двигателя, излезе, обиколи колата и отвори вратата на Колча.

— Е? — учудено полупопита той. — Какво чакаш? Сядай зад волана! Или не искаш да пробваш? Всички искат!

Смазан от неочекваността, усещайки как му изстиват пръстите на ръцете и краката, Колча излезе от колата и зае мястото на водача. Той потъна в удобната седалка и Валентин, като завъртя някаква ръчка, с едно движение го доближи до волана.

— Знаеш ли кое къде е? Спирачка, съединител, газ?

Топорик кимна, без още да е дошъл на себе си.

— Отпусни съединителя.

Всичко ставаше като в приказка. Колча потегли плавно, сякаш се беше родил зад волана на мерцедес, включи на втора скорост. След това, на втория и на третия ден моторът ще започне да загълхва, колата ще се люлее и подскача от неправилното превключване на скоростите, но този първи път, като че ли някой всесилен му помагаше с цялото си любящо сърце. Топорик плавно тръгна, точно превключи на втора, на трета и без да бърза и форсира двигателя, започна да кръжи, като се наслаждаваше на податливостта на волана, слял се с цялата си душа с неодушевения метал, пластмаса, кожа и изпитващ вълшебно, може би за първи път пробудило се чувство на удоволствие.

Той не виждаше нищо освен блестящия черен капак на колата и сивия асфалт пред себе си, и за първи път обичаше — да, обичаше! — и този капак, и този невзрачен асфалт — оказва се, че може да обичаш дори и нещо такова, което няма никакво отношение към тебе и изведенъж — то става податливо, ценно, необходимо — за да изпиташ вълшебната радост на удоволствието.

Най-накрая, спомняйки си теорията, Колча освободи скоростите, отпусна съединителя и плавно спря. Отпусна спирачката.

— Та ти можеш да караш? — учудено попита Валентин.

— За първи път...

Русолявия се вгледа в Топорик, не му се вярваше, но в същото време напълно доверявайки му се, се възхищаваше от него, като му казваше думи, които никога и никой досега не беше казвал на Колча:

— Та ти си майстор... От господа бога ти е дадено... А и от ремонт разбиращ... Ти цена нямаш...

Колча бе трогнат от добротата на Валентин. Колата меко возеше, а него сякаш го разтресе този неочекван успех, признателното учудване на красивия мъж- момък, толкова поразително щедър и чувствителен. Сърцето му помпаше кръв с утроена скорост, лицето му изгаряше от огън, а пръстите на ръцете и краката, съвсем доскоро такива вдървени, изльчваха някаква топлина.

Възбуденият Топорик не вникна веднага в предложението на Валентин, казано между другото, но от добро сърце, сякаш подарено, като цялата днешна щастлива вечер.

— А искаш ли да работиш с нас? — попита небрежно Валънтайн.

Колча беше готов да отговори без да влиза в подробности: разбира се, искам, но не успя, защото Русолявия сам поясни.

— Какво ще правиш ли? Ами нищо. Ще караш колата, ще я ремонтираш, ако трябва. Но това после, след занятия. Е и ще събираш дължимото — тук-там.

Какво дължимо? Този въпрос се въртеше на върха на езика му, но Колча се спря — каза си, че е неудобно да разпитва така човека, който е толкова добър и великодушен към него.

Но онзи като че ли го чу и без думи.

— Не се страхувай — каза той, — аз искам да ти помогна. Какво те чака? Да кажем, къде ще живееш след училището?

Колча вдигна рамене. За това той дори и не мислеше. Искаше първо да получи специалност, а по-нататък ще видим...

— Видя ли... А при нас всичко е отработено, усвоено. Върви и одрусвай. — Той се засмя. — Като ябълки от дървото.

Той спря колата и се обърна към Топорик.

— С теб ще са глутница булдози, така че няма да си сам.

Той като че ли се замисли, за миг отплува нанякъде, после каза:

— Понякога ни наричат вълци... Да, ама вълците са полезни твари... Санитари на гората... Чистят от слабите и болните. Та и ние...

След това заговори пламенно:

— И знаеш ли, все пак трябва някой да чисти тези печалбари. Гледай как са се ояли, току-виж започнат да се изсипват от своите сергии. А в магазините какво се върши? Играят си с цените, лъжат на рода. Наоколо ръководят азери, чеченци се разпореждат. Така че трябва здраво да се държат юздите. Но властта не иска това. Отдавна цялата власт се е скурвила. Значи това ще го направи някой друг. Някой ще въведе ред в дома, без продажната купена власт. — Той се облегна назад, въздъхна и добави спокойно: — Та ако искаш да знаеш ние вършим благородна работа. И пари ще получиш хиляди пъти повече, отколкото за всеки ремонт. И не трябва нищо да вършиш. Здраво да държиш волана!

Едва тук Колча се вмъкна:

— Аз нямам шофьорска книжка и няма скоро да...

Той имаше предвид своята възраст, но Валентин сякаш знаеше всичко за него.

— Книжка ще ти намеря, донеси снимка — отговори, — а за една седмица ще се научиш и да караш.

Топорик с всекидневни тренировки за десет дни се научи да кара сносно. Наистина сега той караше не мерцедес, а жигули с обикновен вид и зад гърба му тежко дишаха булдозите, облечени в кожа — Андрей и Антон, същите, които придружаваха Валентин в брезовата горичка. По-късно Топорик ще се запознае и с останалите, те ще се окажат само дванайсет и той, Колча ще бъде дванайсети по ред, за това Валентин от време на време сам си напомняше, защото не искаше да има тринайсети, силно вярвайки в предразсъдъци, той се страхуваше, а да вземе двама наведнъж, за да прескочи съдбовната цифра, също нямаше смисъл, защото така или иначе някой все щеше да бъде

тринайсети и тогава всеки можеше да се окаже съдбовния номер на компанийката. Не, нека да са само дванайсет.

Когато си вземаха довиждане в тази щастлива вечер с мерцедеса, Валентин каза още нещо, което слиса Топорик, но не веднага. Той дори го прие като шега, като остроумна измислица на близък човек, на когото не се сърдиш за такива дори не измислици, а прозрения, нали той вече десет години носи своето име, детския прякор, измислен в интерната, но нито веднъж нито на него, Колча, нито на близките му приятелчета и на ум не им беше идвало такова съкращение, такъв чудесен прякор.

Вальнтайн му каза на сбогуване, като се усмихваше:

— Прякорът ти е върхът, не си ли се замислял?

Колча поклати глава.

— От първите букви на името и фамилията ти: Николай Топоров! Какво се получава?

Топорик отново не разбра.

— Ама че си и ти! Ник-То. Никто, никой. — И се разсмя. — Никой. Нищо. Никъде. Никому.

5

И нали Колча не каза нищо. Нито да, нито не. Валентин просто му кимна, повика го, предложи му да бъдат заедно и това стигаше. Беше достатъчно, за да се промени като в приказка целият живот на Топорик — само с едно вълшебно замахване.

Отначало идваше да го вземе онази раздрънкана жигулка и той заедно с Андрей и Антон — Валентин им беше прикачил някакви италиански прякори — Андреоти и Антониони — отиваха на учебната площадка, за да навъртят необходимите километри, да се научи да тръгва и да спира, да върти волана, изписвайки серпантини, но това освен двамата булдози не видя никой, затова пък всички видяха, че за Колча отново са дошли момчетата с кожени дрехи.

При честите им среци Вальнтайн казваше на Топорик някои сенченции, които по удивителен начин моментално се потвърждаваха. Например сред „мъдростите“ беше и твърдението, че народът е подъл и страхлив — Колча още не беше успял добре да го осмисли и това го потвърди тъпакът Серьога.

Без каквато и да е подготовка и разгряване, той изведнъж се промени към Колча — започна да му се усмихва, да го гледа в очите, опита се да го заговори за някаква глупост. Изглежда, че се страхуваше и това отвращаваше Топорик: нали Серьога не се боеше от него, а от онези, които са зад него. Вероятно очакваше наказание за своята простащина, за нахалното си поведение.

Този нелеп страх на повтаряща Сергей потискаше Колча. Съвсем доскоро той самият страдаше от подобно чувство, макар и да не си признаваше, че това е страх. Беше му неприятно да живее, избягваше този Серьога, пазеше се от сбиване с него. А на онзи му харесваше да проверява своите преимущества. Сега превъзходството беше на страната на Топорик, но узнал това, той не се зарадва, а се разстрои, защото от него се страхуват не като от Топор, а от момчето, зад което стои опасна сила.

Да, истината казваше Валентин: народецът е подъл. И страхлив.

Ето и двамата Петковци. Почти всяка вечер канят Топорик да хапнат, да пийнат винце. И дори техните родители, изглежда научили това-онова от своите млади трактористи, вежливо поздравяваха Колча, когато влизаха в стаичката им, и дори говореха тихо, виждайки, че Колча чете учебник или просто книжка — да не би да му прочат.

Какво да говорим — атмосферата се разведри, появата на русолявия Валентин с двете мутри разбърка раздадените от съдбата карти, а Колча все едно стана притежател на всички аса в училището.

Дори когато в междучасията момчетата лудееха и грубо се шегуваха един с друг, нападайки се откъм гърба, спъвайки се и играйки на „бъз“, никой не се доближаваше до Колча, все едно се наговорили, правят около него свободен кръг, макар че с нищо, с нито една своя дума и, не дай си боже, с нито едно движение, Топорик не беше изразил нито превъзходство, нито намек за заплаха, а още по-малко пък беше дал повод да помислят за третата сила зад гърба му.

Възрастните — а ако говорим сериозно те бяха само двама, Василий Василиевич и Иван Иванович — изобщо нищо не забелязаха, защото Топорик, както и преди, до късен час се мотаеше в работилницата, натрупвайки все повече важни знания и разчертавайки ръцете си с полезни драскотини. Така всичко си вървеше, не много шумно, дори приятно, също като „мерц“ по хубав асфалт, докато изведенъж не връхлетя, не нахлу, не се струпа и не стана ясно, че Колча Топоров е станал съвсем друг човек.

Жигулката изчезна, мерцедесът започна честичко да ношува в училищния гараж, за което Валентин плащаше наем в касата на ПТУ съгласно сключен договор; самият той се разхождаше на новичко волво-940, а ключовете от мерцедеса лежаха в джоба на Колча, който сега ходеше с джинси, сресан на път, оформлен и зализан в първокласен фризьорски салон, при младичката и миловидна Зинаида, боядисана в леко червеникав, предизвикателен и нахален цвят на „Велла“, която рекламират по телевизията на всеки пет минути.

Зинаида беше пълничка, гола под престилката, така че зърната на гърдите ѝ напираха под тънката колосана тъкан на престилчицата и Колча за пръв път в живота си се разтрепери и почервя от нещо непознато.

Фризьорката, щракайки с ножицата, оформи една, само от нея видима конструкция, изми главата на Колча с вряла вода, като няколко

пъти го попита — „Не пари ли? Не пари ли?“ — и Колча го беше срам да признае, че с последни сили понася тази вода, затова пък после, когато пътят беше сресан, косите разбухнати с топлия сешоар, а след това фиксирали с лак, Топорик видя в огледалото нещо доста симпатично, прилично на Валънтайн, не тъпо, не примитивно — техникумско, а по-скоро нещо такова като полутелевизионно, от специално училище, елитарно.

Валентин го огледа с удоволствие, също като скулптор, измайсторил шедьовър, тупна го по рамото, отиде при Зинаида и Колча изохка като чу поисканата от фризьорката сума. Валентин лесно се разплати, излязоха навън и Колча седна зад волана на волвото — свободно, спокойно, защото в джоба си отдавна имаше шофьорска книжка, където неговата година на раждане бе променена, като бяха прибавени три единици. Той се гордееше с това, че макар и да не беше държал никакви изпити в милицията, свободно знаеше не само правилата за движение, но и самите коли на ниво приличен високоразреден монтьор и достоен шофьор.

— Спри тук — заповяда му Валънтайн след няколко пресечки и когато Колча паркира до бордюра, продължи: — Е, погледни се в огледалото. Кой си ти сега? Човек. И то какъв! А сега погледни мен. Аз също съм човек. Съгласен ли си?

Колча беше съгласен, смееше се.

— Е, щом е така, хайде, дръж се като такъв, да сме човеци.

Той бръкна в джоба си, извади двайсетина едри банкноти, протегна ги на Колча.

— Вземи, не се дърпай. Да идем в хубав магазин и да купим на твоите момчета подаръци.

— Че какви момчета? — не разбра Топорик, като мислеше, че става дума за общежитието в техникума.

— Как какви? — учуди се Русолявия. — Тези, с които жулеши коняк!

Топорик се изчерви. Виж ти как става. За никакви си три-четири седмици преживя какво ли не — животът го завъртя, всичките си сили той хвърляше да се научи да кара, а и в работилницата, разбира се, и ето че вече пита като глупак — на какви момчета са необходими неговите подаръци! Ами на Макарка, на Гнедой, на Гошман!

Бива си го Валънтайн! Ама че господар!

За пръв път помисли така за него — господар. И това беше точно така. Русолявия нито веднъж не намекна, че е нещо такова. Но нали той преобръна целия живот на Колча. Вече за кой ли път му даваше достатъчно пари. Преоблече го от краката до главата. Хвърли му в шепите като на някакъв цар, ключовете от мерцедеса. Вълшебно промени отношението към него на всички, които го заобикаляха.

И наистина Валънтайн стана господар на Колчиния живот. Това и да го измислиш не можеш. Топорик избра не най-лесния ход за себе си, отказа се от девети, десети, единайсети клас, от зрелостната диплома, от още три спокойни години в интерната и никога и не помисли, че върху него може да се стовари такова щастие.

А пък ето че се стовари. С крайчеца на окото си Колча се поглеждаше в огледалото за обратно виждане, намести го немного удобно за гледане, но пък можеше да се вижда. И мислеше, непрекъснато мислеше как прилича на своя господар, на Валънтайн, Валентин, разбира се, макар Валънтайн да звуци леко по английски и много се харесва на съвсем русия — приятел, шеф, началник? Господар!

И нека да му е господар. Нима елошо, когато безродното и бездомно куче си намери господар? Такова псе, такова кутре три пъти по-силно обича человека, вдигнал го от калната локва, стоплил го, дал му паничка топло мляко и име.

Пък нека сега неговото име да е толкова странно: Никой.

6

Получи се истински парад-але, май така се нарича най-тържественият момент в цирка, когато всички артисти излизат на манежа със знамена, красиви и блестящи със златото и среброто на костюмите си, в най-ярките си червени дрехи силно свирят музикантите, светят цirkовите светлини и без да искаш, всичко в тебе сякаш закипява, радостно се разгаря, по гърба ти ползват мравки, пълзят към тила и ти усещаш, че не се ръководиш сам, а те управлява този кръгъл манеж и силната музика.

Те вървяха по коридора на спалния корпус, нарушивайки леко режима в интерната, усмихвайки се на мърморенето на Зоя Павловна, която беше дежурна същата вечер, а вратите на стаите се отваряха една след друга и оттам изскачаха момчета по гащета и по-големите момичета в леките си разноцветни басмени пеньоарчета, и тичаха към тях — към прекрасния и щедър Валънтайн и към него, неузнаваемия млад принц Топорик, и Валънтайн с щедра ръка раздаваше на всички поред шоколадови бонбони от големия пакет. Бонбоните падаха на пода, децата се навеждаха, бълскаха, падаха на колене, скачаха, крещяха, тичаха — и отново се разтваряха врати, и нови деца изтичаха в коридора.

Пакетът, който носеше съвсем русият Валентин, събираще пет килограма бонбони, стигнаха за всички и когато стана ясно, че всеки има вече по един бонбон, той нарочно започна да ги подхвърля нагоре, да се се радостна бъркотия, шум и веселие.

Обаче нито една неразбория не е пълна и окончателна, затова Колча, колкото и да беше шумно наоколо, чуваше високите възклициания, посветени на него.

— Гледайте, това е Топорик!

— Как се е издокарал!

— Колко е красив!

И приветствия, също адресирани към него:

— Здравей, Колча!

— Топоров, привет!

В отговор той отговаряше, кимаше, казваше: „Здравейте, здравейте!“. И ликуваше, за пореден път признавайки правотата на Валентин, който, познаващ отнякъде порядките в интерната, настоя за точно такова късно появяване преди заспиването на децата, когато вече са се разсъблекли, но още не са заспали, но затова пък всички се намират в един коридор и всички, както и стана, могат да чуят, да ги видят, да станат свидетели на тяхното появяване.

Разбира се, Валънтайн беше ярка и важна фигура в този парад-
але — истински меценат, богаташ, щедър човек, но все пак най-
важният беше Колча. Той въобще не мислеше, че е такъв и не беше
готов да бъде първа фигура, но колкото повече се приближаваше към
своята спалня, толкова по-ясно чувстваше това.

Децата, особено малките, го хващаха за ръцете, заети с куп
пакети, на цели гроздове, извикваха името му, онези, които бяха по-
големи го тупаха по гърба, по раменете, момичетата докосваха
старателно направената му прическа, а когато те с Валънтайн,
съпроводени от тълпа, влязоха в стаята на Колча, настъпи истински
триумф. Задумкаха барабани, настъпи относителна тишина, защото
истинска тишина в интерната имаше само късно нощем, в широко
отворените врати се блъскаше, вълнуваше, клокочеше само едва
притихналата тълпа, а Колча започна своята благотворителна мисия.

— Старшина Макаров! — извика той и пред него се изправи
Макарка по доста замърсени гащета и фланелка.

— Сваляй! — заповядда Колча, предизвиквайки лавина от смях,
но щадейки приятеля си, се поправи: — Можеш да оставиш гащетата.

Когато Макарка свали фланелката и се обгърна с ръце, Колча
извади от многобройните пакети тениска с емблемата на „Адиdas“ —
недостижима мечта за мнозина, след това същата, макар и лека шапка
с голяма червена козирка, а като завършек, като апoteоз на
тържеството на доброто и справедливостта — модни джинси.

Макарка обличаше всичко това, предизвиквайки викове на
одобрение и въздишки на завист, а като затвори модния цип на синьото
вносно великолепие, се оказа, че пред публиката стои съвсем различен
човек. Когато пък за финал на всичко сложи и синьо джинсово яке,
гръмна буря от аплодисменти.

След това Колча извика Гошман.

Стана тихо, а Макарка каза:

— Той е в болницата.

— Какво му е? — попита Топорик, без да се разтревожи много. Той беше завладян от своя триумф, извади от чантата същия комплект и за Гошка. — Ето, Макарка, да му го дадеш!

А той самият отиде при неоправеното легло на Гошман и старателно постави всичко, което му се полагаше. През тези няколко минути шумът не спря, но поутихна. И отново се превърна във врява, когато Колча извика Гнедой.

Той цвилеше, напълно оправдавайки прякора си, показваше дългите си конски зъби, обърна шапката с козирката назад, танцуваше, преоблечен в синята джинсова униформа, която не му стоеше добре, не му отиваше и беше като ламаринена — не, не му отиваха новите дрехи, изглеждаше в тях никак непохватно, неловко — веднага се виждаше. Чисто и просто има хора, на които нищо вносно не им отива, родени са да ходят в нашите руски парцали — платнени, трикотажни, сатенени, а като намъкнат нещо чуждоземно, направо ти се повдига. Такъв беше приличащият на жребец Гнедой.

Но това не развали триумфа на Колча. Целта беше постигната. Трима приятели, макар и единият да беше в болницата, получиха от него щедри подаръци, какво им влиза в работата, че той самият ги е взел като аванс за още неизвестно какво. Главното е, че всички видяха — Колча Топорик няма грешка, изглежда на сто процента, направо принц, значи не е събъркал, когато избра не покрива на интерната, под който можеше безгрижно да лудува още цели три години, а се насочи към ПТУ и изглежда, печели прилично.

Последва кратка пресконференция — толкова смислена, колкото неорганизирана, защото завърши с коронен отговор на коронен въпрос и премести късната визита на нова, съвсем недостижима висота.

Някакъв малчуган извика:

— А ти можеш ли да караш кола?

Оново всички се развикаха. Някой възклика:

— А ти нима можеш?

Но Колча разбра правилно въпроса и едва смирявайки разтурканото си сърце, отговори:

— Погледни през прозореца, когато излезем, окей?

Още няколко въпроса и отговора, възклициания и възторзи и двамата неочеквани гости излязоха на двора.

Колча погледна към втория етаж и побутна с лакът Валънтайн. На всички големи прозорци се бяха залепили детски лица. Те гледаха към двора, който не беше осветен много ефектно, не като цирков манеж, но все пак достатъчно, за да се види тъмносинята, в тъмнината изглеждаща черна, блестяща с благородния си автомобилен гланц, лека кола на име „Волво-940“. Свидетелство за някакъв далечен от тези места и мисли живот, примамващ призрачно, явно недосегаем, но пък все пак достигнат от един от тях — един от нас.

Като поглеждаше нагоре от време на време, Топорик се приближи до колата. Почека докато на задната седалка седне Валънтайн, сър и вожд, отвори вратата на шофьора и целият се обърна към спалните помещения.

Малко не беше на себе си, някак му беше неловко, но нямаше как да се чувства съвсем комфортно от новата красива ярка правда, която опита, толкова различна правда в сравнение с онази, за която живеят и за която мечтаят тези деца — момчета и момичета, притиснали се към стъклата на втория етаж на спалните помещения, и към които довчера принадлежеше и той.

Не, той не виждаше голям грях в действията си, в своя парад-але по коридора на интерната. В края на краищата той вдъхваше надежда. Показаваше чрез своята съдба на хората, че не бива да се отчайват. Че всичко зависи от тях самите и не трябва да се страхуват.

Ако поискаш — ще получиш.

Той размаха и двете си ръце. Като някакъв олимпийски шампион. Без да бърза седна зад волана, затвори вратата и волвото плавно потегли към изхода на двора.

Разтупканото му сърце не можеше да се успокои.

Колча сега се връщаше късно в общежитието, но никой и не помисли да му се кара. Валънтайн сядаше да вечеря не по-рано от девет, а понякога и десет часа вечерта, пък и това много често ставаше на съвсем ново място. Сякаш половината град бе готов да разтвори обятия за русия момък със смешна прическа: той ту си я правеше, ту я разваляше все едно е част от облеклото му.

На Топорик ще му е необходимо още време, за да разбере всичко и за всичко да се ориентира, засега беше длъжен да присъства на всяка вечеря: и точно тогава стана тази конфузия с него.

На масата имаше хайвер — червен и черен и когато Валънтайн побутна към него плоската чинийка с блестящите, лъскави малки зрънца на есетровия хайвер, Колча едва не повърна.

Валентин внимателно се вгледа в него, замълча и го попита сериозно:

— Ама ти май че ти не си виждал хайвер? И не си ял?

Колча завъртя глава, започна да ги убеждава, че не иска, обичайната сговорчивост му измени, той се запъна и си каза, че не може да надвие себе си.

Валънтайн намаза с масло парче бял хляб, завъртя отгоре супена лъжица хайвер и започна да стене от удоволствие, дъвчейки деликатеса. Впрочем, когато глътна сандвича, загрижено каза:

— Ще се наложи да те научим и на това...

Изобщо те се хранеха луксозно. Разни пастети, колбаси, шунки. С всичко това Валентин пийваше коняк „Хенеси“ в невижданни кръгли ребрести бутилки, после им поднасяха супа или борш, пригответи по всички правила на кулинарното изкуство и Колча примираше, опиянен от самата храна, защото не трябваше да пие. Навярно затова той вечеряше на една маса с господаря си, защото сега имаше точно задължение: да откара вкъщи Валънтайн.

Това беше най-тайственото. Русолявия му заповядваше да го откара приблизително еди-къде си. На кръстовището на някакви улици. При еди-кое си кино или магазин. След това му заповядваше да

спре, при това трябваше да го направи смело, за миг, и по възможност дори да не включва мигачите, да доближи колата до бордюра и затова трябваше зад тях да няма никой, никаква кола — след това да спре за миг, колкото да слезе шефът и щом хлопне вратата, да продължи пътя си.

Отстрани изглеждаше все едно колата изобщо не е спирала, а си е карала равномерно по пътя и само за малко е намалила.

Валентин винаги заповядваше да го оставят в слабо осветени части на улиците и като изскочеше от колата, мигом потъваше в тъмнината и Колча дори не можеше да се досети къде живее неговият господар.

Но постепенно започнаха да се оформят четири точки, през които минаваше трасето на Колчиния автомобил — волво или мерцедес — а и то, ако като точки могат да се обозначат градските квартали, в тесните проходи на които изчезваше, потъваше шефът му.

Топорик не се учудваше на това и не бързаше да пита. След триумфалното посещение в интерната той си каза, че е длъжен да се радва на новото си положение, че трябва да цени доброто отношение на Валентин, неговата щедрост, но още повече трябва да цени не обещанията и надеждите на съдбата, а реалните й подаръци. Кога можеше да стане опитен монтьор след училище? А сега — хоп! — и зад волана на такива скъпи коли, не е зле, а пък и цяло дененощие ключовете са му в джоба. Кога ли би спечелил за джинси? А сега — в миг е облечен в луксозна униформа, аекси лелката Зинаида го подстригва сериозно, не като момченце — щрак-щрак с ножиците и готово! — и за това подстригване й плащат колкото цяла месечна заплата.

Не по-рядко от веднъж седмично Валентин пъхаше в горното джобче на джинсовото му яке няколко едри банкноти. Такива големи пари преди Топорик не беше и докосвал, а сега така небрежно му ги мушваха, все едно се извиняваха, че са малко. Смущавайки се, Колча благодареше на Валънтайн, но той искрено се мръщеше и му казваше: „Остави!“ или „Каква дреболия!“, или „Изработил си ги — вземай!“.

Ето този израз най-много объркваше Топорик. Как ги е изработил? Какво толкова е свършил? Седи си зад волана на скъпа кола — ту една, ту друга, вечеря заедно с Валънтайн — само това колко струва! — след това го откарва, паркира колата в училищната

работилница и това е цялата му работа. Разбира се, ако не се броят ежеседмичните пътувания с Андрюха и Антон или някой друг подобен на тях. А и това, това каква работа е?

Трябаше само да кара, просто да слуша техните заповеди, спри тук, паркирай там, почакай на такова и такова място.

Младежите в черни кожени дрехи излизаха и отново сядаха в колата, едва ли не всеки път сменяха колите, но това малко засягаше Топорик — ако трябва, щом заповядва Валънтайн, той беше готов да седне зад волана и на някакъв раздрънкан камион.

А господарят му много обичаше колите и май беше сериозно натъжен само от това, че са малко — бива си го!

— Трябват още, още — твърдеше той, когато обсъждаха тази тема и постепенно се прибавиха новичко жигули, скъпа десетка, а след това втора употребаджип чероки.

Научен в интерната да не се замисля много за случващото се край него, да живее по инерция, да се движи, да се смее и да учи по команда, по звънци и викове в общото стадо, стадно, а това означава — с разделена с всички отговорност, Колча, може би заради своето възпитание, беше повече от всеки друг приспособен към това навреме да спира — не колата, а съзнанието си.

Той возеше някой от кожените мъже и можеше и да не мисли кои са всъщност тези Андреевци, Антониевци, Семьоновци и Григориевци... Когато през юнската вечер в горичката той за първи път видя Русолявия, придружен от двамата, веднага откри усмихнатия Валентин от неговите бойци. От тримата с еднакви сака, той одушеви само един, другите двама остави в съзнанието си като необходими манекени, необходими и полезни сигурно на техния водач, но съвсем не на такива като него.

Сега се оказаха от един дол дренки, но така изглеждаше само отстрани.

Действащите кожени сака сядаха и излизаха от колата, но Топорик никога не мислеше какви са те, имат ли майки, жени, деца, къде живеят, къде, най-после, отиват те и защо отново се появяват.

Той беше длъжен да пътува с тях — и той пътуваше. Заповядваха му да спре — и той спираше. Заповядваха му да бъде в толкова и толкова там и там — и той без да обръща внимание на тона, с който му

заповядваха, пропускайки край себе си всякакви думи, точно и навреме се оказваше на мястото.

Мислеше ли той, че участва в нещо неприятно, недостойно, може би дори престъпно? Ако го бяха попитали направо, той би отговорил: „Не“. И би било несправедливо да го упрекват, дори и леко.

Да го упрекват — означаваше да не разбират естеството на възпитанието в сирашкото заведение на момчето с прякор Никой.

Впрочем, дори Валънтайн, който го беше измислил, никога не го ползваше. Както и преди, наричаха Колча както в интерната: Топорик, Топор, никога не стигнаха до Топорище, никой още не беше се разсърдил сериозно на момчето.

Русолияния се обръща към него приятелски като към равен. С останалите той беше груб, не се стесняваше от изразите си, неведнъж, когато пътуваха с Колча, му се оплакваше от тъпотата и алчността на своята команда, която се налагаше да държи изкъсо.

— Разбираш ли — казваше той на Колча, все едно му е равен или пък брат, — колкото повече имат хората, толкова повече искат. Били бедни, били глупави, а като забогатеят — поумняват. Трябва да ги следиш непрекъснато.

Друг път, вглеждайки се в Колча, който караше воловото, Валънтайн му каза:

— В целия наш панаир само ти и аз сме действително от една кръв.

Колча бегло погледна господаря, учтиво се усмихна, но не попита, макар нищо да не разбра. Валънтайн знаеше всичко за него, долавяше всичко, което става с него, всичко усещаше. И се учуди:

— Ти май не си чел и „Маугли“?

Две нощи Топорик трескаво овладяваше Киплинг. Но дори когато откри в книгата познатия израз, не се замисли по-нататък, не се запита: какви сме ние — животни ли сме — пък дори и недобри и не беззащитни? Той само я прочете, побърза да върне книгата в библиотеката и с това приключи, отново ловко спирали.

Той самият мислеше за себе си, че пристъпва само по крачка, без покана не отива никъде и се държи като замразен. И мислеше още, че всичко това много му помага. Усещаше, че това много се харесва на Валънтайн.

Харесва го, защото не беше бъбрив, бе предпазлив, умееше да не измисля, да не фантазира, да не тича пред локомотива. И още харесваше предаността му към Валънтайн. Не към неговата работа, която засега му бе неясна, не към приближените му, а към него самия. Лично.

Колко различен от другите бе този русоляв Валентин! Колко бе необикновен! И каква изключителна дарба притежаваше!

Ако живееше в друго време или се беше родил на друго място, от него би излязъл голям политик, управител в двора, сив кардинал при краля или премиера. При други обстоятелства, например в народна война, той би станал умел защитник, боеви командир, истински герой. В друг случай, без да мисли, би овладял майсторството на бюрократа, на повелителя на чужди съдби, на разпределител на държавни богатства. Също както би могъл да стане трибун, триумфатор, Робин Худ, почитан от слабите, секретар на ЦК...

Всички тези изключителни способности бушуваха в него, наистина като се вземе предвид обстоятелството и мястото на действието: обезкърената Русия и посред нея малко градче — забравено от властта, от Бога, обрекло се на вяла несъпротива в хода на угнетаващия живот.

Както Топорик не беше научен да обмисля последствията, така и Валентин не беше свикнал да мисли в условно наклонение: Какво ли би станало, ако... И затова живееше, преследвайки близки цели и се наслаждаваше на всеки божи ден. Роден чревоугодник, емпиричен философ, когато откриваше хората, той откриваше и себе си, радващ се на всяка хубава минута, кратка радост и неочеквано откритие, оставайки си напълно затворен.

Така веднъж откри в мълчаливия Топорик неговите обширни песенни познания, като си спомни преди това как пееха децата от интерната край пъна в горичката. Те пътуваха през деня, беше зима, наоколо дърветата бяха покрити със скреж, Валентин запя тихо, под носа си, първите редове, като си мислеше за нещо:

*Утро мъгливо, утро сиво,
печални ниви, със сняг покрити...*

И Колча изведнъж високо, уверено, макар и с мутиращ момчешки тенор се присъедини:

*И без да искаш си спомняш миналото,
спомняш лицата, отдавна забравени...*

Валентин се сепна, обърна се към Колча, с някакво предизвикателство изпя следващите стихове, които със същото уверено предизвикателство, без да се обърне към господаря и без да се усмихне, сякаш потънал изцяло в смисъла на думите, които пееха, повтори шофьорът.

*Ще си спомниши горещите, страстни думи,
погледите, жадно и плахо уловени,
първите срещи, последните срещи,
на тихия глас любимите звуци...*

После Валентин отвърна погледа си от Колча, обърна се напред и се отдаде на песента, отпуснат, покорен, а може би и радостен от това, че не пее сам и че тази песен я знае не само той, но и това момче. Получаваше се хармонично, дружно, хубаво и тъжно:

*С усмивка странна ще си спомниши раздялата,
неща скъпи и далечни ще си спомниши,
докато слушаш тропота на колелетата,
докато гледаш замислено просторното небе...*

Те замълчаха, като се вслушваха в глухия шум не на нечия чужда съдба, а на своята. Колча, възпитан в интерната на безчувственост, отново внимателно гледаше пътя, не форсираше мотора и се опитваше да забрави инерцията на настроението, скрито в песента, без да се задълбочава повече — изпя и това е, а Валентин обратно, плуваше по

течението, витаеще в някакви свои мисли, а може би и в друго пространство.

Незабележимо той се върна в топлата, мирища на хубаво кабина на колата, върна се в сегашно време, отново погледна Колча и го попита:

— Много ли песни знаеш?

— Цялата песнопойка! — Топорик пусна едната си ръка от волана и отмери с пръсти десет сантиметра. — Ей такава.

— Не очаквах — въздъхна Валънтайн и го похвали, но някак необяснимо. — И това е хубаво!

Сега вече те пееха всяка вечер, а в багажниците на мерцедеса и волвото се появиха две китари. Като хапваше здраво на вечеря и пийваше половин бутилка от най-скъпото „Хенеси“, Валънтайн кимваше на Колча, той му подаваше една от китарите и те дълго пееха. Господарят презиртелно поглеждаше своите кожени чираци, те, за да не се посрамят, се опитваха да припяват, но това не се получаваше, по простата причина че никой не знаеше думите, или знаеха един-два стиха и като ги изпееха, мъкваха, за разлика от това дяволче от ПТУ което знаеше всичко от край до край, виж го ти!

Обаче учудването бързо се смени с ревност, завист, недоволство. Колча чувстваше това, но му беше все едно как се отнасят към него тези манекени, а това е първият признак на предводителя. Те пееха заедно с шефа, след като господарят се снабди с песнопойка, която Колча мъкнеше със себе си и след вечеря я сервираше като десерт, а той самият изобщо нямаше нужда от този десерт.

Така че един-единствен човек не го ревнуващ за песенния му енциклопедизъм, но това беше господарят, Валънтайн, което беше съвсем удобно за Колча. Впрочем, ако говорим откровено, ако Валънтайн, както и кожените също беше завидял на Топорик, но пак беше предложил да продължат да пеят, Колча не би се спрял. Това също беше привилегия от интерната: всичко свое нося със себе си. Ни богатства, ни дребни удоволствия, нито големи тайни, нито задни мисли знаеше Колча от самото си раждане.

Но Валънтайн беше с прекрасна душа, той дори като че подчертаваше ярко изразеното превъзходство на това момче над самия него и незабележимо му вдъхваше сърдечна топлина и неугасваща благодарност.

А Валентин имаше и допълнителни възможности.

Веднъж той заповяда на Андрей, по прякор Андреоти, да кара колата, а самият той седна с Топорик на задната седалка и макар че Антон, наричан Антониони, нещо му шепнеше на ухoto, махна с ръка. След това отидаха до малък магазин за електроника и Валентин повика Колча.

На входа стоеше мутра, подобна на Валентиновите, която като видя шефа на Колча, отстъпи — дали от страх или в нещо като поклон; срещу тях се изтъркаля дебел кръголик и шкембест търговец, нещо се опита да прошепне на Русолявия, но той посочи Колча и му каза:

— Запомни го! Това е наследникът ми! — и се ухили. — Хайде не се стискай, подари му красива „балалайка“.

Дебелакът се изтърколи до тезгая и като размахва пухкавите си ръце, започна да показва различни по размер касетофони, а Колча ахкаше, като се вглеждаше в цената. Валентин отново мигом си изясни причината за беспокойството му, разсмя се, отиде зад тезгая и свали от рафта красив червен двукасетъчен стереокасетофон и му го подаде.

Той, все още смущавайки се, зяпаشه в страни, а Валънтайн небрежно подхвърли на стопанина:

— Ако не му хареса, ще му го смениш за какъвто поиска.

Колча си мислеше, че господарят му отново ще се разплати щедро, както плати за джинсите на неговите приятели от интерната и на фризьорката Зинка, но Валентин само снизходително кимна на дебелака: „Пиши го в сметката“ — и те излязоха навън.

Топорик не се отказа от поредния подарък, но честно казано, спокойно можеше да мине и без него. Кога да слуша касети и радиостанции? В общежитието почти не стои — първо на училище, после в работилницата, а през останалото време на деня чак до късно през ноцта — в колата, където има и касетофон, и радио на всянакви вълни — каквото пожелаеш. Но той покорно прие „балалайката“, като си помисли, че това му е награда. За какво? За множеството песни, които знае? А може би за неговата покорност? И, разбира се, заради това, че господарят му, кой знае защо, го откряваше от останалите. Може би защото беше единственото момче в дружината от млади мъже. Единственият малолетен. На всичко отгоре безроден.

Колкото и Колча да се криеше от истината, тя все пак идваше до него, проникваше през изразите, които си разменяха Андрей и Антон, от постоянните маршрути, по които той се движеше преди вечерята с кожените якета, от тъгата, която изведнъж най-неочаквано се излъчваше от господаря, обливайки го с някаква неясна жарава...

След това дойде денят, когато самият шеф съобщи на Топорик, че сега ще кара друг, а за него е време да навлезе в работата.

Новото занимание не учуди много Колча, защото за психологическата му подготовка, както стана очевидно, господарят изобщо не пожали време.

Андреоти и Антониони вървяха отпред, Топорик крачеше зад тях и те влизаха в някакви входове, отваряха вратите на кабинетите на някакви мъже и жени, винаги изплашени, само придавайки си гостоприемен, учуден вид.

Кожените мъже не влизаха в разговори, честичко дори не съдаха в предложените фотьойли, а получаваха пликове или просто обвити във вестник пачки, небрежно ги хвърляха в чантата, която сега се люлееше на рамото на Топорик и той само затваряше ципа.

Надвечер Колча предаваше тази чанта на мъжете, с които се движеше по маршрута, а те, като сверяваха, ако трябваше, пликовете с парите, я връчваха на касиера Тараканов^[1], по прякор, не е трудно да се досетите, Таракан. Този Таракан, също мутра като всички в команда, не ходеше по маршрути, през деня въобще не се появяваше. Цъфваше чак на вечерята, в която вземаше активно, макар и безалкохолно, участие, като преди това всеки път протягаше на Валентин парче хартия с цифрата на дневния оборот.

За един месец Топорик отлично научи всички точки, които бяха под контрола на команда: бази, складове, магазини и дори павилиони, сред които се оказа и онази лелка без късмет, от която той в младите си години лично експроприира сникърсите, двете бутилки и памперсите за Макарка.

В очите на тази лелка от породата на маминките, имаше непрекъснат ужас и когато Валентин заповяда на Топорик да направи нова крачка напред, според която той трябваше да стане събирач на данъка, а на мутрите се полагаше само да стоят зад гърба му и заплашително да сумтят — Топорик започна именно от нея.

Тя не позна Колча, и опулена гледаше стоящите зад гърба му представители на италианския обществен и културен живот Андреоти и Антониони, простонародно наричани Андрюха и Антоха, така че се наложи Топорик да ѝ извика да побърза:

— Хайде!

Едва сега търговката премести поглед към малолетния, усмихна се напрегнато и протегна две наредени пачки от дребни банкноти, за да направят впечатление. След посещенията преброяваха отново парите, затова при получаването се правеше отметка на плика — чий е той и колко има в него — за да установят или не установят съвпадение.

Тази протягаше парите, без дори да ги опакова.

Колча се обърна към пазвантите, те едва забележимо му дадоха знак с очи и се наложи, преди да ги поставят в инкасаторската чанта с емблемата на „Адидас“, да преброят банкнотите.

Топорик постепенно свикваше с вкуса и силата на парите, но само постепенно. Не е много лесно безличното съществуване в интерната да бъде изтръгнато от душата на сираца и затова той прелистваше банкнотите с погнуса, дори с някакво отвращение. Те бяха мръсни тези знаци на успеха и поражението, някои смачкани и омекнали от дълга употреба, други гладки и шумолящи, невинни и чисти като деца, които не осъзнават своята отговорност.

Общо взето те бяха някак си чужди на Топорик, преминаваха от ръка в ръка и не му принадлежаха, той беше само временен посредник между тази лелка и навсярно Валентин — пощальон, предаващ посланието от ръка в ръка, но ако писмото е затворено и не предизвиква чувства у този, който го пренася, то парите, още повече тези, които дори не са скрити в стар вестник, лъхат на нещо неприятно.

Това обаче трябваше да бъде преодоляно и Колча го преодоля, само дълго сапуниসващо ръцете си вечер преди вечеря, дългоочаквания час, когато без да си спомня за каквите и да е пари, благородният Валентин, взел китарата, ще запее първия стих: „Нека само синята

вечер се стопли...“ — и при това въпросително, сякаш го изпитва, се вглежда в лицето на Колча — кажи, да не си онемял, глас ли нямаш? — а той без смущение ще запее:

— Щом само звездите светнат на небето...

Започващо вечерното разпускане и Колча, променяйки своята специалност в командата на шефа, постепенно научаваше вкуса на „Хенеси“ — любимия конjak на Валънтайн, и това беше знак за особено признание, защото останалите пет-шест мутри, които всяка вечер вечеряха с шефа, изобщо не свикнаха с „Хенеси“, наричаха го господарска пиячка и пийваха най-вече водки с разни названия и всевъзможни производства.

И отново с крайчеца на окото си Колча улавяше ревнивия поглед на някой от мъжете, насочен към него. Наистина това бяха откъслечни погледи, някак си дребни и без сериозна заплаха, късчета от нищожни недоволства — такива, че не можеш да разбереш какво са: дали несъгласие с господарските капризи на шефа, или с липсата на скромност на това копеле и парвеню...

Впрочем, възрастта на Топорик, неговото малолетство, а и сирашкия му произход, по-точно пълната липса на произход, амортизираха мъжката ревност и те се примиряваха с това, че Топорик получава някакви нови, непознати по-рано права...

Той ставаше пръв в тройките или петорките, които обикаляха владенията. Той вземаше парите и като ги преброяваше, ако трябва, ги пускаше при адидасовската сума. Възрастните мутри само стояха зад него и с едно изречение Валънтайн разсея всяка възможна съпротива.

— Той е непътнолетен, значи почти ненаказуем — каза той веднъж на вечеря. — А вие просто стоите. Свидетели. Като завинтени! Това са различни неща.

Това, че предаваха чантата на Таракан, изобщо не засягаше Колча. Главното, той ясно знаеше маршрута, адресите, лицата и сумата. А шефът разшири много речниковия му запас.

Колча сега знаеше, че събираните пари се наричат данък, калим, ясак. И още — налог за безопасност.

— В крайна сметка — обясняваше господарят — ние носим отговорност за тяхното благосъстояние и безопасност. Никой няма да нападне нашите подопечни, никой няма да ги ограби — те са под наша защита. Както всеки труд и тази защита изисква жертви. От тях. А

може и от нас. Главното е да се запази статуквото. Докато това е така — всичко ще бъде спокойно. И ние ще получаваме за нашата работа нашия ясак. Нашият калим. Нашият данък.

Той се смееше, дрънкайки на китарата. Намигаше на Колча и му казваше:

— А ти не се плаши. Ако, не дай си боже, се случи нещо, аз ще те измъкна от всякакво сбиване. Сам ще загина, но теб ще те спася.

Топорик се смущаваше, свеждаше очи. Изобщо не искаше Валентин да загива, за къде е той без него, без по-големия брат, а онзи продължаваше, понякога в присъствието на мутрите и може би в тяхното несъгласие:

— Ти си мой наследник. Само такъв като теб може да ръководи такава работа. Необременен нито със семейство, нито с дом, нито с деца. Те примерно — кимаше към мутрите, — те са друга работа. За тях не е грях да се предпазят. А пък на нас с тебе баща ни е вята в полето...

Мутрите се кикотеха, а стопанинът им се смееше в лицата:

— Хайде стига — казваше, — не врякайте. Да не ви е лошо? Де не съм скъперник?

— Не-е-е, шефе, не си скъперник! — възкликаше Антониони, примерно.

— Какви ли щяхме да бъдем? — питаше някой с рибешка муцуна, като изсечена от гранит още приживе.

— Така стоят нещата! — поучително се смееше стопанинът, блъскайки с гела на прическата си. — Или не сте съгласни с мен? За нашия Колюня?

— Та той ни е като син на полка! — изтърси веднъж Андреоти.

— Точно така! — похвали го, без да се засмее Валентин. — Той наистина е син на полка. На нашия малък полк. — Подрънка струните и изведнъж попита, без да очаква отговор: — А кой друг ще се погрижи за него? Държавата ли наша родна? Много ли се погрижи за вас? За вашите женички, който има жена? За вашите девици? Това е! Така че, Коля Топоров, живей и се радвай, щом стоят така нещата. Брули тези круши! Наяж се на корем!

[1] Таракан — хлебарка. — Бел.пр. ↑

10

Веднъж след часовете в училището се появи Гошман и като го видя, Колча се изплаши. Добрият мен така беше отслабнал, че новичките му джинси, облечени май за първи път, се въртяха на него като на тояга.

Те се прегърнаха — Топорик го беше научил от Валентин — и Колча започна да разпитва Гошман за това-онова. Но неговият любим близък приятел се дърпаше и отбягваше отговора и тъй като Топорик трябваше да върви по задачи, помоли да го повози, докато има време. Там, в мерцедеса, така между другото той каза на Колча, че е болен от левкемия.

— Това не е ли дреболия? — попита Топорик. — Малко ти е кръвта ли? Трябва да ядеш каквото трябва — плодове, месо, аз ще ти купя.

— А-а-а, не! — разсмя се Гошман. — Това се нарича малокръвие. А моята кръв е бяла. С малко червени кръвни телца. И с много бели.

— Е, хайде — бяла! — опита да се ухили Топорик, но се смути, разбра, че нищо не знае.

Те попътуваха малко, мълчайки, и Колча попита:

— Сега какво?

— Нищо.

— Как се лекува това?

— Трябва да се присади костен мозък. Задължително от роднини. От брат или сестра. — Гошман се усмихна измъчено, махна с ръка. — Че какви братя имам аз?

Все едно ток удари Колча, той дори натисна спирачката от изненада. Тази мисъл бе само за секунда, но сякаш го скова студ. Все едно стената зад гърба му е рухнала изведнъж, той се е обърнал и е видял зад себе си пропаст — крачка да направи и ще се срине в нищото.

Как го каза Гошка? „Какви братя имам аз?“

А сестри? А майка, баща — къде са те? Само те, само роднините стават, за да пожертвват от своя костен мозък за момчето, но тях, тези хора Гошман ги няма. И той, Колча, ги няма.

И още нещо го зашемети: куфарът! Нали при Георгий Иванович се пази неговият куфар. Така казваха — почти всички имат куфари, значи и той, Колча, има!

А Гошмана има ли куфар? Макар че дори да има, той не е напуснал интерната и засега му е забранено да поглежда там. Но защо? Ами ако в този куфар се пази някакво доказателство, нещо друго? Нечие име, някакъв незначителен документ?

Ех... Топорик отново намали, караше по-бавно. Ако имаше куфар, директорът не би забравил да го даде. Това първо. Второ, там не се пазят документите. В куфарчетата има вехтории, някакви глупости, дреболии, това е ясно като две и две. Да не би в интерната да са пълни глупаци? Десет пъти ще преровят, ще огледат, ще изследват всичко и което трябва, ще сложат в папката, в личното му дело...

Въпреки това Колча Топорик не заплака, не се просълзи, не подсмъръкна с нос, дори не каза някакви по-особени думи на Гошман. Само проговори:

— Лесна работа, момче! Ще се оправим!

Той погледна приятеля си и забеляза, че онзи го гледа някак прекалено внимателно. Завъртя глава, за да отърси от себе си този объркващ го поглед, но нищо не излезе. Все едно нещо непонятно, неясно го обхвана, притисна го от всички страни някаква неловкост, необяснимо неудобство, а може би и срам... Хората се поддават на странни, малко обясними състояния, които се появяват в тях и около тях, както например озарението, което е способно да те подтикне към нещо важно, решително, дори мъжествено, като прозрение, което изведнъж сваля от тях мъглата на неясното и неправдата и накрая като затъмнение, като неясно томление, предположение, а често и предсказание за това, което задължително ще се събудне, искали или не искали...

Объркване, скръб, тежко предчувствие сякаш оплетоха Колча и той, срамувайки се от това, ясно разбираще, че неговото тежко предположение се отнася преди всичко за Гошман, но и за него също, и това, което се отнася за него, го вълнува повече и по-страшно, отколкото живота на Гошка.

Той целият гореше, обхванат от душевен смут, дори и тениската му се овляжни, когато стигна до интерната.

Отслабналият, прозрачен Гошман, така неузнаваемо неприличащ на себе си, на предишния — прекалено пълен, дори подпухнал, стисна ръката на Колча и му обясни, че две-три седмици ще живее у дома, тоест в интерната, а после се връща обратно в болницата, и излезе от мерцедеса.

Топорик тръгна към мястото на срещата, после, както бе редно, отстъпи волана на Андреоти, направи обхода, но се движеше, говореше, смяташе парите, ако беше необходимо, в същата безтегловност и обърканост, когато уж живееш както винаги, а в действителност нищо не усещаш — нито краката, нито тялото си, а думите, които произнасяш, ти звучат някъде отдалече.

През целия си съзнателен живот Колча се вглеждаше в полутрезвите мамички с учудване, а после и с презрение и никога не се свързваше с тях, тези приличащи на пингвини жени, но ето — изясни се, че Гошман на живот и смърт има нужда точно от такава лелка. Майка. И тя да му доведе сестра или брат. Оказва се, че съществуването на Гошман, неговото пребиваване на земята зависи от тази проклета противна майка. Къде ли е тя? Къде се е дянала? Какво право е имала да изчезне?

И — той? Кой е той? Добре, той презираше маминките, отлети по един калъп. Но какво ще стане, ако и той се разболее като Гошка? Кой е посещавал Гошка в болницата? Директорът Георгий Иванович? Леля Даша? Дори да е тя, такава приветлива и добродушна, нима това е достатъчно, за да се измъкне, както това е необходимо на Гошка?

В Колча се бълскаха той самият и добрата душа Гошман. Неизвестно по какъв начин той се поставяше на мястото на приятелчето си, а Гошка на неговото място и му ставаше душно, тежко, безизходно.

„Ами ако умра? — питайки се, мислеше Колча за първи път в живота си. — Кой ще дойде на гробищата?“

Колча и Гошка влизаха един в друг като матрьошки, съвсем малко се различаваха по размер, и дрехите им са различни, но в нещо така са устроени, че да живеят един в друг, да си приличат не външно, а по нагласата на лукавата съдба. Направени и свързани от невидима сила, те еднакво рухват и са еднакво уязвими...

Само от една пълна чаша „Хенеси“ и Колка се замая. Вслушваше се в себе си, усещаше как се стапя и изчезва от него призракът, появил се от разбирането на Гошкината, а значи и на неговата обреченост.

Не му се ядеше, но нещо го напъваше, някакъв вик, а може би стон, и Колча, като изпи втора чашка, без да знае сам защо, запя именно тази песен. Валентин не я знаеше, оставил китарата, трескаво прелистваше песнопойката, но изглежда и в нея я нямаше, а може и в бързината да не я беше намерил, затова бързо се отказа.

Колча пееше сам, без акомпанимент, по интернатските мерки гласът му беше един от най-хубавите, но това не означава, че е съвсем хубав, по-скоро силен, рязък, по момчешки неравен. Забележете обаче — когато пее момче, още повече самотно момче на малко повече от петнадесет години, при това самотно момче, изведенъж осъзнало своята обреченост, тогава гласът му се изпълва с отчаяние, а думите не се изпяват, а извикват, понякога с хриптене, без всякакви сантименталности, без надежда, без любов — и от това песента предизвиква потрес, непонятен за душевно глухите, но ясен за онези, които поне веднъж са били силно засегнати от болка.

*През вечерния здрач, под потъмнялото небе
все по-ясно и ясно се чува крясък на жерави...
Отдалече литнало, сърцето се понася към тях
от студена страна с оголени стени.
Ето все по-близо летят и все по-силно ридаят,
сякаш скръбна вест ми донасят...
От какъв ли мрачен край, жерави,
сте долетели тук да пренощувате?*

Валентин отдавна беше научил яките мъже да не ядат, когато се пее, и сега те притихнаха, нищо че пееше само момчето, без господаря. Но пееше така, сякаш ридаеше, сякаш душата му се изтръгваше и хриптеше, макар дори и сълзичка да нямаше в очите му, а само необяснимо отчаяние, плашещо дори тези безпощадни хора.

Познавам я тази страна, където слънцето едва грее,

*къдемо, замръзвайки, земята чака белия саван,
къдемо в голите гори вие унилият вятър —
и това е родният мой край, родината моя.*

Песента имаше още един куплет и като го изпя, Колча вдигна глава и разбра, че е пял песента с наведена глава, че е пял не на възрастните мъже, които седят около него, а за първи път все едно е пял на себе си, защото му е било нужно да се изприкаже, а не знаеше и не намираше свои думи, но го разкъсваше тази странна болка — и ето че тя намери изход в чуждата, написана от някакъв мъдър човек песен. Не песен, а тъга.

Колча вдигна глава и видя сълзи в очите на Валънтайн. Мутрите седяха, навели глави.

Излизаше, че е трогнал и тях...

След тази вечер Валентин нае за Топорик едностаен апартамент.

Колча се опита да каже, че това изобщо не му е необходимо, но господарят се подсмихваше и отговаряше, че от добро никой не се отказва. Топорик се видя в чудо, когато си представяше, че ще нощува сам-самичък, трябваше и за това да се замисли — през целия си живот той никога не беше нощувал сам. Но Валънтайн не желаеше да се вслуша, държеше си на своето, а когато навярно за пети път Колча се опита да каже, че никакъв апартамент не му е необходим, се разсърди:

— А защо мислиш, че той е за теб? Той е за работата, това е! Ще бъдеш просто пазач, ясно ли е?

Топорик нищо не разбра, но замълча, свикнал да чака всичко да се нареди от само себе си и да се изясни неясното.

Жилището, което шефът нае, изглежда е било на самотна жена и беше обзаведено чисто по женски — върху високото желязно легло имаше цяла камара възглавници и възглавнички, диванът беше украсен с бродерии върху бял плат, а тоалетката беше препълнена с разни дреболийки съвсем по женски — слончета, порцеланови куклички, бутилчици, гърненца и други боклуци. Съвсем чужди, необясними и отблъскващи. Всичко това не беше необходимо за живота, а само по свой начин го украсяваше. Колча признаваше само това, което бе полезно. Полезното беше събрано в кухнята — чистичка и почти стерилна, и като влезе в апартамента и го огледа заедно с Валентин, Топорик реши, че така ще бъде, щом това го иска господарят, но той ще ползва само дивана и кухнята, без да докосва леглото, прилично на индийска гробница, тоалетката, разбира се, а и масата, сияеща с лака си като концертен роял. Кухнята и диванът му бяха напълно достатъчни и трябва така да живее, че да не замърсява килимите и килимчетата, застилащи всяко свободно пространство на пода.

Засега Валентин го накара да се премести от общежитието. Колча прие да вземе в новото си жилище само красивата „балалайка“ и без това все го беше страх, че в общежитката може да я откраднат. Наистина обитателите на общежитието се досещаха, че не е безопасно

да се краде от Топорик и по тази причина не посягаха на знаменитата собственост. Но пък едната страна навинаги можеше да разбере какво всъщност мисли другата.

Така че леглото в общежитието се броеше за Колчино и след обядта той отиваше в стаята, лягаще на мястото си, а като си тръгваше, не разбухваше възглавницата, за да изглежда, че току-що е излязъл и е някъде наблизо. Но нощуваше на новото място.

Няколко вечери поред след вечерята Валентин наминаваше при него — тоест дежурният шофьор не го откарваше към мястото на господарското слизане, а първо докарваше тук двамата с Колча и шефът се държеше някак странно. Той често поглеждаше Топорик, бърбореше всякакви глупости и всеки път на Колча му се струваше, че иска да научи още нещо за него.

Какво ли? Та Колча отдавна е празен, тоест в него не остана нищо, което Валънтайн да не знае.

После Топорик откри двата метални куфара. Вечерта, като се прибра, седна пред телевизора, пиеше чай, замезваше с геврече, но то се изпълзна от ръката му и се отърколи под леглото, което бе покрито с дантелена бродирана покривка почти до пода, женска му работа. Колча се мушна под нея за гевречето и видя блещукащите в полумрака средно големи железа, като в американските филми — от матов, грайферен метал.

Той ги погледа, искаше да ги пипне, но се въздържа. На другия ден много му се искаше да каже на Валентин за тях, но реши да не бърза, а отново да изчака и наистина дочака.

Всяка вечер като се върнеше вкъщи, първата му работа беше да погледне под леглото. Първо изчезна единият куфар, после и вторият. После поред се върнаха. Това, разбира се, него не го засягаше, но като помисли реши, че не трябва да го имат за съвсем малко дете. Трябваше да им покаже, че знае за куфарите. Ами ако това е имущество на хазяйката, която не беше виждал нито веднъж. И изобщо! Ако без него в дома му влизат и излизат някакви хора, донасят и изнасят куфари, а той е назначен за пазач, какво тогава? Пазач ли е, или не е? Пази ли нещо, или работата е съвсем друга? А ако Валентин го е определил за пазач, не е ли длъжен да му каже за това, или не?

Когато останаха само двамата в колата, Колча попита Валентин:
— Аз отговарям ли за куфарите?

Онзи помълча и отговори глухо:

— Не. Но на никого нито дума за това!

— Мълча — отговори Колча.

Тази вечер Валентин отново се качи в уютния апартамент и разговорът продължи.

— Там има пари — каза господарят, дърпайки си от цигарата „Пал-Мал“.

Колча не изрази учудване.

— Много пари — продължи Валънтайн, вглеждайки се изпитателно в Топорик.

Той беше готов за нещо подобно, докато премяташе в главата си възможните варианти, а и главното, нагледал се на вносни филми: нямаше какво друго да бъде освен пари. Или скъпоценности. А откъде са скъпоценностите — нямаше никакво съмнение!

— Не е ли опасно? — позволи си той да попита.

— Много е опасно — отговори господарят, — но най-безопасният от всички опасни варианти е да ги държим тук, при теб. Мисля — проговори Валентин като бавеше думите, — в теб последен ще се усъмнят.

Той замълча, а Колча разбра всичко. Нямаше за какво повече да питат... И тогава Валентин каза следното:

— На тебе ти вярвам повече, отколкото на всички останали. Главното е да не се изпуснеш пред интернатските момчета. И не се плаши от нищо, за куфарите ти не отговаряш. Отговарям само аз. Но това няма да е за дълго. Само до пролетта.

Той приближи стола си до Топорик, протегна му разтворената си длан. Хвана пръстите на Колча. Каза:

— Определил съм ти специална роля. Каква — ще разбереш покъсно. А сега — остани си такъв. Сдържан. Потаен. Наистина и малко глупавичък...

Той потупа Колча по бузата.

— Този апартамент може да бъде закупен и аз ще го купя на твоето име. Той ми е необходим, разбиращ ли? Необходим е и на тебе.

Стана, разходи се безшумно по меките килими. Каза, без да гледа Колча, сякаш заповядваше:

— Обяснявам ти по-нататък. Сега ти премина целия цикъл, знаеш нашата работа, адресите, хората, ставките. Аз не се каня да бъда

вечен рекетър. Скоро ще сменим нашата специалност. И ти няма цял живот да събираш ясак^[1]. Ще измислим нещо по-хубаво. По-строго. По-весело. И по-солидно, затова сега отново ще бъдеш в сянка. Ще бъдеш обикновен шофьор. Последна спица в колелото. А всъщност — втори.

Той седна отново, вгледа се в Колча.

— Само мълчи. Нито дума на нашите мутри! Предварително ме извини, но аз ще бъда принуден да променя отношението си към теб. Ще те нагрубявам. Ще те ругая. Но ти не обръщай внимание. Аз те обичам. Ти си дясната ми ръка. Ти си моя наследник, ако нещо се случи с мене. Само ти ще знаеш всичко. Разбра ли?

Изблещил очи, Колча гледаше Валънтайн с напрегнато внимание. Още повече го обичаше. Затова че разговаряха за опасни, може би страшни неща. Той не всичко разбираше и беше съгласен с това неразбиране, а Валънтайн ще му обясни, когато потрябва.

Отново нещо обхвана Топорик, някакво объркване. Чак сега неговото предчувствие придоби ярки одеяния — то сияеше златно, алено, синьо. Това, за което говореше великолепният Валънтайн, беше тайнствено и опасно, така е, но на кого да вярва, ако не на него. И работата съвсем не е в поредния номер на спиците на Валентиновото колело — той ще тръгне след своя шеф, след своя брат.

Но той говори много сериозно. Говори за доверие от най-висока степен. Говори така, че да станеш прав. И да отدادеш чест, допрял ръка към войнишката пилотка.

Той, Колча е Валентинов войник и това отдавна е ясно. Но ето сега му обясняват, че ще стане таен заместник на командира. И ако Валентин е полковник, той, излиза, че е подполковник. Съвсем не е така просто, съвсем не е по детски. Военните отговарят един пред друг и подполковникът отговаря пред полковника.

И най-страшното, най-безпощадното в работата на военните хора е предателството. Военният не предава военен. А ако го предаде, наказанието е само едно — разстрел. Но ако твой полковник, твой командир е още и твой брат, тогава как?

И тогава така.

Това предателство е най-страшното от предателствата.

Братът е длъжен да разстреля за предателство брат си.

Колча беше готов за такава мярка на нещата и за такава разплата. Съгласявайки се, той чувствуваше към какво отива.

Докато говореше, Валентин изпуши цяло ветрило цигари. И всички бяха изпушени само до половината. Палеше, след това я гасеше. Значи нервничеше. Значи не се шегуваше, казваше истината, вълнуващо се.

После се приближи до вратата, обърна се към Колча и неочеквано го прегърна. Силно-силно го прегърна. Отново каза:

— Обичам те. Вярвам ти. Ти си най-сигурният ми човек.

У Колча отново нещо неясно започна да ферментира, загъргори, закурка, но той се сдържа.

Валентин го пусна и се засмя. Каза:

— А пък аз те проверих. Браво на теб! Ти дори не се докосна до куфарите. Самообладание на истински разузнавач!

[1] Ясак — натурален данък, с който са били облагани в стара Московска Рус и царска Русия народностите от Поволжието, Сибир и др. — Бел.пр. ↑

12

Той го нарече разузнавач! Човек, притежаващ самообладание!

Това въодушевяваше Колча, вълнуваше го. И го караше да мисли, макар и само за себе си. Така ли е всичко в действителност? Може би това изобщо не е самообладание, а страх, нежелание да си пъха носа където не трябва? Или навик, възпитан в интерната — да не прави нищо без команда, да умеет да плува по течението: все едно ти до самия край не отговаряш за себе си. Отговаря интернатът, държавата, още някой.

Веднъж той чу как една лелка от някаква комисия, която досаждаше на Георгий Иванович, гръмогласно да казва: „Държавни деца! Държавни деца!“. Тогава Колча прихна от смях, когато минаваше край нея и си помисли, че лелката сигурно е от автоинспекцията. Там също делят колите на държавни и частни, съвсем доскоро дори имаха различни номера. Точно така, тази лелка беше от автоинспекцията, само че отговаряше не за колите, а за децата, и точно тя знаеше, че има деца държавни като тях, без родители, и деца частни.

А на всички е известно, че колите с държавни номера по-малко се боят от ченгетата, карат по-бързо и затова по-често катастрофират и никой не страда така за смачканите трошки, както частникът за най-малката драскотина на капака. А защо? Затова защото твоята кола си е твоя кола, а държавната е държавна и нея винаги ще я поправят за нечии пари, а ако не я поправят, ще я отпишат — не е голяма беда.

Така портиерът Никодим, докато пафкаше редките сега цигари „Беломор-канал“, разясняваше на децата насыщните моменти от живота, като популярно тълкуваше примери, които не се изучаваха в интерната. Волно или неволно това проникваше в кръвта им и децата неведнъж изпитваха снизходителността на държавата, за разлика от деца с родители. Ако грешаха пред очите на възрастните, те махваха с ръка: „А-а, деца от дом!“.

Дяволска работа! Домовете отдавна ги преименуваха на интернати, а тях ги наричаха както преди „домовски“, при това дарявайки ги наистина с някаква допълнителна свобода, оправдана от

нечия непридиричност. Но и с пренебрежение и неуважение. Възпитателите, пък и пръв Георгий Иванович, само това им повтаряха, да не се бият, да не се отклоняват, да не скачат, да не хулиганстват, а да се учат, възпитават и хранят за сметка на добродетелната държава, щом така стоят нещата. А родното отечество няма да ги подведе и ще ги изведе на широкия път.

Да повторим: тези думи с времето угасваха, докато съвсем не спряха, но казани веднъж, живееха в умовете на децата, дори когато излязат от интерната, както например Топорик.

И сега, опитвайки се неумело да размишлява за себе си и своите постъпки, той се усмихваше, възхищавайки се от щедростта на Валентин и се мръщеше, правейки извода, че е получил излишни похвали, че неговият приятел, брат и господар е приел за самообладание интернатския навик да не си пъхаш носа където не ти е работа, а да се движиш като държавна трошка, равномерно, по възможност без да нарушаваш правилата, което означава еднообразен и дълъг път, без резки ускорения, нарушения, форсиране на двигателя, което, разбира се, държавата ще ти прости, но никой не знае в какво ще се превърне това...

Но щеше да е недостойно да разубеждава Валентин и Топорик се затъркаля по инерция по-нататък — така трябваше според интернатските правила.

А господарят, както го беше предупредил, се промени рязко. Веднъж на вечеря, вглеждайки се в момчето, той дебело намаза с черен хайвер парче бяло хлебче и му го протегна, а когато Колча неуверено отказвайки, все пак се съгласи да го вземе, той дръпна сандвича и високо и несдържано го напсува. Топорик потръпна от изненада, но, като си спомни уговорката, тутакси се засмя.

— Ама че гадина — заяде се господарят, — че се и хили на всичко отгоре! — И заповядда на Колча веднага да седне по-далече от него.

В стаята се възцари тишина, но мутрите смилаха промяната твърде бавно за техните массивни глави и бichi вратове. На Колча дори му се стори, че те бяха заждадели за този момент, защото всички единодушно се оживиха, засуетиха, заговориха, зазвъняха чашите, колективът от колеги закипя, без повече да е затрудняван нито от песни

с непознати думи, нито от изкуственото и с нищо неоправдано голямо уважение към това момче, към това пале.

Колча ядеше, присмиваше се вътрешно, по-точно опитваше се да се присмее, защото това се оказа не толкова проста работа — да ти зашият публично плесница, да знаеш, че това е нарочно, несериозно и да се преструваш, че го преживяваш. Но излезе така, че той наистина го преживяваше. Нали го обидиха публично пред всички. И всичките въздъхнаха с облекчение — това първо. И второ — никой не се застъпи за него. Значи няма никога да се застъпят. И всички на сериозно приеха неговото преместване, отстраняването му на заден план, отмяната на песните.

Колча се хранеше, навел глава, смутен и напразно се убеждаваше да не се разстройва. Но се разстрои. Макар и да не го изненада, реакцията на мутрите го засегна. Квадратните мъжаги с дебели пръсти един след друг го пренбрегнаха. До вчера го молеха да им каже думите на песента, за да припяват на своя предводител, да изглеждат достойно, а днес все едно не е било — той изчезна, без да е изчезвал, умря, без да е мъртъв.

Топорик на няколко пъти вдига глава, търсейки погледа на Валентин, но той гледаше встрани. На другия ден Колча отново беше зад волана.

Единственото, което го утешаваше — отново управляваше своя любим мерцедес и отново тихо свиреше музика, миришеше приятно на кожа и хубави цигари. Зад гърба му седяха мутрите Андреоти и Антониони, но сега те презрително се обръщаха към него, макар и да не престъпваха невидимата линия, разделяща подчинените от подчиняващите.

Сърцето на Колча равномерно биеше. Щом Валентин го нарече разузнавач, значи такъв и трябва да бъде. Той си спомни артиста Тихонов в ролята на Щирлиц, мъчеше се да бъде Щирлиц, единствената разлика бе в това, че мутрите не му бяха врагове. Той само трябваше да се притаи, да се смили по размери, да стане сив молец, който не означава нищо в сравнение с тях.

13

Тази вечер те се движеха по стандартния маршрут, тихо звучеше музика, двамата „италиански“ дейци, както си бе редът, влизаха и излизаха на определените пунктове, адидасовската торба плавно се пълнеше с пликове и пакети, обвити с вестник, без изобщо да привличат вниманието на Колча и когато мутрите излизаха, той безгрижно се отпускаше.

Има такова състояние: човек гледа в една точка, замира, дишането му става по-рядко — като че ли спи буден.

Може би затова Топорик пропусна нещо важно, а се изплаши със закъснение.

Пропуснатото се запечати в него като два пукота на шампанско или два удара на пръчка по прашен матрак. Той се стегна, седна по-удобно, както се полагаше по правилата, двигателят беше запален, работеше равномерно и Топорик даде малко газ на празни обороти.

След това с периферното си зрение видя, че Андрей влачи Антон. Антон местеше крака, но едва-едва и Колча се обърна към тях, стори му се, че на улицата е прекалено тъмно, макар че беше средата на март и здрачътпадаше късно.

Първото желание на Топорик беше да изскочи и да помогне, но си спомни инструкциите и само се обърна да открайне задната дясна врата, да помогне на мъжете. Андрей я разтвори, като се задъхваши и на пресекулки скимтеше, и започна да вкарва Антон, но ненапразно Колча ги наричаше мутри. Антон беше тежък и едър и колегата му го набутваше в мерцедеса на части: отначало тялото, после краката. Като вика колегата си и го настани на задната седалка, Андрей седна при Колча. Моторът вече нетърпеливо ръмжеше, беше на скорост, само трябваше да натисне педалите. Колча образцово изпълни тези движения. Мерцедесът като жаба направи дълъг мощн скок и полетя по червеникавия пролетен сняг, изравяйки го с джантите.

Андрей трудно идваше на себе си. Адидасовската чанта я нямаше и на мълчаливия въпрос на Колча той отговори:

— Това е война!

Те хвърчаха по свечеряващите се улици и отзад хъркаше Антон.

— Това е война — повтори Андрей, — никога не се стреля веднага.

Колча и без него знаеше, че ако групировките не бяха на едно мнение, започва битка за надмощие, срещат се парламентьори, за да се договорят за мир. А да стрелят започват, когато не се разберат. В разделения свят си има правила, не трябва да се мисли, че го управляват диваци. Ако стрелят без предупреждение, работите са зле, защото това не е спор. Това е друго.

Всичко по-нататък стана бързо, сякаш от само себе си, без да е страшно...

Хъркането зад гърбовете им затихна, Андрей каза на Колча да спре, той внимателно, за да не поднесе, спря: слава богу, гумите бяха с шипове. Андрюха изскочи навън, отвори задната врата, наведе се към Антон, изпсува, върна се обратно. Отново изпсува.

— Какво? — попита Колча.

— Край! — отговори Андрей.

Той извади от вътрешния си джоб мобилен телефон, набра номера и веднага намери господаря.

— Антон умря — доложи той.

Онзи, изглежда, попита къде е станало произшествието. Андрей каза:

— Автосалона.

Попита:

— Къде да го карам?

Като получи указания, отговори като на война:

— Край на връзката.

Затвори телефона, помълча за миг, после каза:

— Ще спреш до киното. Ще излезеш от колата. Ще се прибереш вкъщи.

Топорик се върна в апартамента с възглавничките. Дълго сапунисва ръцете си, като че ли се измиваше от нещо.

В три през нощта Колча се събуди от това, че някой го гледа. От погледа.

Той скочи, изтръпвайки, но тихият глас на Валентин произнесе в тъмнината:

— Не пали лампата. Колата е в училището. Измита е от кръвта, но ти ще купиш от някой автосалон почистващи препарати и както трябва ще лъснеш кожата и постелките. Никъде не ходи и не пътувай, докато сам не ти разреша. Лично.

Той пушеше и в тъмнината святкаше голямата оранжева точка на цигарата му.

Валентин изхлипа или се разсмя.

— Когато бях малък — каза той, — баща ми в тъмнината ми рисуваше с цигарата картички, а после ме учеше на азбуката. А ти можеш ли? Да ги прочетеш?

И той започна да пише във въздуха оранжеви букви.

Колча се усмихна в тъмнината, той дори не знаеше, че може да се разговаря мълчаливо с помощта на огънчето от цигарата.

Валентин рисуваше буквите, а Топорик четеше.

И ето какво се получи:

„А-П-А-Р-Т-А-М-Е-Н-Т-Ъ-Т Е Т-В-О-Й“.

**ТРЕТА ЧАСТ
НАПРАЗНИ ГРИЖИ**

1

Никога не беше ходил в командировка, но му се струваше, че все едно се е върнал от точно такова пътуване по работа. Това, което се беше отдалечило и изпаднало от живота му, защото беше на друго място и беше зает с друго, отново се върна, отново стана важно. Училищните работилници, опонентите Василич и Иванич и учителите, двамата Петковци, копринарката Серьога, който се гърчеше като някаква гъсеница — всичко това се върна по местата си като по учудващ начин изпълни пространството и избута зад кулисите нещата и хората, които седмица преди това определяха хоризонта му.

Само измитият и изльскан мерцедес, паркиран в ъгъла, и ключовете от него, които тежаха в джоба му, напомняха за онова, което беше преди. Всичко останало, действително като някакво кратко главоболие, се скри в тъмата, изчезна, пропадна.

Валентин не се появяваше, мутрите не се показваха. Никакви разговори за убийство не стигаха до Колча. Дори две нощи той пренощува в общежитието — и нищо, никакви последствия: нито лоши, нито хубави.

Както и по-рано домът с възглавничките не го привличаше, макар че не го и плашеше. И изобщо не можеше да мисли за него като за свой дом: за това бяха необходими още някакви — неизвестно чии — усилия. Пък и бяха ли необходими? Колча засега много малко разбираще, но не вярваше сериозно за жилището. Това все едно не се отнасяше за него. Но щом така трябва на боса — нека.

Интернатската анестезия действаше безотказно — така наричат нечувствителността към болка, постигната чрез инжекции, таблетки или даже вдишване на специален газ по време на операция. Колча многократно установи, че смъртта на Антон изобщо не го изплаши. А пък това не беше обикновена смърт, а убийство. И като поразмисли, всекиму би се свило сърцето. Първо, никакво странно нападение, второ, можеха да убият и Андрюха, и трето — да убият и тримата, включително и него.

Но по някакъв начин Колча не се задълбочаваше в предположения. Второто и третото, то се знае, му минаваха през ума, но там е работата, че изобщо не го стреснаха. И дори, честно казано, не се развълнува много, когато препускаше с мерцедеса с хъркация Антон. Пък и това хъркане не го изплаши, защото всичко наоколо, кой знае защо, беше много обикновено.

Небето не беше осветено в червения цвят на ужаса, моторът на колата не се тресеше от напрежение, ръцете на Топорик не трепереха неуверено.

Всичко беше именно обикновено, обичайно, просто. Може би за това помогна и Андрей, който пусна Колча от колата и той така и не видя много неща. Общо взето — той не се изплаши.

Навсякъде помагаше и спокойствието на заобикалящите го. Животът наоколо си продължаваше по обичайния начин, в който Топорик отново забеляза дреболиите, сякаш отместени на заден план.

Между тези дреболии имаше и приятни. В групата Колча отново изпъкваше между останалите, обаче сега не просто страняха, а се бояха от него. Топорик беше забелязал това и преди, но, зает с работата, не обърна особено внимание на промяната в отношенията. Сега тази промяна беше стабилна, с основание и дори щуката на име Сергей старателно заобикаляше костура Топоров, опасен с острите си плавници. Затова пък тиранизираше каракудите, между които се оказаха и двамата Петковци.

Колча някак бе пропуснал тези промени. Разбира се, причината беше уважителна — той почти не нощуваше в общежитието, а когато, нарушил волята на господаря, пренощува веднъж, че и два пъти, разбра, че Петка-едрия и Петка-хилавия са станали истински подлоги на Сергей. Несвикнал да се възмущава гласно, той премълча и този път, отначало решил да заобиколи острия ръб: Петковците със своите селски номера не му бяха любими.

Но дръвникът Сергей издевателстваше над тях прекалено откровено. Вечер му сервираха масата — той искаше и пиене. Властта над Колча му се изпъзна и той зароби Петковците.

Когато пренощува за първи път в общежитието след убийството на Антон, Топорик просто отбеляза новите правила на тяхната стая. Вторият път, отново премълчал, той се възмути вътрешно, а на сутринта, в едно от междучасията, отиде при Петрухите, които пушеха

на стълбите. Те го посрещнаха с умърлушени, угаснали погледи и Колча си спомни, че съвсем наскоро, когато Серьога се гавреще и с него, той така и не дочака помощ от Петковците. Напротив, дочака присмех и раболепие пред силния. Сега авторитетът се смени. Такъв стана слабият Колча, а мощният Серьога му се подмазваше. Ясно е защо — Топорик, зад чийто гръб бяха яките мъжаги в кожени дрехи, можеше да си припомни лошите обноски.

Колча изпуши цигара с момчетата, а после им предложи да поиграят на стара игра от интерната. Те слушаха, хилеха се, но ги беше страх. Сега Колча е тук, а утре няма да го има и те ще са сами срещу Дръвника. Че и в една стая. Но Колча просто не издържаше: искаше да съмкне Серьога от крехкия пиедестал, който сам си беше издигнал, разчитайки само на слабостта на останалите. Нали това е първият признак на страхливост. Впрочем, страхливостта направо извираше от него, не можеше да бъде скрита.

Следващото междучасие гърчавият Петка все пак рискува, мина зад гърба на Сергей, докато Колча разговаряше с него за някаква глупост. Приклекна. Необходимо беше нищожно усилие, за да бутнеш този тъпанар в гърдите. Топорик го направи и Сергей се преобърна. Тутакси скочи разярен и се втурна към Топорик. Забрави и за страха си. Колча приклекна, отгласна се с краката, дръвникът се повдигна, падайки отново, и с трясък се изтърси на пода.

Без да може да се познае, Колча седна на врата му, хвана с две ръце главата му под брадата, повдигна я и го попита равнодушно:

— Знаеш ли къде е основата на черепа?

Онзи мучеше и се бълскаше с цялото си тяло, но не можеше да го отхвърли. Топорик се наведе още по-близо до него и каза:

— Само едно слабо движение настрани и няма да те има.

Серьога изфъбли:

— Пусни ме! Пусни ме!

В думите му имаше страх.

Колча стана от врата му, отдръпна се встрани. Заобиколи ги цялата група и Топорик видя уплашени очи. Послушни момчета тук нямаше, те не се учат за автомонтьори, но и тези сега гледаха без одобрение и радост — изглежда всичко излезе прекалено на сериозно. Каквато бе и целта.

Още същия ден Серьога се премести в друга стая на общежитието и според сведенията, постъпили от двамата Петковци, там се държеше по най-кротък начин.

Но Колча се чувстваше отвратително. Прието бе на момчетата от интерната всичко да се прощава, но такова нещо му се случваше за пръв път. Никога и никого той не беше тормозил толкова сериозно, колкото Сергей. Дали пък в това назидателно нападение не се беше изляла обидата от унижението, на което същият този Сергей го беше подлагал. Може би. В главата на Топорик като на лавици бяха подредени всичките му извинителни оправдания, но му беше тежко на душата. Отдавна се бяха променили техните отношения, страх и ужас измъчваха Сергей, а пък Топорик не беше станал по-сilen — страхуваха се не от него, а от възрастните мъже, които стояха зад гърба му. Излиза, че Колча бе злоупотребил със страхта, предизвикван от други...

Двамата Пътровци сега направо се унижаваха пред него, канеха го на вечеря, обещаваха му, че ще му купят и бира, и водка и колкото повече те му се подмазваха, толкова по-противен ставаше сам на себе си, толкова повече той жалеше страхливия Серьога.

В своята безсърдечност неочеквано Колча усети несправедливост.

И тази несправедливост беше срамна.

Щеше да е честно, ако той се бе провинил пред добър човек, а Серьога не можеше да бъде определен като добър. И ето — сега се срамуваше, че е наказал глупак и тъпанар.

Тревожно беше в душата на Колча, тревожно беше и в главата му. Все пак още не беше свикнал с уравненията, където всичко е боклук и несправедливост.

По много странен начин след седмица и половина Валентин се върна в живота на Топорик. След заниманията в работилницата Колча отиде в жилището с възглавничките и завари вратата открайната, мебелите разместени, а възглавничките свалени в ъгъла. Най-изненадващо тук се разпореждаше фризьорката Зинаида. Облечена в дълъг домашен халат, тя бършеше дребните предмети на тоалетката и разговаряше с двама мъже на неопределенна възраст. Те поправяха пода на това място, където по-рано беше леглото и Колча веднага разбра каква е работата. Макар лъскавите куфари да ги нямаше, майсторите правеха в пода вдълбнатина за тях, бяха изкъртили цели камари бетон, а всичко отгоре трябваше да бъде прикрито с дъски с накован на тях паркет.

Всички си даваха вид, че не ги засяга какъв е смисълът на работата, разговаряха за глупости, Зинаида изобщо не се учуди, като видя Колча, а го накара да мъкне с кофи строителните отпадъци в казана за боклук, който беше в двора.

Майсторите вече привършваха работата, наместваха дъските в пода, заглаждаха ги, за да легне паркетът на едно равнище, без издатини, а като свършиха, помогнаха на Топорик да изнася кофите. Работата тръгна леко, но фризьорката не бързаше, чакаше кога ще приключат, след това щедро се разплати с мъжете, изглежда толкова щедро, че те се измъкнаха заднешком, като безкрайно благодаряха на Зинаида и я наричаха стопанка.

Тя се и държеше като стопанка, заповяда да върнат леглото на мястото му, показва къде и как да го наместят, уверено разбуха възглавниците и възглавничките. Изобщо чувстваше се като у дома си. Колча си помисли, че господарят е купил този апартамент за нея. Всъщност нямаше никакви доказателства, освен увереното поведение на фризьорката.

Също така уверено тя отвори шкафа до прозореца, където Топорик дори не беше поглеждал, извади оттам чиста кърпа, гащета и

фланелка, занесе всичко това в банята и пусна водата, кимвайки с усмивка на Колча:

— Хайде, изкъпи се.

Той влезе в банята и видя, че водата е синкова и покрита с пяна. Искаше да попита Зинаида какво е сложила там, но му стана неудобно: все пак фризьорката трябва да знае какво.

Колча се съблече, влезе във водата, отпусна се, усещайки резкия ароматен мириз. Водата се движеше, променяше нюансите си, той се потопи до гушата и си спомни как Валънтайн го беше завел да се подстриже при Зинаида и тя показа цялото си майсторство, направи му модерна прическа, фиксира я с лак, а пък под престиilkата се очертаваха зърната на гърдите й.

Топорик притвори очи и неочеквано се усмихна — дали от приятния галещ мириз на ароматната и пенлива вода, от топлината, проникваща във всяка частица от тялото му, или от отдавнашното видение, което го беше развълнувало, може би повече отколкото убийството на Антон.

Топорик помисли за мутрата. Не се получи много по човешки. Антон беше убит, а Колча сякаш бе отстранен от всичко. Той дори не знаеше къде са го погребали и кой е бил на погребението. А и какво изобщо знаеше той за Антон, когото господарят наричаше Антониони, по името на някакъв италиански режисьор. Нищо — нито повече, нито по-малко. Мутра като мутра. Като всички останали. Всеки от тях имаше нещо, някакъв друг живот — без кожени дрехи. Сигурно имаха и родители, а пък някои — жени и деца, Валентин нещо споменаваше. Но Топорик никога не бе срещал нито тези жени, нито децата, все едно те не съществуваха, сякаш разговорите за тях — нещо дребно, казано с неохота — се отнасяха към нещо неистинско, към някакви спомени. Антон пък изобщо никого не беше споменавал. Безшумно се появяваше, незабелязано изчезваше. Говореше много малко, май не бе казал нито една смислена фраза, нито едно дълго изречение. А умря така, все едно е отишъл някъде по работа и трябва всеки миг да се появи отново.

Колча дълбоко си пое въздух, потопи се с глава под водата, издържа, колкото можа, показа се от водата. Помисли си, че и той самият е такъв. Нищо не знаеше за Антон, а какво знаеше Антон за него? Какво знаеха за него, за Топорик, и останалите мутри? Че е от

интернат? Че пее песни? Че макар и непълнолетен, се научи да кара кола? Отличава ли го Валентин от другите?

Сякаш го удари мълния: а може би точно затова го отличава, защото е Никой. Дори в това да е скрито началото на неговото име и фамилия, всъщност той си е наистина никой. Също като Антон. Изчезна, умря, погребаха го и толкова.

Толкова ли? За Антон не знае — може би все пак може да има някакъв близък, а той, Топорик? Ако му се случи Антоновата съдба, кой ще го потърси? Интернатът? Нали той го напусна. Училището? Директорът — ни риба, ни рак. Учителите — Василич и Иванич? Е, ще напишат някакво заявление до милицията и това е. Кой ще го потърси? Кой ще настоява, ще плаче, ще се жалва някъде?

Топорик седеше в синкавата ароматна вода, покrita със снежна пяна, тялото му беше отпуснато, затоплено, седеше като вцепенен, достигнал до горчивата истина.

Зинаида влезе тихо, без да чука, всъщност всичко това Колча пропусна, потиснат от своята догадка. Той видя ръцете й, държащи гъбата, дръпна се, но беше глупаво да изскуча, измуча, възразявайки, но фризьорката вече му търкаше плещите, накланяйки със силната си ръка главата му към водата.

— Не се бой — говореше му тя, като се кикотеше, — свърши се с лошия живот!

После му насапунила главата — с някакви сръчни фризьорски движения, отбеляза, че отдавна не е ходил при нея, не се е подстригвал, а щом веднъж си е направил прическа, трябва да я поддържа не от време на време, а постоянно.

Зинаида отиде до умивалника, изми си ръцете до лактите и се обърна към Колча:

— Е, не се страхувай, не се виждаш — целият си в пяна.

Тя излезе и едва тогава Топорик въздъхна, отпусна се, завъртя глава. Лениво потърка с гъбата гърдите си, стана, изплакна се.

Дълго не се решаваше да излезе от ваната — как ще я погледне, какво ще й каже? А може да си е отишла — това щеше да е най-добре от всичко. Изобщо струваше му се необяснимо присъствието на фризьорката. Какво, нима Валентин не може да наеме мъж, за да организира цялата работа? На него да възложи?

Изглежда не можеше. С тази не най-сурова мисъл Колча разбърка косите си пред огледалото и излезе в коридорчето. В стаята имаше приглушена светлина, а в кухнята светеше силно и той тръгна натам.

Зинаида беше в същия пеньоар, дълъг, прикриващ краката, но беше сресана, гримирана. Тя седеше до стената на малката ярочервена маса с чинии и чинийчици, пълни с различни храни. Звънтяха иискряха две пълни с бяло чаши.

— Да похапнем? — попита фризьорката, вдигайки чашата.

Колча одобри идеята, спасявайки се от ваната, от това, че тя му сапунила главата и гърба, разбира се, без изобщо да го пита — едва се чукна и отпи.

Хапвайки малко, те пийнаха по още две-три гълтка. Чак тогава, както му се стори, нещо в него започна да го притеснява и да го възпира. Той внимателно се вгледа във фризьорката и установи, че тя не гледа него, гледа в чинията, но пък под халата ѝ пак няма нищо, а се обръща нарочно, за да може, без да се смущава, той да я разгледа повнимателно.

Косите ѝ бяха руси, светли, както и кожата, и изобщо тя правеше впечатление на спретнато, грижещо се за себе си същество, а гърдите ѝ, леко разголени — бяха съвсем бели. Колча пламна някъде отвътре, искаше за нещо да заговори, но нищо не се получи, само излезе пресипнало:

— Още по чашка?

— Няма ли да се напиеш? — покровителствено, с много уверен и знаещ глас попита Зинаида, както и преди без да вдига поглед към него.

— Ами-и-и! — храбро отвърна Топорик, усещайки, че в действителност червената маса с чинийките, бюфетът, газовата печка, че и самата пухкава Зинаида започват плавно да се върят.

Те пиха, Колча си взе резенче мек колбас, започна да го опитва, като по-внимателно оглеждаше фризьорката.

За него тя си беше старица, за неговите петнайсет години! Сигурно е по-голяма от него с двайсет години. А той не знаеше какво да прави, как да се държи.

Фризьорката откъсна поглед от масата, погледна Колча. Тя не го гледаше, а го разглеждаше и на нещо леко се подсмиваше. И на него

му ставаше топло от този поглед. Все едно се потапяше в някаква сладка тъмнина.

— Е какво — попита фризьорката с уверено спокоен глас. — Поне опитвал ли си? Момичета де?

Колча отново пламна от вътрешен огън. Събираше смелост, размисляйки как трябва да отговори. Накрая избра истината. Завъртя глава.

— То си личи — констатира Зинаида.

Все така не откъсваше тъмните си очи от Топорик. Сякаш мислеше за нещо. Каза:

— Все момчетата отнемат девствеността на момичетата. Я хайде, аз пък да отнема твоята.

И се разсмя. След това бавно стана от табуретката, хвана го за ръка и го поведе към стаята. Леглото с възглавничките беше готово, Зинаида го докара до него и дръпна колана на халата си.

Стаята и без това се въртеше в очите му, а сега се завъртя още по-бързо.

3

Валентин се появи вечерта на следващия ден.

Когато на сутринта Колча се събуди, беше сам, макар че още нямаше пет. Обиколи апартамента, но не намери никакви признаци, че тук е имало жена. Никакъв халат, червило или дори ластиче, с което се връзват косите. Сякаш фризьорката Зинаида му се беше присънила. Сивият ден се точеше бавно и скучно, по целия път Колча го унасяше на сън, а след часовете не отиде в работилницата, а си тръгна за вкъщи. Прибра се някак и легна да си почине.

Събуди се привечер от запалената лампа, над него отново стоеше Валентин. Отново го разглеждаше. Когато Топорик се раздвижи, му се усмихна, махна с ръка:

— Хайде, хайде — ухили се, — възстановявай се.

После направи пауза и попита:

— Какво подаръче ти подхвърлих? А?

— Какво? — ставайки, попита Топорик.

— Ама и теб си те бива! Какво, не разбра ли, бебчо? Ами Зинаида! Все някога трябваше да спреш постенето, нали?

Колча отново почувства огън, който го обхваща отвътре.

— И не ми се изчервявай! — засмя се Валентин. — А запомни подаръка ми. Гледай и мен да не забравяш.

Той оставил Колча на мира, обърна се, взе стоящите до прага метални куфари, личеше, че са тежки, внесе ги в стаята. След това отмести желязното легло с възглавничките. Топорик му помогна да свалят капака на тайника, да вкарат там сребристите куфари. Когато отново изравниха пода, Валентин с поглед му посочи да седне на дивана. Той самият седна във фотьойла отсреща. Даде му цигара Пал Мал, запали и той.

— Ето сега вече — каза, — ти отговаряш за стоката. Утре ще направим нови брави. Ще има само два ключа. Единият у теб. Носи го на врата си. С това — и той протегна на Колча пътна метална верижка.

Помълчаха, Топорик отново нищо не попита, знаейки, че ако нещо трябва, господарят ще му го обясни.

— Е, добре, щом си толкова нелюбопитен — слушай!

Валентин беше без прическа, гледаше внимателно и малко тъжно.

— Първо правило — не се опитвай да разбереш всичко. Абсолютно всичко знам само аз, затова ми е по-тежко, отколкото на другите. Когато не знаеш нещо, това, неизвестното, няма как да го изтървеш, разбра ли?

Колча кимна. Топлината го бе напуснала, но беше потиснат от думите на Валентин за подаръка. За употреба. Временно. Та това е...

В интерната те бяха поели немалко всяка ваква мръсотия — малките прахосмукачки. Можеха да се изразяват като заклети пияндeta. И изминалият им детски живот научи мнозина да не ахкат и охкат и от най-голямото човешко злодейство — самите те бяха деца на злото. Но такова нещо — да подариш жена? — Топорик не беше чувал.

Валентин не се и съмняваше, че момчето ще изпадне в шок от неговото признание. Вглеждаше се в него с вълчи поглед, забелязваше слабите му места, пресмяташе накъде трябва да подкара вълчето. Не, не зайченце, което преследват, играйки си с него и след като накрая го уплашат, с едно леко стискане на челюстите да го удушат, да го подхвърлят един-два пъти — вече мъртво — изцеждайки още течащата, но вече застиваща кръв и да го разкъсат на парчета, а вълчето — своята рожба, може да се каже възпитаник, с една дума същество от общата глутница, което трябва да се бои от по-големите, но да бъде смело с тварите от друга порода, да познава опасността и да я избягва без каквito и да е знаци и звуци, да върви втори, трети, след майка си, след опитния и старшия, запомняйки хватките на глутницата, нейните нрави и закони.

Валентин като ловък и силен звяр с любов, спокойствие, дори с нежност гледаше своя млад храненик, който беше объркан, а това е най-подходящото състояние, за да премине в ход няколко сложни препятствия, да се придвижи напред в необикновеното му образование, защото когато младият е объркан, му е по-лесно да поема нов риск, нова опасност, които той ще преодолява, без да мисли за тях.

— Вариантите са следните — бавно, все едно набиваше клин в податливо, но все пак твърдо дърво, говореше Валентин. — Първо. Ще

ни смачкат. Повтарям, казах ти го — ти ще бъдеш последният, за когото ще се сетят. Ще се появи малък луфт, но луфт. За това време ще докараш колата и ще скриеш куфарите. Второ. Бунт на кораба. Малко е вероятно, но аз ще се заема с всичко сам. Най-идиотският — неочеквано да ме премахнат. Тогава всичко преминава към теб. Работата е в това — грамотно да се потулиш. А после да проведеш разбор и да платиш за наемане на кильри. Това не е лесно. Трябва обучение. Ти ще го овладееш.

Топорик слушаше, мълчеше, запаметяваше, казваше си, че ще си припомни после всички тези наставления, ще ги прехвърли дума по дума, ще ги назубри наизуст.

— Всичко, което остане, ще вземеш за себе си. То не е общо, разбиращ ли? — говореше му господарят. — То е мое. А пък ако всичко се размине, ще изплуваме в други води. Ще постъпиш в юридическия или икономическия факултет. Ще станеш управляващ на нещо.

— На какво? — попита Колча.

— На каквото и да е — от магазин до строеж, банка, фирма. Ти не трябва да пропадаш. Иначе — загиваш. Бори се, момче, учи се докато съм жив. Пловай!

Той замълча, отново запуши. Продължи:

— И не се плаши. Повече няма да те пусна на работа. Назначавам те в запаса. Антон умря заради нищо. Трима вече пострадаха. Наистина с профилактична цел. Те са от друг град... Но поръчителят е близо, ще го открием. Някой иска парче от нашия окръг, засега не сме сами в града.

Топорик слушаше Валентин не с половин ухо, а с двете. „Трима пострадали“ — каза той. Трима са убити, така ли? Господарят винаги чуваше нездадените въпроси, наистина имаше вълчи нюх.

— Не се бой — засмя се, — ние не убиваме за нищо. Има и други наказания за виновните. А поръчителят ще си плати напълно. И изпълнителят.

Валентин стана, закрачи из стаята, изведнъж попита:

— А ти не искаш ли да потърсиш майка си?

— Какво? — попита.

— Ами твоята!

Топорик тръсна глава, май много неща му се струпаха за никакви си двайсет и четири часа.

— Защо? — попита първо той и недочакал отговор, каза: — Не!

— Хайде, хайде! — хилеше се Валентин. — Знам едно местенце. Ще се поразходим. Щом е не, тогава не, нищо страшно.

Той измъкна вяло съпротивляващия се Колча отначало от дивана, после навън, седна зад волана на волвото.

Пролетта се носеше над земята и ускоряваше своя ход със звънтящите златни ручеи, с птичето грачене, с топлите въздишки на вятъра. Пет пари не даваше за човешките обиди и скърби, за бедност и богатство, за вярност и лъжа — тя несправедливо бе предназначена за всички — и в това се криеше непонятна справедливост.

Защо на всички поравно? Защо на онези, на които им е зле, макар и мъничко да не добави слънчева милувка и сладкия вкус на топящия се сняг? Защо да не отнеме от злодейте милостите на природата? Нека да не им кимат приветливо разпукнатите, мъхести клонки на върбите, да не виждат, да не им вдъхва усещане за щастие звънтящият светъл ручей...

Но — не. Кой знае защо — на всички еднакво, за всички е достъпен щастливият, внушаващ надежда обрат в природата.

Двуетажната и изглежда някога симпатична продълговата къща с олющена топла бледожълта мазилка беше на края на града. Стара липова алея водеше към входа. Сега дърветата чернееха като високи и мощни колони и някъде на върха голите клони се сплитаха в някакво подобие на покрив, който през лятото сигурно скрива минувачите от дъжда.

Волвото навлезе в този дървесен коридор, спря до входа и като се поколеба за малко, Валентин помоли Колча да го поизчака.

Той влезе в къщата и едва сега Топорик обърна внимание на синята табела с бели букви: „Градски дом «Майка и дете»“. Сърцето му се сви от уплаха, но някак без да ще, пресилено, Колча се усмихна. Наивен човек е този Валентин. Да беше го попитал и той дума по дума щеше да му преразкаже онова, което му разказа Георгий Иванович. „Топорова Мария Ивановна“. И — чавка там, където се пишат сведения за бащата. Нямаше смисъл да търси баща си, а майка му? Та нея просто я няма. Ако я имаше, дори и най-последната хаймана да беше, отдавна щеше да го намери, да се появи на двора, както се появяват тези нещастни, нисички, полуупияни маминки, само от вида на които ти става мрачно.

И свидетелството за раждане сега е у Колча, а не в някаква канцелария, както преди, когато нищо не разбираше. То е освен паспорта. А паспортът, естествено, е най-важният документ и в него слава богу няма нищо излишно, никакви родители. А и защо ли Валентин си науми да дойдат тук, без наистина да поиска съгласието му?

Той помисли за минута, после решително се премести зад волана, запали, обърна колата на тясната площадка и се отправи по алеята към изхода: нека Валентин знае какво мисли за тази работа. Отново се премести на пътническото място и въздъхна.

След десет минути вратата се отвори и шефът избухна:

— Какво ти става?

— Нищо! — беззлобно отговори Топорик. Злобата се беше стопила, изпарила.

— Хайде, обръщай колата обратно и да влезем. Има какво да чуем.

— Не искам — понечи да се възпротиви Колча, но като видя оловния поглед на Русолияния, се подчини. Отново седна зад волана и откара колата до входа. Докато тя тихо се движеше, Топорик си спомни как леля Даша, готвачката, му каза до своята изкривена на една страна къщурка: „А ти иди в Дом «Майка и дете»“. Той така и не отиде. И ето — доведе го Валентин.

Той въздъхна и се подчини на господаря, отново покорявайки се на нечия чужда воля. През целия му живот беше така. Отначало живееше под команда в интерната — ставане, свободно, строй се! — а сега не по команда, а по чуждо желание. Нима го беше молил? Това изобщо не му беше необходимо...

Но изгаси мотора, излезе при шефа и тръгна към отворената врата.

Някъде вътре в дома се чуха детски гласове, плач или писък не беше ясно. Валентин влезе в една от стаите, там седеше жена, подобна на Зинаида, само че черноока и малко по-стара. А иначе по всичко си приличаха: пълна фигура, голям бюст, дебели крака. Гримирана по модата.

— Вие знаете — заговори тя докато вървеше, продължавайки изглежда прекъснат диалог, — това изобщо не ни се препоръчва, пък и ние нищо не пазим при себе си, всичко се предава по-нататък, в детския дом, в интерната. За теб какво има запазено — попита лелката, обръщайки се към Колча, — свидетелството за раждане, ясно, и още какво?

— Нищо — каза той смутен.

— А в свидетелството какво пише? Само майката ли? Как се казва? Фамилията?

Колча каза. Тя се замисли.

— Не прилича на измислено име. Аз съм тук от скоро, трябва да се поразпитат ветераните, може да помнят... Изобщо случва се така — и чак сега предложи, — моля седнете.

Те седнаха на столове покрай стената и Топорик разгледа стаята. В шкафовете имаше хубави играчки, веднага се виждаше, че бяха

вносни — новички, още не пипани от децата. На стените — разноцветни календари и плакати. На отделна ниска масичка — цветя в кристална ваза, още една маса с изрисуван самовар и цяла планина кутии с бонбони. Зад гърба на началничката тихо бръмчеше финландски хладилник „Розенлев“, а на прозорците се полюшваха розови перденца от красива тъкан. Не беше лошо тук, съвсем не беше лошо, а и директорката, или каквато е там, при внимателно оглеждане сякаш се бе приготвила за театър: роклята, която не скриваше grenadierската гръд, беше от дребни черни дантелки, явно с не евтин произход, пръстите и на двете ѝ ръце бяха покрити с пръстени.

Като циганка, помисли си Колча и веднага се поправи: циганките имат евтини тънки пръстенчета, а тия са дебели, с камъни. Откъде ли са: техният директор Георгий Иванович с години ходеше с един и същи костюм и дори на празник, облечен в особено сиво сако със синя вратовръзка, не изглеждаше много по-добре от портиера Никодим. И той нямаше никакви богатства, освен книгите, това децата от интерната добре го знаеха. А после престана да купува и книги — станаха скъпи.

В това време началничката започна да обяснява по какъв начин децата попадат в нейното заведение.

— Първо — тя прегъваше дебел пръст с пръстени, — изоставените. Тогава в досието трябва да има заявление от майката за отказа, с данните от паспорта и адреса ѝ. Лесно е да се намери. Второ — подхвърлените деца. Тук вече фантазираме ние! Или милицията, която ги е намерила. Измисляме име на детето и измислени имена на майката и бащата. Изобретяваме фамилия. Някакъв Светлов! Огнев! За каквото ни стигне фантазията. — Тя се смееше с широко отворена уста, а в устата ѝ също бе пълно със злато. — А Топоров? Това едва ли? Прекалено приста фамилия. Трето. Ако е отнето от съда. Но тук — цяла купчина хартии! Съдебно решение! Документи за родителите. Изобщо не може да има никакви тайни! — Тя се облегна на облегалката на качествен фотьойл. — Пък и въобще! Какви тайни у нас? Ние не сме военен обект! Не сме завод за отбрана!

Тя отново се разкилоти с някакъв доволен уверен смях. И изведенъж се обърна към Колча:

— А ти много ли искаш да намериш майка си?

Той трепна от глупавия въпрос, смути се, завъртя глава. После проговори:

— Не много...

— Браво, умник! — възклика дамата. И сочейки с пръст като в американските филми, сякаш слагаше точка с тези показващи движения, внушително рече, разделяйки думите: — Като! Педагог! Аз твърдя! Че! По-добре! Да не се търси! — И изведнъж добави с неочеквано човешки тон: — Че ще се разочароваш. Ще станеш още по-... самотен.

Тя мимоходом се бе ориентирала за Колча и сега с цялото си тяло се обърна към Валентин — прекрасно подстриган, ухаещ на марков афтършейв — лосион след бръснене — пък и съдейки по всичко, главният в тази визита.

— Разбира се, аз ще запиша — вече записах, — елате след три-четири седмици, ще направя запитване в нашия отдел, после ще дам заявка в архива, знаете сега всичко е много сложно...

— Николай, отивай в колата — усмихвайки се меко, помоли Валентин и Колча, като се сбогува вежливо, излезе в коридора.

Вече се беше нагледал на тези търговски хватки. Колко пъти за краткия си живот той беше виждал такива жени на Валентиновите обекти. Странно, мъжете се пазаряха по-кратко, по-лесно отстъпваха, ако ставаше дума за повишаване на цената на услугата, а жените с такива пръстени всеки път започваха да намаляват своите вноски, разказвайки как лошо върви работата и растат цените, по които купуват. Тази дама с пръстени по нищо не се отличаваше от търговките, облагани с данък. И Колча, и Валентин веднага усетиха познатата интонация, а чувствителният господар изпрати по-младия брат навън.

Топорик постоя в коридора и вече извади кутията с цигари от джоба си, но изведнъж и неочеквано за себе си я пъхна обратно и тръгна не към изхода, а надолу по коридора, постлан с червена пътека. Детският писък ставаше по-ясен, по-отчетлив и Колча отвори бяла врата. В голяма светла стая покрай стената имаше редица дървени креватчета, а в тях като бели пашкули лежаха бебета. Нямаше възрастни. Топорик тръгна между редовете, разглеждайки лицата на съвсем новичките хора, които го гледаха кой с учудване, кой с безразличие. Един — или една — иди разбери! — го гледаше с

усмивка, все едно беше познала роднина и Колча ѝ поцъка с език, кимна, поздравявайки я. Розовото създание оголи беззъби венци, радвайки се кой знае на какво, повъртя в отговор глава, а после все го гледаше, без да откъсва поглед от него, докато вървеше от креватче на креватче.

Писъкът малко поутихна, но само така му се струваше. Бебетата съществуваха според свои правила и появата на човек не влияеше на поведението им. Едни спяха, други пищяха, блещеха се към него или към тавана — без разлика и тогава някой възклика:

— Как влязохте тук?

Той се обърна. Пред него стоеше жена с инжекция в ръката — медицинска сестра, навсярно, отново ужасно приличаща на Зинаида, само че изпод колосаната бяла шапка се подаваха коси в яркочервеникав цвят.

— Ами, ето — разпери ръце Колча, — минах да поздравя.

Лелката се засмя, омеквайки:

— Здравейте!

А обикновена и ужасна мисъл се удряше в слепоочията на Топорик. Той знаеше, беше сигурен, но му трябваше потвърждение и попита:

— Те изоставени ли са?

Лелката се усмихна:

— Нищо страшно. Ще пораснат при нас. Ще ги изгледаме. Ще ги изхраним.

Така че тя въобще не се учуди много. И в думите ѝ нямаше нито гняв, нито досада — въобще нищо.

Колча излезе в коридора, а после навън. Запали. Валентин още го нямаше. Шефът излезе от входа след доста време, май мушнал на директоршата капаро. Тя стоеше в отвора на вратата, вежливо и доволно се усмихваше, а като видя волвото, повдигна вежди, изразявайки уважение. Веднага се виждаше, че Валентин беше обхванат от някаква тежест. Но той нищо не каза. Просто посочи на Колча мястото зад волана. Когато излязоха, шефът изхъмка, издишвайки въздуха и като изобрази радостна усмивка, възклика:

— А теб те беше страх!

Колча се наежи.

Към края на алеята ситнеше някаква жалка бабешка фигурка, прегърбена на две от мрежите.

— Я спри! — заповяда шефът. И когато се изравниха със старицата, приветливо попита: — Бабке, да ви откараме ли?

— Ой-ей-ей! — занарежда бабичката, лицето ѝ приличаше на картоф, залежал се в хранилището — землисто и сбръчкано. Тя веднага попита: — А без пари ли?

— Та от вас може ли нещо да се спечели? — престорено се учуди Валентин, обърнал се с цялото си тяло назад, за да отвори вратата. — Седнете! Нали ви тежи!

Когато бабичката се настани, той се обърна към нея и все със същия игрив глас попита:

— Нещо тежичко мъкнете, а? Май че от дечицата сте откъснали?

Старицата хем се обиди, хем се уплаши:

— А вие да не сте контрольори?

Сега вече и Топорик се разсмя, а Валентин отвърна:

— Точно обратното!

— Хубаво — въздъхна старицата, — ама ме изплашихте!

— Значи работите там? И отдавна ли?

— Към трийсет години, ако сметнеш.

— Браво! — хвалеше я Валентин. — Колко деца сте отгледали!

— Страшно много! — съгласи се старицата.

— Какво работите?

— Чистачка съм.

— А да помните един Коля Топоров? — развихри се господарят.

Дълбае със сондата, наивен човек.

— Та нима можеш да ги запомниш всичките? Коя година?

Валентин каза, старицата се напрегна все едно си припомня, но в огледалото за обратно виждане Колча видя, че е много лукава и опитна и видимо симулира пред Валентин умствено напрежение.

— Трябва да отидете при нашия главен лекар... При нея са документите... Пък вие вече бяхте там, видях ви...

— Бяхме, бяхме — разочаровано се обърна Валентин. Старицата повече не го интересуваше. И изведнъж попита: — А вие добре ли си живеете? Пръстенчета с камъчета, празнични дрехи, хладилници-мразилници. — Той рязко се обърна. — Откъде са дръвцата, бабче?

Но нея въпросите не я смутиха.

— Че как иначе — отговори тя, — при нас всякакви мериканци идват с пачки, осиновяват деца. — Личището ѝ се сгърчи и бръчиците ѝ се увеличиха от лукавото предположение. — Май че са се отучили сами да раждат и затова вземат нашите. А пък наште! Ох! Като краставички от една леха. Белички, здравички, вярно пълно е и с болни, ама нима това е беда за мериканците? У тях всичко има, всякакви лекарства. И затова вземат нашите. Че и подаръци носят, има си хас, какво лошо има в това? И за дечицата е добре, а и за дома, където са пораснали.

На ъгъла старицата слезе, а когато отминаха десетина метра, Валентин се разсмя:

— Късно си се родил, момче! Иначе щяха да те вземат мериканките! И постепенно щеше да станеш истински нюйоркски гангстер. Ник Топороу!

Коля също се смееше, опитвайки се да угоди на настроението на шефа си. И на брат си! Защо пък господарят да не се погрижи да издири някаква майка?

5

После се разделиха и Коля отново започна да го раздира на три, както това става с мотора. В една от свещите на четиритактовия двигател няма искра и се чуват само три такта вместо четири. Моторът се задъхва. Като човек от недостиг на кислород.

Той самият знаеше, а началничката само потвърди това — макар и с пръстени, но щом е поставена там значи разбира, че замисълът на Валентин не е нужен никому. За какво му е никаква майка, та той вече е на петнадесет. Всичко е ясно. Ами ако изведнъж я намерят?... За какво ще му е? За какво ще си говорят? Нищо няма да се случи — той както си учи в ПТУ така и ще си доучи, а тя — само излишна мъка.

Той псуваше наум, ядосваше се на Валентин. Едва привечер се успокои. Като пролетна рекичка след пълноводие се върна в бреговете си.

Тъй като нямаше какво да прави, Топорик реши да поскита.

Той тръгна по улицата без никаква цел и план, искаше отначало да се помотае край апартамента с възглавничките, да обиколи един след друг и четирите ъгъла, да пошари из квартала, но краката му сами го понесоха по-нататък и той вървеше безгрижно, отново захлопнал всичките си сетива, без нищо да съобразява, само тъпо да отмерва крачки и да дишаша пролетната свежест.

Вечерният град живееше неравномерния сегашен живот. Някъде сияеха светлини и на стената пламваха неонови, задължително не руски букви, „BAR“, означаващи обикновено капанче с градските безделници около него, а по-нататък отново от всички страни, без нито една лампа настъпваше застояла тъмнина. По-нататък светеха витрините на оживен гастроном, където продаваха и разни парцали — там отново се бутаха двадесетина безработни мъже, или момчета — изглежда се бяха събрали с бутилка или просто се кооперираха, за да си купят ядене или пиене — безлична, бедна, безделна група от пъстро облечени хора. И отново — половин квартал тъмнина.

Нормалните хора сега вечер предпочитат да си седят у дома и макар че тяхното градче не е Москва или някакъв друг голям център,

където, ако вярваме на телевизията, всеки ден отстрелят по десетина съграждани — и невинни, и виновни, но изглежда, че да излизаш в тъмното е рискована работа, така че навсякъде лампите светеха — хората вечеряха, гледаха новините или вносните екшъни, а навън беше пусто, макар и не тихо.

Пролайваха кучета, профучаваха с висока скорост коли, подвикваха си, смеейки се, алкохолиците край осветените витрини. И въпреки това беше тихо, така в крайна сметка усещаше града Топорик, който вървеше покрай локвите, обледенени по края, и избираше сух и размразил се през деня асфалт, вървеше където му видят очите, малко поизмръзнал.

Отпред видя църква с осветен голям покрит вход. Широките двукрили врати бяха разтворени, може би съвсем скоро беше свършила службата, хората си бяха тръгнали, а не бяха успели още да затворят входа след тях. Колча се спря. В дълбочината на храма слабо просветваше иконостасът, като червени точки светеха канделцата и нещо настойчиво го повика натам, в тази сумрачна и тайнствена гълъбина.

Той още на улицата свали шапката си, пъхна я в джоба на кожената си куртка, влезе вътре. Встрани до сергията с книги, иконки и свещички, явно приключвайки с търговията, имаше старец и старица — и двамата бяха съвсем побелели и от това имаха благороден вид. Нещо добро се изльчваше от тях, не улично, макар че работеха съвсем обикновено, като всички дребни търговци, които прибират стоката си преди затваряне.

Колча подаде пари, купи тънка свещица и попита:

— А къде да я поставя?

— За здраве или за помен? — попита старицата, която отложи своите занимания и се вгледа в него.

Топорик се смути. Той просто искаше да запали свещичка за Бог или Христос. Или пък за Дева Мария и за нея той не знаеше много, освен че е родила Христос. А се оказва, че трябва по друг начин. Той вдигна рамене.

— За пръв път ли влизаш в църква? — попита старецът, който приличаше на светец.

— Аха — кимна Колча. Искаше му се да изглежда пред стареца като независим, заможен възрастен, той затова подаде стотачка, така че

старицата дълго му събираще рестото от измачкани десетолевки и дребни. Но не се получаваше при него тази независимост, това порастване.

— За кого, соколе мил, искаш да запалиш свещичка? — меко го попита старицата. — За мъртъв или за жив?

— За мъртъв — съобрази той.

— Тогава ето тук, където е кръстът...

Под кръста имаше массивна бронзова поставка с дупки за свещите и Колча постави там своята. Дълго я гледа, за миг омагьосан от десетките припукващи леко и равномерно горящи огънчета.

— Как се казва? — попита някой зад гърба му и Топорик рязко се обърна. Старец с валенки с галоши и черно палто внимателно се вглеждаше в него, макар и доверчиво, като се усмихваше и искаше да помогне.

— Аз ли? — учуди се Колча.

— За кого палиш свещичка? — едва кимна с бялата си глава старецът.

— За Антон — отговори момчето.

— Вземи оттам молив и парче хартия — показва старецът към края на тезгая, — запиши името, остави малко пари и утре на сутрешната литургия ще поменат твоя покойник... Ще помолят Господ той да иде в царството небесно...

Колча послушно изпълни указанията, обърна се, за да излезе и забеляза как старецът и старицата жалостиво го гледат. Той вдигна рамене: какво им става? На входа се обърна и постоя малко. Май трябваше да се прекръсти, но Колча не знаеше как. Така и излезе — гърбом. Макар да знаеше, че беше нарушил нещо и се държа като неук и тъп, но все пак му стана по-леко. Навън отново се обърна. Старецът затваряше крилата на вратата.

Зашо му стана по-леко? От какво по-леко? И той самият не разбираше. Все едно се беше освободил от някаква тежест върху раменете си, от задушаване в гърлото. Сякаш някой го побутна по гърба и го погали по главата.

Той си помисли за Антон, но ясно, че стана от объркване. Щом е за помен, той познаваше само един покойник, макар че ако някой беше поисквал да узнае повече — нищо не можеше да разкаже за него. Почти нищо. А виж, за здраве — такива хора има много. И момчетата дори,

тримата му съученици от най-ранно детство. И Георгий Иванович, разбира се, живей дълго, дългокраки чичко, наемен баща на двеста и петдесет деца. И леля Даша, в края на краишата нека си мъкне своите чанти за домашната крава, като тази бабичка от дома на детето, сега всички влачат, за да преживеят, да се измъкнат, сами да хапнат и други да нахранят. И във всички случаи — Валънтайн, лидерът с прическа, господар и брат, за когото, честно казано, Топорик също нищичко не знаеше. Другият път, помисли си Колча, ще вземе десетина свещи и ще запали на всеки за здраве. Ще помоли Господ Бог или Христос, или пък Небесната повелителка за дълъг живот, здраве и добрини за всеки.

Погледна нагоре, небето се беше разчистило и милиард звезди се вглеждаха в него, в момчето без род, без племе. Дали топлият въздух се вдигаше от земята към небесните селения, дали от далечината и безмерната величина на пространството, но звездите гальовно и бавно му намигаха, съгласяваха се с него, подкрепяха го за нещо, обещаваха му нещо.

Кой знае защо краката го водеха към интерната и след двадесет минути той незабелязано влезе в коридора на спалните помещения.

Зоя Павловна — а може и някой друг! — вече се беше измъкнала вкъщи, грубо нарушивайки правилата за отговорност и ред. Колча престъпи през познатия праг, притвори след себе си вратата, облегна се на стената до входа.

Вслуша се.

В просторния коридор се намираха затворените врати на всички спални, но те не бяха плътни и спокойно пропускаха всеки шум и той знаеше, че ако се вслушаши, ще чуеш ношните детски звуци. Малцина хъркаха в интерната — това беше голяма рядкост. По-често стенеха насиън. Викаха. Плачеха и хленчеха.

Страстите, с които злочестите възрастни бяха заразили своите деца, болките и бедите, които несправедливо трябваше да изпитат малките хора, се събуждаха нощем, може би за да излятят от детските души, да повитаят в спалните, докато започне да разсъмва, и отново, неканени, да се върнат при своите притежатели. Болките и бедите приличат на прилепи, само че за разлика от божите твари те не са мълчаливи, не са безобидни — нищо подобно. С острите нокти на спомените нощем те разкъсват детската памет, оживявайки

забравеното, повтаряйки, също като двойкари, миналото, вдълбават в паметта веднъж вече случилото се.

Ех, ако можеше да послуша и да чуе разумният възрастен свят тези ношни звуци! А като ги чуе — да ги разбере и да се засрами за своите неплатени грехове пред света на малките, който съвсем скоро също ще стане възрастен свят. И като ги разбере — да изкупи безкрайната си вина, веднъж завинаги да предпази тези малчугани от болки и беди, дарени им от възрастните.

Колча стоеше в началото на коридора, където вляво и вдясно бяха разположени нощните хранилища на детските беди, вслушващ се в тихите стонове, в силните викове, в плача и нарежданията, в бързата като скоропоговорка реч. Всичко, което беше слушал и преди през осемте години на тукашния си живот, и сега — в минутите, съзнателно изживявани, беше като че записано в съзнанието му на една немного дълга магнитофонна лента, и тя се въртеше, и въртеше, повтаряйки и усилвайки звуците на страдание, разпръснати по време и по сила в една потискаща симфония.

Топорик затвори очи и в тази своя тъма изведнъж сякаш попита: „За какво, Господи? Защо само в този един коридор са събрани толкова беди и мъка? Защо децата плащат за греховете на възрастните?“.

Това не бяха негови, а нечии съвсем чужди думи. А и той не ги произнесе. Те плуваха с мълчалив стон в тишината.

Припомни си деня, голямата светла стая с детските телца като цепеници. И онези, и тези, и той самият — кои са те?

Никои!

Нима са никои? Нищо? Никъде?

Навярно за пръв път през съзнателните си години Колча Топорик заплака. Момчето със стъклен, почти немигащ поглед, човекът, който не пожела да се крие зад стените на интерната, личност без род и племе, чист във всичките си роднински отношения, тоест абсолютно самотен човек, който от детството си не беше изпитвал чувства, сега плачеше, мислейки за себе си.

За своите съученици, за децата, скрити в този дом, за бебетата на другия край на града и за себе си.

Той мислеше за себе си като възрастен, като много препатил човек. А въздишайки, на глас каза само две думи:

— Господи, помогни!

Колча изтри с ръкав сълзите си, бавно отиде до своята спалня, тихичко, за да не скръцне, открехна вратата. На всяко легло спеше момче и на неговото бивше също нощуваше някой. Само Гошман го нямаше. „Сигурно все още е в болницата“ — помисли Топорик. Той стоеше облегнат на полуотворената врата, слушаше дългите въздишки, усещаше застояния, намирисващ на урина, дъх на общежитието, топъл, привичен, малко горчив, но роден, вглеждаше се в полумрака на голямата детскa спалня — полувъзрастен човек, изведенъж за час разбрал своята самота и самотата на тези много деца — невинни, държавни, изобщоничии...

След това тихо се наведе и постави пред вратата от вътрешната страна пакет със сладкиши. Излизайки от храма, на път за тук, Топорик отново накупи цяла камара „марсове“, дъвки, шоколади и „Мечета в гората“. На сутринта момчетата ще се събудят, ще хукнат да се мият и първият ще се спъне в пакета. И всички ще разберат — през нощта при тях е бил и ги е гледал Колка Топоров.

6

Веднъж Валентин, появил се както винаги неочеквано в дома с възглавничките, нареди на Колча да подготви мерцедеса за далечно пътуване: да зареди резервоара, да напомни резервната гума, да не забрави паспорта и към шест часа сутринта да бъде готов да изчезне от града за три дни, като предупреди в училище, че се е разболял.

Разболял се и взел колата от гаража — това, разбира се, не се връзваше, но Топорик точно изпълни указанията на господаря. Шефът се появи в шест без десет сутринта, те извадиха от тайника куфарите, сложиха ги в мукавени куфари от древни времена с изтъркани ъгли, които донесе Валентин, и ги пренесоха в багажника.

Не срещнаха никого по пътя. Шефът изхаби две излишни минути — обиколи двора, погледна към прозорците. После седна зад волана и потеглиха.

Топорик мълчеше, сега вече знаеше, че този негов навик има немалка цена. Без да бързат, спазвайки педантично скоростта, означена на пътните знаци, те пресякоха града и излязоха на шосето.

Валентин се отпусна, протегна на Колча кутия цигари, запали и той.

— Ето на — издиша дима той, — пътуваме за Москва, но за това знаем само ние с теб.

Той погледна Колча и попита:

— Ти бил ли си в Москва?

— Не мога да кажа, че умирам от желание да отида там — отговори Топорик.

— Как можа! — разсмя се стопанинът. — Но има работи, които не можеш да свършиш у дома. Може да ги направиш по различен начин — с чифт и повече коне, с цялата банда в кола за петима. А може и скромно като нас с тебе. И, надявам се, това да е по-добрият начин.

После му обясни главното. Ще го остави на платен паркинг — това ще бъде за няколко часа. Паркингът е сигурен, там дежурят познати, затова ще бъде безопасно, но му е забранено да си отваря устата и да спи. Когато се върне — ще тръгнат по обменните пунктове,

трябва да менкат наличните за долари. За дребните това се прави у дома, но когато става дума за куфари, по-добре е обмяната да стане на друго място, където няма да те запомнят, защото само за ден пред служителката минават стотици хора.

Правеше впечатление, че Валентин е възбуден, дори навит — дали заради тайното пътуване, дали от това, което ги чака в Москва, и Колча не се учуди, не поискаше да узнае повече, от време на време поглеждаше господаря, питайки се: какво знае той за Валентин? Ами нищо...

Запознаха се случайно в брезовата сеч, после той го взе под крилото си. Нищо не му разкриваше, в нищо не го въвличаше, освен в най-елементарното. Топорик дори не знаеше къде живее той, как е възможно... И макар да му бяха известни адресите, по които те обикаляха, събирайки данъка, макар стопанинът да му беше обяснил, че този данък е също като ябълките в градината и на собствениците на ябълките все пак остава главното, все пак в нищо по-сериозно Колча не беше включен: не водеше преговори, не уточняваше тарифи, не контролираше доходите от клиентите, само можеше да пристига в предварително определени дни и да взема това, което се полагаше да вземе. Беше нещо като куриер, макар и зад гърба му да висяха мутрите. Но и това — в миналото. Сега е просто пазач — това е.

А пък Валентин? Защо отиде с него и с подаръците в интерната? Защо иска да намери майка му? Защо го взе със себе си?

Всичко се обърка в душата на Колча. И отново излизаше, че от една страна на него му се доверяват повече отколкото на другите, но се доверяват, защото е последен — след него никой и нищо няма. Освен съучениците от интерната, а пък е ясно, че на тях той няма да каже, за да ги предпази...

Той е сам, ето там е цялата работа. Затова е и удобен...

А все пак може и да не е така — може да греши и Валентин наистина да го обича като брат? Само че братът не е господар...

— Е-е-е — усети го Валентин, — момче, да не са ти потънали гемиите? Я ела на себе си!

За кой ли път Колча се учуди от тази досетливост на Валентин, от неговата чувствителност и разбиране за това, което се случва в человека.

— Просто и аз, както и ти, съм от дом!

Валентин изрече това тихо, дори неохотно, но то прозвучва като изстрел. Колча се втренчи в него, не вярвайки на себе си — може да му се е счуло? Господарят се разсмя.

— Стига си се блещил, точно така е!

— А-а... — поискав да вдигне ръка Топорик и да попита защо, да кажем, е мълчал, но Валентин и без това разбра:

— Просто не искам да се разкривам пред своите мутри. Все едно, те няма да разберат. Само могат да се усъмнят дали пък не си „сменя козината“. Каква ли още гадост могат да измислят...

Колча все така го гледаше, без да откъсва поглед и не знаеше как да се държи по-нататък, какво да попита.

— Воювах в Афганистан, после в Чечня едва не ме гръмнаха. Вече съм прaporчик. Знаеш ли, вече всички забравиха Афганистан, а не бива. Онези, които са били там, са мъчни хора — ненапразно един друг се взривяват, не могат да се укроят, все воюват. Герои, безръки, безноги, а им е малко! Искат след войната да бъдат победители, в това е нещастието на командирите! А пък ние, простите войници, сме още по-зле!

Валентин намали, спря колата, кимна на Колча да седне да кара. Когато отново потеглиха, каза, палейки цигара:

— Гледай, ръцете ми отново се разтрепериха. Само като си спомня и гърлото ми пресъхва и ръцете ми треперят — иска ми се да се напия. Но не бива. Слушай по-нататък.

Сега Колча гледаше пътя и слушаше, само от време на време поглеждаше към господаря, за да е сигурен — той ли говори всичко това.

— Когато бях в Афганистан, там срещнах десетки от домовете, а пък в Чечня — бяха стотици. Освен това и селски! Когото и да попиташ, все от рода на твоите Петковци от общежитието — селски момчета. Имаше и градски, но по-малко — градските умеят да се измъкват и това се набива в очи: видиш ли някой да се влачи като халтав, сто на сто е от село.

— А Чечня? — попита Колча като усети, че шефът мълква.

— А какво Чечня? И там, и тук — мюсюлмани, но тези са наши, домашни... Днес стрелят в теб, а утре пак с теб си пийват бутилка в някаква руска кръчма. И аз си помислих, а с какво ние сме по-лоши?

Те командват на пазара, събират от търговците данъци, на половината държава каймака обират — а ние с какво сме по-лоши?

Колча помисли, че Валентин говори някак общо и попита:

— Ти самият някого убил ли си? В Афганистан или в Чечня? — и усети, че пресече чертата, премина границата — за такива работи сигурно не питат, но господарят само блесна с очи, дори не се запъна.

— Точно! Не е страшно да стреляш с автомата в тълпата. Но когато се целиш през оптиката с винтовката, казват, че е съвсем друго нещо. После ти се присънват покойниците. Макар и да са мургави, брадати, не наши.

„Казват“, значи не е стрелял с винтовка.

Валентин пак сякаш го чу. Каза:

— Този, който може да се прицелва през оптиката — е свършен човек. Катоубие някого за пръв път — страда, влачи тежък живот. А после пак трябва да го прави. И отново. Става като белязан.

— Антон какъв беше? — замисляйки се, попита Колча.

— И за това пътуваме, за да изясним. Ще се наложи да платим. Немалко. Някакви неясни нишки има в тази работа.

Той мъркна, явно се измъчващ. После се облегна и заспа. Всеки път, щом приближаха униформен пост, Колча спираше, а за всеки случай колата подкарваше шефът — ако изведнъж решат да сверят паспорта с шофьорската книжка — а като ги спираха, с лека усмивка охотно подаваше документите, разговаряше доброжелателно и търпеливо... Като минеха два-три километра, те отново се сменяха и Валентин повтаряше, че трябва да запази силите си за тежките преговори.

В преговорите Колча естествено не участваше и не видя никого с Валентин. И както му беше обяснил той, в Москва отидоха на платен паркинг, шефът му нещо си побъбри с пазачите, заради дебелите стъкла думите не се чуваха, но беше ясно, че го чакаха и тук той беше добре познат.

След това Топорик просто чакаше и то толкова дълго, че едва не му се пръсна пикочният мехур. Когато Валентин се върна, Колча в тръс побягна към тоалетната, а като дотича, дълго си свестяваше душичката. Ругаеше се за пиенето по пътя.

Пък Валентин, разтворил куфар в куфара, дълго прехвърляше тайния товар в по-малка чанта, а после пак изчезна в едно новичко такси, което го чакаше. Върна се след повече от час — едновременно радостен и замислен.

Донесе и два големи топли пакета от „Макдоналдс“. Колча с внимателно любопитство извади „Биг мак“, пийваше с него кола от чаша, в която беше пъхната пластмасова сламка, отхапваше от пая с плодове. Валентин без злоба се подиграваше на момчето, без думи разбираше колко му харесва да полива с кетчуп от пакетчето този мек сандвич, но когато яденето свърши, стана сериозен и каза:

— Всичко това е говно, Колча! Друга работа са пелменките! Спомни си нашите братски вечери.

Колча кимна, но не беше съгласен. Този пакет му хареса, не би отказал още един...

— Така, а сега аз ще съм ти шофьор — усмихна се Валънтайн. — Пригответи си паспорта. — Той отново бръкна в куфара, извади надиплени и здраво завързани стотачки и те спокойно поеха по улицата.

Под ръководството на шефа Колча пълнеше джобовете си с пачки с банкноти, влизаше в обменните бюра, които в столицата бяха на всеки петдесет метра, и ги сменяше за долари. При това показваше своя паспорт. Шефът му каза да не обменя повече от хиляда долара и затова често трябваше да спират.

Колча пълнеше джобовете си с пари, обменяше ги, връщаše се в колата, предаваше долларите на Валентин, те потегляха и всичко се повтаряше отново.

Касиерките — до една жени, разбира се, бяха различни по лице, но на Колча му направи впечатление, че те са все момичета. Привлекателни, гримирани и неособено придирчиви. Повечето дори не поглеждаха Топорик — паспортът и парите — ето всичко, което им беше нужно и само две се вгledаха по- внимателно.

И двете бяха по-възрастни от останалите и приличаха на фризьорката Зинаида. Същата конструкция — пълнички, но не дебели, с овални лица с правилна геометричена форма — брадичката и челото с еднаква закръгленост, липса на скули, подчертаната овалност означаваше още и равнодушие. Те се различаваха само по цветовете: едната беше яркочервенокоса, очевидно боядисана, а втората беше повехнала като избелеля.

И двете се отнесоха с Топорик еднакво: първо го погледнаха, изразиха вътрешно съмнение, после разтвориха паспорта му, вгledаха се в снимката, отново погледнаха Колча и се успокоиха. Всичко понататък ставаше по един и същи начин: справката за обмяна излиза от компютъра, трака машинката, преброяваща рублите, а после от ловките ръце излитат зелените гущери. „Зеленище“, както пренебрежително казваше Валентин, истинският милионер.

Колча разбираше, че двете касови Зинаиди отначало, вглеждайки се в него, се съмняваха дали е пълнолетен, за да обменя толкова пари, но той имаше паспорт и това бе достатъчно. Нима ще му мине на някой през ума да изчислява на колко години е в действителност, пък и май няма такива указания — дали да купуваш валута от петнадесет години или от осемнадесет. Това не ти е водка, имаш паспорт, плащаш данък за покупката и това е достатъчно.

Денят беше радостен, приветлив, в касите нямаше хора, долларите у тях се трупаха и работата вървеше гладко. Настроението на Валентин се подобряваше — всеки път щом Топорик се връщаше, той го похвалваше, а в края на деня му даде пет стоточки.

Колча се изпоти от такъв подарък, отначало отказваше, но шефът не му позволи дълго да се инати, някак странно се ядоса.

Гостуваха в луксозен хотел. Беше дори страшно. Валентин докара колата до силно осветения вход, но портиерът в малинова дреха

и също такава фуражка му помаха да мине малко по-напред. Господарят изруга, а Колча видя как зад тях се приближи истински булдог: сива и дългнеста кола с много врати. Бързайки, портиерът отваряше вратите, навеждаше се в полупоклон, помагаше да излязат от тъмната утроба на различни по цвят красавици в кожени палта, на добре гледани мъже с палта до петите и папийонки на вратовете.

— Ex, Колка — възклика Валентин отчаяно весело, — виждаш ли как си живеят хората! А ние с какво сме по-лоши?

Той взе от него паспорта, изскочи от мерцедеса, заобиколи знатните гости, излизачи от лимузината, изчезна в блясъка на въртящите се, златисти от вътрешната светлина врати, след миг се появи, придружен от приличен на портиера възрастен мъж, също в малинова униформа, само че този път тя се състоеше от панталони и жилетка.

— Давайте, давайте вашите куфари — радостно нареджаше мъжът, но когато в багажника се видяха ожулените мукавени куфари, престана да нареджа, но не изрази и съмнение — вдигна ги и ги понесе в хотела.

Колча следваше Валентин, а той вървеше след носача — или какъвто е там? — и те се доближиха до съоръжение, прилично на тезгях, цялото обковано по ръбовете със златист метал — златният цвят светеше навсякъде: по перилата, по полилеите, по витрините, изпълнени и отвътре със златни часовници, писалки, женски накити.

Топорик се чувстваше тъпо — струваше му се, че всички гледат него, наоколо беше пълно с хора, но такива хора Колча не беше виждал в живота си: жените, които излязоха от дългата лимузина се събличаха, оставяха пухестите лъскави кожени палта, откриваха голи рамене и ръце, блестящи от накити, сияеха със златистите си рокли, високо тропаха с токчета по блестящия мрамор. Стори му се, че познава някои — че как иначе! Някъде ги беше виждал. И също двамата мъже в смокинги с папийонки.

Носачът сложи мукавените куфари на количка, попита за номера на стаята, която платиха, и Валентин и Колча влязоха след него в асансьора. След това имаше блестящ коридор, постлан с килим, а после се отвори вратата към истинско чудо.

Апартаментът беше от три стаи, а в средата на хола върху червен килим имаше бяла кръгла маса със златни орнаменти, заобиколена от

същите столове.

Колча обикаляше из спалните със сини легла, из розовите тоалетни, които се оказаха две, по коридорите и преходите, ошашавен мълчеше и слушаше една и съща фраза, повтаряна от Валентин на различен глас.

— Момче, разбра ли как живеят тия скапанящи...! Скапанящи, ама как живеят!

В гласа на Валентин се усещаше нескрита завист, негодувание, злоба. Но освен това и възхищение.

Най-после Топорик се върна в антрето, съблече се, свали си обувките, по чорапи отиде до дивана и седна.

— Знаеш ли това колко струва? За едно денонощие?

Колча, разбира се, врътна глава.

— Седемстотин.

— Рубли? — учуди се Топорик.

— Гущери!

— А защо? — отново се учуди Колча. — Нямаше ли по-евтино?

— По-евтиното е по-опасно — отговори шефът, ставайки сериозен. — Сега разбра ли защо куфарите са в куфари?

Наистина тяхната ожулена мукава не отиваше на този разкош. Сребристите куфари, прилични на каси, повече биха съответствали на обстановката. Но само тук, в този хотел, в тази стая.

Докато Колча се къпеше, Валентин извика в стаята келнера. Топорик пак се учуди: Защо? Келнерът се оказа съвсем младо момче, почти хлапе, по-голям от Колча, разбира се, но веднага се виждаше, че не с много. И той беше с малинова дрешка, но съвсем друг модел от тази на портиера, ушита подобно на фрак със златни сърмени ширити, с колосана риза и малинова папийонка на врата.

Той приличаше на артист, този млад келнер: легко издължено расово лице, много черни натарапажени коси, черни очи, които мълниеносно оглеждаха наоколо и запомняха всичко.

Като го видя, Колча сякаш изведнъж вътрешно настръхна, застана нащрек, а Валентин се кефеше, не виждаше нищо особено, разтапяше се от заобикалящия го разкош, като не отделяше от него и този черноок момък.

Келнерът дотъркаля сребриста масичка на колелца и като фокусник виртуоз започна да вади всякакви закуски, бутилки, ножове,

вилици, чинийки. Кръглата маса върху червения килим се покри с лакомства — а Колча я гледаше със страх, свил се в ъгъла на дивана.

Учудваше ли се? Разбира се! Възхищаваше ли се? Едва ли... Постскоро — просто се страхуваше. Беше някак не на себе си, особено когато Валентин, извадил пачка с долари, започна да се разплаща — защо точно с тях — Колча знаеше, че трябваше да плати с рубли.

Сервитьорът угоднически благодари на Валентин, изобщо не отказал валутата, покланяше се и определено изглеждаше много доволен. За цялата цена за всичко и за услугата, шефът му даде зелена стотичка и Топорик вътрешно се възмути — за какво?

Сто гущера — това е цяло състояние, а това паде срещу заплащане само донесе поръчката — всичко на всичко. За какво е тази щедрост?

Но се опомни: това не му е работа. Господарят брат и него дари със своята щедра ръка. И още как!

Най-после Валентин изпрати контето в малинов фрак, заключи вратата, закачи златистата верижка. Потривайки ръце, се изкикоти, дойде при масата и извика на Колча:

— Ваш-сиятелство! Вечерята е сервирана!

Иска ли питане! Кой ще се откаже от такова нещо? Искрящи високи чаши, чаши за вино, чашки. Блестящи инструменти за удобно хранене. Бутилки с непознати етикети. Закуски, риба, месо, хайвер!

Отново този злополучен хайвер. Но сега и тук Колча го разглеждаше по друг начин, той не му се струваше противен, дори черният, есетровият вече не му изглеждаше като лайно. Чудейки се сам на себе си, той намаза парче хрупкаво хлебче с масло, нанесе върху него дебел пласт черен хайвер и отхапа. Дълго дъвка, изучавайки вкуса и самия себе си. Дяволска работа, това вече не беше отвратително. Беше вкусно, има си хас! Истинска вкуснотия.

Той сякаш изпадна в забрава и изведнъж се опомни — от тихото звънене на гърлото на бутилка с ръба на кристална чаша. Внимателно, като че ли се боеше да не го подплаши, Валентин му наля коняк, после напълни и своята чаша. При това без да откъсва очи от него. Все така внимателно вглеждайки се, вдигна чаша, чукна я леко с неговата, отпи, вперил поглед, а когато и Колча отпи и отново си хапна хлебче с хайвер, каза тихо:

— Точно така!

Мълчаливо се хранеха. Валентин се беше замислил дълбоко, струваше му се, че нещо изчислява. Спомняйки си приключението със Зинаида, Топорик пиеше само до половина чашата си, и макар че малко по малко се опиваше, това ставаше постепенно, не изведнъж: приятна топлина нахлуваща в главата му, потичаше по ръцете и краката му. Той вече не се стесняваше, слагаше си вкуснотии от чиниите и чинийките, наслаждаваше се на тишината, на стените, осветени от полилейте, на пода с пухкави килими.

Не, не може да има хора, които живеят така през цялото време. Нека не всеки ден, но често. Живеят по седмица в такива стаи в хотел. Разбира се, той е виждал подобно нещо в киното, но на екрана може всичко да се покаже — снимат го специално. Жivotът е уреден по друг начин. Ето сега за седемстотин долара те с Валентин се потопиха за една нощ в киното. Утре това няма да го има, утре ще отпътуват за вкъщи, макар и с мерцедес, и той отново ще се окаже в стаята с възглавничките, а може и в общежитието — и това е. Просто господарят си уреди атракция. Той самият прилича на контузен от тази атракция.

Валентин се отмести от храната, разходи се из хола, завъртя глава, сякаш се отърсваше и помоли:

— Помогни ми!

Той взе от антрето якето и сакото си и влезе в спалнята. Започна да изтърсва от чантата „гущерите“. Те летяха върху синята копринена покривка, трупаха се на камара, образува се съвсем впечатително възвишение.

— Оправяй се — показа господарят към леглото. — Събирай ги по хиляда. След това на кръст, за да не се объркат.

Да броиш до десет не е голяма математика, господарят си затананика песен без думи, ходещата песнопойка Колча подхвана:

*Отиваха си, разделяха се,
напускаха спокойния си край.*

*„На сбогуване, любима,
нещо ти ми пожелай!“*

Валентин се оживи, той, разбира се, знаеше думите, но това че Колча подхвани песента, кой знае защо го зарадва. Той щастливо се усмихваше и Топорик изведнъж го видя съвсем друг — не страшен, не тайнствен, а обикновен, дори наивен. Високо и дружно те изпяха знаменития куплет:

*И милата отговори:
„От сърце желая,
ако е смърт — да е мигновена,
ако е рана — да не е голяма!
Но най-силно искам,
ти, другарю мой,
да победиш бързо
и да се върнеш у дома“.*

Когато спряха да пеят, Валентин попита:

— Абе, Колча, какво правим ние? Броим долари, а за какво пеем?
— За нас! — без да се смути, отговори Колча. И се засмя: — А защо?

— За нас? — учуди се шефът. Помълча и каза: — Дявол го знае!

Те наброиха почти петдесет хиляди. Колча знаеше, че вторият куфар още не е пипнат и утре ще трябва доста да се повъртят. Сигурно ще се наложи да пренощуват тук още веднъж.

Валентин отиде до прозореца, небрежно разтвори тънките скъпи пердeta и извика Топорик:

— Я ела! Погледни!

Долу, пред хотела, Колча не видя нищо особено: само малки групички от жени — до самия вход — и по-нататък по улицата, нагоре по ярко осветеното нанагорнище.

Той не разбра, вдигна рамене.

— Гледай, приятелю, всичко това се продава — и да не искаш, взимаш.

— Какво се продава?

— Ами ето всичките тези жени. Проститутки. Голям избор.

Топорик се вгледа в женските фигури, оттук отгоре не можеха да се видят лицата, но пък се откриваше хубава панорама. Нагоре по улицата през всеки десет-двадесет метра стояха по две, по четири. На отсрещната страна на широкото асфалтово платно също се притискаха жени. До някои спираха автомобили и някоя се качваше вътре, но повечето коли профучаваха, а ако спираха, тутакси продължаваха понататък.

— Искаш ли? — изведнъж попита Валентин, а Колча пламна, като разбра, че той намеква за своя подарък, отмести се от прозореца, а шефът го потупа по рамото: — Не се вкисвай, момче! Нали си вече възрастен! Първи клас завърши. Време ти е да минеш във втори. И нищо лошо няма в това. Само че не тук, прав си.

Те се върнаха на леглото, Валентин взе сакото си и му нареди:

— Сложи веригата и не отваряй на никого. Когато се върна, ще почукам три пъти.

— За дълго ли? — попита изплашеният Колча.

— Не. До долу и веднага обратно.

Топорик заключи, поразходи се из апартамента. Отиде в спалнята, където върху покривката лежеше дебела пачка долари. Четиридесет и девет хиляди и триста. Да го вземат дяволите! Такова нещо никога не беше виждал. Бръкна в джоба си, преброи петте стоточки, подарени му от Валънтайн. В това действително имаше нещо. Някаква малка сигурност. А ако имаш предвид цялата тази купчина? А и непипнатия необменен куфар? Цяло богатство, може би за цял живот. Той се ухили: само за един ли? Сигурно целият им интернат може да бъде обут и облечен! В спалните помещения ще се сменят всички скърцащи легла. И още — ще направи голям пир! Какъв ти пир! Цяла година ще храни двеста и петдесет гърла. И след завършването ще даде на всеки по петстотин, както на него.

Топорик започна да разсъждава къде и как хората от интерната ще похарчат по петстотин долара и тъжно се усмихна: нищо хубаво не се получаваше по неговата сметка. Само за ден ще ги похарчат за никакви глупости. Нито един от тях не е научен да икономисва, в най-добрния случай ще си купят модни парцалки, и това е. Добре, а какво могат? Покрив над главата — не става, петстотин не стигат за нищо,

така че всичко ще бъде разпиляно. Отново изсумтя: че кой ще им ги даде? Той ли? Колча?

Представи си, че всичко това е негово, отново изсумтя: как не! Помисли сериозно и си каза: да пази господ! Това е такава тежест — отнети от някого пари. Дори да са отнети справедливо.

Той стоеше над камарата долларови банкноти, вече преброени, гледаше ги отчуждено, тъжно размисляше, след това се запита: а може ли ей сега да вземе и да скрие две-три банкноти в добавка към тия, които му даде Валентин? Тази мисъл го удари с нещо хълъзгаво и той дори сви глава в раменете си.

Това щеше да е подлост. Нещо повече, предателство. А за предателството — знае се какво... Пък и не е в това работата. Невъзможно е да предаде Валентин...

На вратата се почука три пъти, чу се гласът на шефа:

— Аз съм!

Той влезе, сложи след себе си верижката и каза:

— Уговорих се.

След това обясни: те се лутаха из града и сменяха не повече от хиляда, за да не привлекат внимание. А тук, в бляскавия със златото си хотел има казино и обменно бюро, което работи денонощно — и с нищо не можеш да ги учудиш. Тук са готови да обменят и десет пъти по девет хиляди и деветстотин — за сума, по голяма от тази, трябва да докладват.

— Пръв ще отида аз — каза Валентин и те разтвориха втория мукавен куфар и извадиха оттам сребристия. Валентин напълни всичките си джобове с пачки с рубли, нареди на Топорик да подгответи следващата партида в чантата и излезе, като взе пак паспорта на Колча. Топорик не се замисли много за това, всичко е формално, обясни Валентин, хартийки, нищо повече, там дори не се пише адреса, а иди и потърси къде и кога е издаден документът, който на всичко отгоре може и да е краден, така че всичко това са глупости... Но все пак Колча отбеляза: своя паспорт шефът не показва.

След двадесетина минути Валентин се върна, много доволен, метна на леглото пачка долари, вързани с ластиче и съобщи:

— Отивай спокойно — касиерката се казва Олга Степановна — дал съм й рушвет, така че дори паспорта ти е у нея, тя подготвя

следващата пачка. Не се бой! — и му обясни къде се намира обменното бюро.

Колча излезе в коридора с пухкавия под, повика асансьора.

След минута тихичко звънна звънчето, известяващо за идването на асансьора, златните крила се разтвориха и Колча видя наконтения момък с малинов фрак, сервитьора. Той влезе в асансьора с тежката чанта в ръка, а лъскавият, усмихнат черноок момък сякаш го обискираше, с кратки бързи погледи го оглеждаше от краката до главата, като не остави незабелязана и чантата. Неочаквано попита:

— Ти, момче, да не си от лошите, а?

Колча объркан замига. Той не беше готов за това, не знаеше какво да отговори: въпросът изобщо не се оказа толкова обикновен.

— Не се притеснявай — каза сервитьорът, — при нас е спокойно. Абсолютна безопасност. Какви ли не се въдят тук. — Вратата се разтвори, пред тях се откри блестящият като гладка морска повърхност мраморен под на фойето, в центъра на което се суетеше нова група разсъблечени девойки и мъже във фракове и папийонки. И като кимна към тази публика, сервитьорът попита: — Виждаш ли?

Колча излезе от асансьора, притеснявайки се от своя най-обикновен вид и като следваше указанията, влезе в обменното бюро. Зад дебелото стъкло със златисти метални обкови му се усмихваше поредната фризорка с обло лице, сега тя се занимаваше с обмяна на пари и Колча трябваше само да я поздрави и позлатеното коритце под прозорчето услужливо се протегна напред като шепа. Топорик започна да поставя в нишата пачка след пачка, а в замяна получи опаковани „гущери“ със скъсана банкова лента.

До вечерта той слиза долу още шест пъти освен първия тур на стопаница. Вторият сребрист куфар се изпразни, командировката рязко се съкрати.

На сутринта, като закусиха с остатъците от вечерята, те седнаха в колата и Валентин съобщи целта: „Нах хаус!“.

Когато тръгваха, Колча видя как зад въртящата се врата на хотела се мярна младичкият сервитьор. Той гледаше колата и мърдаше с устни.

По обратния път те обсъдиха много неща. По-точно обсъди ги Валентин, Колча само понякога повторно питаше и уточняваше.

Първо шефът съобщи колко му струва хотелската епопея с обменителката: хиляда „гущера“. При това той отбеляза, че червенокосата касиерка, мила жена, не поискала много. Колча попита:

— За какво?

— За това, че ни обмени такава сума. Можеше и да откаже.

След това Валентин мечтателно и завистливо прокоментира издокараните жени и мъже във фоайето на хотела, които се разнасяха по ресторантите, потъваха в казиното или в такива разкошни стаи, като тяхната, че и по-хубави. Той попита Колча дали е познал еди-кой си и еди-коя си, които често се появяват по телевизията и едва тогава Топорик се досети откъде в тълпата на хайлайфа бяха познатите му лица.

„Парти!“ — злобно повтаряше Валентин тази дума, сумтеше, псуваше и задаваше на Колча въпрос без отговор:

— Ние с теб ли сме бандити? Нещастни бедни насекоми! Ето ги бандитите!

Топорик не разбираше и Валентин започваше да обяснява каква чудовищна престъпност има в столицата, как банките въртят парите на техни близки хора, сред които е цялата тази отровна паплач, какви безумни пари получават, да кажем онази Пугачовица с младия си мъж Филя и има команди, които се изхитрят и не плащат данъци за хиляди чуждестранни марки. Но и това всичкото е дреболия, твърдеше той. Главното са държавните капитали, които получават престъпните банки, въртят ги, крадат или крият, за да получат от парите още пари. Да не говорим за нефтените и газовите компании, които отдавна станаха частни.

— Нали си учили в училище за колко години става нефтът?

— Сигурно за хиляди.

— И на кого принадлежи той?

Колча сви рамене.

— Ето, това е! Принадлежи на всички! И не само на тези, които живеят сега. Но и на онези, които са живели преди нас. И след нас ще ги има! Това е общо богатство, разбираш ли? И изведнъж без никакво основание банда негодници получават този нефт. Само защото са някъде на върха. Те търгуват с него, трупат „гущери“, внасят ги в задгранични банки. Направо да настръхнеш!

Господарят се въртеше на седалката, дори подскачаше от ярост — никога Колча не беше го виждал такъв. Работата е ясна, той завиждаше на всички онези смокинги, които се бяха окопали в Москва и имаха това, което беше недостъпно за него. Но тази завист се смесваше с презрение. Слушайки шефа си, Колча беше съгласен, че този нов елит получава облаги не заради труда, а просто така, или за нещо друго, неизвестно на тях, може би защото са близо до властта и парите.

— На теб сигурно ти се струва, че вчера ние обменихме камара долари — възмущаваше се Валентин, — а ето, за тях това е — пфу! Плюй и отмини! Само в едно казино пръскат по десет бона на вечер. Един човек! А колко ги има тук, тези истинските лоши? И колко са тези казина? Колко са ресторантите, където без хилядарка хич не влизай! Колко разкошни хотели с всички благини се навъдиха? И там наемат стаи за офиси — за месеци, за цели години, вдяваш ли?

Колча кимаше, мъчеше се да загрее, но нещо зле се получаваше. Затова пък колкото по-близо се доближаваха до своята родна стряха, толкова по-често той мислеше за долларите в куфарите. По-рано и представа си нямаше какво и колко има там в тези сребристи кутии и това облекчаваше нещата. А сега той знаеше точната сума. И тя го задушаваше, натискаше го по темето на главата: ами ако...

Какво ще стане, ако някой разбере за тези пари, за това къде се пазят? Само така изглежда, че за тях знаят само двамата: Валентин и той. А фризьорката Зинаида — нали тя следеше за работата в дома с възглавничките? Ами онези двама мъже — работниците? А може и някой да е видял Валентин, когато е идвал и си е отивал с тези фрапиращи куфари?

Може би господарят наистина беше малко екстрасенс и отгатваше чуждите мисли, а може би просто техните разсъждения, също като колата, вървяха в една посока, но като наблизиха техния град, Валентин се премести на шофьорското място и те свърнаха в

познатото брезово кътче. Колча разглеждаше горичката, където се видяха за пръв път — сега без листа, гола в ранната есен. Шефът спря, пъхна ръка във вътрешния си джоб и изведнъж извади пистолет.

Намръщи вежди и насочи дулото към Колча. Каза пресипнало: ни в клин, ни в ръкав:

— Излизай!

Топорик мигаше, нищо не разбираше, но Валентин беше сериозен и строг. Със закъснение сърцето на Колча започна да подскача. Без да разбира нищо, той излезе от колата и едва тогава шефът му се разкилоти.

— Ама и теб си те бива, момче! — радваше се той. — Нима повярва?

„Теб си те бива!“ — отговаряше мислено Колча. Ама че шегички! Някаква слабост успокояваше тупкането на сърцето му, пълзеше ниско в корема, в краката. „Нима се изплаших? — питаше се Колча. — Нима можах да повярвам на всичко това?“

Излиза, че бе могъл.

Отдалечиха се от мерцедеса на десетина крачки, Валентин се прицели в едно дърво. Тресна изстрел, после втори. Той се обърна към Топорик, протягайки му оръжието и каза:

— Пробвай!

Даде му няколко съвета: как да стои, как да държи пистолета, как да се прицелва, как да натиска спусъка. Сърцето на Колча отново се разтупка, ръката му се разтрепери. Спрял дишането си, той натисна спусъка и видя как от брезата, в която се целеше, отлетя късче кора.

Чудно нещо, но с всеки изстрел той все повече се успокояваше и ръката му ставаше по-твърда. Тътенът и тласъкът в ръката го изпъльваха с непонятна радост. Все едно ставаш по-сilen, ръката ти получава продължение: дълго, стремително, убийствено.

Когато патроните свършиха, Колча вече не си спомняше за никакви вълнения, за никакви обиди. Той отново горещо обичаше Валънтайн и горещо желаше да постреля още малко.

Като вземаше оръжието, Валънтайн се вгledа в Топорик, забелязвайки промяна във вида му:

— Харесва ли ти? Ако имаше снайперска винтовка, а?

— Имаш ли?

— Ще намерим! Стига да имаш желание!

— Намери! — помоли Колча с необичаен ентузиазъм и отново се смути: има ли той право да моли — не за какво да е, а за винтовка. Божичко, да беше за начало овладял пистолета! Впрочем, той по инерция изтърси всичко това, от превъзбуда и не се отнесе сериозно към разговора.

Валентин се засмя: имаше за какво.

— Непременно — каза той, — щом толкова ти хареса.

Качиха се в колата — отново караше шефът — спокойно излязоха от горичката, тръгнаха към Колчиния дом. Чудна работа, но когато изнасяха старите мукавени куфари, никой не им обърна внимание, въпреки че имаше доста хора. Всички си вървяха по своите работи, всички си мислеха за нещо, нещо разглеждаха. Разглеждаха и мерцедеса, но никой не обръщаше внимание на скапаните кутии, които тази кола докара. Колча и Валънтайн спокойно влязоха в къщата, свалиха забавното „облекло“ от сребристите куфари, поставиха ги в тайника.

А пък там, в горичката, когато Колча свърши стрелбата, Валънтайн очерта с ръце мястото, където стояха:

— Погледни!

Снегът още стоеше между стволовете на дърветата, а там, където се беше стопил, се рижавееше миналогодишна трева. Денят беше слънчев и топъл, светлина и радост ги придружаваха непрекъснато в това, още незавършено докрай пътуване, и Колча го хвана срам когато Валънтайн каза:

— След седмица или десетина дни, тук някъде ще заровим куфара с валутата. А пък аз ще купя още един, съвсем същия. И двата празни в твоя апартамент, бавничко отново ще се напълнят с рубли. Разбра ли?

Да, на Колча му беше срамно, че повярва в пистолета, насочен към него, помисли, че брат му може нещо да му направи. Да го убие? Ама че глупост — посред бял ден, съвсем до града? За какво? Пък и кого? Трябваше да се разсмее и толкова, а той с мрачните си навици отново се отнесе сериозно към това. Потрепери, сърцето му се сви, помисли си... Впрочем, нищо не си помисли, просто повярва на господаря, на сериозно дадената заповед, оказа се в глупаво положение. Добре го изпързала!

А той! Наистина, само на него му вярва докрай, щом посвещава в тази тайна единствено него... И ако за тайника знае фризьорката Зинаида и двамата работяги, за брезовата горичка наистина знаят само те двамата.

И все пак никакво лошо предчувствие го жегна, той отново не повярва докрай на господаря, макар и в мислите си да го наричаше брат. Помисли си: ако не каже на никого другого...

Прехвърли в паметта си всички, които познаваше. Излизаше, че Валентин може да каже за горичката на мнозина, но ако само двамата заровят куфара, както каза шефът, мястото по такъв начин ще е известно действително само на двамата.

На сутринта го намери Гнедой, поиска му пари за цигари и между другото, изреждайки бедните новини от интерната, каза, че са закарали Гошка в московска болница, защото в тукашната нищо не могат да направят.

Нещо силно прободе Колча между плещите, някакъв неясен шип — оствър и мигновен. Той си спомни как Гошман му разказа за своята болест и за това, че може да го спаси само кръвен родния — брат или сестра. Трябвало да се присади частица от неговия костен мозък.

Колча с отвращение изхвърляше от ума си всякакви мисли за устройството на человека, ако не можеше да стане някакъв, това със сигурност беше лекар и дори санитар. Да разглоби и да поправя кола — проста работа, там са безчувствени железа, но да се пъхнеш във вътрешността на человека, в неговата кръв и кости — от това му се гадеше, само от едната мисъл за това.

Костен мозък. Какво ли е? Беше му се случвало да яде онова, което наричаха костен мозък, подобно на мазнина, измъквайки го от големите говежди кости — нима и у человека е същото? Само че Гошман казваше — в гръбначния стълб... Бр-р-р...

Как ли е Гошка? В Москва... Ех, ако беше истински приятел, би отишъл при Гошка, би му занесъл нещо хубаво, нали е там съвсем самичък, но... Не, не би могъл да отиде. Валентин беше наредил това пътуване да остане в пълна тайна. И не трябва да се предъвква защо. Така че в отговор на разказа на Гнедой Колча просто замислено погледна към него и му даде още една десетачка за цигари, като слушаше възторженото му повествование как тогава сутринта се спънали в неговия плик със сладкиши.

Гнедой цвилеше, показвайки дългите си, пожълтели от цигарите зъби, говореше някакви глупости, а когато си тръгна, Колча помисли за себе си някак отстрани — сякаш се бе издигнал нагоре и се бе погледнал оттам или може би без изобщо да се издига, просто се е отместил или е мръднал встрани. Кого видя той, какво разгледа като изведнъж събудилият го без да иска Гнедой.

Слабичко, прилично облечено момче върху дивана в обзаведено и подредено апартаментче, което не е негово? Сръчен шофьор на лека кола, полусръчен автомонтьор, който е още много далеч от истинското майсторство? Човек, в чийто джоб има прилични като начало пари, сит и с покрив над главата?

А може той просто се е загубил? Да се загубиш можеш не само в гората, но и сред хората. Загубил се в материалния свят, където всичко се измерва с адрес, чиния храна, топла постеля, учение или работа — не, тъкмо там той се намери. Всичко има! Но и нищо няма!

Той се загуби, без да има никаква вина, просто защото лежеше като паричка, пред погледа на всички, леко лъщеше и го видя и взе Валентин. Започна да служи на господаря, стана негов брат, посветен в най-важните Валентинови тайни, а от това стана още по-изгубен, защото не може да ти е светло и леко, ако те гнети някакво бреме.

Ето дойде Гнедой, изкрънка пари, произвали, тръсна му новината за Гошка, изчезна отново и без самият да разбере, го попари със самота. Кой е той, този Гнедой, който се радва на дребните пари за цигари? На кого е необходим? А добрият мен Гошка, на когото никой няма да даде костния си мозък, защото си няма никого? А той самият, Колча? Никой!

Никой, нищо, никъде, никога...

Изобщо — как така е уредено всичко сред хората? Защо, когато си съвсем сам, нищо не можеш? Каква сила трябва, за да оживееш, да устоиш сам, без помощ, без опора? Да се измъкнеш, да получиш специалност, работа, да създадеш семейство, да родиш дете?

Колча си спомни онези пънчета в Дом „Майка и дете“. Всеки човек отначало е такова пънче. А колко ли са захвърлените? Но ако не оставиш дете, а вземеш? Това означава да спасиш човек. Така трябва да бъде, но не беше. Нито при онези пънчета, нито при него.

Топорик си се представи като точно такова безпомощно, гледащо наоколо вързопче, което още нищо не мисли, никаква беда не разбира и кръвта нахлу в главата му. Такъв той беше до своите петнадесет години — не мислеше за нищо смислено. Плаваше по течението.

Но сега е време да спре, да се разтърси, да разбере, да се вкопчи за брега, да излезе на него и да живее.

Той мразеше, мразеше злобно, та чак сърцето му тупкаше, и ненавиждаше неизвестната си майка. Да го остави него, такова

безпомощно пънче — как го е направила, как е могла, как е посмяла? Защо го е наказала да ходи днес като загубен, ненужен, самотен? За пръв път той се учуди, че помисли с добро чувство за полунияте мамишки, обикалящи интернатския двор, безсръмни, посръмени, засръмени, те хиляди пъти са по-добри от майката... не, от жената, родила го тайно и потънала в неизвестност, скрила се, избягала, дори нека да е умряла — и смъртта не извинява това срамно бягство...

Значи, помисли си той като възрастен, аз трябва да порасна, да получа специалност, непременно да се оженя и да си родим детенце. Едва тогава между мен и моето дете — не е важно какво ще бъде — ще се появи връзка. Моето дете ще има мен, баща си, и този невидим засега малчуган, разбира се, ще се опре на мен, а аз ще се опра на това бъдещо малко създание. И този малък човек ще ме спаси, да, ще ме спаси.

Всеки човек има две връзки — с родителите и със собствените си деца. И ако едната връзка е скъсана, то го държи другата, дори тя да е опъната от слабо, малко и безсилно същество. Така изглежда — безсилно същество. В действителност синът или дъщерята — това е голяма сила. Само да не дава господ и тази връзка да се скъса.

Майко! Къде си? Коя си? Защо?... Мъчително, до сълзи в безчувствените си очи Колча се опитваше да си представи каква е тя — лицето й, ръцете, дрехите. Но нищо не ставаше. Нищо не му намекваше неговата бебешка памет. Не се очертаваше тази външност и от мозайката на срещнатите жени — готвачката леля Даша, възпитателките, не дай си боже като Зоя Павловна и вече, пази боже, отчасти на образа на фризьорката Зинаида, по-точно множеството Зинаиди, срещнати от него в най-различни ситуации — с неподвижни, нищо неизразяващи брадички, със също толкова широки чела — такива едни обли брикети със залепени отгоре коси с различен цвят, с еднакви отвърстия за очи, носове, уста, поместени мъничко по-нагоре или мъничко по-надолу от челото или брадичката... В неговото съзнание тези Зинаиди отдавна се бяха слели в стандартен калъп, който не изразява чувства, но той би се съгласил и на най-нищожната и стандартна форма на главата, стига да се окаже част от майка му, от неговата майка, нека да е полуния, фъфлеща, миришеща — само тя да обясни нещо, даже да разкаже най-бесръмната лъжа, само нека да

протегне от себе си тази нишчица, съединяваща хората в невидима връзка...

Чак сега, след почти цяла година откакто напусна интернатския двор, Колча неочекано разбра защо, презирали маминките, дори и в най-непостоянната си възраст, когато и морето ти е до коляно, когато всички те бяха ревностни пушачи и познаваха вкуса на билката за възрастни — дори тогава той странно се съмняваше в отношението си към тях. Презирали ги, той не им се надсмиваше, изпитвайки отвращение, признаваше правото им на съществуване и май тайничко завиждаше на онези, при които идвала на свидждане.

При него не идваше никой, ето там е работата, и макар като него да бяха цяла дружина, а той да беше техният признат главатар, Колча се присмиваше, когато наблюдаваше срещите на заблудените мамички и сополивите им рожби, тайничко и той, и целият останал „безмайчин народ“ предчувствуващ нещо тъжно, очакваше неясно озарение, с което ще го дари животът, ще го накара да трепне и да се натъжи от недетска тревожна мъка, от поумняло разбиране за печалния край, който няма да е пред порасналите, помъдрели и състарили се деца — а пред тях, техните родители.

Всеки живот завършва с край, но не всеки започва.

Топорик седеше в самия ъгъл на дивана, свил се, заемаш мъничка част от това чуждо пространство, пролетният люляков здрач влизаше през прозореца, окръжен от бледожълти перденца, подредени, както и всичко в този напарфюмиран дом, който нечуто спореше с разкъсания на парчета, неуреден свят на неговото съществуване.

Искаше му се да извика, но не му се викаше, гърлото му се беше стегнало, а сълзите му бяха пресъхнали отдавна, още през детството. Казват, че така се случва с пустинниците — онези, които винаги са под изсушаващите лъчи на слънцето: всичко в тях изсъхва, всичко излиза с потта, дори сълзите.

Мълчаливо, безстрастно и неотменимо решение узря у Колча: да намери майка си, да я съди със своя собствен съд и да й отмъсти.

А той самият... Когато порасне — ще се ожени и ще си има детенце, за да се спаси сам с нишката, която ще се протегне от малчугана към бащата. За любовта той беше чувал, дори като че ли я познаваше, но както това става често с недораслите момчета — изобщо не се досещаше какво точно е тя.

Трябва да се признае — наистина Валънтайн усещаше всеки трепет на Колчината душа. На сутринта той дойде в апартаментчето сам, нареди да запрегне мерцедеса, а когато излязоха от двора на училището, каза, че отиват в Дом „Майка и дете“.

Адреналинът — това е такова вещество, което се изработва в организма, за да го защити от всяко вълнение — плисна в сърцето на Топорик, но с мярка, не много бурно и ето така, вълнувайки се, но не много силно, Колча влезе след стопанина в познатия му вече кабинет, видя станалата срещу тях дама, чу нейните обяснения.

Като протегна на Валентин четвъртинка от хартиен лист и като мърмореше, че нарушава всички възможни разпореждания, лелката разказа как с огромен труд в никакви недостъпни архиви е успяла да се снабди с този адрес, където някога е живяла отказалата се от него Топорова Мария Ивановна.

Нито познатото му вече име, нито думата „отказала се“ с нещо засегнаха Колча, той слушаше сякаш някъде отдалеч размяната на любезности между Валентин и главната лекарка на този белоснежен склад за живи пънчета, и дори в двора, прочел адреса, предаден му от шефа му, Топорик беше почти спокоен и съвсем недоверчив.

Адресът се оказа тукашен, Валентин поиска да тръгнат веднага и Колча изпълни волята му. Той нямаше своя.

А впрочем какво да направи? Да не отиде? Да вземе адреса, а после да иде сам? Какъв е смисълът? Нали господарят му беше и приятел, той изпълняваше своите задължения, доста време мина откакто те бяха тук за първи път — Валентин помагаше на Колча. Може ли да се отхвърли това?

Те пресякоха целия град, трудно намериха улицата, посочена в листчето. През лятото тук сигурно е истинска селска благодат, а сега — изровени локви, път неподходящ за мерцедес и наоколо скучни сиви клони на никакви размразяващи се храсти. Намериха къщата — двуетажна наклонена дървения, почукаха.

Вратата се отвори веднага и в тъмния отвор на фона на мрачното анtre или може би пруст се появи нещо неочеквано, като някакво припламване, като някаква неземна светлина.

Пред тях в дървената рамка на вратата стоеше момиче в синя рокля — руса, гладко сресана, с плитка преметната отпред на гърдите.

Очите на момичето също бяха сини, прозрачни и гледаха безпомощно и доверчиво двамата възрастни, появили се пред него.

Беше обута в големи, изглежда мъжки пантофи, сини като роклята чорапи бяха опънати на тънките ѝ крачета. Изобщо тя цялата приличаше на пеперудка, радостно застинала на прага между свободата и затвора, между светлината и мрака, без да знае дали да лети по-нататък, или да се върне обратно.

Валентин вежливо поздрави, страхувайки се да не подплаши появилото се чудо, тази Палечка от старата приказка, вежливо се поинтересува дали тук живее Мария Ивановна Топорова и момичето открито се усмихна, показвайки сияещи с белотата си равни зъби като в рекламата на „Аквафреш“, и отговори с тъничко гласче:

— Сбъркали сте — каза тя, — тук няма такава.

— А може би някога да е живяла? — със същия вежлив тон и същото търпение настояваше Валентин.

— Не зная. Не — отговаряше момичето, а Топорик, който стоеше зад гърба на шефа си, усещаше какадреналинът, кой знае по каква причина го преизпълваше: та той, както му се струваше, изобщо не бе способен на никакво вълнение.

— Може би в къщата има някой по-възрастен? — настояваше галантният Валънтайн. — Разбирате ли, това е било твърде отдавна.

Палечка не се обиди, съгласи се, кимна и извика, без да се обръща:

— Ma!

Нешо тропна, в пруста или в антрето, както и да го назовеш, в полуътъмното, с една дума, мярна се жена, но не излезе от прага, а оттам, от сумрака, попита за какво става дума и когато Валентин повтори, отговори без колебание:

— Да, някога имаше тук квартирантка, но замина за Сибир на някакъв строеж и казват, че е умряла. А вие откъде сте? Кои сте? Защо я търсите?

Валентин се обърна към Колча, търсейки в погледа му известен само на него отговор, а и наистина, сега защо да се крият, щом е умряла тази негова неизвестна майка, и той започна да бъбri каквото му падне:

— Ние сме от градското управление по образование. Виждате ли, Топорова я търси синът й, изпрати ни запитване от Москва, той сега е важен човек, учи се в Института по международни отношения, бъдещ дипломат е, трябва да отива на работа в чужбина и затова изяснява — за разни анкети тук и там...

— От Москва? — недоверчиво се учуди жената. И се приближи до момичето. Лицето й оставаше в тъмното, но все пак се освети: доста младо и изобщо не приличащо на портретите на Зинаидите, мършаво, с едва изпъкнали сини очи като на девойката.

А Валентин, заслужил майстор на бръщолевенето, завършващ поуморен своя пирует:

— Добре тогава, щом е умряла, ще направим запитване в органите по гражданско състояние и ще отговорим на бъдещия дипломат — трябва да го уважим. А за къде замина тя? В кой сибирски град казахте?

Жената тутакси се засмя, сякаш изчисляваше нещо на скоростен компютър, после отговори:

— В Новосибирск.

Валентин произнасяше завършващите общи фрази за това колко са благодарни, колко се извиняват за беспокойството, а Топорик все разглеждаше Палечка в синьо — толкова чиста и целомъдрена, очите й, слабото й личице, русата й коса, крехката й слабичка фигурука, светлееща на фона на тъмнеещия мрак на пруста.

Най-после те се сбогуваха и си тръгнаха и макар Колча да не се огледа повече, с гърба си чувствуше как Палечка гледа колата, а и майка й ги разглеждаше, разбира се, изобщо не приличаха на служители от управлението на народното образование и нима може да има в това управление такива коли като този първокласен звяр?

А Валентин, също като носач, свалил от себе си тежък чувал, волно коментираше, че сега Топорик може да живее свободно, да изхвърли от главата си своето минало, и без това незримо, невидимо за него, а това значи и несъществуващо, защото щом Топорик не го помни, а и сега като се изясни, че майка му я няма вече, трябва да

забрави това смътно минало — все едно никога не го е имало и друго няма... Така, значи се е разпоредила съдбата...

Валентин явно беше радостен, смееше се, досаждаше на Колча и почти успя, Топорик отговаряше на репликите му, кимаше, опитваше се също несръчно да се шегува, ако шегата беше на място. И все така не го напускаше никаква тежест. И дори споменът за момичето със синя рокля не можа да изtrieе никаква необяснима тъга.

Същият ден привечер, снабдили се с две титанови лопати, те заровиха куфара с парите.

Той се оказа истински сейф, който преди това премина трудно изпитание. Като напълниха доторе ваната в Колчиния апартамент, Валентин сложи в куфара тухла, а отгоре стари вестници.

По ръбовете на отворения куфар имаше черно гумено уплътнение, горният капак пътно влизаше в него, такъв куфар може да пази хартия под водата, което и беше изпробвано с блестящ успех: вътре не проникна нито капка.

Валентин натъпка доторе водонепропускливия куфар с „гущери“. Хранилището беше примерно с размери седемдесет сантиметра дълго, петдесет високо и петнадесет широко, така че се събра десет пъти повече от това, което обмениха в Москва — на няколко тура Валентин донесе недостигащото. През цялото това време Топорик се стараеше да излиза от стаята, докато там свещенодейства шефът — ту в кухнята, ту в тоалетната или банята, без да има никаква нужда. Но брат му, т.е. шефът му, непрекъснато го викаше, сякаш го въвличаше в своите грижи. А може би по-дълбоко, по-основно го потапяше в тайната?

Те работеха в тъмнина, спрели колата така, че храстите да я скриват от пътя. Това стана на същото място между начупените брези, което избраха, връщайки се от Москва. През пролетта тук навред ще бъде наводнено, после водата ще спадне, но тъй като е низина, всичко бързо ще обрасне с гъста трева, така че рядко някой ще се заблуди. Хората търсят където е по-сухо, а тук ще бъде влажно.

Лъскавият метален куфар се белееше, облегнат на една бреза.

Беше тихо, ставаше все по-студено — нощем пролетта отстъпваше и позволяше на уморената зима да се върне в полето, макар и за няколко часа, а и земята още не беше се размразила, така че беше трудно да се копае, добре че лопатите бяха титанови — намери се съобразителен майстор — бяха остри и леки. Изкопаха не повече от метър и половина, освен това още вкъщи опаковаха куфара в няколко найлона и положиха на дъното това ковчеже с богатство. Като го затрупаха, разхвърляха останалата пръст по-далече от гробчето. Май всичко беше както трябва. Утъпкаха с крака рохкото. Засипаха го с останалия сняг от горичката, нахвърляха стара трева.

Колча закара Валентин до неговото тайнствено кръстовище, свали го, паркира колата в гаража, върна се у дома. Раменете го боляха, не беше свикнал на тежка работа, не му се ядеше, но не можеше и да заспи.

Пред него все стоеше момичето със синя рокля и му се усмихваше. Всъщност нищо такова в действителност нямаше, ако и да се усмихваше, то беше навярно на Валентин, нали той й говореше, или си се усмихваше ей така, на никого, просто защото си бе такава, нормален човек, който няма от кого да се страхува. Нормалните хора трябва да се усмихват дори когато разговарят с непознати. Валентин и Колча, че и цялата им пасмина — или гледат недоверчиво, или се кикоят като се понапият, а и се смехът им не е радостен, а трескав, от удоволствието от бързия успех и този смях е съвсем друг.

Топорик лежеше с отворени очи и макар да се опитваше да не мисли за себе си, непрекъснато се връщаше към своята съдба.

Защо например Валентин толкова дълбоко го въвлече в своята тайна? Как това е свързано с онази шега по пътя от Москва? Може да се обясни просто: трудно е да се копае, не може да мине без помощник и ако този помощник е само един, пък и на всичко отгоре такъв, че няма кой да го потърси, лесно е да се избавиш от него — това е факт. И никъде не можеш да избягаш с такава тайна. Бягството не подлежи на съмнение и шефът просто ще скрие на друго място своите пари.

Колко ли има там? В една пачка са десет хиляди на стоточки. В куфара — камара пачки. Сто пачки — миллион. И за по-малко пари ще ти отрежат главата, без никой да разбере.

Ясно е, че в групата се беше случило нещо. Всичко върви постарому, но погребаха Андрей, а няма никакво обяснение. Впечатлението бе, че шефът не би желал, а останалите мълчат — общо взето не е тяхна работа. Макар че само така изглежда. Не току-тъй Валентин крие капитала.

Не, в живота нищо не е без причина. Валентин купува адрес от главната лекарка на дома за сираци. Защо трябва да се вземат пари, а този адрес да не се даде просто така, щом е известно къде е живяла жената, която го е родила? Защо беше лъжата за архивите? Но дори и да е така, защо някак всичко е от любезното, насила, нали и без това е ясно за какво става дума. Моля, плати си, според установения ред. Работата е там, че ред няма. Установен.

Или ето тази лелка например, майката на момичето със синя рокля. Тя не попита каквото трябваше да попита. Не се учуди на каквото трябва. Аха, да. Учуди се, че синът на тази Топорова е в Москва. Два пъти повтори: „От Москва?“. На това се учуди. А не че тя е имала син, че я издирва. Излиза — тя знае, че онази е имала дете.

Хора, хора... Мислят едно, а говорят друго. Нима целият живот е такъв: скриваш това, което знаеш, а ако имаш и малък шанс, печелиш от него?

Какво пък, излиза, че и той може да спечели от това, което знае? Ето колко скъпо струва неговата тайна. Вероятно не един и не двама чакат: само да я продаде! Мутрите от Валентиновата шайка. Да се спрат? Да се засрамят? Да се уплашат, че това е собственият им бос? Ха-ха! С радост ще открият причина, ще обяснят, че е пипнал и присвоил техния дял и на сто процента ще бъдат прави.

Отхвърли като досадна муха тази скапана мисъл, но мислите не са страшни, ако не ги превърнеш в действие, макар че кратък е пътят от мисълта до думата, а действието остава за другите.

И все пак защо страшният и хитър Валентин, господар, шеф, бос, така опасно му се довери на него, сираха и хлапака? Защо му повярва, ако изобщо му е повярвал? Или го проверява? Само че опасно е това проверяване! Ами ако все пак хлапакът изведнъж избяга с куфара?

Че къде ще избяга? Не, просто Валентин познава Колчините шансове: никъде няма да се дене, на никого няма да каже, нищо няма да вземе. И то само защото е никой. Нищо с никого не го свързва в живота. А ако го свързва, то е само с един човек — с Валентин, човек за някой страшен, за някой опасен, а за този хлапак — добър, сигурен, незаменим като брат. Братът си е брат, казват, че можеш да предадеш и брат си, от най-близкия можеш да се откажеш, отказа се и го предаде неговата умряла в Сибир майка, а и цялата беда е, че ако отговори със същото, самият той ще постъпи по същия начин, това означава, че и той ще се окаже същият. Същият... Но това е невъзможно, ако сърцето ти не е станало на камък.

А може и да е станало? Ами момичето със синя рокличка? Тази Палечка? Защо тя?

Казват, че в младостта няма безсъние. Но това го казват онези, които малко са преживели и чиито чувства са кратки, защото не са страдали.

Онези, които са страдали, се случва да не спят през нощта. Особено, ако са на петнадесет години и не знаят — не могат да научат! — как да живеят по-нататък и къде да се дянат по-нататък.

А наистина, къде?

Ето той живее по волята на господаря брат, плува по волята на вълните и не знае какво ще стане по-нататък. След година ще завърши училище, ще стане автомонтьор — и това е. Ще каже на Валентин: пусни ме, братко, благодаря за всичко, но аз си отивам. Ще бачкам като всички, нищо че ще бъде за жълти стотинки, ще ходя пеша или ще се возя с автобуса като всички, а не на мерцедес и този апартамент си го вземи обратно, ще отида да живея под наем при някоя бабичка, и там ще видя...

И какво ще каже добродушният брат? Нима аз просто така ти доверих своята тайна?... Само за това, че ти си видял толкова долари

наведнъж — няма да можеш да живееш по-нататък, а освен това ти знаеш и къде са. Изобщо, какво си въобразяваш? На теб ти помогнаха, включиха те в системата като някакъв важен детайл в машината, ти толкова много знаеш за обектите, облагани с данък, за мутрите... Не, млади братко, няма връщане назад. Или живей с мен и ще получиш много, или завинаги изчезни, ако не ти е жал за себе си... Ето това ще каже добрият брат. И ще бъде прав...

Ами момичето със синя рокля?

Изтормозен и потен Колча заспа чак призори, а на сутринта звънецът на вратата заврещя като подплашена гръмогласна птица.

Само по гащета Топорик отвори вратата. Пред него стоеше Гнедой, скъпият му приятел от интернатските страдания. Очите му бяха ококорени, а говорът му насечен.

— Къде се изгуби! — каза той. — Търсят те! Гошка умря! Докараха го от Москва! Днес е погребението!

**ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
АСО ПИКА**

Все пак не стават често погребения в домовете за сираци, дори в сегашните безрадостни времена. И затова всички се объркват, не знаят какво да правят, как да бъде. Дори директорът Георгий Иванович.

В погребалното бюро питат колко дълъг да бъде ковчегът, а той не знае, казва, че ще се обади по телефона и събира своите подчинени, сред които е и портиерът Никодим, за днес едва ли не най-главният, възпитателите, нощната Зоя Павловна: за десетина минути все пак уточняват размера. След това решават каква да бъде драперията — от червен креп, както погребват възрастните или от син, дълго не могат да решат, после определят: от червен. А венците? А текстът на лентата? На Георгий Иванович нищо не му идва наум, той предлага децата да го съчинят, съучениците от класа. Но Гнедой и Макарка мъчително се бавят, думите изобщо не идват за най-последното пожелание към неразделния им приятел, и Зоя Павловна изписва на лист от тетрадка стандартното: „На Гоша от другарите и от дирекцията на интерната“. Това предизвиква макар и бурен, но кратък бунт, който никой дори не се опитва да потушава, предават текста по телефона и съпротивата се оказва безполезна.

Почервенял от напрежение Георгий Иванович се опитва да получи бесплатно духовия оркестър, крещи по телефона, че става дума за сираче, че на него, директора, дори не могат да му се присънят парите, които са необходими за някакъв час в ритуалната зала, но беше безполезно да спори, гробарите са коравосърдечни хора, при тях е така — нямаш ли пари, сам си копай гроба, прави ковчега, а и на всичко отгоре получи място в гробището. Ще можеш ли? Тогава не се стискай, сваляй последното от себе си и го дай за последния път. Ex, този последен път! Колко хора се охарчват, вземат заем и задължняват и силно се унижават, за да изпратят, без да се срамуват, в този последен път близкия си човек, отдавайки дължимото на живелия дълго, страдалия и донесъл полза стар човек. Ненапразно почти всеки старец и старица пазят някъде в скрито кътче своите пари за погребение — и принадлежности, в които измити да ги облекат за последен път, и

парички за гроба, на вечно ядосаните, с червендалести музуни гробари — без да им платиш достатъчно и гроба няма да изкопаят, особено ако това е през зимата, когато за цената на дупката печелят многократно повече — обратнопропорционално на температурата, освен това и за ковчега, за катафалката във вид на скапан и изпокраден ПАЗ, за помен, а ако си вярващ — за опело — ох, колко много пари хвръкват само за един ден — за някои нещастен, за други — истински дюшеш. При богатите е друга работа. Те не пазят пари за погребение — имат скътани не само за такъв случай, а пък ако съдбата реши — за тях смъртта е като сватба, банкет, откриване на фирма, нещо такова, а и с още една нова дума може да се означи — презентация.

Вносни ковчези по три-четири хиляди „гущера“, разбира се, червено дърво, или орех, лакирани, с позлатен кръст отгоре, макар че е известно каква е вярата им: все по-голяма кесия, за това Христос ясно се е изказал, но го забравят някак, не го споменават на глас, съвършено убедени, че не се отнася за тях.

Тези нови господари не признават оркестър от обикновени музиканти, издирват ги във филхармонията, стига се и до камерни симфонични оркестри, докарват ги отдалече, наемат ги за „зелено“, на просяците дават с широк замах, както сеячът от старата картина. Затова и при такива изпращания хората са — с лопата да ги ринеш, гробарите не са двама, както е при обикновените погребения, а цели шест, че и осем, от прахта се вдигат всички пияндeta, които са на крака, с професионално скръбни лица, които изобщо не могат да скрият оригиналната се святост и нахалната им руменина.

Господ здраве да им дава...

Георгий Иванович просто нямаше пари за погребението на Гошка, не се полагаше такъв параграф разходи в държавното заведение на име училище-интернат и той се въртеше като смок в тиган — има такъв израз, макар смок в тиган никой никъде да не беше виждал.

Изобщо, той се въртеше, ту събирайки своя летящ педагогичен съвет, ту разгонвайки го заради глупост и разногласия, и все пак бавно разплиташе всичките здрави възли, като постепенно определяше — поменът ще бъде в училищната столова, но няма да ги пуснат всички наведнъж, а само учениците от горните класове, заради което ще нахранят навреме малчуганите, а останалите ще потърпят, думи на гроба ще кажат само трима — той, директорът, някой от

възпитателите, само не Зоя Павловна и сигурно другар от интерната. Тук у него се появи известно колебание, защото Гнедой би говорил лошо, Макаров може да се разреве, да изпадне в истерия, а останалите деца не познаваха много добре Гошман, защото или бяха дошли наскоро, или се бяха преместили от друга стая, или пък бяха съвсем неспособни да произнесат реч в такъв момент. Но понеже Георгий Иванович имаше още един почти неразрешим проблем, той засега отлагаше избора на приятеля, който ще говори на гроба на Гошка, макар че ако си беше спомнил за Топорик по-рано, и главното затруднение бързо би се разрешило.

Но какво да прави? На руския човек акълтът му идва после, тоест намира изход тогава, когато всичко мине, и този изход от положението повече не е необходим.

Общо взето най-много от всичко го тормозеше и мъчеше мисълта, че не му стигат парите за духов оркестър за Гошка. В последен порив на отчаяние той извика група момчета начело с Макарка и Гнедой, даде им две предпоследни стоточки, с които им нареди да купят: първо, нови батерии за огромния касетофон „Филипс“ — гордост на интерната, отдавнашно дарение на спонзори, а второ — да намерят и да купят — или да вземат под наем — касета с погребални маршове. На всяка цена! Откъдето ще да е, но да намерят.

Момчетата, които за ориентация набелязаха местата в града, където макар и теоретично биха могли да намерят такава рядка продукция, се пръснаха на всички страни.

И по пътя към един от пунктите Гнедой отскочи до Топорик, като му съобщи скръбната вест, каза часа, определен за тръгване от интерната, описа целта, с която се движи по-нататък, не забрави да помоли за пари за цигари, което беше напълно подходящо — и заради повода, и заради Колчината замисленост, в резултат на което получи много повече, отколкото очакваше.

Ако беше казал на стария си приятел за какво точно търси касета с траурна музика, всичко щеше да бъде решено за миг — Топорик можеше да поръча не един, а три оркестъра, но Гнедой, на когото не му беше напълно ясно по каква точно причина се движи, за каква точна цел му е дадено това разпореждане, не каза, а Колча не се досети сам.

Вратата се затвори, Топорик тъпо постоя пред нея, без да мисли за нищо, загледан през дерматиновата обличовка някъде напред,

насочил погледа си в неопределенна далечина, после влезе в банята, застана под душа.

Дълго стоя под острите режещи струйки, вдигнал лице нагоре и водата миеше сълзите му направо от очите. Той, свикнал да съществува в безсърден свят, дори не разбираше, че плаче. Отнякъде от корема, от най-ниското, разкъсвайки го, през стомаха и диафрагмата влизаше в гърлото задушаваща мъка, която се превръщаше според движението му в стон, в плач, във вой.

Този вопъл беше подобен на повръщане — мускулите на корема му бяха скопчени в никакви конвулсии, от дълбочината на тялото, от най-различните му частици — от дробовете, от раменете, от стомаха излизаха навън не остатъци от храна, а никаква мръсотия, никаква непозната тежест.

Може би мъката те напуска, Колча? Но това съвсем не е лошо, току-виж ти стане по-леко? Но — не. Мъката наистина се стреми навън, но колкото повече излиза от нея, толкова повече остава, толкова по-болезнено е да живее, по-трудно е да мисли, по-страшно е да се надява.

Умря добрият Гошман. И — край. Все едно не го е имало. Така ще е и с него, с Топорик, по-точно казано — Никой.

Ей, богу, Валентин наблюдаваше Колча отдалече, усещаше неговите страдания, знаеше намеренията му. Не се показа, не изпрати пратеник: мерцедеса или волвото до входа. Остави го да се облече без да бърза, да излезе от вкъщи, да отиде с достоен вид в интерната: тъмен костюм, че какъв друг, той му е единствен, също тъмна риза, имаше и такава, с четиринацетърст червени карамфила в ръка — по един за всяка година от живота на Гошка.

Георгий Иванович не искаше да се сбогуват в интерната — но все не можеше да реши къде? В спортната зала май е неподходящо, в спалния корпус няма къде. Оставаше навън — да поставят ковчега върху съединени табуретки, но това някак не беше добре, неловко беше и той реши — нека направо да е на гробищата.

Така че в двора само чакаха кога ще тръгне автобусът с Гошман — бяха се изсипали всички от мало до голямо и гледаха всеки, който влизаше в интерната. Затова, когато Колча влезе, погледите на обществеността се събраха върху него и всички бяха одобрителни: а как иначе! Нали е зредостник, живее навън, учи се за монтьор, добре е облечен и обут, значи не пропада — и ето че е дошъл да изпрати приятеля си, браво.

Топорик стисна ръката на директора без никакво смущение, самостоятелен възрастен човек и едва сега Георгий Иванович свърза нишките: Господи, само да беше намекнал на Коля Топоров и този най-скъп духов оркестър тутакси щеше да се окаже пред вратата, как боже мой, той сбърка и забрави за май единствения достоен випускник, който му е съвсем под ръка!

Затова пък оставаше още една нерешена докрай работа и директорът помоли авторитетно, така че дори такъв силен младеж като Топоров да не може да откаже и да се измъкне.

— Николай — каза той, — моля те да говориш на погребението.
— И за да не откаже Колча, натърти строго: — Ще бъдеш втори. От името на приятелите.

Колча отначало кимна и чак после се замисли. Много неща още не бяха му се случвали в живота, и да погребва не беше му се налагало, още повече приятелче, да говори на погребение — също.

Той отново се развлнува, притесни се, макар външно да беше спокоен, но в този момент го отклониха Макарка и Гнедой с огромен като куфар касетофон на раменете.

— Готов ли си? — попита директорът Гнедой. — Гледай да не ни подведеш, ще е срамота.

— Гъргиванич! — по интернатски занарежда сълзливо Гнедой, но сам се спря, досети се, че интонацията му е грешна. Започна полугласно да разказва с какви перипетии е търсил на битака погребална музика. И е намерил!

Възрастните бяха разположени на двора с тактически замисъл, защото летящият педагогически съвет реши: само най-големите ще отидат на гробищата, а средните ще останат. За малките и дума не може да става — няма за какво да се разстройват, не е за тях предстоящата церемония. Така че част от възпитателите и учителите стоеше между най-големите и средните, а част между средните и най-малките, за да може навреме да отстроят ненужните, да ги обградят, когато настане моментът, и да ги върнат в помещенията за продължаване на обичайния живот: вечеря, телевизия преди градивния сън, и нормалната, както е прието в делник, почивка.

Топорик направи няколко крачки встриди от директора, още веднъж огледа до сълзи познатия му двор: всяко храстче, филизче, всяко стръкче трева по това непривлекателно хълмче с училището най-отгоре и интернатът встриди бяха всичко в неговото детство, неговата главна памет. Ето го гаражът, малко по-наляво, а дългата желязна тръба над ниското тухлено здание е котелното, където през зимата, след като си се намръзнал, можеш да притиснеш гърба си в старо изтъркано палтенце до черната стена на котела, да послушаш как за нещо се карат вечният портиер Никодим и често сменяните огнири поради все една и съща причина — безкрайно и непробудно пиянство, и да вдъхнеш миризмата на евтините народни цигари „Прима“.

Ето я леля Даша, която винаги му даваше допълнително храна, ето ги учителите — познати и не много познати: бързо си отиват те оттук, щом намерят нещо по-чисто, без толкова грижи в градските училища. Само този клощав герой, Георгий Иванович, квачка на

чужди яйца, а и леля Даша са несменяеми — нещо не се виждат Зоя Павловна и портиерът.

На пътя забръмча, мъчително напрягайки се, избуча моторът на автобуса с надпис „Ритуал“ върху кой знае защо жълта каросерия за превозване на ковчези, и по знак от директора затихна, изравни се с вратите на интерната, но не влезе вътре.

— Деца — напрягайки гласа си, извика Георгий Иванович, обърнал се към могилката. — Поклонете се на Гоша! Той тръгва на последния си път! Лека му пръст!

Той припряно се обърна към колата и се поклони и всички, които бяха на хълмчето, също се поклониха.

Все пак нещо не беше предвидил директорът на интерната, защото когато той побутна Гнедой отстрани, давайки му знак, а той пък на свой ред натисна клавиша на касетофона „Филипс“ с огромни колони, така че от този агрегат, приличен на цял куфар, натоварен на рамото на Гнедой — траурният марш загърмя силно, дори прекалено силно, децата, изглежда, приеха музиката за скръбен сигнал, за покана да скърбят, изведнъж, без да чуват виковете на възрастните, хукнаха надолу, където беше Гошка, а пък малките завикаха и заплакаха. След миг викаха и плачеха вече средните, разбъркали реда на възрастните, блъскаха се един друг, устремени към автобуса.

Оттам, от колата, изглежда очаквайки директорския знак, поглеждаше Зоя Павловна и този път той не се обърка, махна й, автобусът тихо запали, заглушаван от виковете на децата и бавно тръгна по улицата, а Георгий Иванович тичаше редом с децата, успокояваше ги с ръка, кимаше им, разбраł, че няма да успее да остави никого в двора, с ръце дирижираше възрастните — възпитатели и учители. Постепенно детската тълпа започна да придобива форма, построи се на редици в подобие на правоъгълник. Най-отпред вървеше Гнедой с музикалния куфар на рамо, траурната музика определяше бавна крачка и смирение, плачът стихваše, после съвсем спря.

Колча на няколко пъти се обръща назад: никой не изоставаше, интернатът беше съbral своето многолико туловище, беше се свил и стеснил. От само себе си стана така, че големите, пропуснали малките, завършваха колоната, но общо взето никой сега не се делеше по възраст. Малчуганите и средните, хванали се един друг за ръка, в обикновеното ежедневие не си позволяваха никога нещо, сега

вървяха в неравни, но здрави редици. И по-големите — момчета и момичета, — презиращи това в обикновено време, кой знае защо вървяха хванати за ръка. И учителите вървяха за ръка с децата, и отвратителната Зоя Павловна водеше двама, здраво стиснала малките им длани, и добрата леля Даша, и портиерът Никодим — беше странно да вижда това — вървеше, хванал за едната ръка едно съвсем малко момиченце, а с другата — непознато яко момче.

Колча видя всичко това, и Макарка го видя, само Гнедой, който вървеше встрани и придвижаше с едната си ръка гласовития касетофон, не се обръщаше, съзнавайки своята изключителна роля.

И тогава Топорик хвана Гнедой за свободната ръка, а другата протегна на директора и по ръката усети как се разтресе и заплака твърдият като камък педагог Георгий Иванович. Устните на Колча също затрепериха и той все се сдържаше: престани, това е левкемия, рак на кръвта и всички очакваха този ден, а сега ти трябва да кажеш слово.

И изведнъж разбра: той плаче не заради Гошман, най-главният сред тях. Той плаче след като видя как се хванаха за ръка всички в тази колона. Може би това детско шествие с немного размесени стърчащи възрастни се хvana за ръце, за да устои пред бедата, с която ги бяха наградили най-близките им хора? Може би по този наивен начин децата се бранеха от нещастието, с което свършва непонятното бъдеще, по каменистия път към което някои ги застига и смъртта?

Автобусът се движеше колкото можеше бавно, след него бързайки вървеше детската тълпа и минувачите спираха поразени, разглеждаха това невиждано шествие, лицата им се изпъваха, говореха си нещо един на друг, след това кимаха, изглежда вестта, че погребват момченце, се движеше самостоятелно по пътя, по тротоара, макар никой от съпровождащите да не казваше нищо, всички мълчаха и безспорно това беше изключително странно — почти триста мълчаливи деца, бързащи след автобуса.

И все пак никой не се присъедини към шествието с изключение на три-четири момчета с велосипеди, които нямаха работа, никой не пожела дори от любопитство да сподели скръбта на възпитаниците на интерната — наистина кой ли сега споделя нечия мъка — може да поразпитат, да погледат, да побъбрят напразно... Но не за детските погребения — а за скъпарските, богатите, с лъскавите ковчези и

гастролиращи музиканти в черни смокинги и бели папийонки на вратовете...

Както и трябваше да се очаква, на гробищата се образува стълпотворение, май отдавна толкова хора не бяха изпращали покойник, и отначало гробарите викнаха веднъж-два пъти на децата да не тъпчат чуждите гробове, но веднага се отказаха: нищо не можеше да се направи — малчуганите се качиха по гробовете, без изобщо да се извинят на онези, които лежаха долу, защото мъката, която ги беше обхванала, беше ето тук и сега, а това, което е било преди, можеше и да почака.

Отвориха ковчега и Колча отново трепна — и от общата въздишка към Всевишния, която се издигна над гробовете, и от Гошкиния вид: той беше съвършено плешив, с глава гладка като коляно. Топорик знаеше, че оплешивяват от обльчването, самият Гошман му каза, когато се видяха за последен път, но едно е да кажеш, а друго е да видиш, още повече на гробищата...

А той говори много несполучливо, макар че Георгий Иванович го похвали. Някаква дъвка за това, че всички те няма да забравят Гошка, най-добрият от момчетата.

А се канеше да каже съвсем друго.

— Ето аз — мислеше да каже Колча, — Николай Топоров — и всички биха погледнали към него, защото и така знаеха как се казва. И тогава би пояснил онова, за което никой не се досещаше: — Съкратено: Ник-То. Разбирате ли? Никой. И Гошман е никой, и всички вие сте никои. И на никого ние не сме необходими. Освен на самите себе си. Само ние самите можем да си помогнем един на друг.

И всички щяха да гледат момчето на име Никой.

Той вече порасна, излезе от вратите на интерната, учи се някъде и кара скъпи коли. Значи знае какво говори.

3

На погребенията, то се знае, на децата не се полага да пият, а наливаха на възрастните, в които влизаше естествено и Колча. Той пиеше, без да отказва, отново примрял, с вцепенена душа. Неизречените думи го потискаха, късаха се от него, а той мълчеше, пиеше водка, която му наливаше в чашата щедрият Никодим — това беше неговият час! — и почти не замезваше. В резултат на това се напи — и още как!

На сутринта се събуди от страшно главоболие, повърна и връщайки се от тоалетната, намери на дивана своя първи костюм в съвсем непотребен вид — целият овалян в прах.

Колча изохка, това означаваше не друго, а че е падал, търкалял се е — срам и позор. Но как ли се е приbral? Той не помнеше.

Всевиждащият архангел Валентин се появи, смеейки се и с мрежичка с бира, поизлекува братока си, сложи го да си доспи, като поясни, че всичко знае, няма претенции и му дава два дни почивка, не повече.

Топорик спа, събужда се, отново спа, разхлажда се под душа, чисти костюмчето си, срамува се от позора и се напъваше да си спомни къде и как е паднал и по какъв начин е стигнал до дома си. Не можа да си спомни.

След два дни, привечер, той се осмели да излезе от къщи и тръгна направо към гробищата. Навсякъде цъфтяха люляци, ограждайки стария парцел земя, градското място на покой, и по пътя Колча отчупи няколко кичести клонки. Гробът на Гошка беше в същия необгрижен нов вид, какъвто го оставил интернатът: малък стълб с името, едва засъхнала глина, направена на хълмче, единствен венец с почти бюрократичен надпис. За двата дни изглежда тук никой не беше идвал: детските сълзи изсъхват толкова бързо, както и бликват, а възрастните — те май не са на себе си след бъркотията по погребението, а и друга работа ги притиска.

Колча тикна люляковите китки в жълтата земя, постоя малко, кимна на Гошман нещо като извинение за неволното пиянство, тръгна

към изхода. Когато излезе от вратата на гробищата, зад гърба му някой леко му подсвирна. Той се обърна: беше Валентин. Свикнал да не се учудва, Колча тръгна към него.

Същият ден те отново пиxa у дома, при Колча и този път се напишефът, наистина не остана да нощува, извика волвото с един от мутрите. Поменаха Гошка, макар Валентин да го беше виждал само веднъж, в онази прощална интернатска вечер, в брезовата горичка и почти не го помнеше, говориха за покойната майка на Топорик и дори пиxa за нея, бог да я прости, и по-големият брат обясни на Колча, че е лесно да осъдиш и затова не съди, за да не станеш и ти подсъдим.

Коля кимаше, без желание пиеше, опитваше се да мисли по темите, които задаваше Валентин, но дали заради неотдавнашния пиянския шок или просто затова че никакви мисли не му влизаха в главата — нищо не се получаваше. Спомни си как влезе в църквата, как даде пари за свещички, за слабичките старци, които бяха любезни с него, но своята майка, царство ѝ небесно, все пак не можеше да си спомни, не можеше...

Дори момичето със синя рокля, тази чудна Палечка, изгряла на прага на неговия живот, не можеше да си спомни смислено и се ругаеше за това с най-лоши думи.

— А помниш ли — насрещ разливката го попита Валентин, — аз ти обещах да стреляш с винтовка? С оптически мерник?

— Аха! — съгласи се Колча.

— Тъй че аз намерих. Готов се. Ще я изпробваме на нашето място.

Но винтовката се появи не на другия ден, не след седмица, а след половин месец, когато погребението на Гошка малко се поотдалечи и остана в миналото. Всичко си вървеше по реда — всекидневните обиколки, събирането на данъка, обедите с мутрите без участието на Топорик, сега към него бяха излишно снизходителни и пътуваше само ако босът заповядва, обядваше в компанията им, ако му предложеше Валентин — беше неудобно да откаже. Зоната на тяхното влияние, както разбра Топорик, много се разшири, измени се и структурата: на обяд не се събраха всички бойци, както преди, а само командирите. Разширяването на щата доведе до свиване на сътрапезниците: сега често пируваха само командирите на командирите. Веднъж в колата

Валентин никак между другото отбеляза, че в резултат на преговори, натиск и сливане целият град му е на подчинение. Целият.

Топорик не знаеше, само се досещаше какво означава това, та дори и заради факта че Валентин все по-често се появяваше в неговото апартаментче и му казваше да извади куфарите от пода. Колча слагаше сребристата кутия на дивана и по навик гледаше да отиде в кухнята, но босът се смееше, предлагаше му да остане и да гледа — тайни няма от него и се шегуваше, когато все пак Топорик излизаше: „Това няма да ти помогне“.

Колча не се съмняваше в това и все пак сърцето му се свиваше от пачките с пари, като че ли нещо мръсно имаше под леглото, ненапразно никога не лягаше на него, а спеше на дивана.

Предварително знаейки неговите мисли, Валентин след като затваряше куфара, дълго си миеше ръцете в банята чак до лактите, а изтривайки се до сухо, обичаше да повтаря:

— Съгласен съм, съгласен съм с теб, това е мръсна работа, още малко и ние с теб ще пратим всичко по дяволите и, както мечтаеше Остап Ибрахимович, ще отидем в Рио де Жанейро да си купим бели панталони и да се къпем в океана.

Превиваше се от смях, разрошваше косите на Колча, тупаше го по гърба, караше го да повтори кодовите цифри на ключалката на сребристите каси, подчертаваше: той наистина няма тайни от него. Колча въздишаше. И макар да се усмихваше в отговор и да кимаше, плашеше го необяснимата доверчивост на господаря, нали все пак не му е роднина.

Изглежда прекалено го убеждаваше, този умен и безстрашен човек — повтаряните от самия него примери: че от сираците стават най-добрите еничари, телохранители, изпълнители на всяко желание на стопанина, неотдавнашният пример с румънския вожд Чаушеску го умиляваше до сълзи, нали той беше съставил от изоставени деца личната си охрана, главната служба на тамошното КГБ, станал беше като баща за тези пораснали нещастници.

Наистина това не спаси Чаушеску, но пък тези въоръжени момчета, според разказите на Валентин, са защитавали до последно своя баща.

— Аз не ставам за твой баща, но поне за по-голям брат ще ме зачислиш ли? — усмихваше се Валентин, обръщайки се към Колча, а

той всеки път се смущаваше да стане дори мислено равен с господаря, навеждаше глава, мънкаше и се свиваше като срамежлива мома и изглежда, че това най-много се харесваше на шефа.

А пък един-два пъти без причина се заяде с него.

Първият път в колата, когато се връщаха от Москва, после в дома му, след като вече бяха закопали куфара:

— Сериозно ти говоря! Сериозно! Без шаги! Ти си мой наследник, ако не дай си боже... И се дръж като наследник.

Защо той? Защото Валентин също е от дом ли? А пък на тази тема повече дума не обели. Къде е този дом? Как е попаднал там? Какво се е случило после с него? Непрогледна мъгла. Някаква странна абракадабра и при това абсолютно засекретена. Непрекъснати думи за наследника Топорик, а той дори не знае къде живее господарят. Като е конспирация, да е конспирация. И постоянни жени няма Валентин. Не го ръководи никаква женска ръка — макар че е мъж в силата си. Ами ако е импотентен, тоест не може? Или пък е някакъв велик моралист, Колча бе чул някъде тази непозната дума. Или отново е нещо, което не виждаше?

След две седмици Валентин предаде по телефона в училищната работилница къде и кога ще чака Топорик, а когато той отиде, скочи в мерцедеса по-бързо от обикновено и нареди да отиват към сечището в покрайнините. Отначало Колча даже не забеляза малкия вързоп в ръцете му, но когато стигнаха до мястото и стъпиха на меката, вече изсъхнала копринена трева, попиваща стъпките, Валентин извади нещо продълговато, завито в хартия, скъса вестника, разкопча кальфа и с три ловки движения сглоби винтовката. На всичко отгоре с оптически прицел. Че и със заглушител.

Минаха няколко метра, огледаха мястото на паричния некропол, който не се различаваше от заобикалящата го избуяла трева, малко отстъпиха, избирайки по-сухо място за позиция и Валентин зареди оръжието. Първият изстрел му заприлича на звука от спукан балон, който не е надут силно, докрай. Отначало босът изстреля един пълнител, после подаде винтовката на ученика си.

Впечатлението от ритането на пушката беше по-силно, отколкото звука на изстрела, но това бе лесно за преодоляване като се слееш с приклада, особено коленичил. Целта — бреза, съскащ звук, тласък и усещане за някаква пълнота, някакво особено значение. Петнадесет

изстрела поред, може дори в кратък откос, оръжието си има име — автоматична винтовка. Може да водиш война и никакви си пистолетчета за нея са същинска дреболия.

Отново у Колча избуха необяснима сила и сигурност в себе си. Не само ръцете му получаваха страшно продължение, но дори и мисълта. Само да намисли нещо, каквото и да е, и неговата мисъл ще настигне когото поиска. С усилието на волята той отхвърляше от себе си тази възможност, тази власт, но я чувстваше почти физически.

Докато я отстраняваше, това се получаваше лесно. Но колкото по-добре овладяваше оръжието, което разглобено, сега се пазеше във втория куфар под леглото, толкова по-често, в отсъствието на Валентин той я сглобяваше, прицелваше се през тюлената завеска в кучето на двора, в клонката на липата, в консервната кутия, която се търкаляше в прахта и толкова повече му се искаше отново да види боса и отново да отиде с него в покрайнините, за да разстреля отново белеещият се в далечината ствол на брезата.

Куршумите на Колча лягаха един върху друг, Валентин учуден хвалеше ученика, а в Топорик се раждаше ново чувство: за пръв път в живота си той започна да се цени заради умението си.

Пък дори да е такова.

И изведенъж го връхлетя любовта.

Тя винаги идва изведенъж, изведенъж се случва, най-често без каквато и да е подготовка и естествено, без никакво уведомяване: моля, бъдете добри да се пригответе за изненадата и се измийте със сапун.

Момичето в синьо му се присънваше, Палечка се връщаше, без да я вика и то в най-неподходящото място, но той дори не мислеше да отиде при старата къща, където живееше тя, дори заради това, че нямаше никакво обяснение. Но ето, върви си той по улицата, вижда табелка „Библиотека“, тупва се за всеки случай по джоба — в него ли е паспорта? — и решително прекрачва под табелката, за да се запише и да вземе нещо за четене: той никога в никакви библиотеки, освен в интерната и училищната, не беше влизал и ето че се реши — а защо пък не?

Банални врати — има ги много в библиотеките — една, втора, пета и изведенъж — светкавица, озарение: тя!

Палечка стоеше зад устройство, подобно на тезгях, заобиколена отвсякъде с книги — на стелажа, зад гъ尔ба, на камари на тезгяха и встрани, и още, само че тя не беше в синьо, а в пепитено спретнато костюмче, и косата ѝ отново лежеше върху гърдите, май всичко това заедно се наричаше тургеневско момиче.

И ето че тя говори на Колча — няма никой друг — говори му любезно „Здравейте!“ и той в отговор нещо произнася, тя пита кой номер е, а той, глупакът не разбира, че читателите имат номера, едва се опомня и най-после обяснява, че би искал да се запише. Дава си паспорта.

Тя изчезва зад тезгяха, оказва се, че сяда, попълва някакво картонче, преписва от неговия паспорт нещо си, сигурно номера, адреса, фамилията, то се знае.

После се изправя и пита:

— А какво бихте искали да вземете?

Той трепери, не знае какво да отговори и тогава момичето, като се усмихва му задава подсещащи въпроси:

— Може би криминале? Любовни? Фантастика?

Колча не знае какво е това фантастика, защото мислите му са заети със съвсем друго и най-накрая пита:

— Познахте ли ме?

— Разбира се — усмихвайки се отново, отговаря тя, — аз и тогава разбрах, че вие сте син на Мария Ивановна.

Топорик не очакваше това, сякаш го удариха със собствената му памет — а всъщност в паспорта му бе записана същата фамилия като и на тяхната квартирантка.

— Ничий син не съм! — избърбори той глупаво, навеждайки глава.

— Във всеки случай не сте от управлението на народната просвета — разсмя се девойката. — А и спътникът ви — също. Вие шофьор ли сте?

— Да, нещо подобно! — облекчено се засмя Колча. И попита главното. — А вие как се казвате?

— Женя. — Без всякакви превземки тя веднага обясни останалото. — Уча в библиотечния техникум и съм тук на практика. А вие?

Този кратък въпрос накара Колча, якият момък, да загуби почва под краката си. Да каже ли, че учи за монтьор в ПТУ, че е от интернат? И макар че не обичаше да лъже — изльга:

— Уча в авиационно-техническия колеж.

В техния град имаше такъв, лъжата мина, а Женя отново се наведе над своя тезгях и заговори, като пишеше бързо с химикалката:

— Така и ще запиша...

— Да разгледам ли? — попита Колча, показвайки стелажите с широки проходи между тях, а по-точно казано, спасявайки се зад книжните стени.

— Разбира се, разбира се — каза Женя, — вървете, избирайте.

Той се отдалечи, пое си дъх, изтри потта, избила по слепоочията му: този кратък разговор, подобен на докосване, като нищо струваше повече от тежък изпит. Сега какво?

Колча бавно вървеше между книжните лавици, от време на време взимаше книги от тях, прелистваше ги без да гледа, връщаще ги по местата им — и все си мислеше какво трябва да направи по-нататък, какво да каже, как да завърже разговор. За какво?

Целият му опит за общуване с момичетата започваше и свършващ с интерната. Съседни стаи в спалните помещения, познатите момичета и девойки му се струваха различни само по дрехите. Привлекателни, макар и външно, там не се намираха — и мъжкарският, и женският пол се събираха тук не за своето понататъшно усъвършенстване, а поради нещастен случай, по-точно поради нещастен живот и, изпитали много от най-ранно детство, видели за своя кратък живот немалко мерзости на възрастните, събрани тук момчета и момичета се грижеха не за своите качества, мечтаеха не за своето мъжко или женско бъдеще, а се измъкваха кой както може от помийните ями на своите родители, а най-малко от всичко мислеха за мръсно вулгарните чувства между жените и мъжете. Нагледали се бяха на такива чувства, благодарско!

Така че Колча нямаше никакъв опит в общуването с момичетата като представителки на прекрасния пол, той познаваше мъченици като него в прости поли и скъсани чорапогащи, страдалки като него по самотност и изоставеност, невъзпитани и занемарени сътрапезници, и накрая — нещастни тъпи съученички, а ангели небесни със сини очи и тънки гласчета не познаваше, затова не знаеше горкият как да се държи по-нататък — къде да дene ръце, крака, как да гледа, какви думи да употребява, как да започне разговор — не знаеше.

Като въздъхна няколко пъти зад стелажите и съвсем неуместно сграбчи книжка от чуждестранен автор за Наполеон от поредицата „Жivotът на великите хора“, Топорик съвсем потиснат застана пред Женя и тя забеляза това.

— Охо, интересувате се от Наполеон! — опита се тя да подкрепи Колчината амбиция, а той неочеквано отговори твърде умно.

— Не мога да разбера — каза той строгичко, — защо той е тръгнал срещу Русия? Нали ако се беше спрял навреме, и досега на запад може би щеше да ни е съсед Френската империя.

Женя вдигна очи.

— А защо сте отишли в някакъв си авиационен, че и технически отгоре? Вие трябваше да учите история!

С една дума, без изобщо да знае за това, великият император Наполеон помогна сериозно на сираха. До затварянето на библиотеката оставаха минути, дойде истинската библиотекарка, погледна Колча,

освободи по-рано Женя и те тръгнаха надолу по улицата към нейния дом, като разговаряха за какво ли не.

Отначало, разбира се, за Наполеон. За това, че изглежда за великите хора няма линия, която не бива да прекрачват.

— Не само за великите! — обобщи Женя.

И ако същият този Хитлер беше запазил чувството за мярка, ако не беше нападнал СССР може би и досега щеше да управлява цяла Европа.

— Не ти ли се струва — питаше Женя, — че в края на краищата, това, което става сега у нас, в страната — това е победа за Хитлер?

Отначало Колча, то се знае, не се съгласяваше, но когато Женя започна да свива пръсти — разрушаване на СССР, война в Чечения, власт, която няма мярка в кражбите и мисли само за себе си, най-накрая чуждестранна валута в оборот, американска, а главното — разрушени заводи, пустеещи шахти, богаташи — нима това не е победа на Хитлер? — той беше принуден да признае нейната правота и да се съгласи.

— А порното навсякъде — говореше Женя, — ето погледни списанията в павилиона, филмите по телевизията! Това не е ли нечия победа? Не е ли наше поражение? И всеки се страхува от всеки, и аз би трябвало да се боя от тебе, разбиращ ли? А пък аз, глупачката, не се страхувам, макар че трябва, и ако ти самият не беше ми предложил да ме изпратиш, то аз щях да те помоля.

Топорик изведнъж се опомни. Току-що той като паун переше ярката си опашка, съдеше Наполеон и Хитлер, без нищо сериозно да разбира от това, а Женя из един път го приземи, макар и с уж риторичен, но ясен въпрос: а кой си ти, момче? И защо не трябва да се страхувам от теб?

А в действителност — от него не само може, но и трябва да се страхува. Самият той засега не беше направил нищо страшно, напротив, сякаш се беше прикрил под чужд, макар и опасен покрив. Но покривът му е такъв, че Женя не трябва дори да се приближава до него. Защо като че ли злоупотребява с доверието й?

Той замълча, но Женя го разбра по свой начин и заговори на тема, интересна за него.

— А за твоята работа... За вашата... За Мария Ивановна аз само съм чувала, но никога не съм я виждала, тя е заминала година преди да

се родя. А вие какви ги дрънкахте за сина й — учел се за дипломат...
Защо излъгахте?

Колча беше готов да пропадне вдън земя, спасението беше само да признае, че не той е търсел майка си, а Валентин — неговият възрастен приятел, те са познати отдавна, от много години — все пак не мина без лъжа — а майка му го е изоставила в сиропиталище.

— Мария Ивановна? — спря се Женя. — Ама че работа! Ще попитам мама. Тя никога не е казвала такова нещо.

— Может да не е знаела?

— Может...

Те се разхождаха, както се разхождат всички влюбени на света — до късен здрач, когато лампите светват по къщите. А на Колча сякаш му поникнаха криле — освободи се от лъжите, почти каза истината и ето, нищо страшно не се случи. Женя не се отдръпна от него като от прокажен, напротив — беше ѝ страшно интересно как е там в интерната и той ѝ разказа за детския живот зад оградата някак потискайки и туширайки неприятното, а правейки приятното малко по-забавно, по-смешно и тя, наивната Палечка, му вярваше, пръскайки сребърен смях.

Тази нощ, колкото и да е странно, Колча спа непробудно и сънува щастлив сън: Женя в пълен ръст, Женя отстрани, Женя се усмихва, мръщи, мълчи и нещо говори.

Целият му сън — само Женя.

5

Той се разтвори в Женя, потъна в нея. Всеки час, всяка минута си спомняше за нея, мислеше за думите ѝ, прекарваше през ума си като скъпоценни перли нейните мисли, фрази, усмивки. С часове престояваше в читалнята, поглъщайки безсмислено страници, само усмихвайки се да ги прелисти обратно и да чете вече прочетеното отначало, след това отиваше да върне книгата, дебнейки кога Анна Николаевна, щатната възрастна библиотекарка ще отиде във фонда, в читалнята или в магазина за кефир.

През лятото в библиотеката имаше малко хора и като оставаха сами, те сякаш се впиваха един в друг със своите безкрайни разговори и Женя винаги беше напред, тя се оказа по-силна, само че не беше ясно — дали е по-умна, със сигурност е по-начетена, по-развита — това е така и Колча не я догонваше, веднага ѝ отстъпи лидерството. Обаче се получаваше, че той отстъпва от учтивост, от рицарство, от уважение към нейното мнение и към нея самата, а това не може да не се хареса дори и на най-младите жени — преди всичко на най-младите.

Всеки ден те се разхождаха до късно, нощем Женя му се присънваше и всичко се сливаше в едно младо и прекрасно ухажване, в щастието да опознаваш близка душа — от все сърце, без разбор, без размишления — непрекъснато, денонощно — без нощи и дни.

Те не забелязваха времето — дали вали или грее слънце, не забелязваха глада и жаждата, чуждите погледи и думите на минувачите. Те тичаха през дните и нощите, без да се разделят мислено, здраво хванали се за ръка и не губещи нито минута от усещането за взаимна благодарност и привързаност.

Всевиждащият Валентин не можеше да не усеща ставащото, но пазеше Колча. Своите бележки той предвидливо оставяше в апартамента на най-видно място, та да не може да не ги забележи влюбеният рицар, а за нарежданията си, във вид на учтиви молби, съобщаваше предварително. Въздишайки Колча излизаше от читалнята, предупреждавайки Женя, че ще се върне скоро, тичаше в гаража, палеше колата, препускаше след шефа си по неговата работа,

впрочем работата му беше само една и се извършваше в най-неподходящото време — привечер.

Те се упражняваха. Женя не излизаше от главата на Колча и отначало той стреляше по-лошо, отколкото трябва, но после разбра: колкото е по-спокоен, което значи по-точен, толкова по-бързо ще се освободи.

Веднъж шефът, като го похвали за отличния резултат, със смях подхвърли като на шега:

— А човек ще уцелиш ли?

Без да се замисли, разтопен от похвалите и бързащ към Женя, Колча се изтърва:

— Какво толкова!

И се стъписа. Но беше късно. Валентин стана сериозен и не го пусна от кукичката, която беше налапал.

— Добре. Ще видим.

И веднъж видя, като преди това поясни, че привечер ще отидат в съседния град и прибави, смекчавайки положението:

— Кажи на приятелката си, че работата е неотложна.

Естествено, че Колча не каза нищо подобно, просто обясни, че един приятел го моли да му помогне, а пък че е шофьор по съвместителство, че заработка допълнително и това е голяма помощ при учението му, той отдавна беше полуизлъгал Женя.

Тя лесно се съгласи, показваща пълно разбиране и Колча с Валентин напуснаха града на здрачаване.

Щом излязоха на шосето, Валентин започна внимателно да обяснява на Колча, че не е толкова проста работа да стреляш по човек и те не се канят да причиняват вреда никому. Автоматичната винтовка е предназначена преди всичко за самоотбрана, обаче дори когато се браниш от несправедливостта на нападащите, трябва психически да си готов да се прицелиш в жива цел, а после, ако няма къде да отстъпваш, да не останеш длъжен.

Не, обясни той казаното за първи път доста отдавна, не е лесно, съвсем не е лесно да се стреля по жив. Трябва да свиква с това. Постепенно.

— Сега ще ти покажа — каза Валентин и Колча се напрегна.

Те стигнаха до съседното градче, спряха в покрайнините му. Недалеч, на около сто метра имаше неравна редица от едноетажни

къщички. Във всяка светеха прозорци, някои нямаха пердета, така че кружките без абажур светеха особено ярко.

Пипнешком Валентин сглоби винтовката, спусна страничното стъкло на мерцедеса, прицели се в един такъв прозорец, тресна изстрел — и лампата изгасна.

— Видя ли? — попита той. — Колко е просто! В лампата. Отдалече. Нищо особено. Е, ще се изплашат, ще се развикат. Но ние никого не засегнахме. Ще опиташ ли?

Той произнесе последната дума лениво, все едно без желание, но Топорик познаваше този навик на шефа си: колкото по-меко, толкова по-сурово. И най-добре веднага.

Излезе от колата, прицели се в нечий прозорец, натисна спусъка. Безотказна беше тази играчка: светлината угасна и на шега Топорик се прицели в лампата на уличния фенер. Щрак — и отдалече се чу слаб звън на стъкло. Колча се разсмя.

Смееше се и Валентин.

— Вярвах ли ми? Всичко е много просто! Нищо ужасно няма! Просто трябва да можеш!

А друг път, вече през деня, също от голямо разстояние, той нареди на Колча да гръмне крава, която пасеше в полето. Тя падна като подкосена, Топорик се притесни — разнесе се вик на жена, но за тях никой не си помисли: Валентин седеше зад волана и караше бавно колата, а от задната седалка Колча изпълни този кървав урок.

— Не тъгувай! — успокои го босът. — Кравата не е умряла, сега ще я одерат, а месото ще продадат. Трябва да се тренираме на бели хора. — И погледна Топорик в огледалото за обратно виждане. — А, бял човек?

Колча кимна, той усети, че ръцете му се тресат и сърцето му ще изскочи: не се оказа толкова лесно това упражнение по жива цел. Но след половин час каране с похвалите на Валентин и леката музика, той съвсем се успокои. Освен това шефът награждаваше за тези упражнения. Онези лампички струваха две стотачки, а кравата — три. Разбира се в зелено. А сега те му трябваха — ту за нова риза, ту за по-прилични обувки, нали като се пригответяше за Женя, той сега се гледаше в огледалото с твърде взискателен поглед. Освен това и за всякакви дреболии — за сладолед, за малки бутилчици „Спрайт“ или „Кола“, това сега е модно, да ходиш с бутилчица в ръка.

Веднъж Колча си помисли, че прилича на гмуркач. По заповед на командира се пльосва под водата, за да не се вижда отгоре, отива да стреля по лампи, да убива крави, да тренира в брезовата горичка, над гроба, в който лежат парите — все едно изчезва от повърхността на своя легален живот, познат на Женя, а като изплува, отново се явява при нея предишният, извън подозрения.

Той не мислеше, че всичко може да се разкрие. Най-малкото от неговата Палечка, за останалите отдавна престана да се интересува, по-точно останалите чисто и просто ги нямаше в неговия живот: преподавателите от ПТУ бяха в отпуск, заядливите злобари, бившите му съседи в общежитието се изгубиха в пространството на ваканцията, заминаха за родните си стрехи, а пък интернатът беше накрая на града.

Тези обстоятелства се превръщаха в късмет — никой от старите му познати, които можеха да видят, те не срещаха по пътя, когато двамата с Женя се разхождаха из градчето с бутилчици безалкохолно в ръка. Пък и много ли скриваше той от нея?

Когато оставаше сам, Колча се измъчваше, въздишаше, струваше му се, че още малко и ще рухне ако си признае, че учи в ПТУ, а не в колеж, че се занимава с ракет и самият той е ракетър, макар законспириран, недействащ, но преминаващ странна и опасна подготовка, а и освен това е пазител на тайни, може да се каже — еничар. И ако тайната за ПТУ може да се оправдае, то всичко останало и всяко поотделно е съкрушително, а ако е всичко заедно — провал.

Той си представяше какво ще стане, ако Женя научи истината, ставаше му зле и той, по кучешки, умилкващо се я гледаше, предварително измолвайки прошка, а Палечка се объркваше от тези негови погледи, подозирайки в тях съвсем други желания, плашеше се, изведнъж си спомняше, че съвсем нищо не знае за това момче, подозрително мислеше — защо той все пак малко разказва за себе си, пък дори да е израснал в интернат.

Тя го жалеше, и да, обичаше го, но с първа, немного дълбока любов, приемайки за истинско чувство и тези негови молещи погледи, и своята собствена жалост към момчето със същите като нейните светли очи.

6

А в интерната се случи нещастие. Недалеч от него имаше магазин за домашни потреби, някога държавен, а в днешни времена — частен. В двора на магазина стояха бутилки с някакъв разтвор. Момчетата от интерната влезли в двора, изсипали кашоните, разлели разтвора, после някой щракнал клечка кибрит — всичко пламнало и ручейчета от горящия разтвор потекли под постройката. Всичко изгоряло и сега собствениците заплашват директора, че ще го дадат на съд за причинените загуби.

За всичко това разказа на Колча пак същият Гнедой, който нахълта още от зори да проси пари за цигари и Топорик реши да отиде с него при Георгий Иванович.

Тръгна с мерцедеса, без да знае впрочем защо си позволи това изфукване — едно е да е заедно с шефа, друго е — да е сам. Но колата някак странно подкрепяше Георгий Иванович — когато плавно шумолейки мерцедесът спря до олющения вход на учебния корпус, където беше тесният и неудобен, като кутия за моливи, директорски кабинет, той изскочи на площадката, все едно му беше пристигнала на помощ велика сила. И когато видя Колча, не се разочарова, а го хвана за ръката, повлече го със себе си и още от коридора започна своята вълнуваща изповед:

— Разбиращ ли, Николай, по закон нали аз съм баща на всички ви, разбира се, извини ме, освен на тебе, а така — отговорен съм за всяко от децата. По за-ко-на! И отговарям за всички до един. Да ги храня, да ги поя — аз съм длъжен. Да ги уча, да ги лекувам — пак аз. Да ги обличам, да ги обувам — отново аз. А не дават пари, както преди. Чувал ли си такава дума: отчисления? Не? Ами, слава богу! Да допуснем, че някаква база дължи на бюджета данък. И на мене ми е разрешено да взема, например, храна за децата. От този данък. За негова сметка. Разбиращ ли — храна! И тичай като пале, търси, ако си нямаш работа, уговаряй някакви началници, моли ги да дадат веднага храна вместо тези бъдещи данъци. На друго място моля за прах за пране, за сапун, за макарони. На трето — за ризи, панталони, сандали,

на четвърто — за учебници. Превърнах се от педагог в професионален просяк!

— Как стана белята? — прекъсна го Колча.

— Можеш ли да увардиш всички? А семейството си го бива — засмя се Георгий Иванович, — двеста и петдесет души! Ще ме дават на съд. Съдът ще ме осъди да платя загубите. Не по-малко от двеста хиляди. Откъде? Обяснявам: пари не дават дори за храна, всичко е въздушна аритметика! И това ми било държава! И това ми било власт!

Двеста хиляди, пресмяташе в това време Топорик, това е повече от осем хиляди „гущера“. За куфара в блатото е истинска дреболия, но пък той не е скрит за нас...

Той си помисли — „за нас“ като „за мен“. Изхъмка — не се е отдалечил много от интерната, всички са му близки. Може след две три години, когато оттук си отидат Гнедой и Макарка, сигурно и той ще забрави пътя за тук. А може и да не забрави — какво да гадае!

Но осем хиляди — прекалено много са, няма да може. Хиляда и петстотин може да събере от предишните щедри жестове на Валентин, ами останалите?

Разбирайки, че без разговор с господаря няма да mine, Колча по-скоро по инерция попита какви са сега собствениците на магазина за домашни потреби, как е фамилията им и изведнъж го обля някаква горещина: той познаваше тези хора, някога беше идвал тук за данъка, те бяха платци на Валентин.

Сбогува се с директора, нищо не обеща, отиде до пожарището. Хората, които стояха около бившия магазин, моментално се обърнаха към мерцедеса и на Колча му се наложи да mine няколкото метра, отделящи го от собствениците, под внимателните погледи на намръщените мъже.

Някой изсъска зад гърба му: „Кръвопийци“ — но Топорик не се обърна, не трепна, кимна на главния и се отдалечи на страна с него. Запалиха по цигара. Доколкото Колча си спомняше, собствениците бяха двама, но с него тръгнаха трима и ако първите двама изглеждаха слабовати, то третият приличаше на тълст калкан — плещест, с едър гръден кош, широк отвсякъде.

— Предай... на когото трябва — каза слабоватият по-голям собственик, — сега няма да има кинти, налог.

Колча кимна, търговците облекчено въздъхнаха, отпуснаха се.

— Което си е така, така е — заговори Топорик с авторитетен глас: знаеше правилата на играта. — Аз за друго. Какво става с интерната?

— А какво? — заяде се младият. — Да си платят. Те хулиганстваха, те да отговарят.

— Все пак са сираци! — въздъхна Колча. — Какво да търсиш от тях?

— Сираци, значи са държавни, нали така? — попита големият. — Тогава нека държавата да плати.

— Ха-ха — не се разсмя, а проговори третият, — пий една студена вода.

— Окей — каза Колча, правейки се на строг, — на колко оценявате...?

— Не сме сметнали окончателно — опомни се по-големият, мислейки, че може да го изиграе. — Но отива към четиристотин хиляди. За властта — дреболия, нали са безотчетни.

„Охо — помисли си Колча — с тези трябва да си нащrek.“
Изхъмка.

— Хич не хъмкай, братле — каза младият, — всичко ще бъде официално, вече работи комисия от пожарната, ето го председателят.

Широкоплещестият мъж отново каза:

— Ха-ха.

Излиза, че той беше председателят.

— Ясно — отговори Колча, примижавайки лениво и изненадвайки се на самия себе си, кога пък се научи. — Ще се пазарим ли?

— Ти да не си хазната, държавата? — заяде се младият.

Старият пък обратно, застана нащrek.

— Да кажем първо, колко ви са загубите? Колко?

— Сега пък какви загуби? — отново се озъби младият.

— А ще ги признаете ли? — учуди се старият.

— Да предположим — лениво каза Колча, — в полза на сираците.

— Да не би да си от тях? — застана нащrek широкоплещестият.

— Ти пък какво искаш, пожарникар такъв? — кипвайки попита Колча и възмущението му се получи без грешка: той малко се поизправи, вдигна гордо глава. — Е, от тях съм. Ние покровителстваме

сираците, а не като вас, частния капитал. — И за сплашване си поигра с издутината като от оръжие. Като се обърна към дебелака, добави: — Комисията подчинена ли ни е? Нещо не си спомням?

Плещестият отново каза: „Ха-ха“, но сега без предишния шик, беше твърде вяло и макар че пред него стоеше хилав хлапак, дори да изглеждаше културен, но този борец от тежка категория разбираше с каква власт води този диалог и нямаше илюзии. Можеше да продължи. И Колча изрече:

— Стига майтапи, казвайте истинската цена. Плюс удръжките, — засмя се мислено като си като си спомни речта на Георгий Иванович и добави: — Отчисления.

— Сто и петдесет хиляди — каза по-големият собственик. — И нито рубла по-малко.

— Шест bona? — попита Колча. И се учуди. — И къде тук, при вас се пазеше толкова имущество?

Помогна му целият предишен мръсен опит. Само че преди той трябваше да преувеличава цената на продукта, за да вземе своето. Сега намаляваше. По-вярното е — връщащ нормалната цена. Нищо работа, по-точно обсъждайки, без да зачита никого. За това беше необходима хватка като на вързано куче. Оказа се, че Колча я има. Съчувство въздъхна, едва не пророни сълза, виждате ли, мъже, направих всичко, което можах, обърна се към колата и направи първата крачка.

— И всичко това е данък? — попита неясно дали възхитен или възмутен.

— Сто двадесет и пет — проговори по-големият, отстъпвайки по курса двадесет и пет рубли за долар. — Нали и ремонт ще тряба!

— А ако ни съдите, кога ще ги получите? — попита Топорик, вече не гледайки към тях, а все едно на себе си.

— На куково лято! — извика оня, който се представи за шеф на пожарникарите и беше ясно, че той вика не на Колча, а на своите партньори.

— Побирайте се в стоте — кимна Топорик, — четири bona. Затова пък ще ги получите веднага.

По краткия път към мерцедеса му се мярна познато младо лице, Колча механически кимна, без да се замисля много.

— Договорихме се! — извика отчаяно по-големият собственик и се затича към колата. — Кога да ги чакаме?

— Чакай — отговори Топорик. — Отивам да докладвам.

Той подкара мерцедеса и отиде обратно в интерната, за да успокои директора. Новината не го зарадва. Георгий Иванович не разбираше, че четири хиляди долара са по-малко от шестнадесет бона. И Колча знаеше, че той не симулира. За него дали четири хиляди или милион — са все еднакво недостижими величини.

На завоя като погледна в огледалото за обратно виждане, той забеляза, че след него бърза очукана жигула. Като че ли вече я беше виждал някъде. Май до изгорелия магазин.

Щеше да натисне газта и да продължи, но изведнъж удари спирачки така, че гумите силно иззвистяхаха.

Господи, та тази муцуна, която му се стори позната, май е на сервитьора от московския хотел. Какво прави той тук?

Не, нямаше опит Колча. Той трябваше да изчака тази жигулка, да я пропусне пред него, да погледне кой седи в нея и тогава щеше със сигурност да познае на задната седалка сервитьора.

Но той само изпсува и натисна педала. Мерцедесът изрева с всичките си конски сили и се втурна напред.

Всичко това приличаше на някаква лавина в планината. Току-що всичките тези Монблани и Хиндокуши си стояха в белоснежното си величие и мъдрост, когато само за миг снегът се свлече от тях и останаха само кафеникавите остри скали.

Господарят беше като побеснял. Целият му блясък, всичките му белоснежни одеяния изведнъж се смъкнаха.

— Ти разбираш ли за какво говориш! — крещеше той. — Четири bona, това да не са ти семки? Нашите мутри и без това имат мизерни заплати, за по-малко от хилядарка няма да намериш и пазач, какво остава за грамотен боец! Ами за мълчанието? Ами за да не крадат! Хлапе! Ти още не знаеш, нямаш представа? Аз на тези частници да им давам тяхното? Никакви отстъпки, нека си плащат налога иначе ние за какъв дявол сме? Цялата ни система!

Той скачаше, отново сядаше, с една дума страшно се дърпаše — четири хиляди „гущера“ му се струваха невъобразима величина, а когато Колча отбеляза, че хиляда и петстотин от тях той е готов да даде, едва не откачи.

— Ах, ти — крещеше той, — какъв си добричък! Какъв си хуманист! А аз значи съм скъперник и негодник! Това ли искаш да кажеш? Е, благодарско за всичко! А пък аз се старах, възпитавах достойна своя смяна, може да се каже наследник! Че ти, наследнико, всички мои капитали ще профукаш на бърза ръка!

Всичко това естествено бе съпроводено от многоетажните пируети на великолепния, могъщ руски език, единствен на света притежаващ всички възможни гами за формулиране на най-дълбоките и най-неизяснени мъжки чувства.

А Колча... Той не разбираше какво беше станало с шефа. Не можеше да го познае. Да, той беше супроводено от многоетажните пируети на великолепния, могъщ руски език, единствен на света притежаващ всички възможни гами за формулиране на най-дълбоките и най-неизяснени мъжки чувства.

три стотачки, две — за някакви си лампи — а сега се стиска за четири хиляди, за да спаси цял интернат, двеста и петдесет невръстни души!

Безспорно Валентин знаеше всичко, за което мислеше Колча и му крещеше в отговор:

— Не става дума за тях, за децата, не ги намесвай! А за държавния интернат! — Разсъждаваше точно така, както онези, потърпевшите. — Защо пък ние да сме длъжни да спасяваме тази скапана държава? Тя много ли се грижи за теб? За децата? За този нещастник директора? Мирясай, нищо няма да се случи с нашата нелюбезна държава, тя ще намери как да си уреди сметките за своите деца, щом не може свистно да ги нахрани. — Разбира се, Колча му беше предал изповедта на Георгий Иванович.

— И няма да ти дам да похарчиш твоите пари — викаше Валентин, — не си работил за тях, за да останеш отново с гол тумбак, сирако!

От тези режещи думи, от това словесно изтезание Колча подскачаше на дивана, не се съгласяваше с шефа и не отстъпваше, но само ставаше по-лошо. Намерил думи и съbral сили той изговори неприятното:

— А не може ли да получа аванс? За година напред? Ще го отработя!

Това изказване съвсем срази Валентин.

— Аванс? — извика той. — В нашата работа аванси няма! Не се знае какво ще стане след един ден! Аванс! Има само един аванс — за застрелване на враг. Но пък аз и врагове нямам, ясно ли ти е?

На Колча му идеше да каже нещо подобно — сега нямаш, но ще имаш и аз ще изпълня заповедта, само ми плати предварително. Но това би било чисто нахалство. Шефът и без това не беше на себе си, сигурно си мислеше, че Топорик е способен да вземе от сейфа, който беше в тайника. Или, не дай си боже, от заровения в земята куфар.

Той си припомни как майсторски проведе сделката на пожарището, как четири пъти намали цената от първоначалната, как изглеждаше в тези няколко минути на преговори — достойно, точно като наследник и ето че шефът не го подкрепи. Събори го, повали го в нокдаун, смаза го с цялата си тежест.

А може би е прав? В края на краищата интернатът е на държавата, ще се разберат, защо му е на него, хлапакът, да се навира?

Не, нещо в него се противеше на здравия смисъл. И на виковете на Валентин се противеше. Като цяло всички са прави, тези възрастни. А пък кой знае защо — не са прави. По някаква неясна, неизречена, неопределена причина.

Колча наведе глава, а брат му, шефът, го довършваше.

— Разбери — той вече му говореше с любезен и искрен глас, — не можеш цял живот да живееш като бандит. Сега ние печелим за бъдещето. Ще се махнем оттук — и ти, и аз — в някакви далечни страни. Или ще потънем в голям град. Ще обменяме тихо нашите стотачки! Една — тук, друга — там. За да не бъде забелязано от никого. И живот си живей. Чети си книжки. Ходи на кино. Ще постъпиш в институт. Защо не? В същия този институт за международни отношения, и наистина ще станеш дипломат, а пък ти, казански сирац, имаш това-онова в чутурата. И в институт ще попаднеш, сега с подкуп можеш където поискаш да влезеш, цялата работа е в размера, това е! Това е истината — колко имаш. Десет хиляди — са нищо. И сто хиляди вече са нищо. Половин милион — това става. А ти имаш хиляда и петстотин. Господи Боже!

И въздишаше.

— Успокой се, момче! Ти си прекалено добър. А пък добрите ги скъсват от работа. — И спря да философства. — Да знаеш, ще се оплача на приятелката ти.

Колча подскочи: не! Това беше забранена територия дори за Валентин. Топорик започна да кима, съгласявайки се с всичко, потиснат от една мисъл: по-далече от Женя, по-далече — това е негово лично, собствено, нека поискат от него каквото им скимне, но Женя да не закачат, дори да не се приближават до нея.

Защо ли не вземат да отидат някъде с нея, завинаги да се махнат от тук. Дявол да ги вземе — интерната, училището, Валентиновата шайка, най-накрая и парите.

Усмихна се на себе си. Какви са те с Женя? Влюбени? Е и какво? Тя има освен това и майка, и библиотечния техникум, и практиката, а той кой е? Да беше поне една десета част от Валентин, можеше да помисли, но изобщо — всичко това е бълнуване.

И отново Колча се почувства толкова малък и беззащитен. Такъв никакъв! Такъв ничий...

Стана му противно, тъжно, неуято. Би заплакал, но го беше срам от Валентин. Навел глава, той безволно седна, а когато господарят си отиде, хвърлил му на масата сто долара за сладолед, неочеквано си спомни за Зинаида и как тя го посвети в тайните на мъжкото достойнство, както се беше натряскал, и му стана толкова зле, че сълзите му отново потекоха.

Отначало само се просълзи, а после сълзите рукаха. Той легна на дивана, като си заповяда да не се показва в такъв вид пред Женя. Като се събуди, се сепна: в шумния разговор, потънал в спора, той забрави да каже на Валентин за най-главното: за онази сервитьорска муцуна.

Тази вечер шефът я подари на Топорик, може би опитвайки се по този начин да закрепи поразклатената си щедрост. Колча и Женя отново се разхождаха по оскъдно осветените улички покрай нейната двуетажна дървена къщичка, бърбореха за това-онова, най-вече бърбореше Женя, по-точно разсъждаваше и Топорик изведнъж с болезнена яснота разбра: те не са един за друг и никога няма да бъдат заедно.

Женя е умна, на нея наистина всичко ѝ предстои, такава Палечка ще си намери достойно място където поиска, дори в самата Москва и няма да се свърже с някакъв бандит, за да не си опрости живота.

Пък и той — нима има право да прекършва живота ѝ? Копеле, изоставено дете, което дори не познава майка си, момче, въвлечено в бандитски кръг. По-точно казано — Никой.

Той слушаше Женя, вглеждаше се в звездното небе, равнодушно разглеждаше невъзможните просветления на някакъв щастлив светъл ден, който се крие зад тази черна завеса, и не можейки да забрави, гълташе буците, които напираха в гърлото му.

Нямаше място за него на тази земя. Роден против волята на майка си, от никого нечакан, никому ненужен, дори на тази мила Палечка — може би на първо място на нея — той си оставаше самотно вълче на тъмния нощен път. Още миг — и ще се върне в своя горски гъсталак, още година — и ще стане злобен силен вълк, когото хранят краката и зъбите и ще стане, ако вече не е станал — отрепка в обществото, с една дума — изгнаник. И дори да може да седи в луксозния ресторант на някакъв московски „Империал“ — честно казано не би имал право на това. По бандитското — да, но според

честното право — не. И никъде няма да има за него честно място — лъжа е всичко, което Валентин разправя за далечни страни и спокойни убежища. Човек трябва да живее открыто и ясно. И не са необходими никакви богатства — само яснота. Бедна, дори болна — но яснота, и това е цялото щастие, нищо повече.

А вълците са твари от друг род. И той, Колча, вече започна да се покрива с вълча козина — та нима разговорът с пострадалите от пожара не бе признак? И Женя не е за него, и никога няма да има свои деца, никога няма да се завърже за детето си с нова нишка, няма да започне онова, което беше отказала да направи непознатата му майка — да протегне тази нишка от себе си към него.

И не му е писано, не му е писано...

Те седнаха на пейката, дори не се притиснаха. Сякаш не живееха в днешно време. Колча още нито веднъж не беше целувал Женя, дори не се стремеше към това, непрекъснато се въздържаше и те седнаха на разстояние един от друг. Женя замълча.

В това време мина група от четирима мъже. В тъмнината малиново танцуваха огънчетата на цигарите им — мъжете пушеха, размахваха ръце.

Като минаваха покрай пейката, скрита зад оградата на малка градинка, млад глас произнесе края на казана преди това фраза:

— А пък тази запечатана кутия ще я отворим веднъж завинаги!

Гласът му се стори познат.

— Така ли мислиш? — попита още един познат глас.

— Костелив орех е! — потвърди още някой, също познат.

Кавалкадата мина покрай тях с бързи крачки и Колча, връщайки се от своите висини на земята, се опомни. Познаваше и тримата. Първият глас беше на московския сервитьор, вторият — на касиера от групата на Тараканов, а третият — на мутрата Андрюха, мълчаливият ортак на Андреоти.

— Значи син на полка? — попита младият глас.

— Аха! — отвърна Таракан и четиримата се разсмяха.

Четвъртия Колча не го позна. Нещо му просветна.

Несъмнено, ставаше дума за него. Някога отдавна „син на полка“ го нарече същият този Андрюха, Валентин го подкрепи и мутрите макар и рядко, при това изключително внимателно, за да не обидят Колча, го наричаха така, но никога в последно време, когато неговото значение в групата незримо порасна.

Но помнеха, не забравяха. Не прощаваха.

Да, това беше за него и — бързо, с туптящо сърце Колча скочи от своите печални висоти върху тленната и грешна земя, с бедата, която се появи от случайно отронената фраза: ех, мъже, дори и в тъмната безлюдна улица, в нямото градче, трябва да си държите езика зад зъбите! Тук и стените имат уши!

Точно така става с хората. Неясни мисли, важни намерения, неотложни планове и дори любовта могат в миг да отстъпят пред лицето на опасността. По-точно — да се слеят в едно, да се свържат в целенасочено и точно действие въпреки своята, както ни се струва, несъвместимост.

Колча седеше неподвижен, слушаше тишината навън, която така не приличаше на грохота и сриването, които се случваха в него. Но той ненапразно расна под ръководството на блестящия Валънтайн. Независимо от последната им среща, от срива, който шефът си позволи. Той дяволски добре умееше да се преструва и да кипва, а в същото време да се усмихва нежно.

Така и Топорик изведнъж запя:

*Щом синята вечер се стопли,
Щом звездите светнат в небесата...*

Някога той пееше всичко това на вечерните трапези, доставяйки удоволствие на шефа си, но той пожертва дори и това скромно забавление, за да запази Топорик, да го отдели от мирската суета.

Той умееше да пази своя охранител, да не го вкарва в битовото рекетърско ежедневие и Колча съхрани в себе си великото знание на интернатската песнопойка, благодаря ви, Георгий Иванович!

А сега, когато всичко се сриваше, независимо от тишината и звездното небе, от любимото момиче Женя, която така и няма да научи колко много я обича, Колча тихично запя.

Да, точно така — въпреки Женя, защото той никога не би се решил да запее за нея. Той пееше на още някого, сигурно малко и на самия себе си, но не само. Изговаряше, изпяваше думите на стария романс, които в разговор дори и през ум не му минаваше да употреби — небесни, не съвсем достъпни, свързани във вълшебна нишка, а с мъката, която изведнъж го обхвана, като ударен от гръм, Колча насочваше своето чувство към някой незнаен, който го вижда в тъмнината, който единствен познава всяко движение на неговата душа — не, не човек, а невидим разум — единствен способен да различи момчешката мъка в дрезгавите небесни думи.

— Ето какъв си бил! — възхити се Женя. — А пък аз не знам думите.

— Нищо — утеши я той, — малцина ги знаят.

Като помълча, продължи:

— Виж какво... Аз може би ще замина. В друг град.

— За дълго ли? — Тя не се учуди много.

— Не знам. — Искаше му се да каже: „Завинаги!“, но я съжални.

— И тъй като — той заговори свободно, без страх, като отракан младеж, абсолютно сигурен в себе си, — тъй като аз заминавам, може ли да те целуна?

— Знам, че не се държа съвременно — отговори, като стана още по-сериозна Женя. — Но хайде да го отложим след твоето завръщане.

Той помълча, навел глава и попита:

— Ами ако не се върна?

— А колежа? — парира го Палечка. Така е, за всяка лъжа се плаща.

Колча не бързаше в последните мигове. Те вървяха мълчаливо до нейния дом, впрочем тя нещо говореше, но в него вече се беше затворила нужната вратичка и той искаше тя да се затвори. Женя не беше за него.

Но последните крачки измина, без да бърза, прощавайки се завинаги с надеждата за нещо съвсем друго. И недостъпно.

Те се усмихнаха един на друг в тъмнината, Колча стисна ръката на Женя, тя изчезна.

Той постоя още малко пред затворената врата.

Край!

По-нататък следващето неговият главен живот. Не знаейки какво го очаква по-нататък, той вътрешно усещаше какво е длъжен да направи най-напред.

Отначало тичаше в бавен тръс, а пред къщата слезе от тротоара и като спираше, на кратки прибежки се доближи до входа. Не по-малко от четвърт час се вглеждаше и вслушваше, докато не се убеди, че няма опасност. Като отвори вратата на апартамента, не запали лампата, а пипнешком в тъмнината отвори пода и извади разглобената винтовка. Излезе на стълбищната площадка и твърдо знаещ посоката на движение, се отправи не надолу, а нагоре, качи се на тавана и там зарови късия вързоп в насипаната сгурия.

Като се върна вкъщи, запали светлината и се изми. След това се съблече и легна на дивана. Не можеше да заспи, измъчващо се от това, че не знаеше къде да намери Валентин. Ругаеше се за своята покорност, за това, че нито веднъж, нали е уж наследник, не го накара да му каже къде да го открие в най-краен случай.

Ето го, крайният случай. Настъпи. Трябва да си плюе на петите, но нали това означаваше да предаде Валентин. Не, това не му допадаше — да мисли само за своята кожа. Ненапразно беше израснал в интернат — значи в глутница.

Само ние двамата сме от една кръв — ти и аз. Така шефът цитира „Маугли“ от Киплинг. Оказа се прав. Таракан, Андреоти, някой трети... И онзи сервитьор, той пък какво общо има? Излиза, че Валентин е предаден от неговата си банда. Разчитат да бъркнат в неговата каца с меда. И заради това трябва да го предадат! Предават него, а наемат новодошъл. За какво — не си струва и да гадае.

Наемен килър. Или още по-лошо. Някаква столична акция, превземане на чужда територия? Съсредоточават властта в свои ръце...

Ако всичко е точно така, Валентин може да постъпи по два начина. Първият — да нанесе изпреварващ удар. Те двамата — шефът и Колча — без церемонии биха направили това. Не е необходимо

много — да изолират, да конфискуват, да отстраният убиеца. Останалите ще се разцепят и разпаднат. Някои ще се върнат при шефа и те могат да се окажат большинство. Други — ще се откачат, ще се изгубят, ще изчезнат. Тези другите трябва съвсем да си сменят козината и никога да не се връщат тук.

Но изглежда е останал вариант втори. Инициативният. Бандата прибира боса и изтърска запасите му. От кого? Разбира се, от охранителя, ненапразно в бойната група е Таракан, касиерът, второто по доверие лице след охранителя. Третото в общата таблица на ранговете.

Топорик скочи, не трябаше да бездейства. Той измисли — да обиколи обектите, да поразпита къде е шефът му. Това е наивно, но все пак... Да си лежи просто така, когато животът на брата е в опасност, не само е глупаво, но е престъпно. Както и да се бяха скарали вчера, подобър от него човек на земята още не беше срещал.

Нека Колча да не го разбира, нека всичко, което разказа за себе си да е абсолютна лъжа, менте, нима това е важното? Той го обичаше него, даваше му пари, повери му колата, тайно го определи за свой наследник — какво да прави, щом точно такъв човек се е изпречил на пътя на безродния хлапак.

Колча притвори вратата, обърна се, за да превърти два пъти и втория ключ и точно тогава му затиснаха устата.

Импулсивно той се опита да извика и да се изскубне, но го държаха със здрава лапа, вратите на апартамента се отвориха и го тласнаха назад.

— Разбира се, че можеш да викаш — каза Андреоти, — само че не е необходимо.

— Хайде, спокойно — проговори Таракан. — Валентин го няма вече. А ти ни дай парите му и върви накъдето ти видят очите от този град. Най-добре преди разсъмване.

Колча слушаше, вглеждаше се в сенките. Върху него се спускаше спокойствие от никакви надоблачни висоти, невидими за тези твари. В тревожни мигове от живота заради това негово спокойствие така го уважаваха момчетата в интерната — покойният добър мен Гошка, Гнедой с конските зъби, бившият пикльо Макарка. Разбира се, великолепният Валентин не можеше да знае за това достойнство на

Колча, а и да знаеше, с още по-голяма убеденост би го нарекъл наследник.

Но него вече го няма...

Как така го няма?

И щом шефът го няма, съпротивата не е ли безполезна?

— Хайде, хлапе, избирай — каза келнерът, — само знай, че ако не ги дадеш, няма да свършиш просто така. Ще те боли.

Топорик изобрази покорност, послушание. При него това ставаше не защото играеше. Той си беше такъв, какво да очакваш от сирак?

Отмести леглото, отвори тайника, собственоръчно извади куфарите — празния и полупразния. Даде ги на Таракан, назова числата на кода.

Включиха светлината, сега тя им трябваше.

Топорик разгледа гостите: сервитьора, касиера, Андреоти. Четвъртият го нямаше. Таракан разтвори широко куфарите, Андрей с големите лапи при вида на пачките от по петстотин рубли занарежда, но касиерът го прекъсна:

— Мълчи, глупак!

Премести погледа си върху Топорик.

— Къде са парите, момче? Къде са „гущерите“, охранителю?

— Не знам, не съм видял — без да бърза, отговори той, за да изглежда правдивоподобно. И добави сериозно: — Трябва да питате шефа, аз съм дребен служител, както и вие.

— Щом не искаш, твоя работа — каза келнерът.

И попита касиера:

— Колко би трябало да има тук?

— От един до един и половина, по наши сметки — отговори той.

— Милион долара.

— А на теб, копеле — каза учтивият някога сервитьор, — и хиляда ще ти стигнат. Казвай, къде са?

Колча сви рамене.

— Добре тогава — каза Тараканов, — вземай го, Андрюха. Ще го прочупим. Няма къде да се дене сиротинката. Трябва да живее. Ще го разбере.

Те го изведоха и го качиха в същата очукана жигула — сега Колча я позна. Не употребиха сила — Топорик не се дърпаше. Не пътуваха дълго — старинното градче не бе чак толкова голямо, заведоха го в една къщурка — ясно защо, за да не се чуват виковете. Обработваха го, по-точно казано, Андрюха — нали бяхме заедно, когато гръмнаха Антон, с кръв са оцапани ръцете ни — обясняваше — ама наистина, момче, ако шефът беше жив, ясно, има на кого да бъдеш верен, а сега?

Колча все не вярваше, че са гръмнали Валентин. Как така: едва вчера му крещеше, през цялото време беше до него, усещаше всяко движение на момчешката му душа и откликаше на нея и — хоп! Няма го повече. Изобщо го няма? Не съществува на земята?

— Как така го няма? — усмихна се Колча.

— Ами ето така — отговори Тараканов. — Поръчаха ни го. Сега трябва да си уредим сметките. — По пътя към къщурката келнерът изглежда не му влизаше в договора да изтръгва куфара. Това се падаше на своите.

А Таракан витийстваше:

— Много се забрави, въобрази си, че е император, всичко му бе позволено, прекалено много пари присвои. Предават ми приходите, а той ги взема от мен. Оставя огризки — и така с години! Колко може да търпи човек! Имаме семейства, ние рискуваме, а той обира каймака!

Говореше бащински, снизходително:

— Ти си още момче, Николай! Животът ти едва започва! Трябва да разбереш, че шефът и теб те ограбваше, и на теб не ти доплащаше. Ако върнеш скритото, остани в компанията, не сме против, сега ще имаме началник — охо! — по-твърд от твоя Валентин, и е от самата белокаменна, ще заживеем по-богато, а ако не искаш — свободен си да си вървиш, никой няма да те държи насила, доучи се за монтьор, тръгни на работа, само че има едно условие, известно ти е — на никого, никога.

— А къде е шефът? — не се сдържа Топорик. Това спокойно нравоучение го убеди: наистина го няма!

— За това не питай — пак така нравоучително отговори Таракан, — няма го и това е. Погребение няма да има. И така, къде са парите?

Мина му през ума: дай ги, нали не са твои. Нима не си мислил толкова пъти за това? И парите, толкова страшни, пълен куфар, не са твои, и домът, в който живееш, е чужд. И ти самият си помощник, пешка, наистина приласкана, отгледана от Валентин за бъдещи, засега неведоми дела, кой знае защо, без да бъде обиждана и осърбявана. Май все пак той наистина искаше да издигне пешката в царица, бурмичката да превърне в маховик, да си възпита отмяна. С винтовка в ръка. За какви ли неясни кървави дела го е готвел шефът — никога няма да разбере.

И как го е планирал? Да гръмне човек, за да се оцапа Колча с кръв — това вече не е братство на думи, а по наказателния кодекс, под силуeta на пандиза. Ето как той постепенно, без да бърза, но здраво стягаше юздите на сирашката изцапана, изплескана природа. Ето бонбони за твоите събрата от интерната, а ето и режим — очаквай изсвирване, не се съобразявай със собствените си работи, служи на господаря усърдно. Колча, както и всички обществени деца, немного силен в тези качества, без самият да забележи, бавно овладя такива мъжки достойнства като дисциплина, точност. И преданост към командира. Нима е лошо?

Но прекрасният Валънтайн беше многопластов, това стана ясно дори на Колча. И невидимо го водеше нанякъде. Едва ли към тихо убежище и далечни страни. До тях трябва да достигнеш, да се изкатериш. И на това открито поле към неясната цел има много неочаквани препятствия, дори да си силен и много опитен, да командваш другите и да притежаваш богатство.

Кой би помислил, че той просто така ще изчезне? Че така елементарно ще го премахнат него, най-силния от силните, най- внимателния от внимателните — нали дори Колча не знаеше къде нощува той. Излиза, че другите са разбрали.

Андреоти, изработил своето време на шофиране, подремваше, отвратителният Тараканов го буташе в хълбока, а с Колча не бързаше, обработваше го психологически.

— Ама как лъжеше той! — разобличаваше своя вчерашен бос, пред който трепереше като тенекия на вятъра. — И в Афганистан бил воювал. И в Чечня се бил. Проверихме го и се оказа — просто е лежал в затвора, крадецът! Такъв е като теб — от дом!

Той шибаше Колча, налагаше го по муциуната, в самия слънчев сплит му нанасяше удари не с юмруци, а с тези съобщения. Искаше да го сломи и доста успя, но не докрай. Там е работата, че Топорик не се прекършваше, прекалено го беше закалил предишният живот. От трън, та на глог! Че се огъваше, огъваше се, но да се пречупи — не ставаше, ето и сега се превиваше този момък, тънък закален прът, а не се чупеше. Последното изречение, новината, че Валентин е сирак, постави точката. Това той го знаеше. Валентин сам му го каза. А криеше от мутрите, дори той се страхуваше, че сиротството е като печат.

Печат?

Колча взе решение. Трябва да играе, да лицемери, да се преструва — влизаше в сила едно от изкуствата, на които го бе обучавал Валънтайн. Никога досега това не бе му се отдавало — прекалено беше открит, праволинеен, покорен. И ето че огънатият прът се изправяше.

— Внимавай, момче — спомни си ролята Андреоти с големите лапи, — ако продължаваш да мълчиш, ще започнем да те изтезаваме. Няма да умреш, докато не ни покажеш.

И изведенъж — все едно гръм за тези двамата тъпанари:

— Ex, и ти Андрей! Че нали заедно карахме Антоха. А ме заплашиваш, все едно съм враг. Все едно ще тръгна срещу цялата команда!

Таракан и Андреоти подскочиха.

— Трябаше да се убедя, че наистина шефът го няма.

— Ох-ох — въздъхна Андрей, — няма го, момче, честен кръст.

— Щом е така — каза Колча, — и аз ще кажа. — Той замълча, гледайки как Таракан и Андреоти се стягат, доволно се споглеждат: постигнаха своето.

— Нашият бос живееше твърде скъпо — говореше Колча и се удивляваше, слушайки се отстрани: аз ли съм това? — Правеше се на интелигент, разтакаваше всички, сякаш му бяха слуги.

— Така, така! — изпъшка Андрей, а Тараканов облекчено се облегна назад, възхитен от себе си: браво на мен, постигнах своето с убедителна психологическа обработка.

— А пък ти, момче, не си глупак!

— Да не мислите, че това ми харесваше? — издаваше сега Колча вече известните тайни, — да пътувам с него в Москва на толкова километри, да обменя там рубли за долари, да ги погребвам в някакви хрости?

— Ще ни покажеш ли, момче? — възбудено попита касиерът.

— Ами аз никога не съм смятал тези пари за свои — горещо възклика Колча. И беше искрен, сто процента. — А сега те принадлежат на вас. Щом шефът го няма...

— Ха — изрева Андрей, — за някого шеф, а за някого удавник — и Топорик потръпна.

Боже, ето какъв край бяха избрали за Валънтайн! Галантният мъж, техният благодетел и лидер! Той едва не повърна, но само се сви.

— Кога? — попита той Таракан.

— А къде е това? — отговори той на въпроса с въпрос.

— Извън града. В земята. Може би преди разсъмване? — Сега му беше жал за времето, искаше му се всичко да стане по-бързо. Докато никой нищо не беше усетил. Пък и през нощта, преди утрото те не могат да съберат бандата, впрочем по такива работи не ходят на тумба.

— Разбира се, момче — съгласи се Таракан, — браво, момче.

Колча разбираще, че поел инициативата, трябва да забива гвоздея докрай и то така, че да му вярват.

— А може ли — попита, — да остана в командата? Къде да се дяна? — престори се на нещастен той.

— То се знае, момче — великодушно, ликувайки от собствените си умения да влияе върху чужд мозък, кимна Таракан. — Та нима ние ще те захвърлим? Ние сме разбрани хора, а и ти прекалено много знаеш. Освен това ще получиш и дял, като премия. От секретния капитал!

— Exa, екстра! — възхити се Топорик, но заби гвоздея до главичката. — Само че за минутка трябва да се отбия вкъщи.

— Че защо — скара се Андреоти, — давай направо!

— Не, не може! — Колча дори се възхити от тъпотата на мутрата. — Там е планът. Схемата! И друга кола трябва, по-мощна. С тази няма да можем да минем.

Те му вярваха! Безрезервно! Обхванати от тайна корист, те се подчиняваха на момчето — да вземат богатството без останалите, кой ще провери колко е имало там, и това момче е доверчиво, хубаво е, че наивният сирак вече няма да може да потвърди.

Андреоти трескаво караше жигулата. Вече не следяха Колча, когато той изкара мерцедеса от училищния гараж: нали и той трябваше да продемонстрира видимо доверие. Андрюха дори се пошегува, когато седнаха в колата:

— Сега ние самите ще се возим на тези колички!

Разсмяха се. Когато стигнаха до дома му, Колча ги покани:

— Е, да отиваме?

— Аз ще си поседя тук — разпореди се касиерът, — а ти върви, кимна на Андрей.

В апартамента Колча се изхитри да вземе листче и химикалка и да се затвори за секунди в тоалетната. Там, сложил листа на стената, начерта драскулки, все едно схема, сложи я в джоба, пусна водата. Извади от шкафа голяма фирмена чанта от комплекта „Волво“ — с удобни за държане дълги дръжки: в нея куфар не би се побрал, но неговото съдържание — без проблеми.

Настьпи главното.

— Сега трябва да се кача на тавана — каза Колча и Андрей се учуди:

— Там ли криеш схемата?

— Лопатите...

Мутрата се оказа схватлив, послушно го последва. Колча беше точно пресметнал: в квадратния отвор на желязната стълба, водеща към последната площадка, Андреоти можеше и да мине, но много трудно. И той не се опита да го направи. Просто подаде главата си и се блещеше в пълната тъмнина.

Колча отиде до мястото, където бяха лопатите, а под тях винтовката, извади я, сложи вързопа на дъното, а отгоре натика двете титанови лопати. Чантата не се затваряше добре, но това нямаше значение. Взе парче навита дебела жица.

Главното действие отне няколко секунди. Още малко и щеше да се зазори.

Но природата беше благосклонна към Колча.

Хвърлил чантата в багажника, той се забави за броени мигове и гледайки как братокът му сяда в колата, накланяйки я на една страна, Колча отвори ципа и извади жицата. Сядайки зад волана, той я протегна на Андреоти, да я изправи, за да не губят време.

Колко ли време мина от мига, в който му запушиха устата? Цяла вечност. Но не повече от два часа.

И само ако се беше огънал, неговият живот щеше да се провали и прекърши. Сега той вървеше направо, по познатия път, водещ до горичката. Всичко му беше ясно. Ако намерят винтовката, ще каже, че е искрен докрай и освен парите предава и оръжието, но това ще е по-скоро в краен случай. Не мислеше, че ще се случи, ясно разбра: алчността ще надвие вниманието.

Освен жицата на Андрей, той даде и схемата на Таракан. Разбира се, той заразпитва кое къде е, Колча лъжеше с пълна para, повтаряйки след всяко изречение:

— Абе ще ги намерим, помня къде са. Само трябва да се опипа. С жицата.

Изваждайки лопатите, той не затвори багажника и отново се оказа предвидлив. Ами да, на сираците и нещастниците и Господ помага.

Когато стигнаха в горичката, спомнил си познатите места, Андрей заохка и занарежда: някога те, придружавайки шефа, се натъкнаха на група хлапаци, които на своя празник си пийваха коняк и водка, някъде тук, край един пън, но мутрата затова е мутра, защото беше забравил главното, но помнеше, че тук се бяха упражнявали да стрелят с „ТТ“.

Ех, Андрей, ти не знаеш, че оттогава хората много се промениха, включително и това момче, което не запомни от първата ви среща. Когато тръгнахте към низината, напразно ти глупаво помоли Колча да ти даде ключа от колата, като подчертава за сетен път гнусните ви намерения.

Нямаше време да хитрува, Колча веднага застана на търсеното място, макар че се поогледа, все едно сверяваше ориентирите и броеше крачките. Застана над зарития куфар и нареди на мутрата да бодне с дебелата жица. Тя веднага опря на желязо. Каза:

— Тук!

Мъжете с двете лопати запъшкаха, заохкаха: ямата се оказа все пак доста дълбока, метър и половина. После проблесна капака.

— Ето — каза им Колча, — а вие не вярвайте.

И се обърна, за да отиде до колата.

— Чакай — каза Андреоти, забивайки лопатата в земята.

— Отивам за чантата — небрежно отговори момчето с прякор Топорик. Топор. Топорище. — Нали трябва да ги прехвърлим.

— Нека иде — нареди пресметливо Таракан на мутрата и изглежда, за да успокои, да утеши и да приласкае неразумната сиротинка, го похвали за последен път: — Браво на теб, момче!

Те отново хванаха лопатите, сваляйки пръстта от сребристия капак, под който бяха милионите долари, тяхната несметна мечта, а Топорик отиде до колата, отвори багажника и ловко и сигурно без излишни движения сглоби желязото в огнено продължение на своята ръка.

Той направи няколко крачки напред, застана на коляно, облегна се на капака, хвана в мерника широкия гръб на мутрата.

Чу се привичният звук, както на тренировките, пукна се въздушен балон, гилзата излетя отляво и в кръстчето на мишената той видя изкривеното поразено лице на Таракан. Чуди се, подлецо!

Тряс.

Върху куфара мърдаше, мучейки, недоубитият Андреоти. Колча хвана на прицел главата му и отново натисна спусъка. Хубавото на автоматичната винтовка е, че може да стреля непрекъснато и не трябва да щракаш затвора. Не губиш време, ако трябва да изпълниш бърза задача.

Колча се наведе над тревата, намери в нея три гилзи. Едва сега разбра: беше се съмнало. Изстрелите прозвучаха тихо и дори не подплашиха птиците. Те се надпяваха и с пълен глас се радваха на живота.

Момчето се вслуша. Утрото едва започваше, сигурно беше около три и половина, четири часа. Оставил винтовката на капака и слезе долу

при куфара.

Отмести телата на мъжете, измъкна завитото в найлони сребристо хранилище. Отнесе го в колата и се върна.

Постоя над покойниците, мислейки си за нещо, извади ключовете на колата от джоба на братока. След това все пак ги бутна в ямата, сложи ги един върху друг. Зарови ги, без да се старае много.

Отново се върна при колата, разви куфара от найлоните, набра кода. Капакът се разтвори, разкривайки натъпканите пачки от зеленикави банкноти. Една пачка той пъхна в джоба си, прехвърли парите в чантата. А в куфара сложи разглобената винтовка. Следна в колата, пъхна ключа в контакта.

Преди да обърне, хвърли поглед на познатото място.

Заръмая дребна роса, сякаш навън беше не юли, а ранен октомври. Но птиците по лятному ликуваха, тях не можеш да ги объркаш с никакъв си дъжд, симулиращ есен.

Колча въздъхна. Спокойствието, което си бе внушил там, в нечията къщурка, свърши, изчерпа се, стопи се. Започна да го втриса.

Той сега не знаеше какво да прави. Къде да иде? Къде да се скрие? Защо да живее?

Запали колата, обърна, потегли към шосето, без да бърза пое по него встрани от градчето. Пред някакво мостче спря, взе от багажника куфара и лопатите. Отдалечи се в горичката, избра място, където реката ставаше по-дълбока, нещо като тъмен вир, внимателно пусна куфара. Хвърли отгоре и лопатите. На едно близко дърво, беше елха, счупи една кичеста клонка — за всеки случай.

По-нататък той действаше по-сръчно.

Върна се в града и прехвърли чантата в очуканата жигула, с която бяха дошли за него Таракан, мутрата и онзи келнер. Мерцедесът паркира в гаража, ключът остави в ключалката. В жабката на жигулата намери документа на колата и шофьорската книжка на непознат мъж.

Запали таратайката и потегли.

Отначало несигурно, после все по-бързо.

Колкото по светлееше, толкова повече коли се появяваха на пътя, най-накрая той се включи в потока, който водеше към Москва.

Топорик действаше разумно. Не излизаше напред, не превишаваше скоростта. Неговият раздрънкан автомобил като правило следваше в опашката на натрупаните заради ниската скорост камиони,

минаваше зад тях покрай катаджийските постове, а с вида си изобщо не привличаше вниманието. На една по-голяма и хубава бензиностанция с магазинчета и закусвални, той смени в обменното бюро сто долара за рубли, което не предизвика у касиерката и най-малък интерес. Тя дори не го погледна.

С тези пари зареди бензин, хапна и си взе за из път две бутилчици „Спрайт“. Трябаше да купи голяма двулитрова бутилка, но кой знае защо той взе две малки.

Като се отдалечи на двеста километра от града си, Колча отби на черен път, а от него в една смърчова горичка, заключи отвътре всички врати и заспа.

Сякаш се потопи в чиста вода.

Женя го целуваше и му говореше някакви нравоучителни думи; Гнедой, оголвайки зъби, го молеше за цигари; радвайки се на нещо, му кимаше директорът Георгий Иванович. И само галантният Вальнтайн му викаше разстроен: „Значи все пак парите! Парите!“. А той, отричайки, въртеше глава.

В съня му идваше и оплешивелият Гошман. Седеше върху нещо кръгло, подобно на гредичка, махаше с ръка на Колча, все едно спореха или пък Топорик го питаше за нещо, а Гошка му отговаряше:

— Нищо страшно. Като навсякъде.

Колча не знаеше, не чу какво питаше Гошка или за какво спореха, чуваше само отговора. Приятелчето му го повтори няколко пъти. Може би три или даже четири.

И цялото това действие, цялата тази сцена се съедини в една картина, без прекъсване, без каквito и да е допирни точки, беше невероятно, че могат да бъдат съединени Женя и Гошка, които дори не знаеха един за друг, а тук не само че стояха редом, а единият сменяше другият много естествено, сякаш се намираха в едно и също помещение или в едно и също пространство.

Той се събуди, разтревожен от нещо, трепна и видя пред себе си три деца.

Две момчета на шест и седем години и по-голямо момиче, всичките от един калъп, еднакво русички, с еднакви сиви очи, в обикновени изтъркани дрешки и обути на бос крак гумени ботушки, блестящи от росата като нови.

И тримата държаха различни по цветът цветни бидончета с горски ягоди и като ги видя, Колча отвори стъклото и попита дрезгаво:

— Ще ми продадете ли?

Децата не помръднаха. Тогава той бръкна в джоба си, извади смачканата стотачка и я протегна през стъклото. Момчетата погледнаха към момичето, но то не шавна. Тогава най-малкият смело се приближи до колата и протягайки бидончето, каза фъфлейки:

— Така си хапни!

Топорик отвори вратата, взе бидончето, пъхна ръка в него и сложи в устата си шепа презрели ароматни ягоди.

Миришеше на гора, на топлина и на още нещо, необяснимо родно, макар Колча да не беше познавал никога никаква родина. Изведенъж му се приска да захвърли всичко — и колата, и проклетия куфар — да тръгне с тези деца, да се върне в детството, само че не в своето, в интерната, а в детството на ето тези малчугани, дори без да знае откъде са и кои са.

И той попита:

— Кои сте вие?

— Живеем тук — бойко отговори момичето и посочи с ръка. На поляната, зад смърчовете имаше незабелязана от него празнично жълта дървена къща.

— А мляко имате ли? — попита ги пак.

Момичето кимна, обърна се и тръгна към къщата, след нея тръгнаха послушните момчета. Колча излезе от колата и догони децата.

Къщата беше построена от борови греди, слънцето я осветяваше отстрани, вече наклонило се към залез, и тези странични лъчи украсяваха постройката с медени, струваше му се, ароматни цветове: някъде отзад се обади крава, измуча миролюбиво и кратко, а щом се доближиха, на стълбите на къщата излезе красива едра и боса жена, забрадена с яркочервена забрадка — лицето, ръцете и краката ѝ бяха почернели, а тя гледаше към Топорик, правеше си сянка с ръка, защото децата идваха откъм слънцето и приветливо се усмихваше, а на Топорик му се стори, че все едно тя го чака и го чака отдавна.

Той поздрави, любувайки се на жената, спря пред къщата и, забравил за млякото, си мислеше, че тази жена не прилича на Зинаида и то не защото брадичката ѝ не беше равна по ширина на челото и не можеше да ги очертаеш с пергел, а просто защото нейното лице беше открито, безхитростно и ясно.

Може би това е майка ми? — помисли си Колча и се усмихна вътрешно, като всъщност имаше предвид друго: Ex, да имах такава майка!

— Здравейте — обръщайки се към него на ви, каза в това време жената с дълбок гръден глас. И изведнъж го покани, все едно беше чула разговора в гората. — Влезте, пийнете млекце с ягодките.

Децата като ангели летяха, надпреварвайки се едно с друго, поднасяха на Топорик чаша ледена кладенчова вода, сапунче, кърпа и всеки път нещо в него прищракваше, трошеше се някаква черупка и някак идваха и се вливаха в кръвта му беззащитност и покой. Все едно най-после беше стигнал до дома си и всички минали изпитания — с най-неясен произход — оставаха някъде много далече, а тази къща и поляната в гората, където тя беше построена, са точно неговият действителен истински живот.

Той си свали обувките, изми и краката си, влезе бос в къщата, седна в ъгъла под иконата, под кандилото, неумело се прекръсти и жената, приличаща на майка му — по-добре да кажем жената, на която трябва да приличат всички майки, побутна към него изпотено гърненце със студено мляко, глинена чаша и ягоди, изсипани в глинена чиния.

Той започна да яде, вдишвайки мириза на гора и тишина, макар че из къщата непрекъснато, но не като обикновени деца, а сякаш пеперудки се движеха двете русокоси момчета и момичето.

Всичко това не приличаше на истинско, изобщо — на живота. Някаква приказка или филмче по видеото... Може би така е било някога на земята, но не сега, не. Сега хората се страхуват един от друг, страхуват се за децата, странят от пришълците, стараят се — дори и да отговорят, да не се задълбочават, да кимнат и да се обърнат. Все едно всички са в някакъв черен пристъп или мъгла — нито добри думи, нито добри дела, всеки за себе си, дори се напиват сами или с най-близките си, почнаха рядко да си ходят на гости, и работата не е само че живеят бедно и нямат пари, а именно в това — в черния пристъп не заради злоба или омраза — макар че и те са предостатъчно — а заради безнадеждност, мрак, страхове...

А тук... Така е било някога, не сега...

А било ли е? Било ли е някога хората без да се познават да си отварят вратата един на друг, да се канят на масата, а чак после да питат как се казваш и къде отиваш?

— Как се казвате — попита майката, — къде отивате?

Колча си каза името, обясни, че пътува за Москва, но се поуморил и отбил в горичката, помоли да го извинят за нарушаването на спокойствието им.

— Останете у нас, пренощувайте на сенцето в плевнята, скоро ще се върне нашият татко, той е на обиколка, горски е.

Не, всичко това беше странно, неправдоподобно. Така не се случва. Не му се искаше да я пита как се казва, как се казват дечицата. Искаше всичко да остане както си е — видение, появило се след бурята, мираж, който все едно ще изчезне.

— Аз трябва да тръгвам — каза Колча, мислейки с тъга, че всъщност целият му живот по-нататък е напълно неясен. — Но ако може — помоли, — бих полежал още половин час край гората.

— Деца — чу той гласа на майката, — не прочете на госта.

Той не заспа, макар че това не можеше да се нарече и бодърстване. Ту потъваше в тъмнина, ту се връщаше назад и не можеше да различи кое в тези пропадания му се е привидяло и за кое просто си е помислил, припомняйки си миналото.

Топорик мислеше за Валентин, пристрелян и удавен, иначе не би могло да бъде, просто той не би се предал, а ето сега, някъде в мътните дълбини, завързан за гира или мрежа, натъпкана с тухли, стои или

лежи там под водата — сянка, спомен, прах, наричан в миналото прекрасният Валентин.

Зашо ли така бе разтърсен от вече известната му тайна, че Валентин е от дом? Първият път той изобщо не му повярва. Най-малкото не придае значение, че тази тайна значи толкова много. И изведнъж Таракан така изрече това, все едно шефът му е живял с клеймо, също като избягал каторжник от старите филми. И той се реши. Братът трябва да се застъпва за брата, детето от дом за детето от дом. Ха! Ще вземе да се бие за някого! За какъв дявол! Но за такъв като Валентин не само беше необходимо да се бие, да отмъщава и да рискува живота си. За такъв — не, не трябваше да загива, а напротив — да живее. За да продължи онова, което бе прекъснато от чуждата власт. От чуждата завист, от зла сила. Защото Валентин беше постигнал онова, което е могъл да достигне в живота, който му се е паднал.

Ако светът се беше обърнал иначе, и той би постигнал съвсем друго, защото щеше да си поставил друга цел. Например, да стане космонавт. Някакъв генерал. И той, Колка Топоров, ако го бе срешинал в правилния живот, можеше, следвайки брат си, също да стане — е, не космонавт, но някакъв радиост. Или пък от онези, които зареждат ракетите. Или храбър полковник, ако Валентин бе смел генерал.

Какво да се прави, щом животът им е тръгнал неправилно? Всички наоколо живеят неправилно, всички са като полудели — убиват, крадат, трупат пари, завиждат, бълскат се и умират рано, измъчвани от цялата тази лудост. И все пак живеят нечестно, нечисто.

Само тук, на ето тази полянка, като в приказка, оградени от смърчовата горичка от неправилния живот — само те ще се спасят.

Нека се спасят! Нека! Нали ще свърши все пак тази страшна задушаваща чернилка и над земята отново ще просветне. И тогава ще излязат от смърчовата горичка порасналите момчета, сестра им и главното, ще излезе майката — истинската, добрата, вярната.

Ще каже:

— Добре сте дошли!

Все едно горичката е цялата човешка земя и тя кани хората да живеят по-нататък на изчистената от черния сън трева.

Бързаха дребни мравчици, катереха се по разноцветния юрган, бродеха, изяснявайки си що за почва е това, бягаха успокоени и Колча

сравняваше себе си с мравките — също така той броди в себе си, само че сега никога няма да се успокои, дори и да успее да забрави за двамата убити врагове. В края на краищата той се защитаваше. Нима не беше ясно, че ако не той — тях, то те — него.

А по-нататък какво?

Не знаеше, не беше измислил, излежаваше се.

Започна да се мръква, Топорик стана, сгъна юрганчето, отново отиде до входа. Изглежда, че бащата на семейството се бавеше и Колча протегна на майката две стодоларови банкноти.

— Ай — учуди се тя, — какви са тези хартийки?

— Пари — каза Топорик, — благодаря ви за всичко. Много хубаво беше.

— Май не са руски? — попита тя. — А аз никога не съм виждала.

Той се учуди, но не много, а майката му каза назидателно:

— Та нима се вземат пари от гост? Дали руски, дали неруски, а? Вие сте наш гост.

Колча наведе глава. Той чу това, което му се искаше да не чува: внимателно, но го упрекнаха, не суроно, но го възпитаха.

Така трябва да говори майката.

Той се извини, пъхна срамните хартийки в джоба, благодарил — отначало неуверено, после отново и отново. Вглеждаше се в навесчето и стълбата, които потъваха в здрачината, но още се виждаха ясно. В лицето на майката на тези деца, в двете русички момченца и момичето, облечени в изтъркани и стари, но чисти дрешки.

Той вървеше през поляната, а те не го изпращаха.

Обърна се няколко пъти.

Мечтата си отиваше, отдалечаваше се. Ако беше възможно да остане — нима той би съжалил за този зелен миллион? Но тези пари са чужди — негова мръсотия, и той трябва да се оправя с нея, той трябва да се изчисти от нея. Тези хора нямат нищо общо.

Седна в жигулата, погледна още веднъж към къщата. Здрачът и смърчовете я бяха скрили в мрачината.

Без да включва фаровете, той запали, даде на заден ход и бавно излезе на шосето.

В Москва той отиде в самия център, в „Лужа“, на Манежния площад, слезе в подземния паркинг. Охранителите с престорено отговорни лица, с черни униформи го гледаха пренебрежително, но момчето с раздрънканата жигула си плати, така че те можеха да предявяват претенциите си само с кисели гримаси.

Беше това, което му трябваше: пренебрежение, липса на интерес в сравнение с модните маркови коли, плъзгащи се надолу по пандуса, излитящи от подземието като хищни лакирани бръмбари, които са стоварили долу своя багаж.

Този мравуняк с изпъкваща изпод земята стъклена козирка, беше и удобен, и неудобен. Хората се шляеха, но като на екскурзия — купуваха рядко и малко, не се виждаха опашки и в обменните бюра, което не беше добре за Колчиния проблем.

А проблемът беше — да обменя „гущери“ в големи количества, без да привлича вниманието.

За начало той разпредели по джобовете си двадесет парчета. Беше неудобно, панталоните му се издуха и тогава той пъхна една в друга четирите найлонови торбички. Сега пачките не прозираха, не привличаха внимание с тежестта си, не издуваха панталоните.

По такъв начин той взе от чантата само една втора-трета от пачките и се ужаси: колко ли ще му се наложи да се скита немил-недраг?

Дръпна ципа на чантата, щракна малкото катинарче, ключа сложи в джоба на ризата си, затвори багажника и тръгна по етажите като провинциален екскурзиант. За проба първата хилядарка замина дори без да си показва паспорта. Много бързо разбра, че обменителките искат паспорта при закупуване на валута, а при продажба — невинаги.

Петачка, тоест пет хиляди, обмени без да излиза от мравуняка, бутна пачките със замърсени рубли в своята непрозрачна торба и бързо тръгна към телеграфа. То се знае адресът на интерната му беше

известен и той изпрати сто и двадесет хиляди рубли на Георгий Иванович.

Когато попълваше бланката за пощенския превод, посочи измислен московски адрес, а хилейки се, за подател написа името: Деточкин, Юрий Иванович.

Всичките в интерната обожаваха този филм, навярно го бяха гледали по сто пъти, имаха го и на касета, така че артистът Смоктуновски, същият този Юрий Иванович Деточкин, който изпращаше в детските домове парите от откраднатите от нечестни хора автомобили, беше, е, и ще бъде главният герой на сирашкия свят. И ето че сега Колка Топоров, тоест Никой, ставаше някой, а именно — Деточкин.

Хората, които изпращат пари по пощата, които ги изпращат някъде, още повече в училище интернат в далечно и неизвестно градче, не предизвикват подозрения. Затова, крадци от всички видове — волни или неволни — изпращайте по-бързо своите нечестни пари в детските домове, в училища-интернати за сираци, в домове за деца, това е за онези изоставени от маминките пънчета, от които израстват момичета и момчета като Коля Топоров!

Успешният превод не че развесели Колча, но го въодушеви. За минута животът му доби смисъл, стана полезен за другите. Като хапна един биг мак в стъклена закусвалня срещу телографа, прегълътайки го с кока-кола във висока чаша с пластмасова сламка, Топорик разбра, че парите, които изпрати в интерната, ще стигнат на Георгий Иванович само за да се разплати с пострадалите от пожара. Ами за храна — нали се оплакваше — за обувки, за панталони и чорапи?

Помисли си: ако имах време, можех да намеря на пазара търговец на детскни стоки на едро, някой азер или друг, да платя целия контейнер на най-дългата кола с всякакви вехтории. При това всички, които ги наричат спекуланти и черноборсаджии, търговци с неруски имена, при плащането са хора коректни и любезни, общо взето не са опасни. Особено ако разберат, че Колча не е от безобидните. Но откъде ти време за това?

От „Макдоналдс“ покрай МХАТ, той тръгна за централната поща като питаше за пътя и обменяше хиляди. Посрещнат със същото разбиране, оттам изпрати сто и петдесет хиляди: ех, как ще се учуди

Георгий Иванович. И веднага ще разбере всичко, особено ако е чул за последните събития.

Разбира се, ще го разпитат. Хубаво ще е, ако са ченгета, ами ако са рекетърите, които останаха? Кой ли е сега главният при тях? Ясно е, че Георгий Иванович може да не признае за парите, още повече от някакъв си Деточкин от Москва, и обратният му адрес е посочен. Но не е той такъв човек, за да ги метне: ще признае, нали е неудобно, той не е бандит — директор е.

Като се напрегна, Колча изпрати двадесет хиляди на леля Даша — лично, макар и на адреса на интерната. Отново мина. Всичко ставаше, но отново освен Деточкин, той не можа да измисли нищо.

Още двадесет изпрати на името на старшата група.

Малките преводи изпращаше от някакви малки пощи, където му се стори, че уморените чиновнички изобщо не четяха обратния адрес, пък и основния не разглеждаха много внимателно: има индекс, има пари, за превода — квитанция, и — готов си.

С това приключи! Свърши му фантазията.

Колча скиташе из задушната Москва и се ужасяваше: на когото трябваше, изпрати пари, а огромната чанта е все така пълна. Какво да прави? Как да живее?

Седна на пейка в някаква градинка, взе да ближе сладолед. Ех, Валентин! Къде ли си? Наистина, ти, маestro, щеше да измислиш как да профукаш този милион! А на него му се вие свят от това. Бързо трябва да се избави от тях, да вземе да ги скрие, докато не измисли къде да ги изпрати. На кого да ги даде.

Изобщо! Цял живот хората само се трепят за пари. Как да преживеят, та да стигнат до пенсия, а после пак — да е по-голяма пенсията. Изглежда, че хората само заради това живеят, за да хленчат непрекъснато: няма пари, няма пари. Когато впиват поглед в екрана на телевизора, където гангстери грабят банки, пак за пари мечтаят.

А ето той, може да се каже, е почти гангстер. Във всеки случай — има милион в багажника. И на него му е противен този милион, като оловна топка го тегли някъде надолу, в тъмнината. Дали пък да не стане, да иде ето там в онази сграда срещу „Детски свят“, постарому КГБ и да вземе да им хвърли тази огромна чанта? А после да хукне?

Нали ще го хванат, ще проучат нещата, ще му прикачат двете убийства на невинни бащи на семейства, порядъчни хора, както ще се

окаже.

Какво да прави?

Да ги внесе в банка? Но там няма да мине без паспорт, ще го засекат, няма да може да вземе парите. Да ги разпрати по всякакви детски домове, по болници? А къде са тези адреси и колко време ще му е нужно?

А и той самият, той къде да се дене? Без пари не е необходим, нещастник, сирак загубен. А с парите е още по-ненужен.

На никого не си нужен ти, Николай Топоров, съкратено — Никой.

Никой. Нищо. Никъде.

И няма за теб място по руската земя, в края на кой знае защо ожесточилия се и съвсем побеснял двайсети век.

13

Той тръгна към Манежния площад, към „Лужа“, в подземието на която беше раздрънканата жигула с един милион долара.

Колча вървеше по лявата страна на широката улица и кой знае защо нямаше пешеходци насреща си — в тази част на Москва хората предпочитаха да се движат на колела.

Топорик вървеше без да бърза, вглеждайки се във витрините ту на антикварния магазин, в който такива като него не беше прието да влизат, толкова бяха ценни вещите, които проблясваха в дъното, ту в огледалните стъклa на банка с непонятни букви VIP, ту разглеждайки зелената униформа на ресторантския пазвантин, който се прозяваше като чудна порода риба в аквариум.

Там, зад отличните свойства на стъклото нещо се движеше, преместваше, ту се приближаваше до видимата зона, ту се потапяше в полумрак и беше ясно — там течеше някакъв неясен, не от всички разбран празник. Зад вносното стъкло не се вършеше нищо полезно от общопризнатите ценности, но там се случваше нещо прекалено многозначително, напълно безделно според мнението на наивния човек, ако той би влязъл там, но къде по-важно от всичко, което можеше да си представи.

Там усмивката се превръщаше в хиляди, думите — в невиждано имущество, а чукването на вдигнатите чаши — в още по-невиждани дела — предателство на старите приятели, разрушаване на честта, кражба и измяна на Отечеството.

Не, не само на безродния Колча беше забранен входа към този празник на живота. Пък и, не дай си боже, да попадне в него, да се цопне в него, в този мним празник на хора, забравили обикновената истина: човек идва гол на този свят, гол си и отива.

Впрочем, Колча не мислеше за нищо такова.

Усмихвайки се, той си представяше какво ще каже Георгий Иванович, като получи безумната сума. Как ще се учуди леля Даша. Как ще се зарадват момчетата от старшата група.

Съжали, че забрави за църквичката и онези двама чисти старци. Не би било лошо да помогне и на тях. Само че не помни адреса. Улицата знаеше, но номера...

Добре. Ще стане ясно.

А засега той вървеше към „Лужа“. Преброи широките стъпала към входа, влезе в прохладния от климатика магазин със слизашите надолу — истински мравуняк.

Намери асансьора и влезе в него. Натисна най-долното копче.

Когато вратите на асансьора се разтвориха, Колча за миг ослепя: подземният гараж не беше така ярко осветен както кабината на асансьора. Мигайки и привиквайки към мрака, той приближи до жигулката и отвори багажника.

В полумрака се чернееше чантата.

Като се наведе, Топорик отключи ключалката с ключето, дръпна ципа и всичко в него се преобрърна: чантата беше празна.

— Ай-ай-ай — каза познат глас и като се обърна светкавично, Колча видя келнера с пистолет, насочен в главата му.

Зад него, с гръб към лампата и дневната светлина и по този начин със затъмнено лице, стоеше още един човек, приличащ по фигура на онзи четвъртия в нощното градче.

Върху рамото на четвъртия нещо отново светна. Звездичка!

А отляво и отдясно стояха още фигури.

Черни. Зловещи.

— Ай-ай-ай, момче — каза келнерът и в лицето му се плисна огнена струя.

Последното, което Колча усети, беше облекчението.

Никой. Нищо. Никога.

Никой няма да заплаче за захвърленото от майка си момче, освен може би леля Даша, когато разбере. А и не много горчиво — още колко като него има...

Нищо в света няма да промени неговата смърт.

Никога няма да се повтори неговият живот.

Както и животът на всеки от нас.

Хора, страшна е вашата жестокост!

Майки, не изоставяйте децата си...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.